

ZÁKLADNÍ TENDENCE DEMOGRAFICKÉHO, SOCIÁLNÍHO A EKONOMICKÉHO VÝVOJE KRAJE VYSOČINA

2023

Regionální statistiky

Jihlava, 31. 10. 2024

Kód publikace: 330132-24

Zpracoval: Krajská správa Českého statistického úřadu v Jihlavě

Ředitel odboru: Jitka Číhalová

Kontaktní osoba: Jiří Teplý, e-mail: jiri.teply@csu.gov.cz

Zajímají Vás nejnovější údaje o inflaci, HDP, obyvatelstvu, průměrných mzdách a mnohé další? Najdete je na stránkách ČSÚ na internetu: www.csu.gov.cz

KONTAKTY V ÚSTŘEDÍ

Český statistický úřad | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 051 111 | www.csu.gov.cz

Oddělení informačních služeb | tel.: 274 056 789 | e-mail: infoservis@csu.gov.cz

Prodejna publikací ČSÚ | tel.: 274 052 361 | e-mail: prodejna@csu.gov.cz

Evropská data (ESDS), mezinárodní srovnání | tel.: 274 052 732 | e-mail: esds@csu.gov.cz

Ústřední statistická knihovna | tel.: 274 052 361 | e-mail: knihovna@csu.gov.cz

INFORMAČNÍ SLUŽBY V REGIONECH

Hl. m. Praha | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 052 673
e-mail: infoservispraha@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/praha

Středočeský kraj | Na padesátém 81, 100 82 Praha 10, tel.: 274 054 175
e-mail: infoservisstc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/stredocesky

České Budějovice | Žižkova 1a, 370 77 České Budějovice, tel.: 386 718 440
e-mail: infoserviscb@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihocesky

Plzeň | Slovanská alej 36, 326 64 Plzeň, tel.: 377 612 108
e-mail: infoservisplzen@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/plzensky

Karlovy Vary | Závodní 360/94, 360 06 Karlovy Vary, tel.: 353 114 525
e-mail: infoserviskv@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/karlovarsky

Ústí nad Labem | Špálova 2684, 400 11 Ústí nad Labem, tel.: 472 706 176
e-mail: infoservisul@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/ustecky

Liberec | nám. Dr. Edvarda Beneše 585/26, 460 01 Liberec, tel.: 485 238 811
e-mail: infoservislbc@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/liberecky

Hradec Králové | Myslivečkova 914, 500 03 Hradec Králové, tel.: 495 762 322
e-mail: infoservishk@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/kralovehradecky

Pardubice | V Ráji 872, 531 53 Pardubice, tel.: 466 743 480
e-mail: infoservispa@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/pardubicky

Jihlava | Ke Skalce 30, 586 01 Jihlava, tel.: 567 109 080
e-mail: infoservisvys@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/vysocina

Brno | Jezuitská 2, 601 59 Brno, tel.: 542 528 200
e-mail: infoservisbrno@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/jihomoravsky

Olomouc | Jeremenkova 1142/42, 772 11 Olomouc, tel.: 585 731 511
e-mail: infoservisolom@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/olomoucky

Zlín | třída Tomáše Bati 1565, 761 76 Zlín, tel.: 577 004 936
e-mail: infoserviszl@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/zlinsky

Ostrava | Repinova 17, 702 03 Ostrava, tel.: 595 131 230
e-mail: infoservisov@csu.gov.cz | www.csu.gov.cz/moravskoslezsky

ISBN 978-80-250-3495-8 (brožováno)

ISBN 978-80-250-3496-5 (pdf)

© Český statistický úřad, Jihlava, 2024

Obsah

Úvod.....	5
Shrnutí hlavních poznatků	6
1. Demografický vývoj.....	9
Sídlní struktura	9
Počet a pohyb obyvatel	10
Věková struktura obyvatel	15
Cizinci	20
2. Sociální vývoj.....	22
Zaměstnanost, ekonomická aktivita	22
Zaměstnanost cizinců.....	25
Nezaměstnanost	26
Příjmy a životní podmínky domácností	34
Mzdy	34
Vzdělávání.....	36
Zdraví	38
Státní sociální podpora.....	39
Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením	40
Důchodci, důchody	40
Kultura	44
Kriminalita, dopravní nehody, požáry.....	44
3. Ekonomický vývoj	49
Makroekonomický rámec	49
Místní rozpočty	51
Věda, IT	52
Ekonomické subjekty.....	54
Zemědělství.....	56
Lesnictví	60
Průmysl.....	62
Energetika	63
Stavebnictví, stavební povolení.....	64
Bytová výstavba	66
Ceny nemovitostí.....	68
Doprava	68
Cestovní ruch	69
4. Životní prostředí.....	71
Půdní fond	71
Chráněná území	72
Ekologické zemědělství.....	72
Vodovody a kanalizace	73
Emise.....	75
Odpady	77
Výdaje na ochranu životního prostředí.....	78
5. Mezikrajské srovnání	80
Demografický vývoj	80
Sociální vývoj.....	82
Ekonomický vývoj.....	87
Životní prostředí.....	94

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – demografický vývoj	100
Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – sociální vývoj.....	101
Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – ekonomický vývoj.....	102
Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů 2018–2023 – životní prostředí	103
Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj Kraje Vysočina v letech 2001–2023	104
Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina 2018–2023 – demografický vývoj	106
Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina 2018–2023 – sociální vývoj.....	107
Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina 2018–2023 – ekonomický vývoj.....	111
Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina 2018–2023 – životní prostředí.....	113
Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Kraje Vysočina v letech 2021, 2022 a 2023.....	114
Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů Kraje Vysočina v letech 2018 a 2023	115
Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů ORP Kraje Vysočina v letech 2021, 2022 a 2023.....	118
Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů ORP Kraje Vysočina v letech 2018 a 2023.....	120
Zkratky krajů a okresů	124

* * *

Čárka (-) v tabulce na místě čísla značí, že se jev nevyskytoval.

Tečka (.) na místě čísla značí, že údaj není k dispozici nebo je nespolehlivý.

Křížek (x) značí, že zápis není možný z logických důvodů.

Nula (0) se v tabulce používá pro označení číselných údajů menších než polovina zvolené měřicí jednotky.

Zkratka „i. d.“ v tabulce nahrazuje individuální údaj, který nelze zveřejnit.

Výpočty v tabulkách jsou prováděny z nezaokrouhlených údajů (včetně součtů).

Publikované údaje jsou platné k 15. 10. 2024. Zpřesňují údaje publikované již dříve, ale mohou být ještě dále upřesňovány.

Pokud není uveden zdroj, jsou uveřejněny údaje ze statistických zjišťování ČSÚ.

Hodnotové údaje jsou uvedeny v běžných cenách, pokud není uvedeno jinak.

Úvod

Nové zpracování tradiční analytické publikace přináší kvantifikovaný obraz vybraných tendencí demografického, sociálního, ekonomického a environmentálního vývoje Kraje Vysočina v roce 2023, s návazností na vývoj v předchozích letech (zpravidla od roku 2018). Zahrnuje oblasti, kde můžeme vývoj kvantifikovat pomocí statistických ukazatelů, přitom klademe důraz na jevy v kraji významné.

V textu uvádíme nejen vývoj na území kraje, ale i srovnání s ostatními kraji České republiky. Mimo to jsme opět zařadili samostatnou kapitolu s mezikrajským srovnáním. Vzhledem k systému postupného zpracování ročních dat, v době uzávěrky v některých oblastech nebyly ještě k dispozici kompletní údaje za rok 2023. Proto v některých tématech (především makroekonomika a některé sociální statistiky) uvádíme časový pohled pouze do roku 2022.

Území České republiky se podle zákona č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů člení na správní obvody krajů, které jsou složeny ze správních obvodů obcí s rozšířenou působností (s výjimkou hl. města Prahy). Správní obvody obcí s rozšířenou působností jsou vymezeny výčtem obcí a vojenských újezdů. Těmito správními obvody jsou vymezeny rovněž okresy (v hl. městě Praze jsou na úrovni okresů obvody). V návaznosti na tento zákon vstoupily v platnost vyhlášky Ministerstva vnitra, které správní obvody přesně vymezují. V důsledku toho došlo s účinností od 1. 1. 2021 ke změně území okresů Nymburk, Kolín, Domažlice, Plzeň-jih, Semily, Jablonec nad Nisou, Vsetín a Zlín. Změnila se také území správních obvodů obcí s rozšířenou působností Český Brod, Lysá nad Labem, Turnov, Jablonec nad Nisou, Havlíčkův Brod a Jihlava. S účinností od 1. 1. 2023 došlo na základě vyhlášky Ministerstva vnitra v Olomouckém kraji k přesunu obce Přemyslovice ze správního obvodu ORP Prostějov do správního obvodu ORP Konice. Na úrovni krajů naopak k žádné územní změně nedošlo.

Stejně jako v předešlých letech jsme se z územního hlediska v textu neomezili na kraj jako celek, ale snažili jsme se opět postihnout i rozdíly uvnitř jeho území, a to z pohledu okresů, správních obvodů obcí s rozšířenou působností nebo velikostních skupin obcí.

Obdobné analytické materiály s jednotnou osnovou naleznete zpracované i na všech dalších krajských pracovištích ČSÚ. Tabulková část má sjednocený obsah, aby byla uživatelům usnadněna možnost srovnání vývoje v jednotlivých krajích. Zařazen je rovněž dlouhodobý pohled na vývoj vybraných ukazatelů od vzniku současné podoby krajů jako územně samosprávných celků. Kromě meziokresního srovnání v jednotlivých krajích jsme zařadili i srovnání správních obvodů ORP v příslušném kraji. Tabulková příloha analýzy může obsahovat pouze omezený počet statistických ukazatelů. Více informací v podrobnějším územním členění však můžete najít ve Veřejné databázi ČSÚ na adrese <https://vdb.czso.cz>, případně můžete kontaktovat pracoviště informačních služeb na krajské správě ČSÚ.

Aktuální krajské údaje průběžně zveřejňujeme také na internetové adrese www.csu.gov.cz/vysocina. Komplexní pohled na vývoj v kraji a jeho dílčích územních celcích poskytuje Statistická ročenka Kraje Vysočina, kterou pravidelně vydáváme ve druhé polovině měsíce prosince. Přehled vybraných ukazatelů o vývoji regionu v průběhu roku nabízí Statistický bulletin Kraje Vysočina, který vždy vychází 95. kalendářní den po skončení příslušného čtvrtletí.

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- Kraj Vysočina se vyznačuje nízkou hustotou osídlení, značným počtem převážně malých obcí a nižším podílem městského obyvatelstva.
- V letech 2022 a 2023 došlo k výraznému přírůstku obyvatel kraje zahraniční migrací, který byl částečně kompenzován záporným přirozeným úbytkem. Přirozenou měnou nejvíce ztrácejí okresy Pelhřimov a Třebíč.
- Navzdory značnému počtu přistěhovalých ze zahraničí je v Kraji Vysočina stále evidován relativně nízký počet cizinců v mezikrajském srovnání.
- Úhrnná plodnost (1,57 dítěte na 1 ženu) se drží na relativně vysoké úrovni, stejně jako průměrný věk matky při narození. Podíl dětí narozených mimo manželství v posledních letech mírně klesal, ve srovnání s velkou většinou krajů České republiky stále zůstává relativně nízký.
- V letech 2022 a 2023 došlo k výraznému poklesu počtu živě narozených dětí.
- Pokračuje proces stárnutí obyvatelstva, zvyšuje se počet obyvatel v poproduktivním věku a roste průměrný věk. Nejmladším okresem je Jihlavsko, nejstarším okres Pelhřimov.
- Naděje dožití při narození se opět zvýšila na hodnoty před obdobím pandemie.
- V letech 2018 až 2023 došlo v kraji k poklesu počtu sňatků i rozvodů.

Sociální vývoj

- Zastavil se pokles počtu zaměstnaných i růst počtu ekonomicky neaktivních osob.
- Zvýšila se míra ekonomické aktivity i míra zaměstnanosti.
- Vysočina se vyznačuje relativně vysokým podílem zaměstnaných v primárním sektoru a nízkým v sektoru terciárním.
- Na celkové zaměstnanosti kraje se stále nejvíce podílejí zaměstnanci, stagnují počty pracujících na vlastní účet. Výrazně přibýlo zaměstnaných cizinců.
- Nezaměstnanost je v posledních 5 letech v kraji stabilní, podíl nezaměstnaných se pohybuje kolem tří procent. Nezaměstnanost v okrese Třebíč je nejvyšší, ale zůstává pod hranicí čtyř procent.
- Počet volných pracovních míst v kraji poklesl.
- Počet uchazečů o zaměstnání spíše klesá, meziročně se téměř nezměnil.
- Nadále přetrvává nižší úroveň průměrné měsíční mzdy ve srovnání s hodnotou za ČR. Reálná mzda v kraji se významně snížila.
- Medián mezd je na Vysočině v mezikrajském srovnání osmý nejvyšší.
- Vzrostly vyplacené dávky státní sociální podpory.
- Vzrostl počet lůžek v domovech se zvláštním režimem.
- Počet důchodců na Vysočině se v roce 2023 meziročně mírně zvýšil.

- V mezikrajském srovnání je na Vysočině vyplácen pátý nejnižší starobní důchod.
- Vyšší nárůst podílu průměrného starobního důchodu na mzdovém mediánu v letech 2022 a 2023.
- Dále přibývá předčasných důchodů.
- Počet dětí v mateřských školách zůstává vysoký.
- Přibýlo také žáků základních škol a studentů středních škol.
- Většina studentů VŠ studuje mimo území kraje.
- Přibýlo lékařů, ale ubylo samostatných ordinací lékařů.
- Výdaje na dávky nemocenského pojištění mírně klesaly, přesto zůstaly i v roce 2023 téměř o třetinu vyšší než v roce 2018.
- Nízký počet registrovaných trestných činů.
- Počet dopravních nehod kolísal, zemřelo méně osob, ale vznikly větší škody.
- Do roku 2022 přibývalo požárů, v roce 2023 nastal významný pokles.

Ekonomický vývoj

- V regionálním HDP na obyvatele je Vysočina až na 11. místě mezi kraji.
- Při tvorbě HPH má na Vysočině rozhodující význam zpracovatelský průmysl.
- Kraj zaostává v tvorbě hrubého fixního kapitálu.
- Dlouhodobý růst příjmů i výdajů místních rozpočtů.
- Slabé postavení vědy a výzkumu na Vysočině. Vědu a výzkum v kraji financuje především podnikatelský sektor. Zásadní význam mají výdaje na aplikovaný vývoj.
- K internetu je připojeno 86,5 % domácností.
- Pro Vysočinu je charakteristický menší počet registrovaných ekonomických subjektů a nižší podnikatelská aktivita. Nejvíce subjektů se zabývá průmyslem, stavebnictvím a obchodem.
- Vlivem nižšího hektarového výnosu i menší plochy poklesla sklizeň obilovin, naopak výrazně rostla sklizeň řepky.
- Vysočina je v rámci republiky klíčovou bramborářskou oblastí. Více než třetina sklizených brambor pochází z Vysočiny, přestože sklizeň poklesla meziročně o desetinu.
- Poklesly stavy skotu, zvýšily se stavy prasat, početní stavy drůbeže kolísaly. Vysočina ale stále zůstává významným producentem masa a mléka.
- Nejrozšířenější dřevinu lesů Vysočiny, smrk ztepilý, v minulých letech hromadně likvidoval kůrovec. Důsledkem byl ohromný nárůst nahodilé hmyzové těžby dřeva, která kulminovala v roce 2020. V dalších letech měl kraj největší podíl na zalesňované ploše v republice.
- Vzrostly tržby průmyslových podniků, mzda v průmyslu ale stále zaostává za republikovou úrovní.

- Pětina elektrické energie vyrobené v ČR pochází z Vysočiny.
- Došlo k meziročnímu růstu stavební výroby, vzrostl také objem veřejných zakázek.
- Počet vydaných stavebních povolení klesal, ale rostla předpokládaná hodnota staveb.
- Počet zahájených bytů v kraji meziročně výrazně poklesl, podstatně se snížil i počet dokončených bytů.
- Opět vzrostl počet automobilů v kraji.
- Klesla přeprava zboží po silnici, přesto proti železnici zůstává dominantní. Došlo k úbytku cestujících ve veřejné dopravě.
- Turistický ruch opět ožil, přijelo více hostů z tuzemska i ciziny než před covidem. Asi polovinu všech hostů ze zahraničí nadále tvoří Slováci a Němci.

Životní prostředí

- Na Vysočině dlouhodobě ubývá zemědělské i orné půdy. Podíl ekologicky obhospodařované půdy je v kraji nízký.
- Na území kraje se nachází dvě velkoplošná a přes dvě stovky maloplošných chráněných území, jejichž výměra v roce 2023 představovala necelou desetinu rozlohy kraje.
- Spotřeba vody na Vysočině mírně vzrostla, výraznější byl vzestup sazby za vodné a stočné. Podíl obyvatel žijících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod se pohybuje kolem 80 %.
- Lví podíl na emisích v kraji mají malé stacionární a mobilní zdroje znečišťování.
- Kraj se dlouhodobě vyznačuje nízkými emisemi oxidu siřičitého a oxidů dusíku.
- Na Vysočině poklesla produkce odpadů, relativně vysoká je tvorba komunálního odpadu.
- Většina investic na ochranu životního prostředí je dlouhodobě určena na nakládání s odpadními vodami. Neinvestiční výdaje směřují především do nakládání s odpady.

1. Demografický vývoj

Nízká hustota osídlení.

Rozlohou 6 796 km² se sice Kraj Vysočina řadí na páté místo mezi kraji, počtem obyvatel ale až na místo dvanácté, což se odráží ve velmi nízké hustotě osídlení, 76,2 obyvatele na km², která dosahuje jen 55,1 % průměru České republiky a v rámci krajů je druhá nejnižší po Jihočeském kraji.

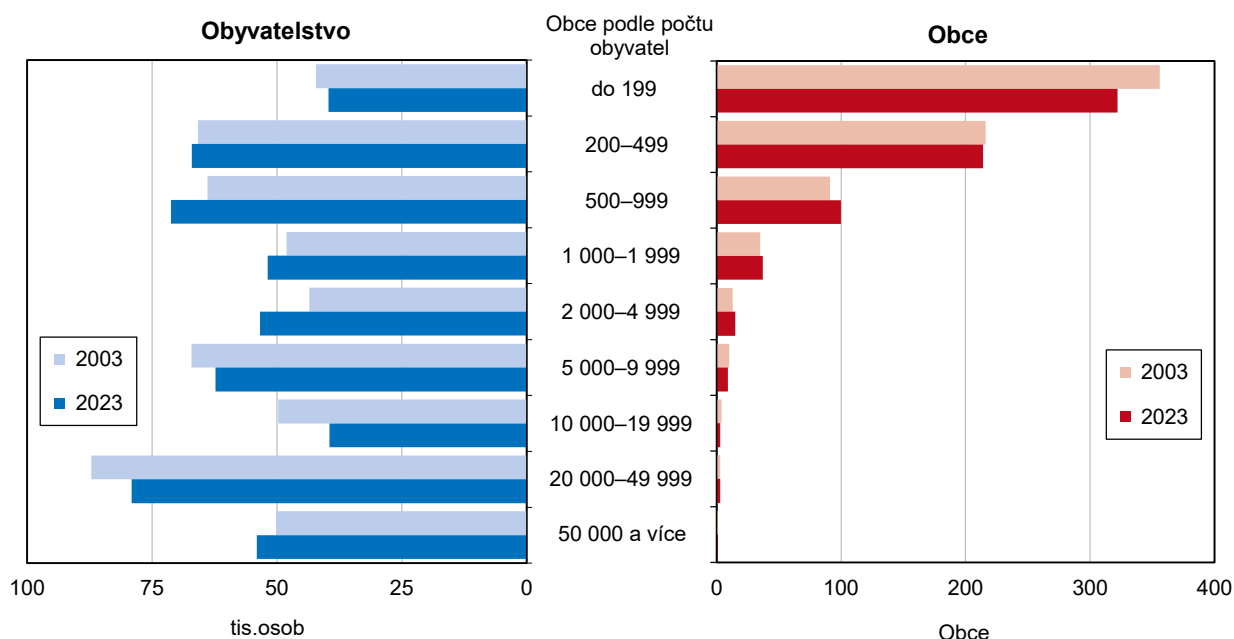
Sídelní struktura

Z celkového počtu obcí představují téměř polovinu nejmenší obce do 199 obyvatel.

Na území kraje se nachází 704 samosprávných obcí, po Středočeském kraji druhý nejvyšší počet. Z hlediska administrativního členění se dělí na 5 okresů, dále na 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností (ORP). Z nich nejvíce obcí spadá do ORP Třebíč (93) a nejméně připadá na ORP Pacov (24). Pro osídlení v kraji je charakteristická značně rozdrobená sídelní struktura, vyznačující se velkým počtem malých obcí. Průměrná populační velikost obce je na Vysočině 736 obyvatel. Nejmenší obce (do 199 obyvatel) představují téměř polovinu celkového počtu obcí, žije v nich ale pouze 8 % obyvatelstva kraje. Naopak na čtyři města s více než 20 tisíci obyvateli připadá přes čtvrtinu obyvatel kraje. Všechny 35 měst se v roce 2023 na celkovém počtu obyvatel kraje podílelo 56,1 %, což je o 0,2 procentního bodu méně než v roce 2018. Ve stejném období se však počet obyvatel měst Vysočiny zvýšil o 1,4 procenta. Statut městyse má v kraji 43 obcí, ve kterých žije přes 49 tis. obyvatel, tj. téměř desetina obyvatel Vysočiny.

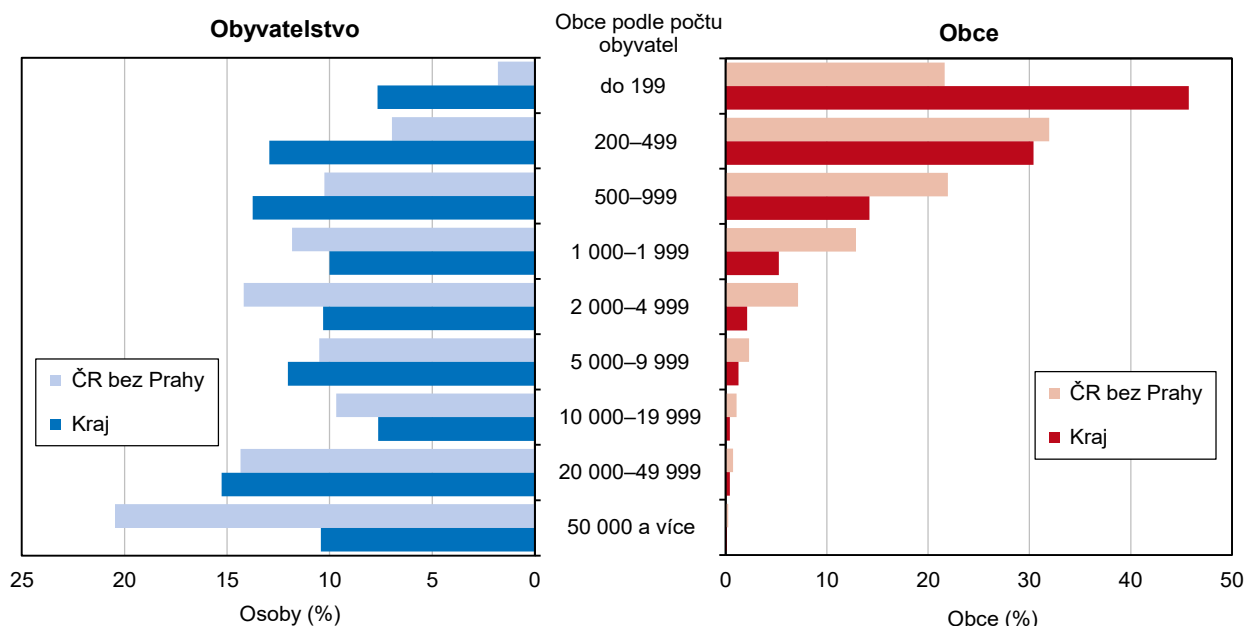
Graf 1.1 Sídelní struktura Kraje Vysočina v letech 2003 a 2023 (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

Graf 1.2 Sídlní struktura Kraje Vysočina a České republiky (bez Prahy) k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

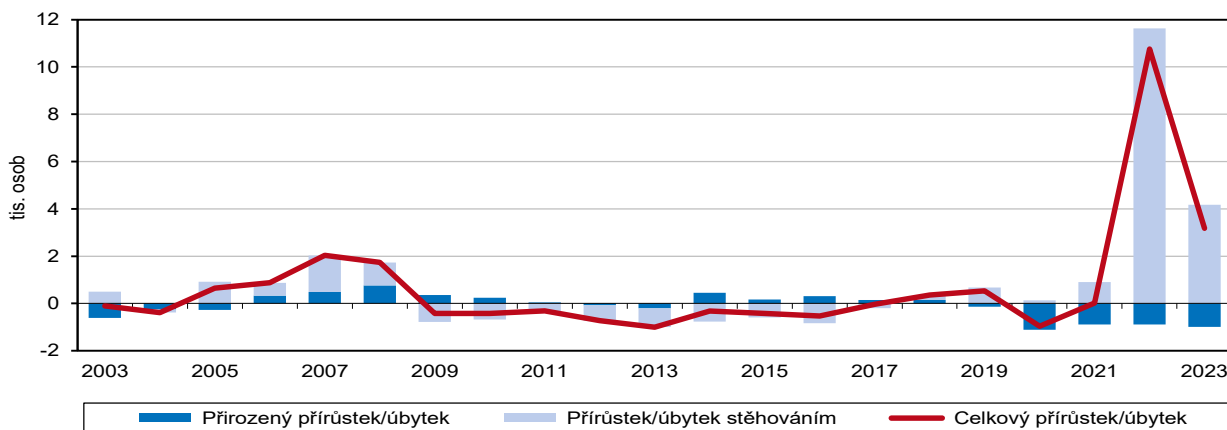
Počet a pohyb obyvatel

Výrazný přirozený úbytek obyvatel kraje v letech 2020 až 2023 převýšila migrační vlna v roce 2022.

Na území Kraje Vysočina žilo ke konci roku 2023 celkem 517 960 obyvatel. V demografické struktuře mají nepatrně vyšší zastoupení ženy, a to 50,4 %. Na rozdíl od dřívější doby, kdy Vysočina stěhováním ztrácela, se v posledních letech projevoval kladný migrační přírůstek zásluhou zahraniční migrace. V roce 2018 počet přistěhovalých činil 8,8 osob na 1 000 obyvatel a počet vystěhovalých představoval 8,4 osob na 1 000 obyvatel, relativní přírůstek tak dosáhl hodnoty 0,4 osoby na 1 000 obyvatel. V roce 2023 stejné hodnoty činily 20,9 a 12,9 osob, Vysočina tak stěhováním získala 8,1 osoby na 1 000 obyvatel. Přirozený přírůstek byl kladný naposledy v roce 2018, kdy dosáhl 0,3 osoby na tisíc obyvatel, v následujících letech na Vysočině docházelo k úbytku populace přirozenou měnou, zejména to platí o letech 2020 a 2021, poznamenaných zvýšenou úmrtností v důsledku covidové epidemie (přirozený úbytek ve výši 2,2 a 1,8 osoby na tisíc obyvatel).

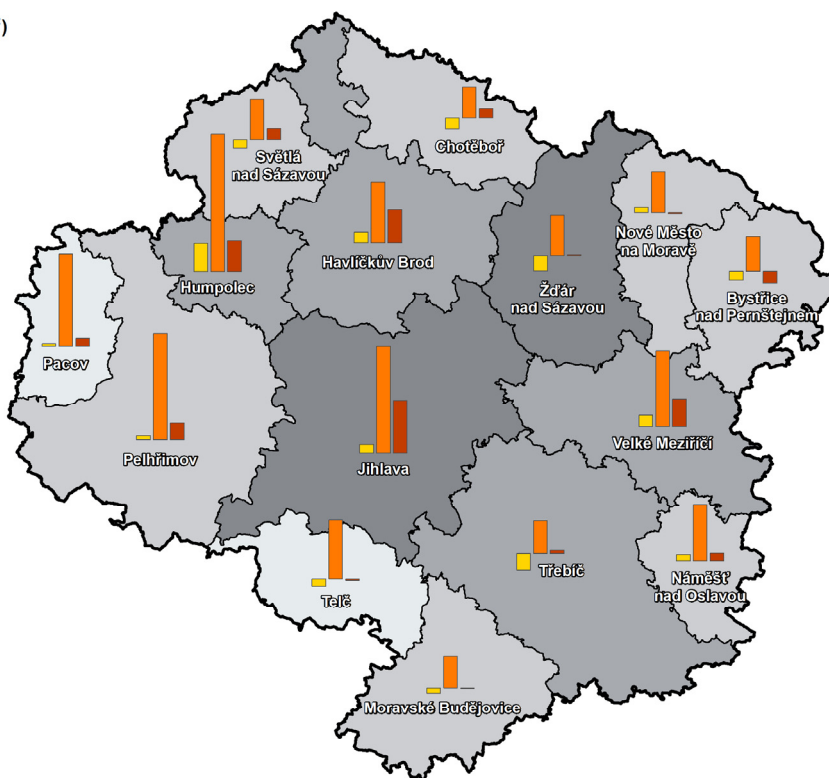
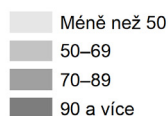
Graf 1.3 Pohyb obyvatel v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

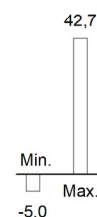

Pohyb obyvatel ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností Kraje Vysočina v letech 2021 až 2023

Hustota zalidnění
(počet obyvatel na km²)
k 31. 12. 2023

Přírůstek/úbytek
obyvatel
na 1 000 obyvatel
středního stavu

Zdroj: ČSÚ

Populace všech okresů kraje narostla, přesto pokračoval úbytek přirozenou měnou.

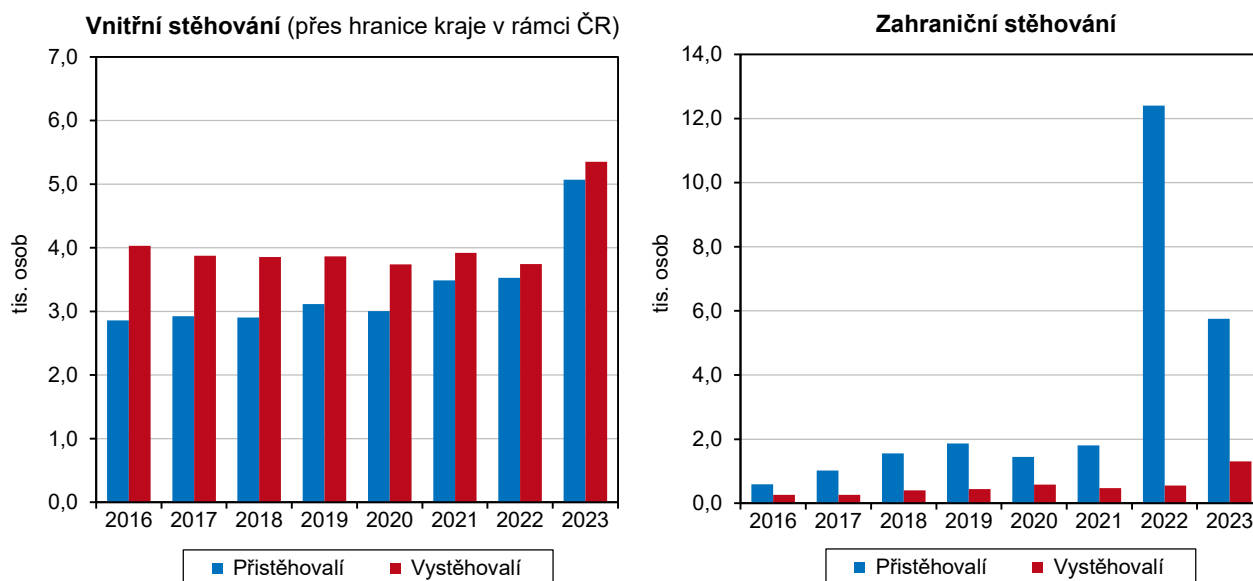
Vlivem migrační vlny ze zahraničí počet obyvatel ve všech okresech kraje od roku 2022 narůstal, nejvýrazněji v okresech Jihlava a Pelhřimov. Přitom ještě v roce 2021 klesala populace okresů Třebíč a Žďár nad Sázavou, a to vlivem přirozeného úbytku i záporného migračního salda, kdy okresy opouštělo více osob, než se do nich přistěhovalo. I po roce 2022 však pokračoval přirozený úbytek obyvatel ve všech okresech kraje, takže růst byl dosažen pouze zahraniční migrací.

Značný počet přistěhovalých ze zahraničí.

V počtu osob přistěhovalých do kraje do roku 2021 mírně převládali muži, v letech 2022 a 2023 však již mezi přistěhovalými převažují ženy (54,3 %, resp. 53 %). Naproti tomu u vystěhovalých je poměr pohlaví prakticky vyrovnaný, v roce 2023 se vystěhovalo z kraje nepatrně více mužů než žen. Mezi přistěhovalými a ještě více mezi vystěhovalými jednoznačně převažují osoby v produktivním věku (15 až 64 let), které v roce 2023 představovaly téměř 80 % přistěhovalých i vystěhovalých. Podíl obyvatel ve věku 65 a více let je na Vysočině vyšší u přistěhovalých než u vystěhovalých. V průběhu let 2018 až 2023 se do Kraje Vysočina ze zahraničí přistěhovalo nejvíce osob v roce 2022 (12,4 tis. osob) a poté v roce 2023 (5,8 tis. osob), naopak z kraje do zahraničí se vystěhovalo nejvíce osob v roce 2023 (1,4 tis.). U zahraničního stěhování výrazně převládá počet přistěhovalých nad vystěhovalými (celkem se do kraje v letech 2018 až 2023 z ciziny přistěhovalo 24,8 tis. osob, naopak z kraje do zahraničí se vystěhovalo 3,7 tis. obyvatel), kladné saldo zahraniční migrace bylo v tomto období zaznamenáno ve všech letech. Ve sledovaném období se přistěhovalí z ciziny podíleli na celkové migraci do kraje 54 %, vystěhovalí do ciziny pak tvořili 13,3 % vystěhovalých z kraje. Za populační růst minulých let vděčí Vysočina především zahraniční migraci.

Graf 1.4 Migrace v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Počet narozených dětí klesá stejně jako úhrnná plodnost, dále roste průměrný věk matky při narození dítěte.

V průběhu roku 2023 se v Kraji Vysočina živě narodilo 4 476 dětí, což bylo o 503 méně než v roce předchozím. V posledních dvou letech, na rozdíl od předchozího období, v kraji počet živě narozených dětí poklesl pod hranici 5 tisíc. Úroveň úhrnné plodnosti v roce 2023 dosáhla hodnoty 1,567 živě narozených dětí na jednu ženu v reprodukčním věku. Jde o nejnižší hodnotu ve sledovaném období, ale současně i o nejvyšší hodnotu v mezikrajském srovnání. Nadále pokračuje trend odkládání mateřství do pozdějšího věku, průměrný věk matky při narození dítěte v roce 2023 na Vysočině se dále zvýšil a činil 30,8 roku – v roce 1991 dosahoval 24,3 roku a o devět let později 26,4 roku. Vysoký je též věk matky při narození prvního dítěte, který v roce 2023 činil 28,9 let (v roce 1991 to bylo 22 let). Ve srovnání s ČR (29,6 roku) jsou ale prvorodičky v kraji mladší. Nejmladší jsou prvorodičky v Ústeckém kraji (28,0 roku), nejstarší v Praze (31,5 roku). Nejvíce dětí se v roce 2023 na Vysočině narodilo jako první dítě matky (1 942), jako druhé v pořadí 1 818, třetích a dalších bylo 716.

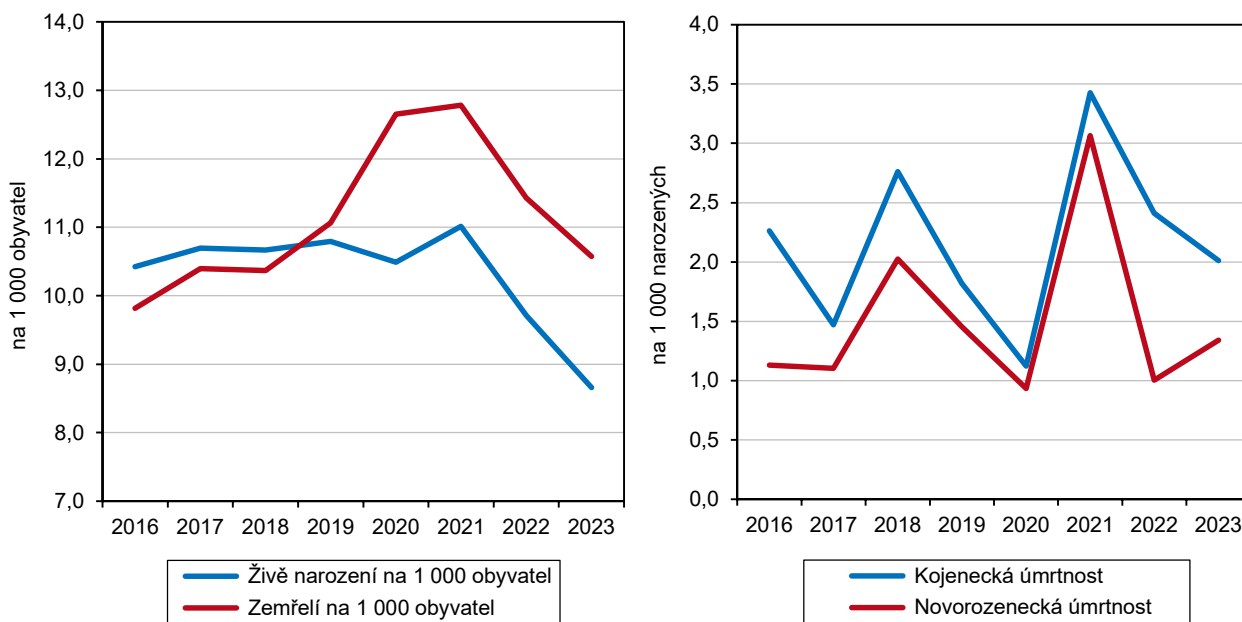
Podíl dětí narozených mimo manželství mírně poklesl.

Zastavil se růst počtu (i podílu) dětí narozených mimo manželství, které na Vysočině v roce 2023 tvořily 44,0 % ze všech narozených dětí. Jedná se o čtvrtý nejnižší podíl po Praze (38,5 %), Zlínském (41,7 %) a Jihomoravském kraji (42,2 %); nejvyšší podíl mimo manželství narozených dětí byl v Ústeckém kraji (62,8 %). Mezi neprovdanými matkami převažují svobodné ženy, podíl rozvedených a ovdovělých matek na mimomanželské plodnosti se z 9,7 % v roce 2018 snížil na 9,1 % v roce 2023. Není však zřejmé, do jaké míry se na mimomanželské plodnosti podílejí osaměle žijící ženy a jaký podíl připadá na ženy v neformálním soužití.

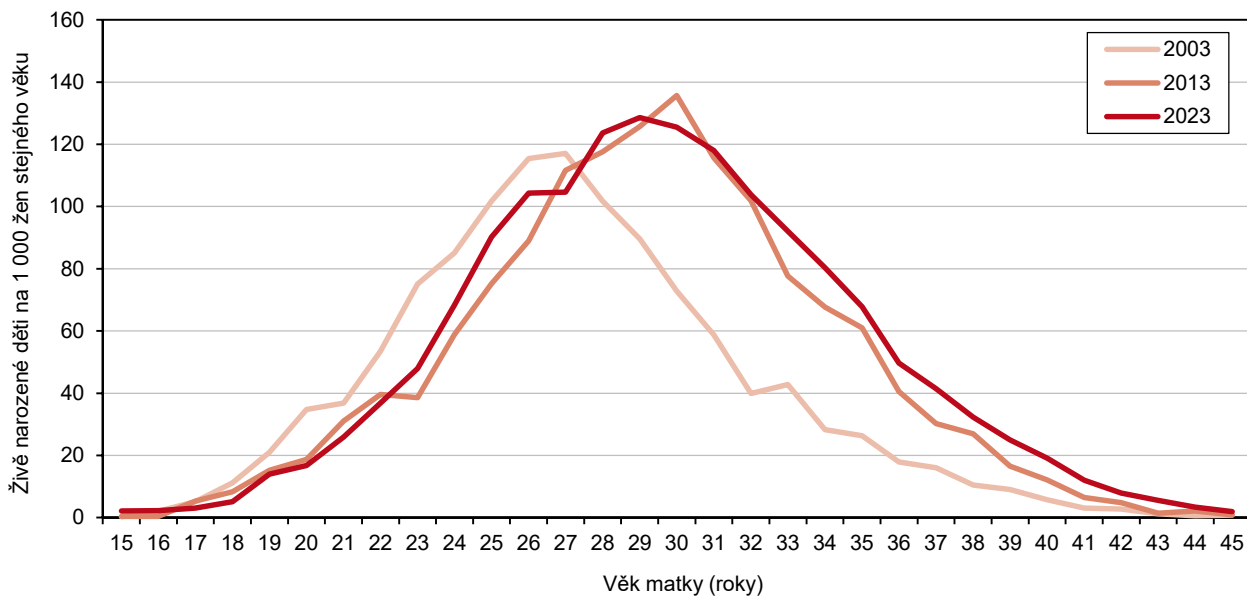
Graf 1.5 Porodnost a úmrtnost, novorozenecká a kojenecká úmrtnost v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

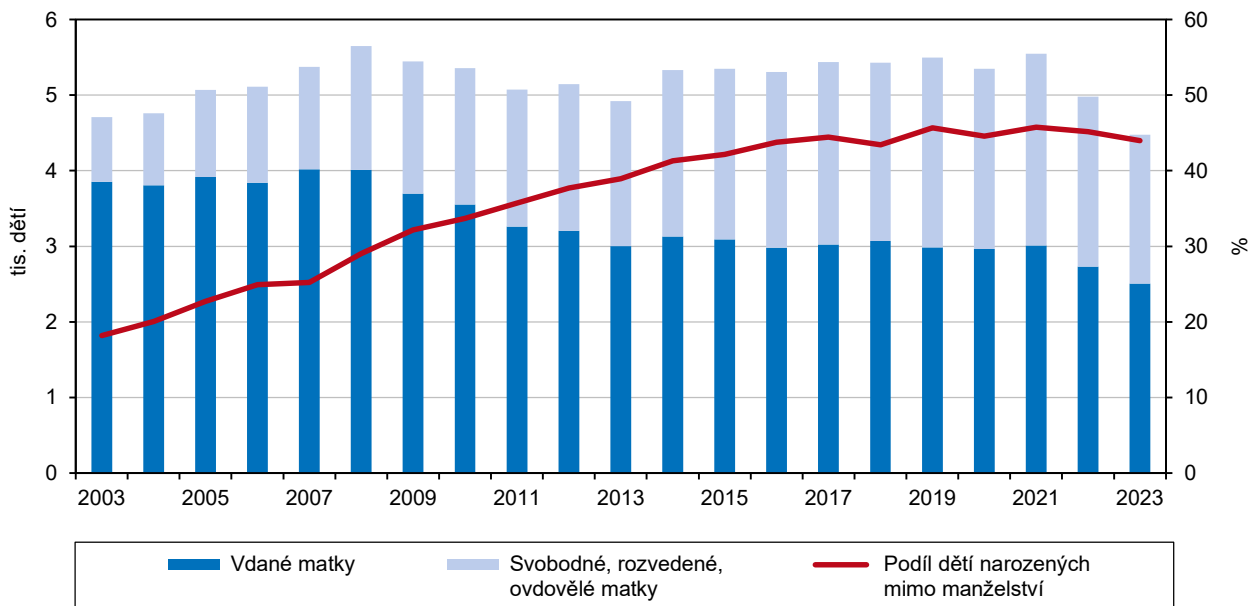
Graf 1.6 Míry plodnosti podle věku matky v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

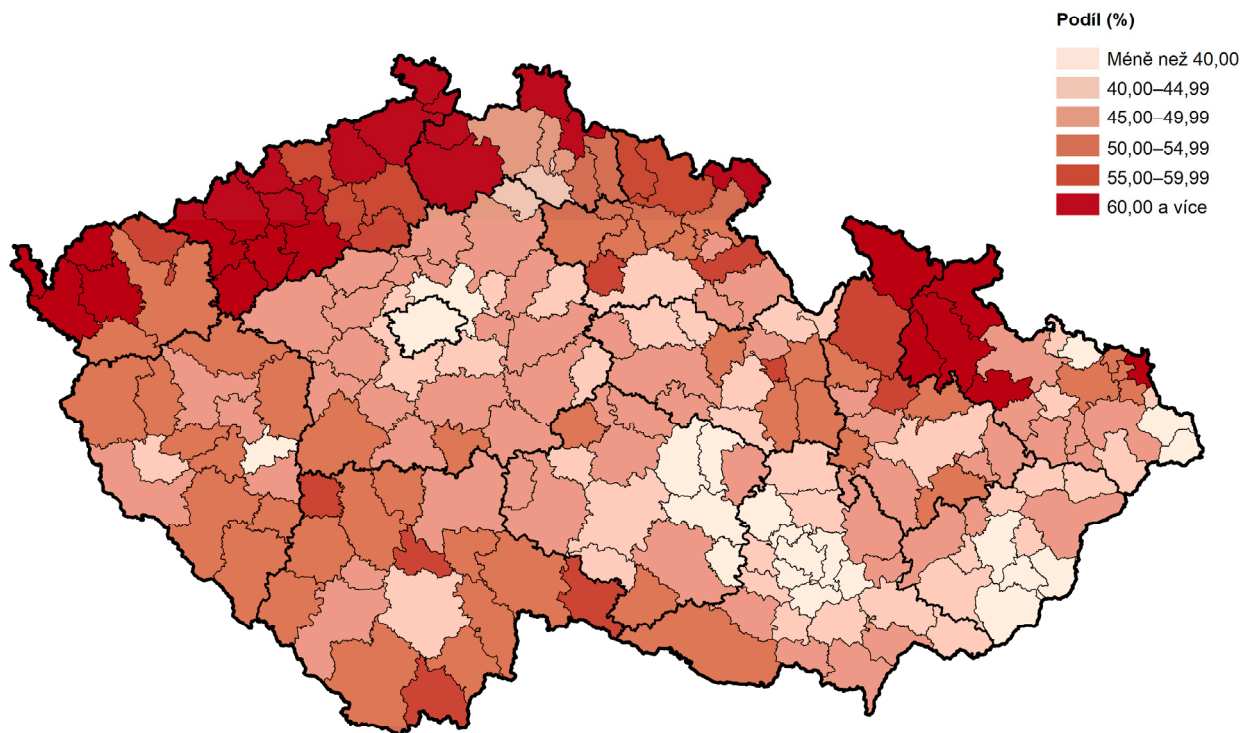

Graf 1.7 Živě narozené děti podle rodinného stavu matky a podíl dětí narozených mimo manželství v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Živě narození mimo manželství ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Počty zemřelých klesly na úroveň V roce 2023 v Kraji Vysočina zemřelo 5 466 osob, což bylo téměř o 400 méně než před covidovými roky. v předchozím roce a rovněž méně než v roce 2019 (5 636). Mezi zemřelými mírně

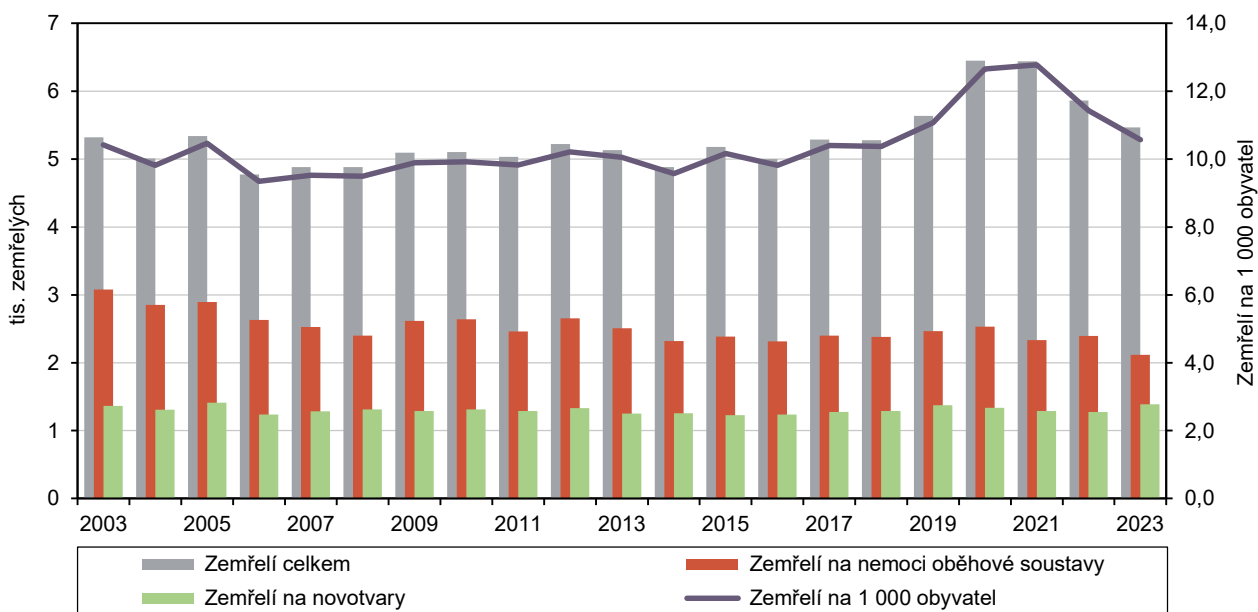
převažovali muži (51,3 %), kteří také podstatně častěji než ženy umírají v mladším věku. Příčina úmrtí se na Vysočině dlouhodobě výrazněji nemění. Kolem dvou pětín zemřelých připadá na nemoci oběhové soustavy. Druhou nejčastější příčinou úmrtí jsou zhoubné novotvary. V roce 2020 se ale objevil nový zabiják v podobě covidu-19, na který v roce 2020 připadla desetina úmrtí v kraji a v roce 2021 dokonce přes 15 % zemřelých. Důsledkem byl současně vysoký nárůst počtu zemřelých, který byl na Vysočině v letech 2020 a 2021 ve srovnání s průměrem předchozích let více než o tisícovku vyšší.

Mírně vyšší míra úmrtnosti proti českému průměru.

Míra úmrtnosti v Kraji Vysočina dosáhla v roce 2023 hodnoty 10,6 zemřelých na 1 000 obyvatel a byla mírně nad republikovým průměrem (10,4). Míra úmrtnosti v kraji se dlouhodobě nacházela pod úrovní České republiky, v roce 2019 se však vyhoupla nad celorepublikovou úroveň, když na tisíc obyvatel středního stavu připadalo na Vysočině 11,1 zemřelých osob, v České republice 10,5 osob. Podobně tomu bylo v roce 2020, kdy v kraji na tisíc obyvatel připadlo 12,7 zemřelých a v celé České republice 12,1. Pod republikovou úroveň se úmrtnost v kraji dostala až v roce 2021 (12,8 ‰ na Vysočině oproti 13,3 ‰ v ČR). Úmrtnost byla v kraji v minulých letech většinou nižší než porodnost, v letech 2020 a 2021 však v důsledku epidemie došlo ke zvratu a porodnost se ocitla hluboko pod úrovní úmrtnosti. Tento stav trval i v dalších dvou letech v důsledku úbytku porodů. Novorozenecká i kojenecká úmrtnost na Vysočině sice kolísá, ale zůstává na nízké úrovni, v roce 2023 zemřelo 9 dětí do jednoho roku, převážně šlo o úmrtí novorozenců do 28 dní.

Graf 1.8 Zemřelí v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Věková struktura obyvatel

Pokračuje proces stárnutí obyvatelstva, zvyšuje se počet obyvatel v poproduktivním věku a roste průměrný věk.

Podíl obyvatel ve věkové kategorii 0 až 14 let se během pěti let mírně zvýšil až na 15,7 % v roce 2023. Neustále ale klesá podíl obyvatel v produktivním věku (navzdory zahraniční migraci), který se z 64,4 % v roce 2018 snížil na 62,9 % v roce 2023. Naproti tomu podíl obyvatel v poproduktivním věku vytrvale roste, mezi roky

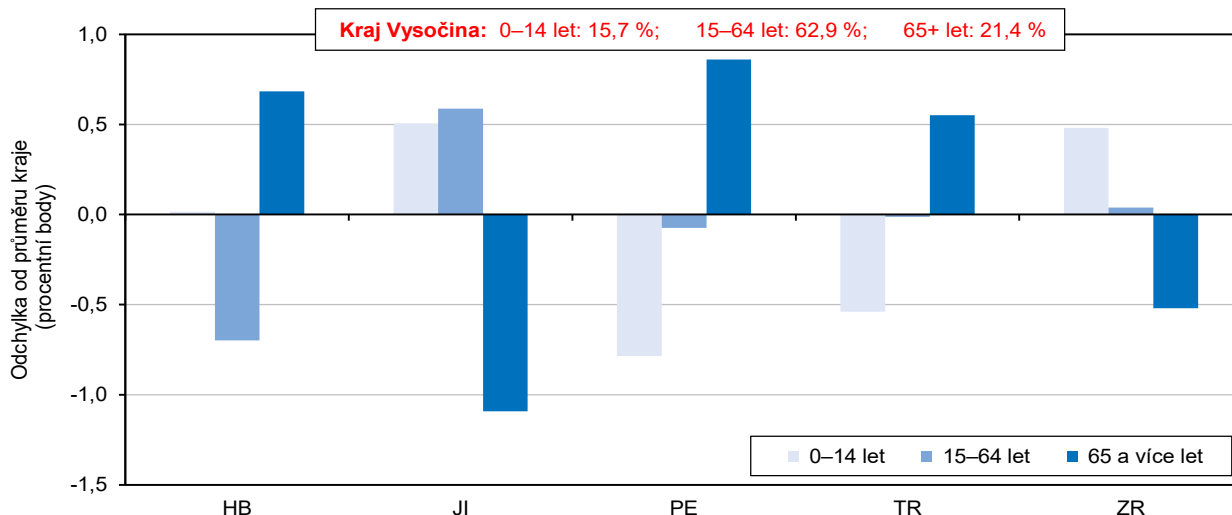
2018 a 2023 se zvýšil o 1,3 procentního bodu na 21,4 %. Již dříve (v roce 2007) počet osob ve věku 65 a více let poprvé převýšil dětskou složku (o 459), v roce 2023 tento rozdíl činil již 29 816 osob. V tomto roce počet obyvatel pětadesátiletých a starších na Vysočině atakoval hranici 111 tisíc osob. Průměrný věk obyvatelstva se ze 42,8 let v roce 2018 zvýšil na 43,3 let v roce 2023. Stárnutí populace dokládá i další ukazatel, index stáří, který vyjadřuje, kolik osob ve věku 65 a více let připadá na 100 dětí ve věku 0–14 let. Už v roce 2018 překračoval hodnotu 130 a nadále se zvyšoval. Koncem roku 2023 již na 100 dětí připadalo v kraji téměř 137 osob ve věku 65 a více let (v celé ČR 129). U mužů dosahuje na Vysočině index stáří nižších hodnot – na 100 chlapců připadá 116 mužů starších 65 let, u žen je rozdíl daleko výraznější – na 100 děvčat připadá 159 žen nad 65 let.

Nejmłodším okresem je Jihlavsko, nejstarším okres Pelhřimov.

Nejnižší průměrný věk mají na Vysočině okresy Jihlava (42,6) a Žďár nad Sázavou (42,9), Jihlavsko z nich také má nejnižší index stáří (125,7). Naproti tomu na Pelhřimovsku, okrese s nejstarší populací v kraji, připadalo v roce 2023 na 100 dětí již 150 seniorů, jedním z důsledků nepříznivé věkové skladby je na Pelhřimovsku dlouhodobě vykazované záporné saldo přirozené měny obyvatel.

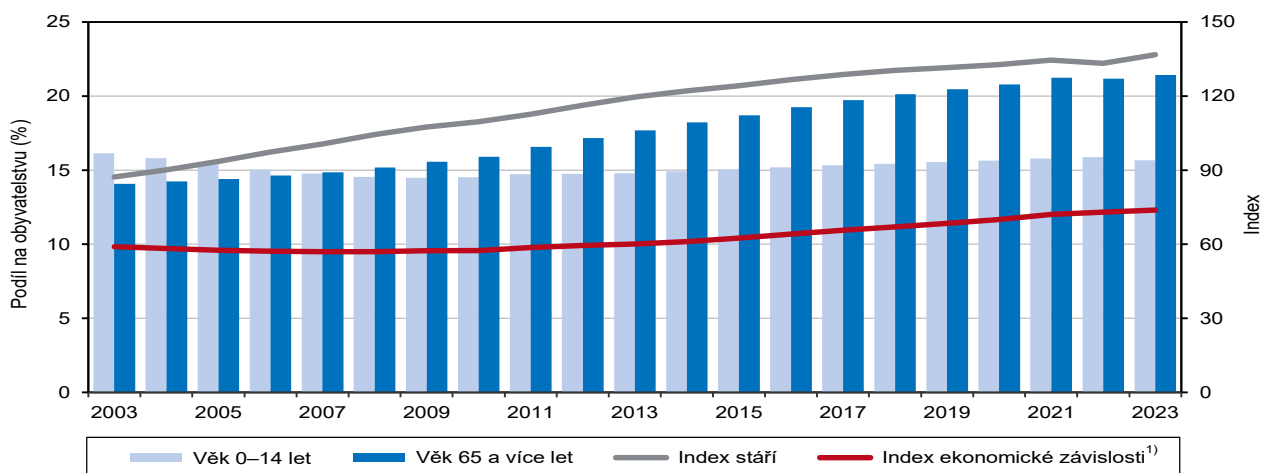
Graf 1.9 Srovnání věkové struktury obyvatel v okresech Kraje Vysočina k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

Graf 1.10 Věková struktura a věkové indexy obyvatel v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

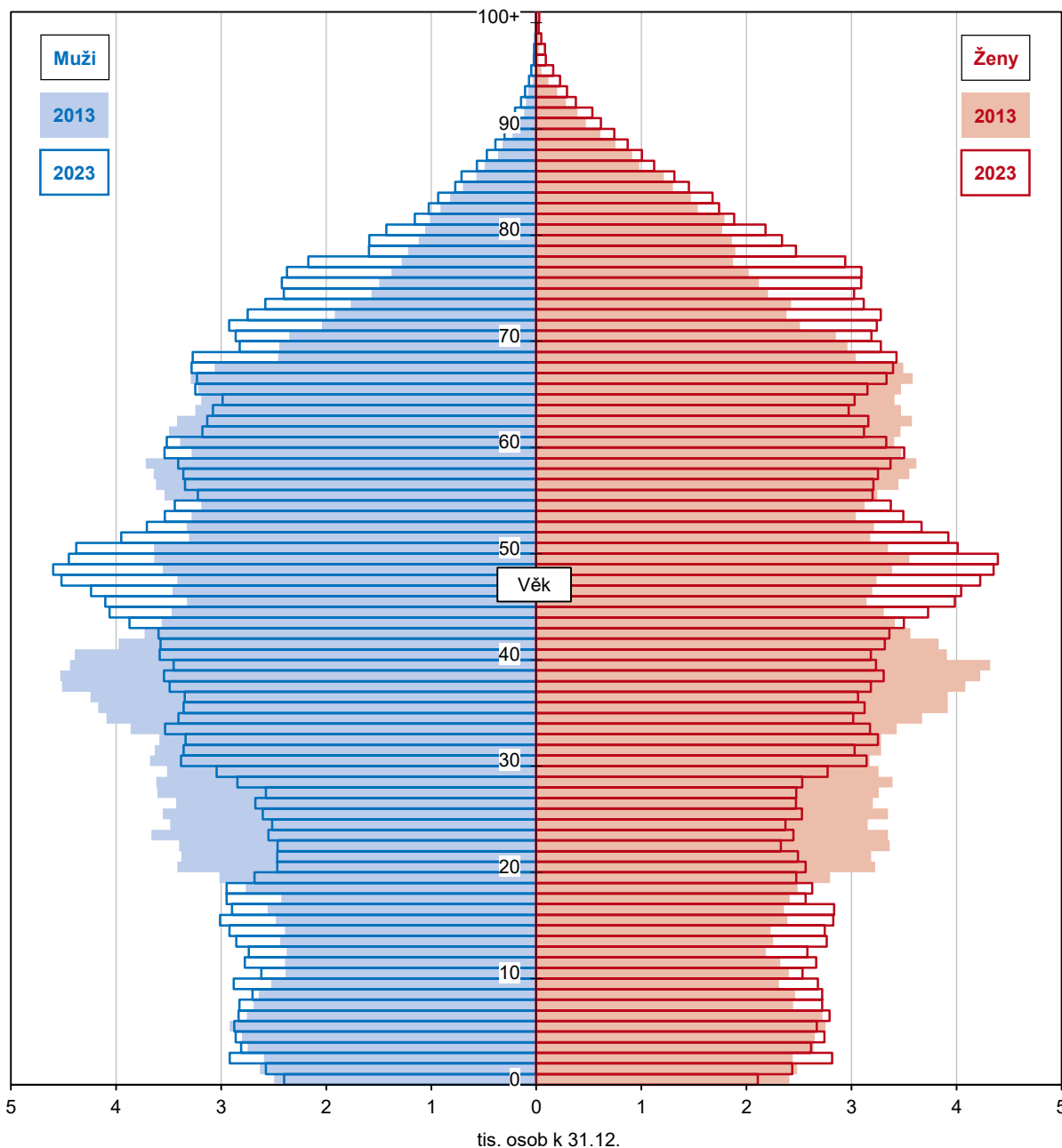

¹⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 a více let na 100 osob ve věku 20–64 let

Graf 1.11 Věkové složení obyvatel Kraje Vysočina v letech 2013 a 2023

Zdroj: ČSÚ

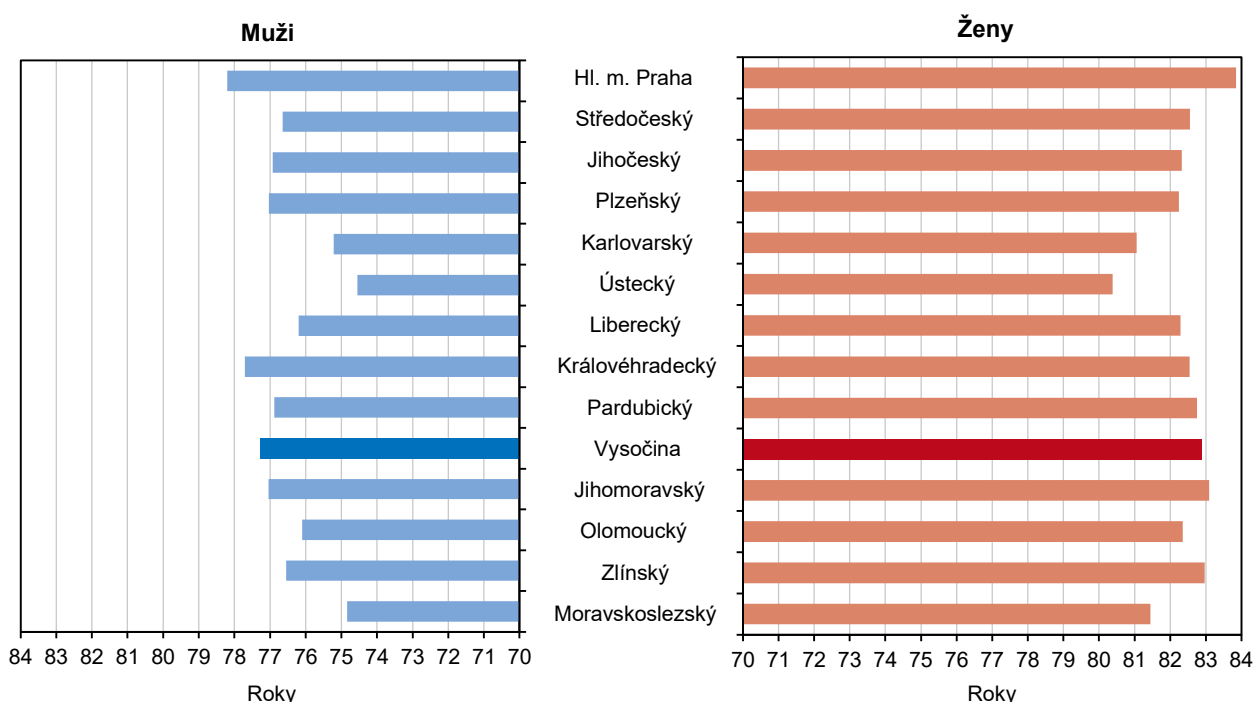

Naděje dožití při narození po covidu opět mírně roste.

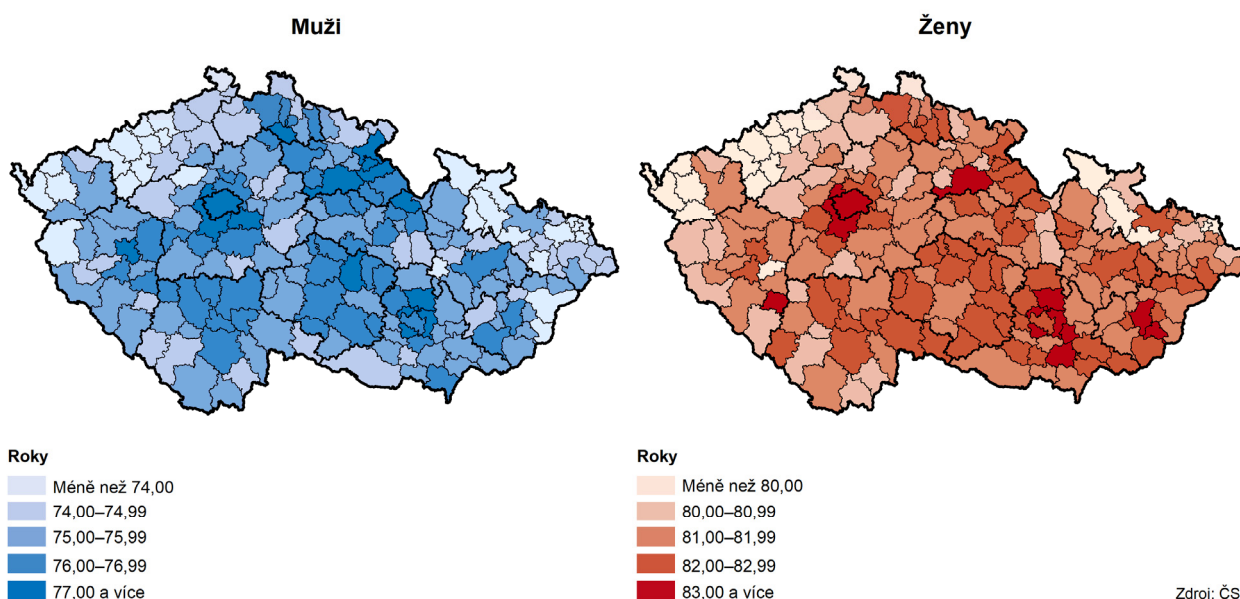
Dalším demografickým ukazatelem je naděje dožití neboli střední délka života. V Kraji Vysočina pro muže narozené v roce 2023 představuje 77,3 roku (před patnácti lety byla o 2,8 roku nižší) a pro ženy narozené v roce 2023 je to 82,9 let (před patnácti lety byla nižší o 1,7 roku). Dlouhodobě střední délka života narůstá, v posledních 5 letech vlivem covidového období spíše stagnuje. Z mezikrajského srovnání vychází Vysočina stále jako jeden z regionů s nejvyšší střední délkou života, u mužů i u žen se umísťuje kolem třetí příčky. Je však třeba poznamenat, že u mužů na Vysočině už několik předchozích let docházelo k nevelkému meziročnímu poklesu naděje dožití, u obou pohlaví se pak v období covidu v důsledku zvýšené úmrtnosti naděje dožití výrazně snížila – což ovšem platí pro celou republiku.

Graf 1.12 Naděje dožití při narození podle pohlaví podle krajů v letech 2022–2023

Zdroj: ČSÚ

Naděje dožití při narození podle pohlaví ve správních obvodech obcí s rozšířenou působností v letech 2019 až 2023

Nižší počet sňatků zůstal i po covidovém období.

U vývoje sňatečnosti se před rokem 2018 projevovala rostoucí tendence, počet sňatků uzavřených v roce 2018 byl za posledních dvacet let nejvyšší (2 689) a v roce 2019 byl jen nepatrně nižší. V následujících dvou letech ale v důsledku protiepidemických opatření došlo k výraznému omezení počtu uzavíraných sňatků (ve srovnání s průměrem předchozích čtyř let o více než 15 %). Také v roce 2023 bylo uzavřeno o pětinu méně sňatků než před pěti lety. Sňatečnost zhruba kopíruje

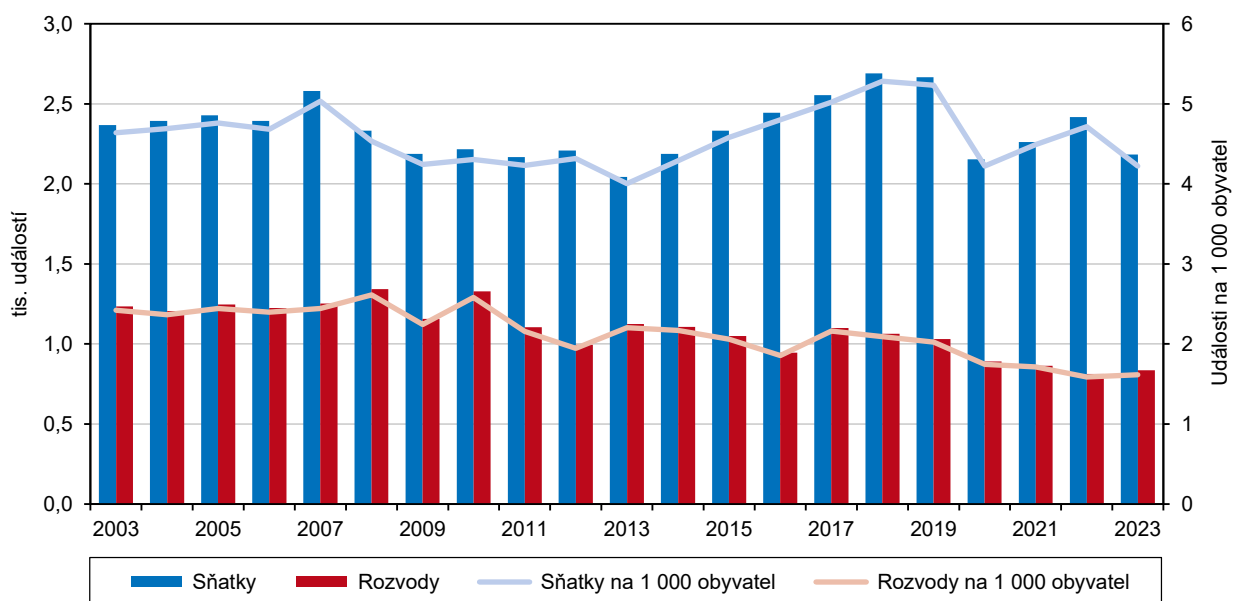
celkový počet sňatků, v roce 2018 připadlo na tisíc obyvatel středního stavu 5,3 sňatku, zatímco v roce 2021 jen 4,5 a v roce 2023 pouze 4,2 sňatku. V roce 2023 činil průměrný věk mužů při prvním sňatku 32,9 roku, celkově se projevuje jeho postupné mírné zvyšování (v roce 2018 vstupovali muži do prvního manželství průměrně ve věku 31,4 roku). Další manželství muži uzavírali v roce 2023 průměrně v 50,6 letech (v roce 2018 to bylo 48 roků). Obdobný trend je možno pozorovat i u žen. V roce 2023 byl průměrný věk nevěsty při vstupu do prvního manželství 30 roků (v roce 2018 to bylo o 1,3 roku méně), do dalších manželství vstupovaly nevěsty v průměru více než sedmačtyřicetileté (v roce 2018 činil jejich průměrný věk 44,6 roku). V roce 2023 na Vysočině vstoupilo do manželství 109 mužů - cizinců, mezi nimi bylo nejvíce občanů Slovenska (29) a Ukrajiny (31). V témže roce se v kraji provdalo 112 žen s cizím státním občanstvím, nejčastěji šlo o ženy z Ukrajiny (53), na druhém místě byly ženy se slovenským občanstvím (39).

Nejvyšší počet rozvodů je ve věkové skupině 40 až 49 let.

V období 2018 až 2023 bylo v Kraji Vysočina nejvíce manželství rozvedeno v roce 2018 (1 064 rozvodů), v následujících letech jejich počet dále klesal s tím, že od období let 2020 a 2021 došlo u počtu rozvodů k obdobnému propadu jako u sňatků. V roce 2023 rozvodem na Vysočině skončilo 835 manželství, v roce 2022 jen 813. Struktura rozvodů podle pořadí zůstává dlouhodobě stabilní, jednoznačně převládají rozvody první, ale najde se dost mužů i žen, kteří se postupně propracují k většímu počtu rozvodů. V roce 2023 na Vysočině připadalo na rozvody druhého či vyššího pořadí u mužů 15,4 %, u žen 16,2 %. Rozvodovost (počet rozvodů na tisíc obyvatel středního stavu) se v kraji dlouhodobě pohybuje mezi 1,7 až 2,6, v roce 2023 dosáhla hodnoty 1,6. Rozdělení rozvodů podle věku se rovněž příliš nemění, nejčastěji se rozvádějí muži i ženy ve věku 40 až 49 let. Tomu odpovídá i fakt, že v posledních letech připadá téměř polovina rozvodů na manželství trvající 15 a více let (v roce 2023 to bylo 44,6 %). Zastoupení rozvedených manželství s nezletilými dětmi je stále vysoké, v roce 2023 představovaly na Vysočině 60 % rozvodů (502 rozvedených manželství). Jako důvod převážné většiny rozvatů manželství je u mužů i žen uváděna rozdílnost povah, názorů a zájmů.

Graf 1.13 Sňatky a rozvody v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

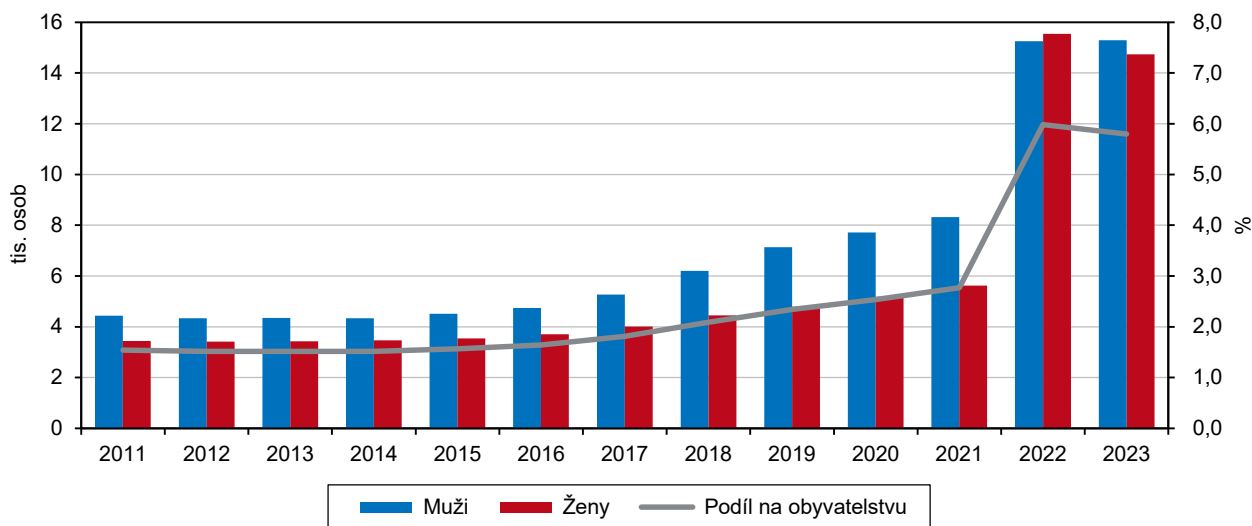
Cizinci

V Kraji Vysočina je stále evidován relativně nižší podíl cizinců.

Ke konci roku 2023 bylo na území České republiky evidováno celkem 1 063 225 cizinců (bez azylantů). Kraj Vysočina (30 031 cizinců) patří spolu se Zlínským krajem a Olomouckým krajem k regionům s nejmenším počtem cizinců. Od roku 2018 vzrostl počet cizinců v republice o 499 tisíc, tj. o 88,4 %. Na Vysočině ve stejném období došlo k nárůstu počtu cizinců o více než 19 tisíc, jejich počet se tak zvýšil téměř trojnásobně. V roce 2018 se cizinci na obyvatelstvu Kraje Vysočina podíleli 2,1 %, v následujících letech se jejich podíl zvýšil až na 5,8 % v roce 2023. V tomto roce byl podíl cizinců na obyvatelstvu na Vysočině v mezikrajském srovnání po Moravskoslezském, Zlínském a Olomouckém kraji čtvrtý nejnižší. Za republikovým průměrem (9,8 %) zůstala Vysočina o 4 procentní body. Nejvyšší byl podíl cizinců v Praze (24,7 %). Mezi cizinci na Vysočině ke konci roku 2023 převažovali občané Ukrajiny (téměř 21 tisíc), kteří se na jejich celkovém počtu podíleli 69 %. Druzí nejpočetnější byli slovenští občané (7,8 % cizinců v kraji).

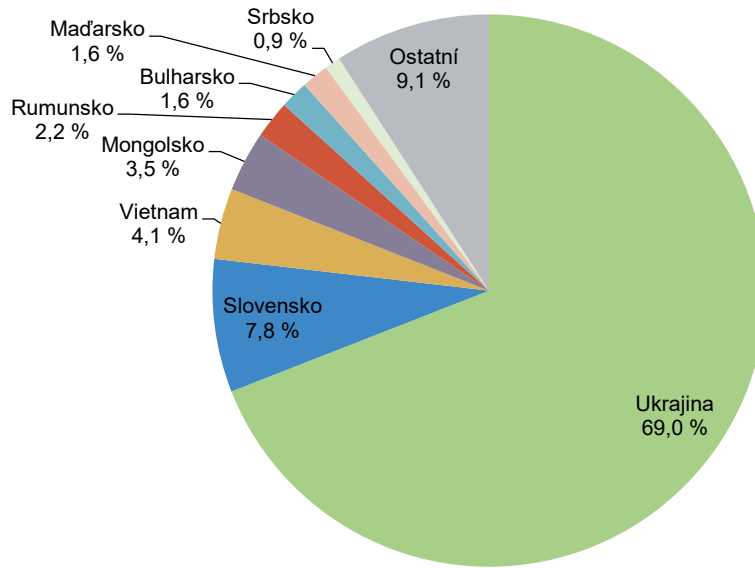
Graf 1.14 Cizinci (bez osob s platným azylem) v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

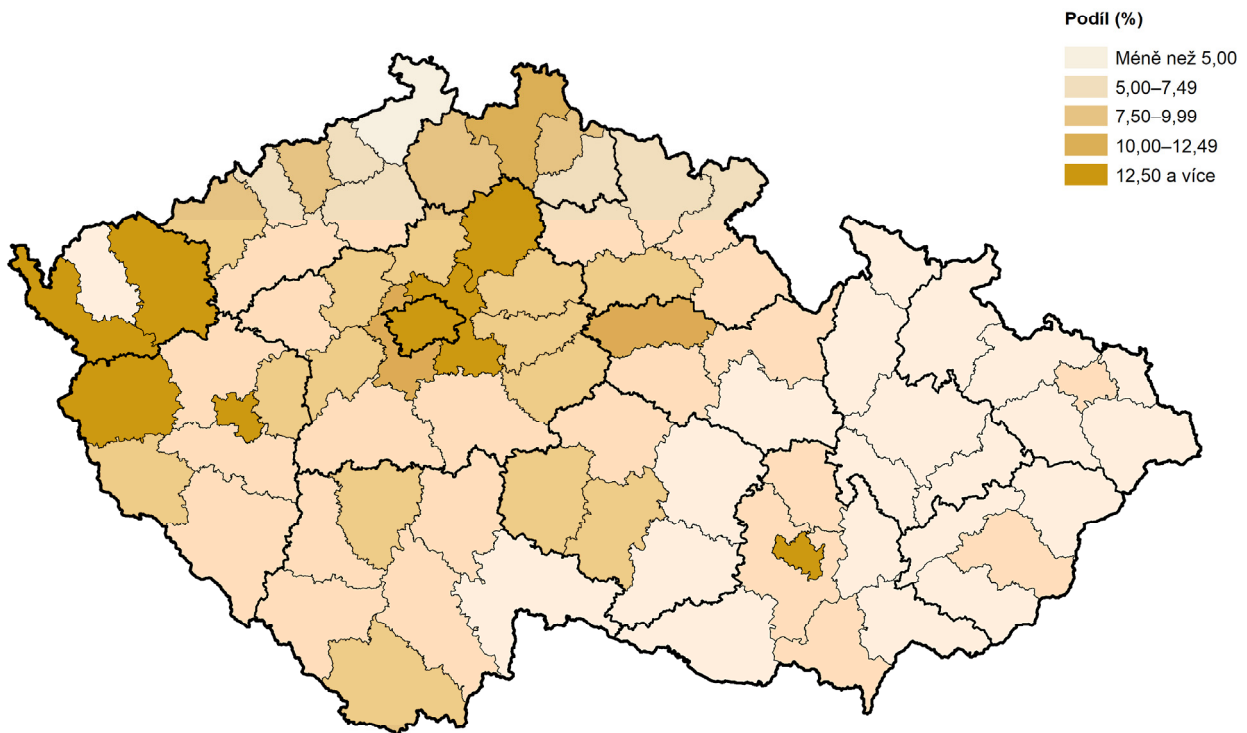

Graf 1.15 Cizinci podle státního občanství (bez osob s platným azylem) v Kraji Vysočina k 31. 12. 2023

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Cizinci v okresech k 31. 12. 2023

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

2. Sociální vývoj

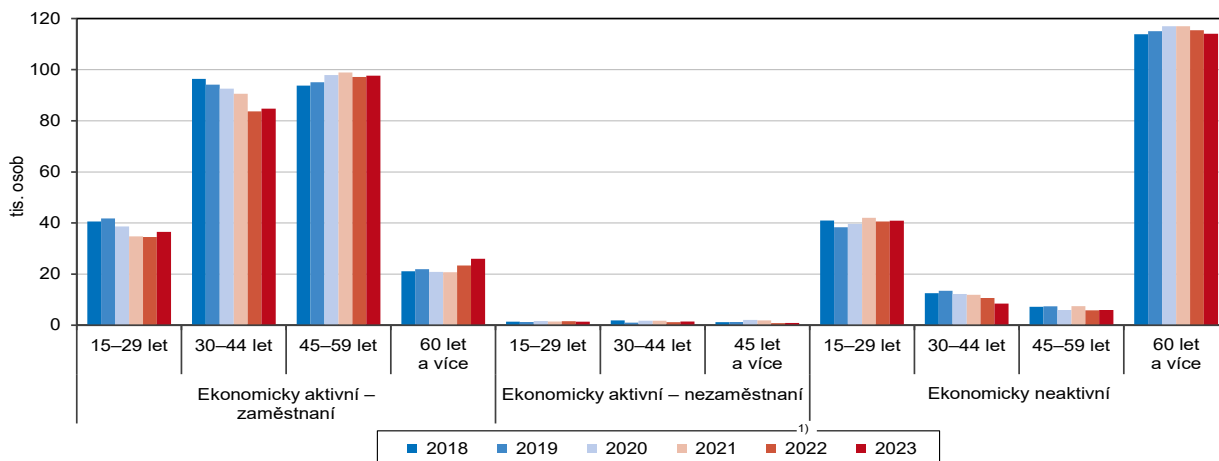
Zaměstnanost, ekonomická aktivita

Zastavil se pokles počtu zaměstnaných i růst počtu ekonomicky neaktivních osob.

Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil představovala v Kraji Vysočina v roce 2023 pracovní síla celkem 248,6 tis. osob., tj. 59,5 % z celkového počtu obyvatel ve věku 15 a více let. Z tohoto počtu bylo 244,9 tis. osob zaměstnaných (58,6 % obyvatelstva ve věku 15 a více let) a 3,7 tis. osob nezaměstnaných (0,9 % patnáctiletých a starších obyvatel). Obecná míra nezaměstnanosti činila v roce 2023 v Kraji Vysočina 1,5 %, což oproti předchozímu roku nepředstavuje žádnou změnu. Zbývajících 169,3 tis. obyvatel (z patnáctiletých a starších) patřilo mezi osoby ekonomicky neaktivní, především starobní a invalidní důchodce. Podle výsledků Výběrového šetření pracovních sil počet zaměstnaných osob v kraji meziročně narostl, nezměnil se počet nezaměstnaných, naopak výraznější byl pokles počtu ekonomicky neaktivních osob (možný vliv zahraniční migrace).

Graf 2.1 Obyvatelstvo Kraje Vysočina podle ekonomické aktivity a věku

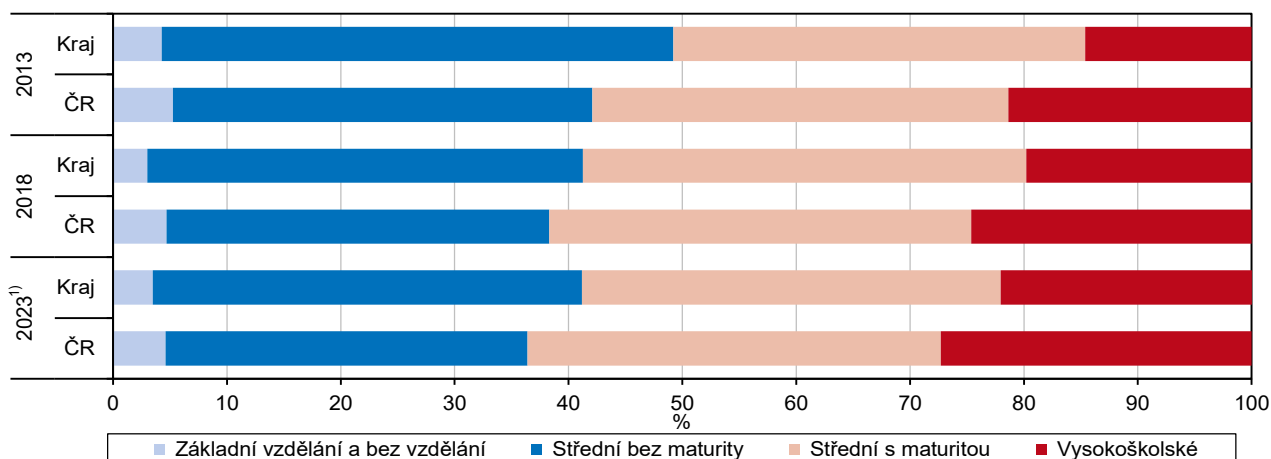
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data jsou podle nové metodiky zpracovávána od roku 2023, data za rok 2022 byla přepočítána zpětně jen pro účely meziročního srovnání roků 2023 a 2022

Graf 2.2 Pracovní síla (zaměstnaní a nezaměstnaní) podle vzdělání v Kraji Vysočina a ČR

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Míra ekonomické aktivity se zvýšila.

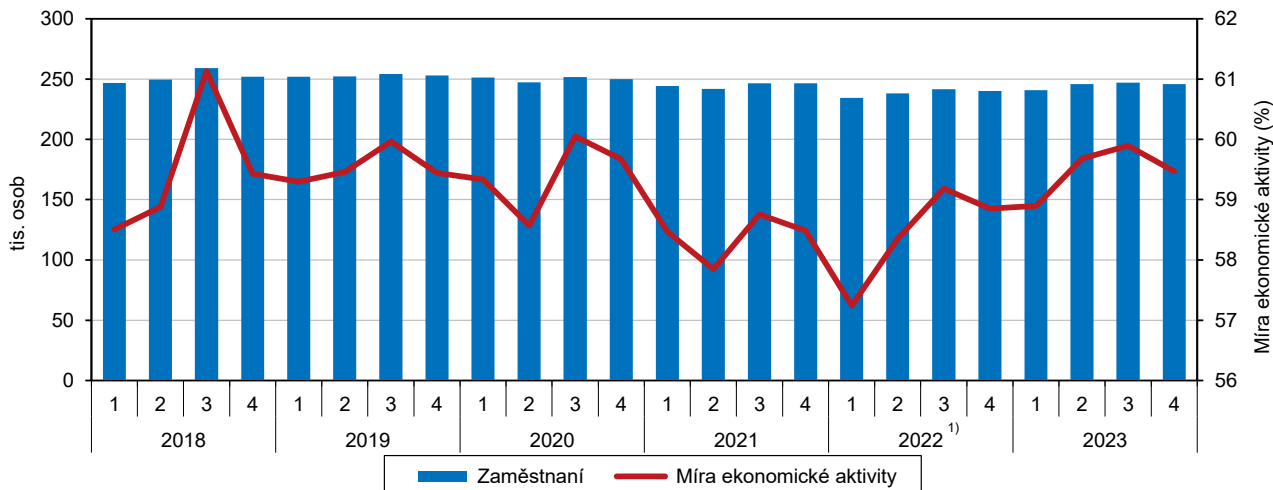
Celková míra ekonomické aktivity, tj. podíl počtu zaměstnaných a nezaměstnaných na celkovém počtu obyvatel Kraje Vysočina ve věku 15 a více let, dosáhla v roce

2023 hodnoty 59,5 %. U mužů činila v tomto roce 68,7 %, u žen 50,5 %. Ve srovnání s rokem 2022 je celková míra ekonomické aktivity vyšší o 1,1 procentního bodu, přičemž u mužů činil nárůst 1,5 p. b., u žen se míra ekonomické aktivity zvýšila o 0,6 procentního bodu.

Graf 2.3 Zaměstnaní a míra ekonomické aktivity v Kraji Vysočina podle čtvrtletí

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Míra zaměstnanosti také rostla.

Míra zaměstnanosti, tj. podílu zaměstnaných osob na celkové populaci, v roce 2023 v Kraji Vysočina dosáhla hodnoty 58,6 %, což oproti roku 2022 představuje nárůst o 1,1 procentního bodu., Obdobný vývoj můžeme pozorovat i u míry zaměstnanosti mužů a žen – hodnoty v roce 2023 jsou vyšší u mužů o 1,3 procentního bodu, u žen o 0,9 procentního bodu ve srovnání s rokem 2022. Porovnání s předchozími roky je problematické z důvodu změny metodiky zpracování dat v roce 2023.

Relativně vysoký podíl zaměstnaných v primárním sektoru, nízký v sektoru terciárním.

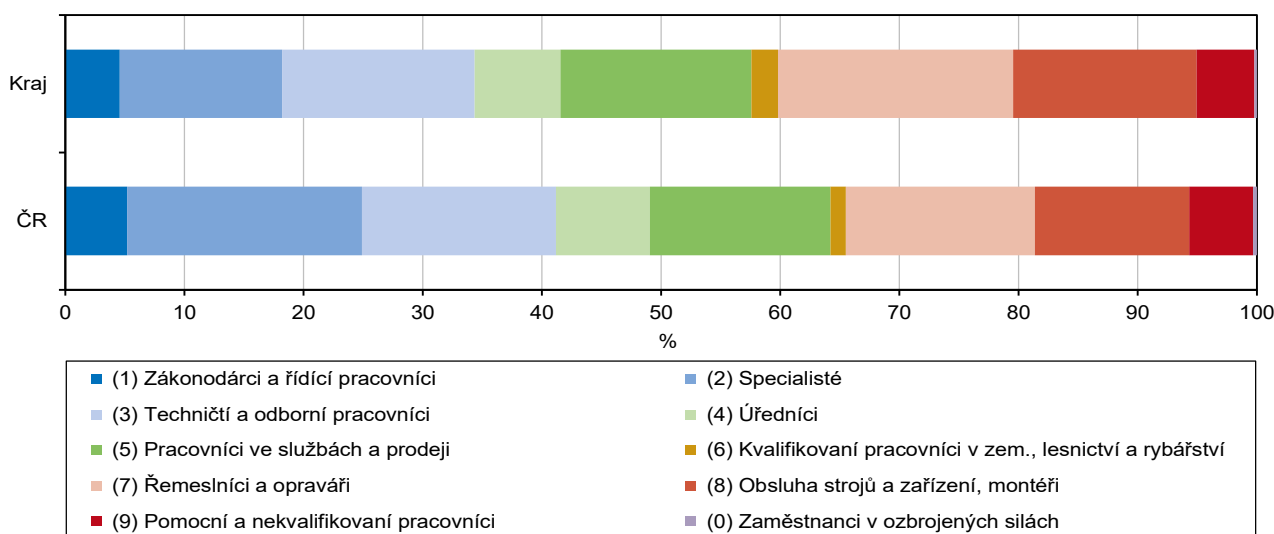
Primární sektor (zemědělství, lesnictví, rybářství) má v Kraji Vysočina výjimečné postavení. Vysočina v mezikrajském srovnání dlouhodobě vykazuje nejvyšší podíl zaměstnaných v tomto sektoru. Přesto v absolutním vyjádření počet pracovníků v primárním sektoru i na Vysočině spíše stagnuje, což po předchozím poklesu platí v posledních letech i pro jeho podíl na celkovém počtu zaměstnaných osob. Od roku 2015 se počet zaměstnaných v primárním sektoru v kraji držel mírně nad hranicí 18 000 osob a podíl tohoto sektoru na celkové zaměstnanosti jen výjimečně překročil hranici 7,5 %. V roce 2022 již podíl primárního sektoru klesl na 7 %. Sekundární sektor (dobývání a úprava nerostných surovin, zpracovatelský průmysl, výroba a rozvod elektřiny, plynu a vody, stavebnictví) se v roce 2022 na celkovém počtu zaměstnaných podílel 45,4 %, v absolutním vyjádření šlo asi o 115 tisíc osob. Na Vysočině se tak v sekundárním sektoru vzdor mírnému meziročnímu poklesu zaměstnanost drží na úrovni předchozích let, podíl tohoto sektoru na celkovém počtu zaměstnaných v kraji se snížil o 0,4 bodu. Naproti tomu mírně vzrostla váha terciárního sektoru, jehož podíl na celkovém počtu zaměstnaných dosáhl v roce 2022 na Vysočině 47,6 % (o 0,7 procentního bodu více než v roce 2021). V absolutním vyjádření v tomto sektoru na Vysočině pracovalo 120,7 tisíce osob (o zhruba 7 tisíc více než v roce 2021). Podíl terciárního sektoru přesto zůstává hluboko pod průměrem České republiky, který byl v roce 2022 o 14 procentních bodů vyšší.

Nárůst počtu zaměstnanců, stagnuje počet pracujících na vlastní účet.

Z hlediska postavení v zaměstnání si udržuje výrazně dominantní podíl na celkové zaměstnanosti kategorie zaměstnanců (85,3 % v roce 2023). Zaměstnavatelů bylo 1,6 %, pracujících na vlastní účet 12,7 % a pomáhajících rodinných příslušníků 0,4 % z celkového počtu zaměstnaných. Zatímco počet zaměstnavatelů a počet pracujících na vlastní účet se na Vysočině oproti roku 2022 prakticky nezměnil, počet zaměstnanců vzrostl asi o 6 tisíc. Z hlediska hlavních tříd klasifikace zaměstnání bylo v roce 2023 na Vysočině nejvíce řemeslníků a opravářů (19,7 %, o 3,8 procentního bodu více než v celé ČR), za nimi následovali techničtí a odborní pracovníci (16,2 %, o 0,1 bodu méně než v ČR), pracovníci ve službách a prodeji (16 %, o 0,8 bodu více než v ČR), obsluhy strojů a zařízení (15,4 %, o 2,4 bodu více než v ČR). Více než desetiprocentní (ale podstatně nižší než v ČR) byl ještě podíl specialistů. Rozdíl v podílu úředníků již není tak výrazný jako v minulosti (kraj 7,2 %, ČR 7,9 %).

Graf 2.4 Zaměstnaní podle hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO v Kraji Vysočina a ČR v roce 2023¹⁾

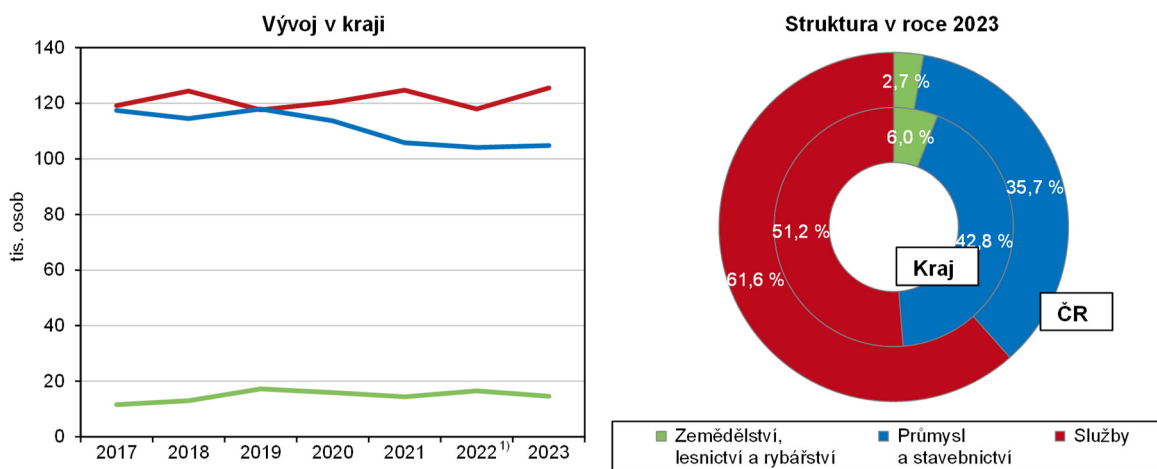
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ od roku 2023 jsou data zpracovávána dle nové metodiky

Graf 2.4a Zaměstnaní pracující v Kraji Vysočina podle odvětvových sektorů

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

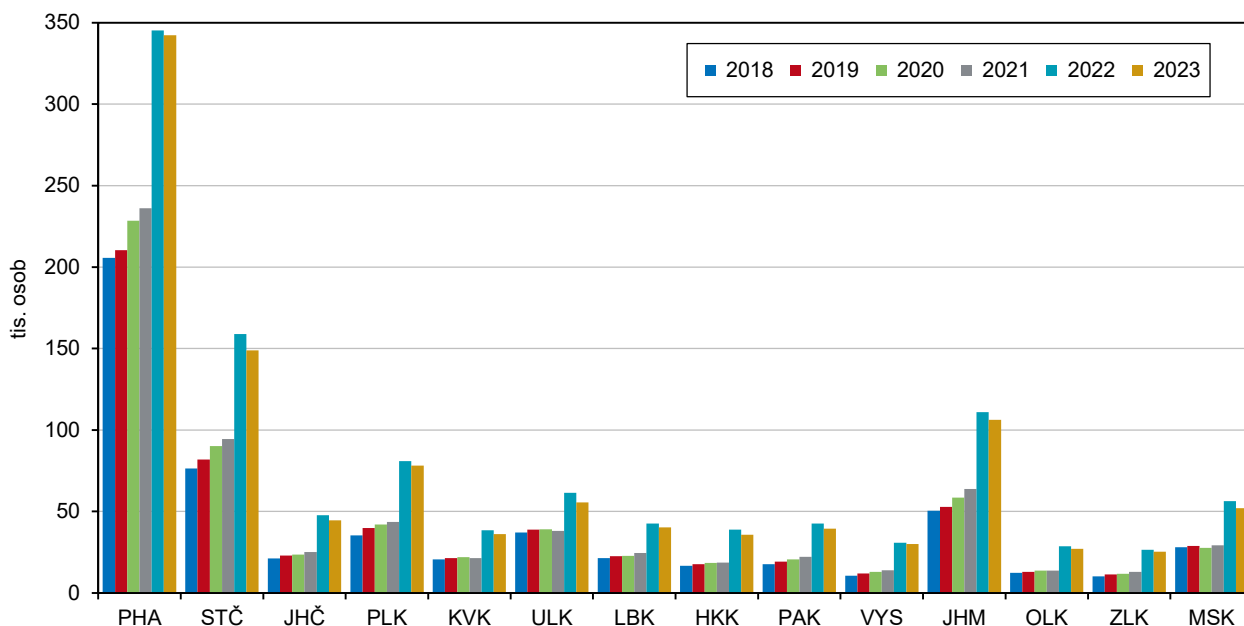
Zaměstnanost cizinců

Počet zaměstnaných cizinců výrazně vzrostl.

V Kraji Vysočina bylo ke konci roku 2023 evidováno 22 506 zaměstnaných cizinců, z nich bylo 20 644 evidovaných na úřadech práce a 1 862 cizinců mělo platné živnostenské oprávnění. Ke stejnému datu bylo v celé České republice přes 942 tisíc zaměstnaných cizinců. Proti roku 2018 se v kraji zvýšil počet zaměstnaných cizinců o 64,2 %, počet cizinců s platným živnostenským oprávněním narostl o 26,4 %. Nárůst počtu zaměstnaných cizinců na Vysočině byl ve sledovaném období o 21,1 procentního bodu vyšší než v celé republice. Podíl cizinců s platným živnostenským oprávněním na celkovém počtu zaměstnaných cizinců na Vysočině činil 8,3 % a proti republikovému průměru (12,6 %) byl výrazně nižší.

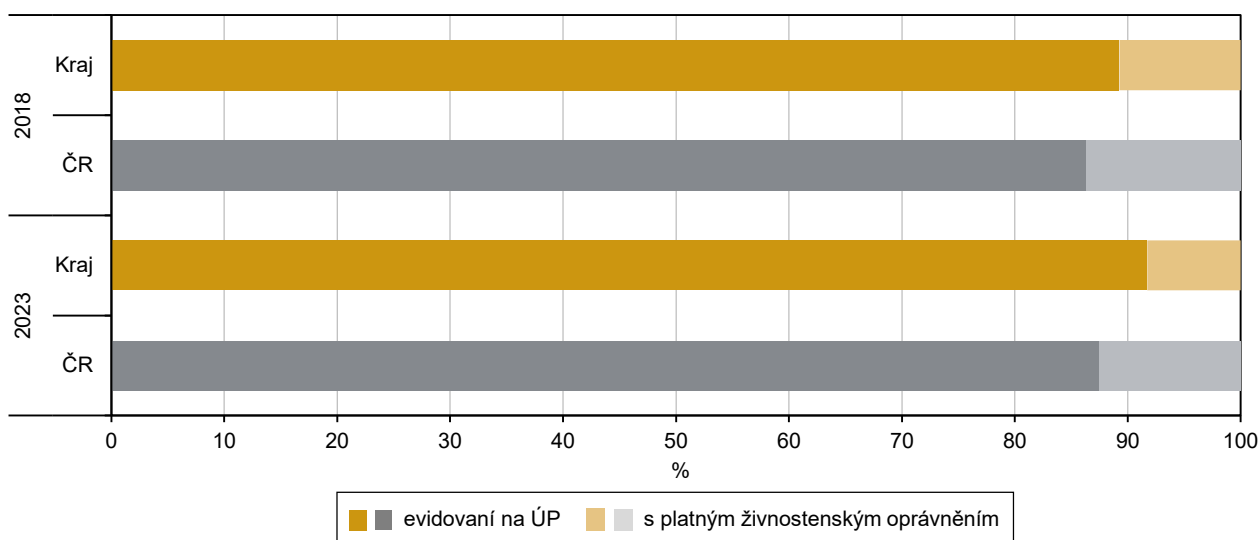
Graf 2.5 Cizinci v krajích

Zdroj: Ředitelství služby cizinecké policie

Graf 2.6 Zaměstnaní cizinci (evidovaní na ÚP nebo s platným živnostenským oprávněním) k 31. 12. v Kraji Vysočina

Zdroj: MPSV, MPO

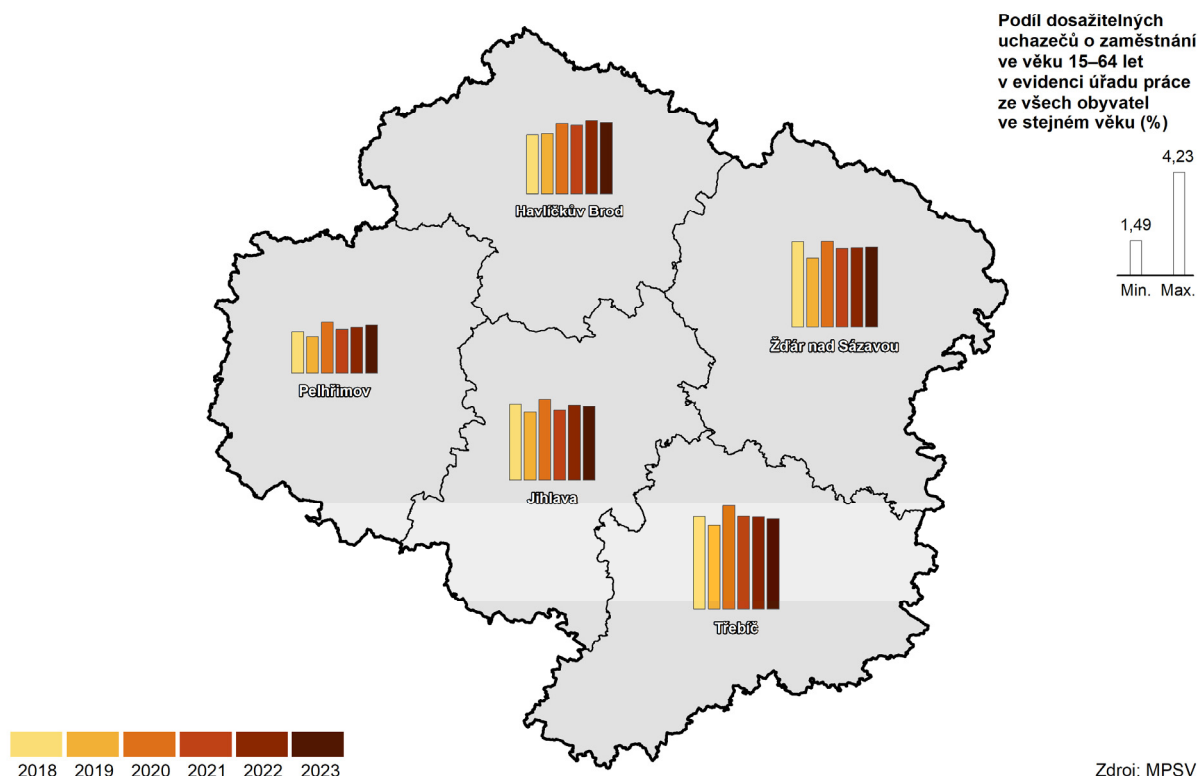

Nezaměstnanost

Dvanáct okresů v České republice zaznamenalo podíl nezaměstnaných osob nad 5 %.

V České republice bylo ke konci roku 2023 bez práce 279 227 osob, což představuje podíl nezaměstnaných osob 3,73 %. Oproti předchozímu roku se celkový počet nezaměstnaných navýšil o 2,7 %, mírně vyšší byl také podíl nezaměstnaných osob (o 0,01 procentního bodu). Růst počtu nezaměstnaných byl zaznamenán ve všech krajích s výjimkou Prahy. Tam je také dlouhodobě nejnižší nezaměstnanost (2,80 % v prosinci 2023), nízké hodnoty měly i kraje Zlínský a Plzeňský. Naopak nejvyšší byl podíl nezaměstnaných v Ústeckém kraji (5,66 %). Ze 77 okresů České republiky byly jen čtyři postiženy více než šestiprocentním podílem nezaměstnaných osob, v dalších osmi tento podíl přesahoval 5 %. Nejvyšší byla nezaměstnanost v okrese Karviná (8,16 %).

Podíl nezaměstnaných osob v okresech Kraje Vysočina v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

Podíl nezaměstnaných osob je v posledních pěti letech v kraji stabilní.

Vývoj nezaměstnanosti do značné míry závisí na hospodářském vývoji, zpomalování ekonomického růstu s sebou přináší zvyšování míry nezaměstnanosti, naopak v období ekonomického oživení nezaměstnanost klesá. V Kraji Vysočina se tak po překonání krizového období nezaměstnanost od roku 2014 snižovala až na minimální úroveň v roce 2019. K jejímu mírnému nárůstu v kraji došlo až v roce 2020 v souvislosti s protiepidemickými opatřeními. V roce 2013 se míra nezaměstnanosti na Vysočině dostala pod celorepublikovou úroveň, což platilo i pro následující léta. Ke konci roku 2023 byl podíl nezaměstnaných v Kraji Vysočina o 0,68 procentního bodu nižší než v celé České republice. Okres Pelhřimov patří dlouhodobě mezi okresy s nejnižší nezaměstnaností v republice, v okrese Třebíč se drží podíl nezaměstnaných v posledních 3 letech pod hranicí čtyř procent.

Meziroční nevýrazná změna počtu uchazečů o zaměstnání.

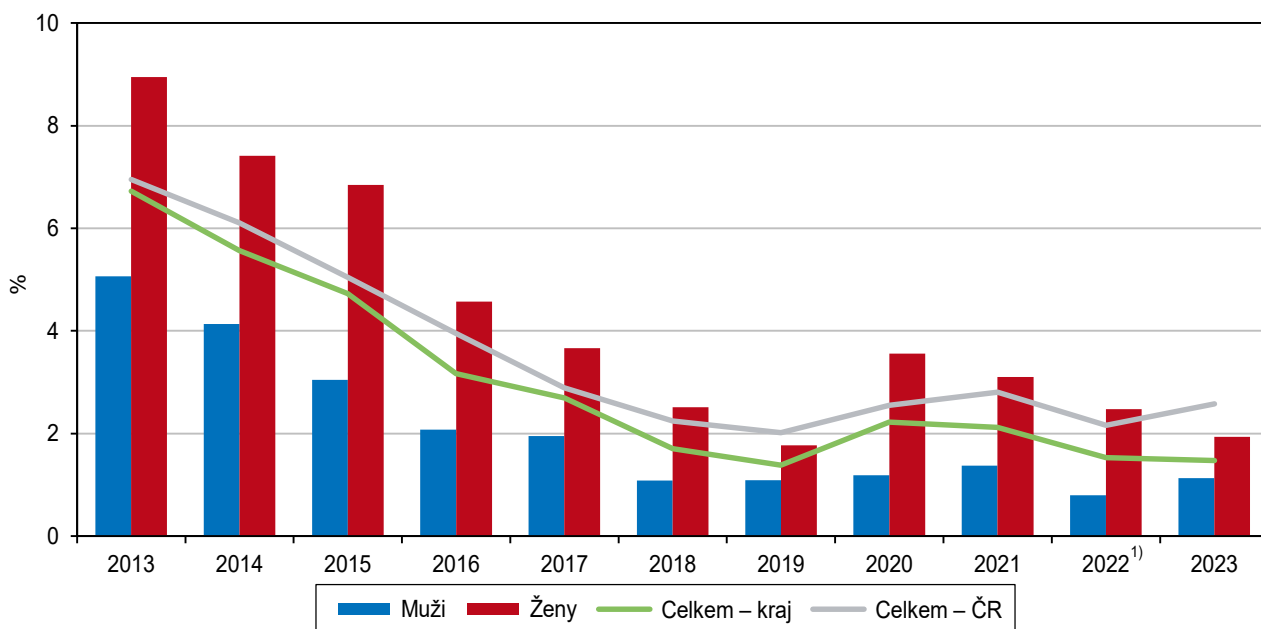
V Kraji Vysočina úřady práce evidovaly ke konci roku 2023 celkem 10 773 uchazečů o zaměstnání. Ve srovnání s 31. prosincem 2022 byl jejich počet mírně vyšší o 85 osob, tj. o 0,8 %. Z celkového počtu bylo 9 875 dosažitelných uchazečů

o zaměstnání, tedy evidovaných nezaměstnaných, kteří nemají žádnou objektivní překážku pro přijetí do zaměstnání a mohou bezprostředně po nabídce vhodného pracovního místa nastoupit do pracovního poměru. Oproti stejnému datu předchozího roku to představuje zvýšení o 1,2 %. Nezaměstnaných absolventů škol všech stupňů a mladistvých bylo ke konci roku 2023 na Vysočině evidováno 584, což bylo o 3,2 % méně než k 31. prosinci 2022. Podle vzdělání jsou nejpočetnější skupinou žadatelů o práci středoškoláci bez maturity a vyučení (44,3 %). Na druhé místo se zařadili středoškoláci s maturitou (25,8 %). Nezaměstnaných se zdravotním postižením vedly na Vysočině ke konci roku 2021 úřady práce v evidenci 1 569, což představovalo 14,6 % všech nezaměstnaných. Jejich počet meziročně mírně poklesl a podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se snížil o 0,5 procentního bodu. Příspěvek v nezaměstnanosti poskytovaly úřady práce v Kraji Vysočina ke konci roku 2023 celkem 4 437 nezaměstnaným, tj. 41,2 % všech osob vedených v evidenci. Ve srovnání s předchozím rokem je to o 0,7 procentního bodu méně.

Graf 2.7 Roční průměrná obecná míra nezaměstnanosti v Kraji Vysočina

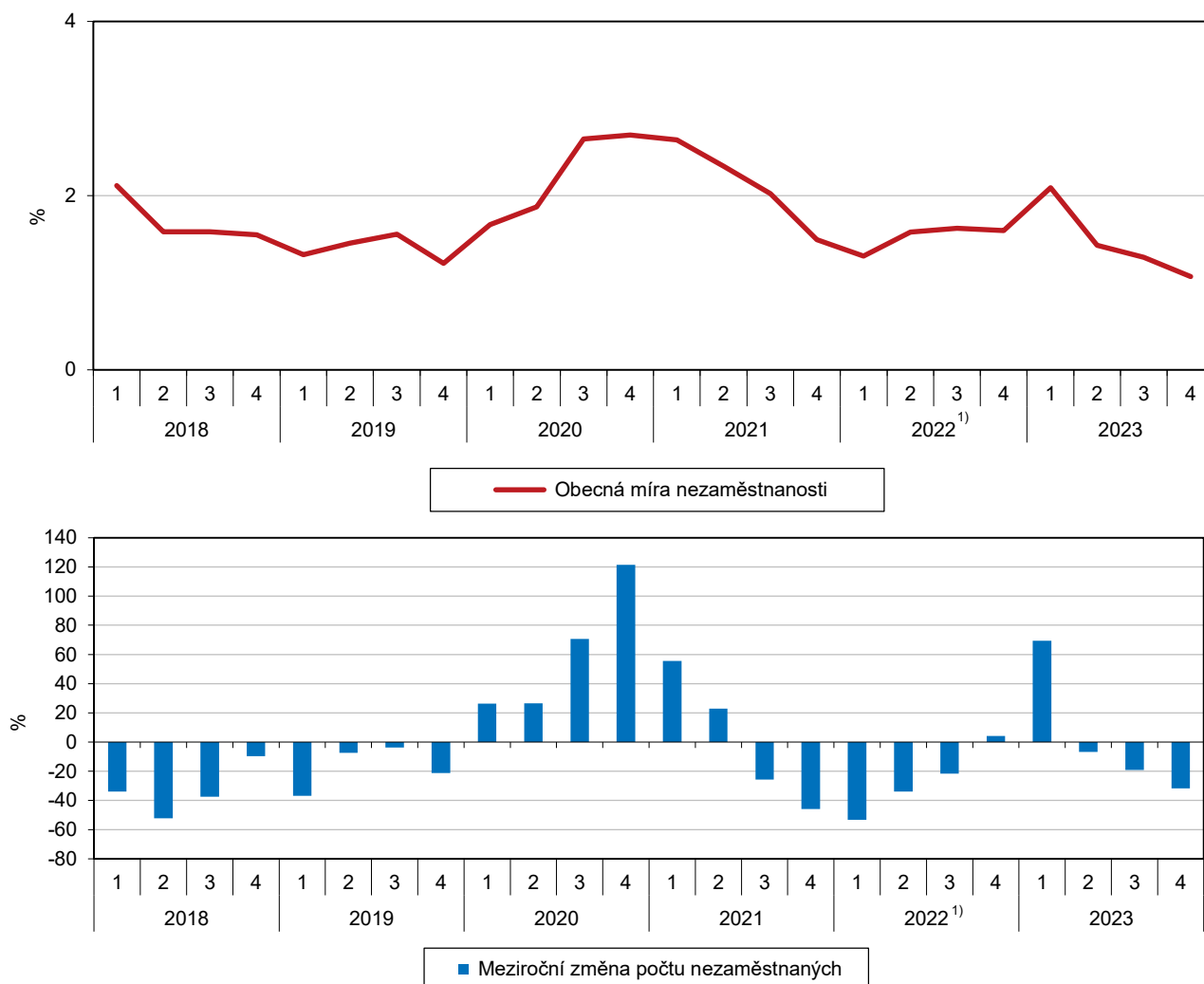
Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

Graf 2.8 Obecná míra nezaměstnanosti a změna počtu nezaměstnaných podle čtvrtletí v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

¹⁾ data od roku 2022 jsou přepočtena dle nové metodiky vážení

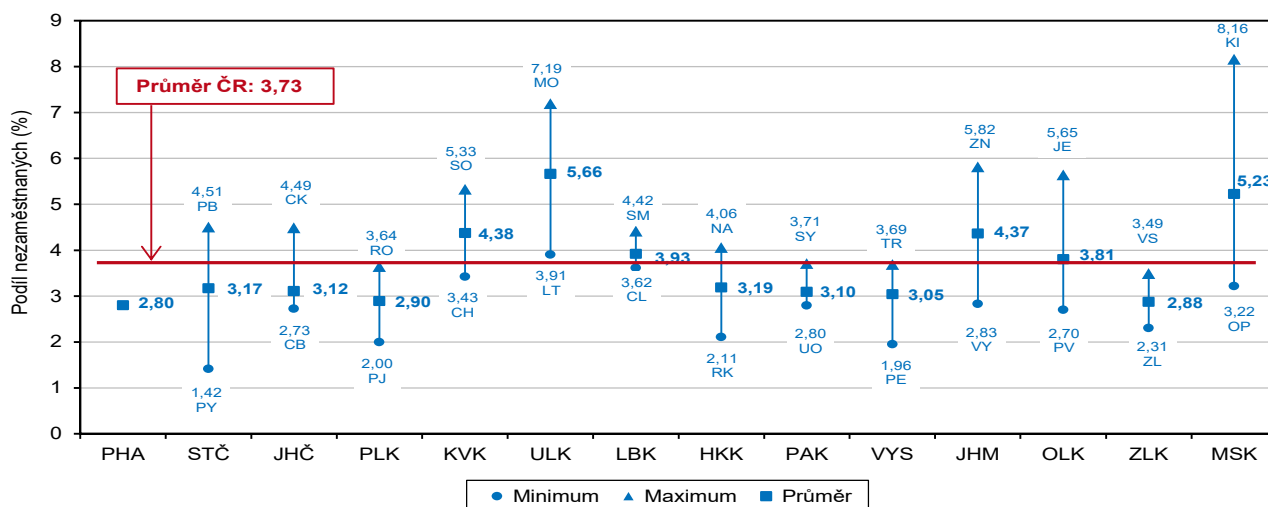
Nezaměstnanost klesla výrazněji u mužů.

Podíl nezaměstnaných osob v Kraji Vysočina k 31. prosinci 2023 poklesl ve srovnání s koncem roku 2022 o 0,03 procentního bodu na 3,05 %. Podíl nezaměstnaných poklesl o něco výrazněji u žen než u mužů, jejich podíl na celkovém počtu nezaměstnaných se z 51,5 % v roce 2022 snížil na 50,7 % v roce 2023. V průběhu období let 2018 až 2023 docházelo u mužů i u žen pravidelně k nárůstu nezaměstnanosti ke konci roku. Podíl nezaměstnaných osob v Kraji Vysočina ke konci roku 2023 ve třech okresech překročil hranici tří procent. Šlo o jihlavský okres (3,01 %), žďárský okres (3,29 %) a o Třebíčsko (3,69 %), které se dlouhodobě na celorepublikové úrovni řadí mezi okresy s vyšší nezaměstnaností. Nejnižší nezaměstnanost na Vysočině je tradičně na Pelhřimovsku, kde koncem roku 2023 činila 1,96 % (4. místo mezi 77 okresy České republiky).

Graf 2.9 Rozptyl podílu nezaměstnaných v okresech podle krajů k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Dlouhodobá nezaměstnanost byla problémem zvláště okresu Třebíč.

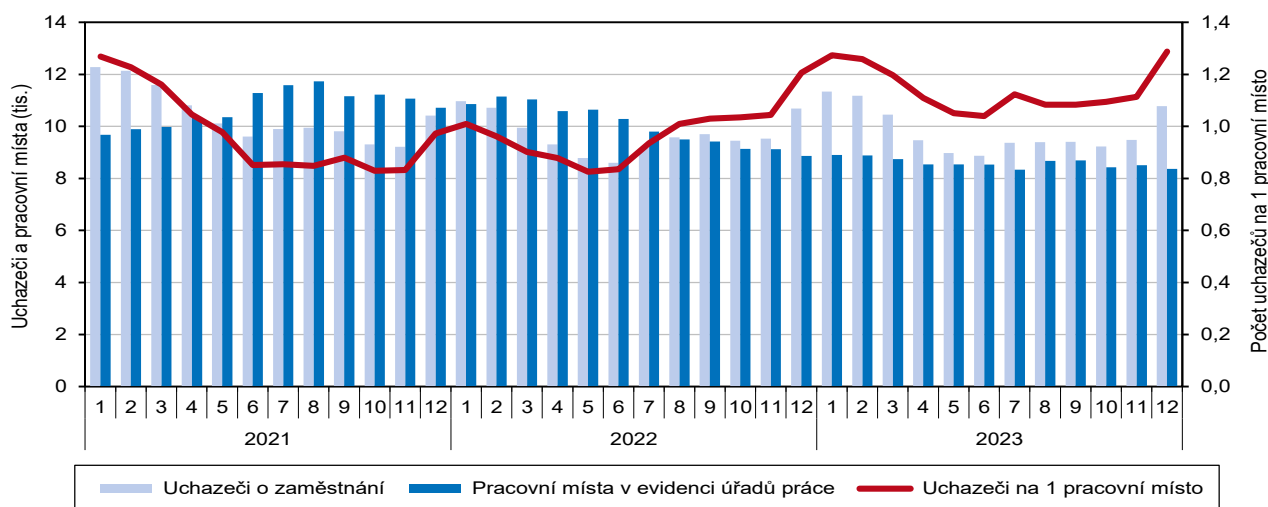
Na konci roku 2023 bylo na Vysočině bez práce déle než jeden rok 2 646 osob, oproti roku předchozímu se jejich počet zvýšil o 250 (10,4 %). Na celkovém počtu nezaměstnaných se dlouhodobě nezaměstnaní koncem roku 2023 podíleli 24,6 % (o 2,2 procentního bodu více než v předchozím roce). Dlouhodobá nezaměstnanost byla v rámci okresů Vysočiny dříve výrazným problémem zvláště na Třebíčsku, které bylo v minulosti postiženo postupnou likvidací významných zaměstnavatelů. V posledním roce byla dlouhodobá nezaměstnanost na Třebíčsku podobná jako v okrese Žďár nad Sázavou (přes 28 %), zatímco na Pelhřimovsku tvořili dlouhodobě nezaměstnaní jen 9 % z celkového počtu.

Počet volných pracovních míst poklesl.

Úřady práce v Kraji Vysočina registrovaly k 31. prosinci 2023 celkem 8 368 volných pracovních míst (-5,6 %), z toho 441 míst pro osoby se zdravotním postižením. Na jedno volné pracovní místo připadalo v průměru 1,3 uchazečů (v předchozím roce 1,2). Nejvíce uchazečů na jedno volné pracovní připadalo v okrese Třebíč (3,7), nejméně v pelhřimovském okrese (0,5).

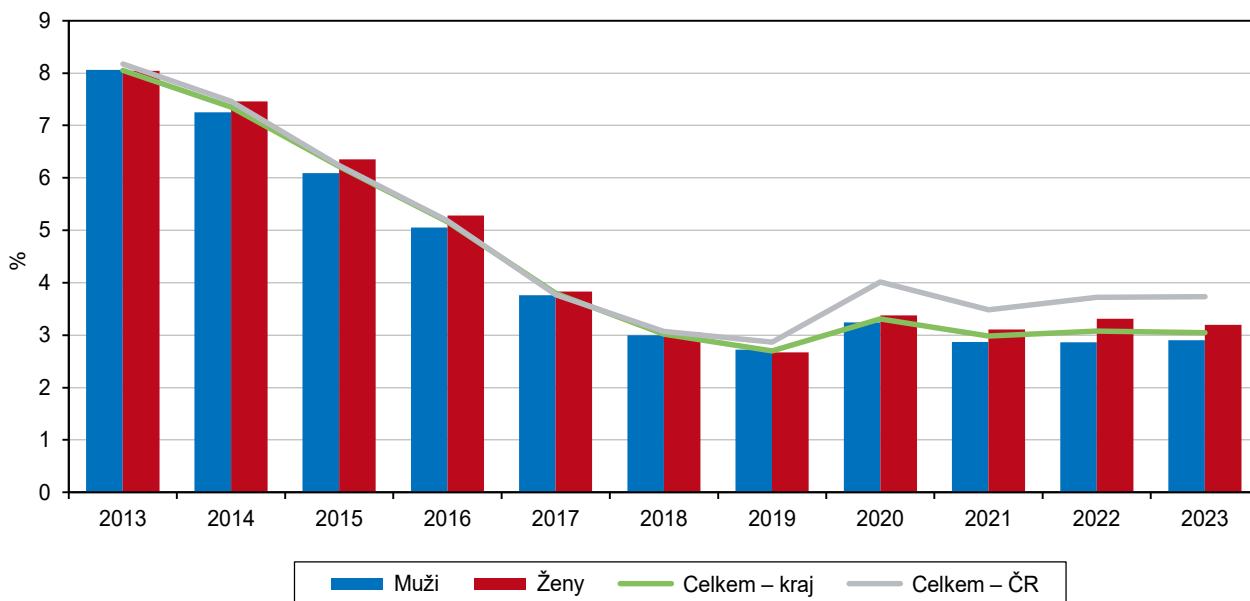
Graf 2.10 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa v Kraji Vysočina (stav ke konci měsíce)

Zdroj: MPSV

Graf 2.11 Podíl nezaměstnaných osob¹⁾ v Kraji Vysočina (roční průměr)

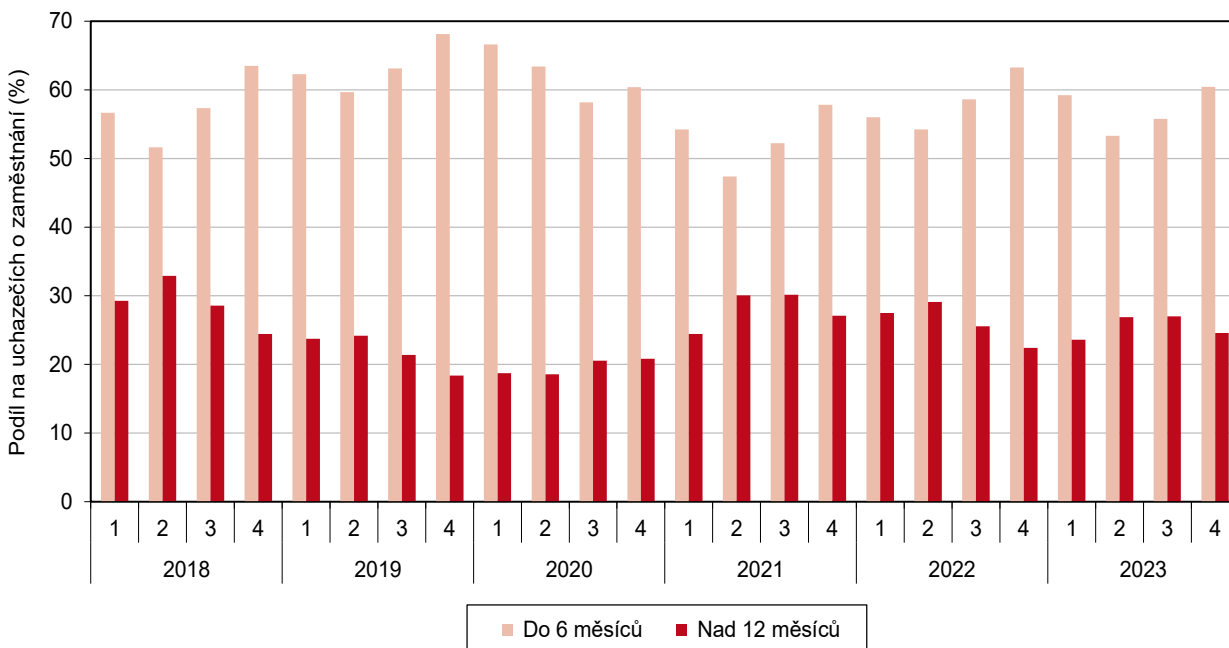
Zdroj: MPSV

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku

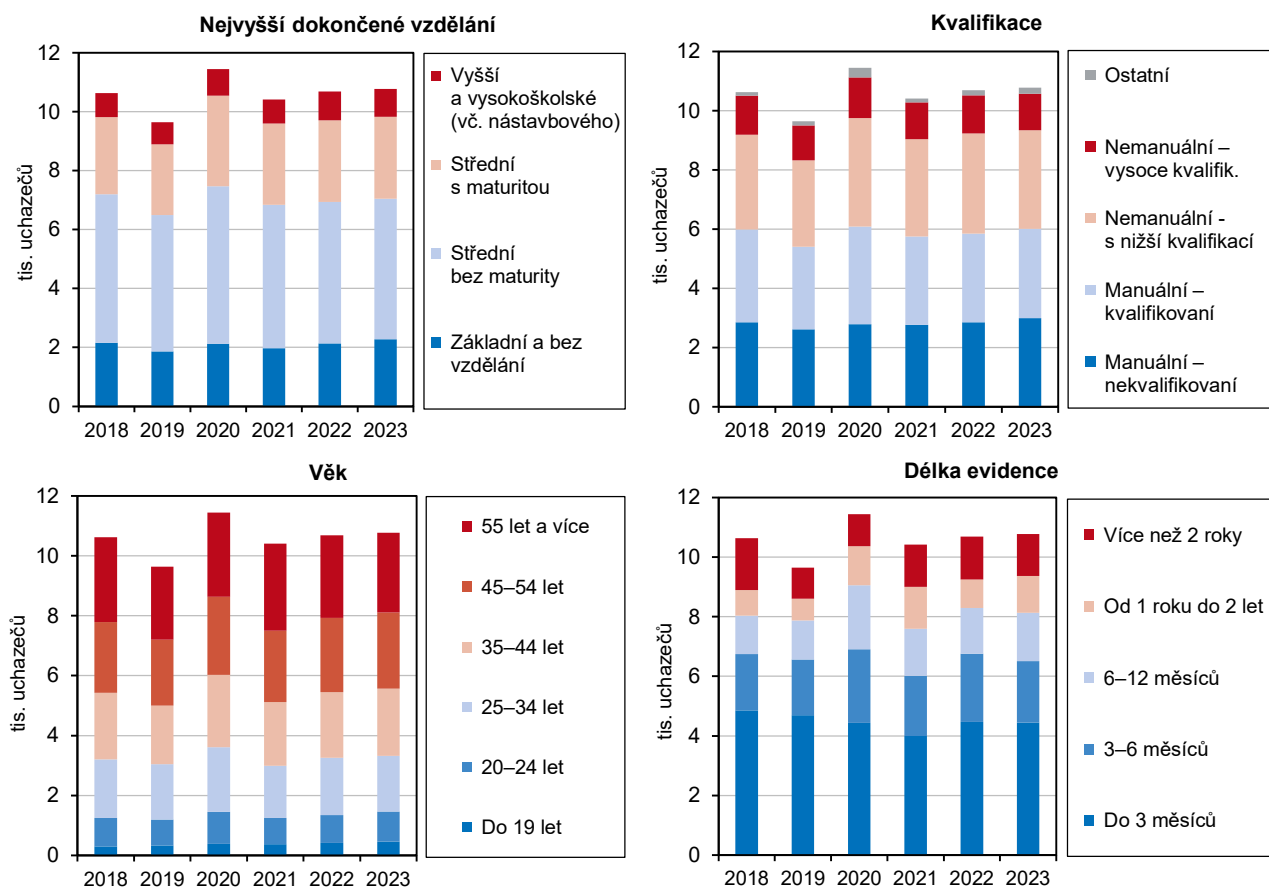
Graf 2.12 Krátkodobě a dlouhodobě nezaměstnaní ke konci čtvrtletí v Kraji Vysočina

Zdroj: MPSV

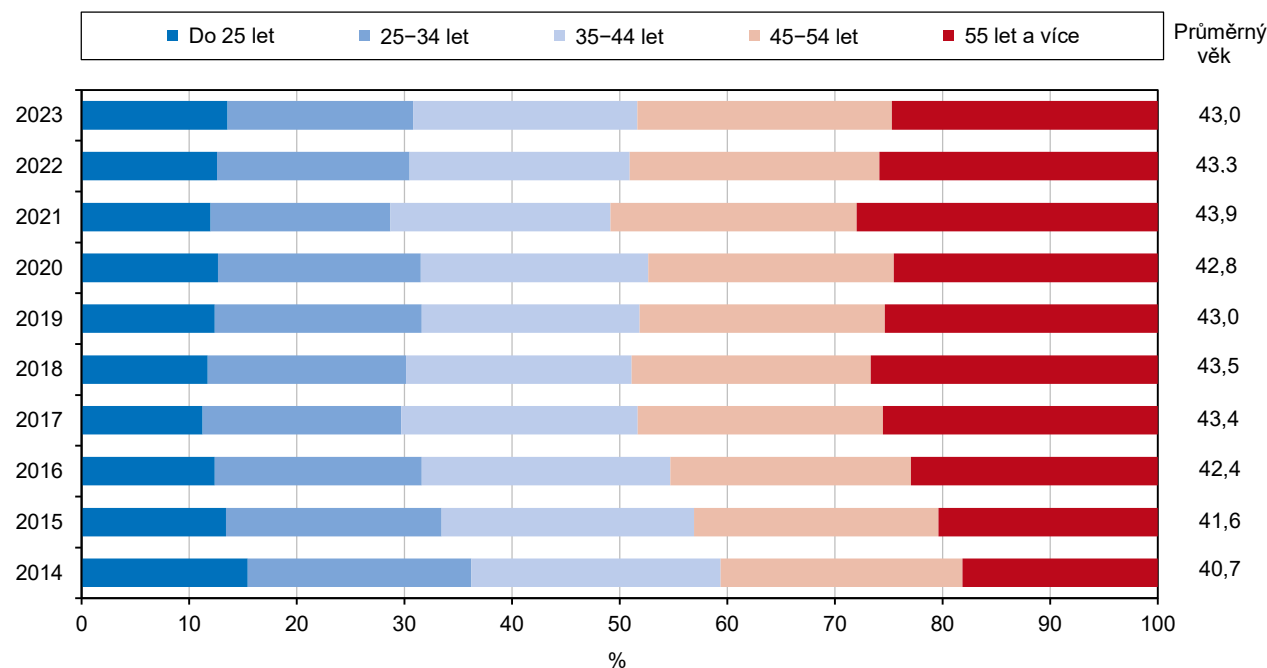
Graf 2.13 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle vzdělání, kvalifikace, věku a délky evidence v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

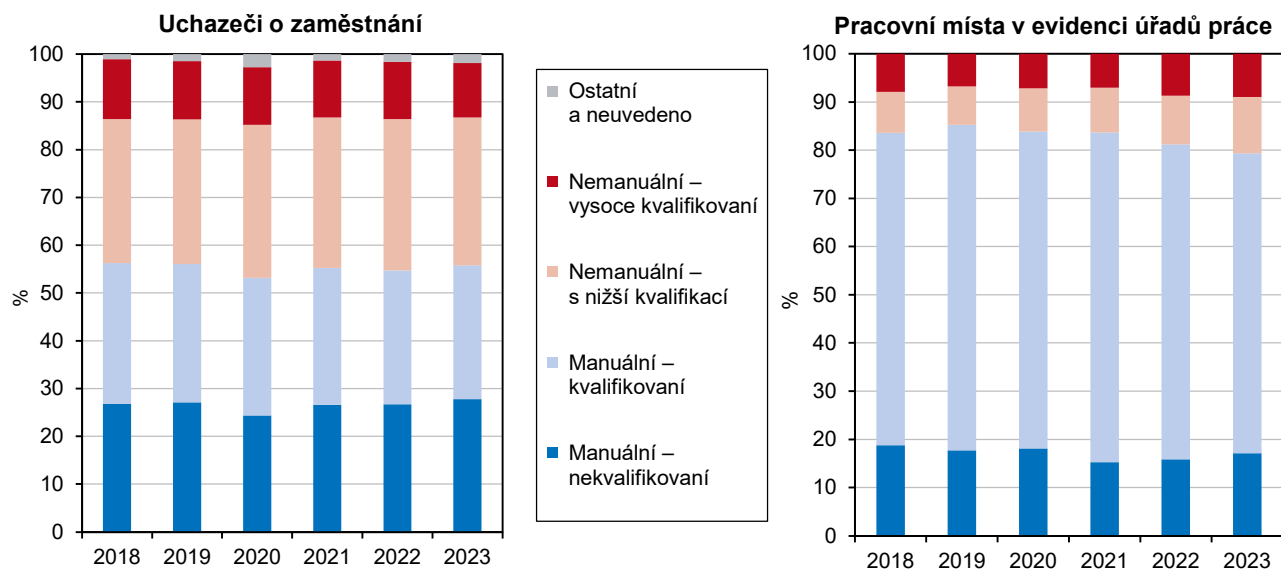
Graf 2.14 Uchazeči o zaměstnání podle věkových skupin v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

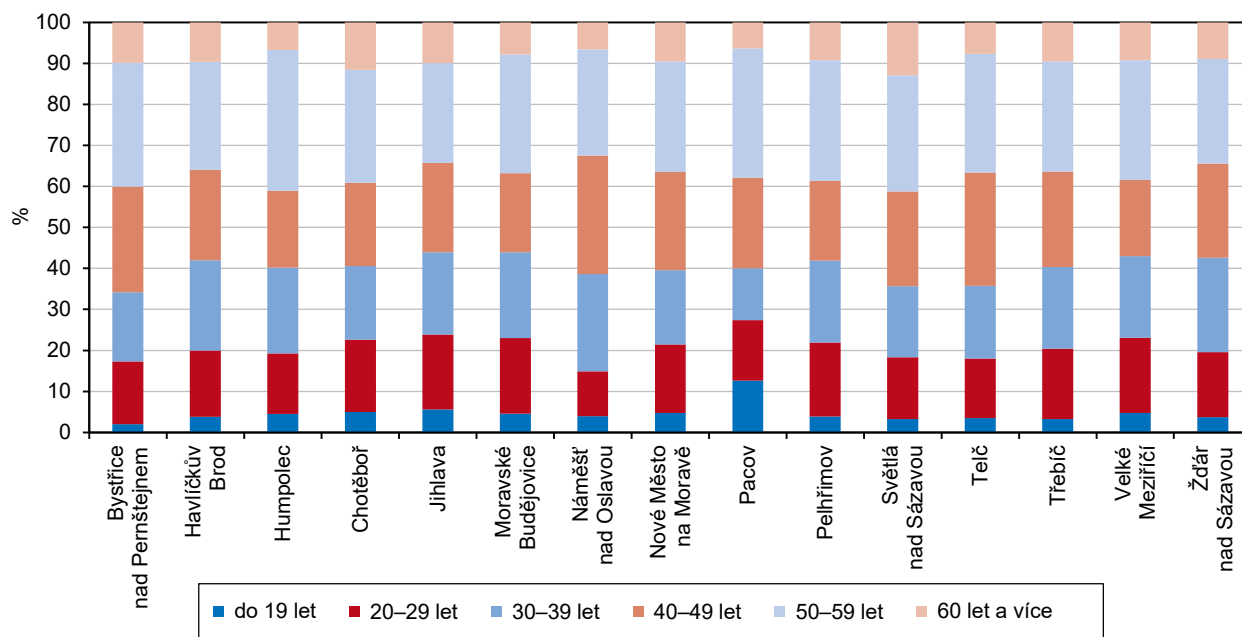
Graf 2.15 Uchazeči o zaměstnání a pracovní místa podle kvalifikace v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

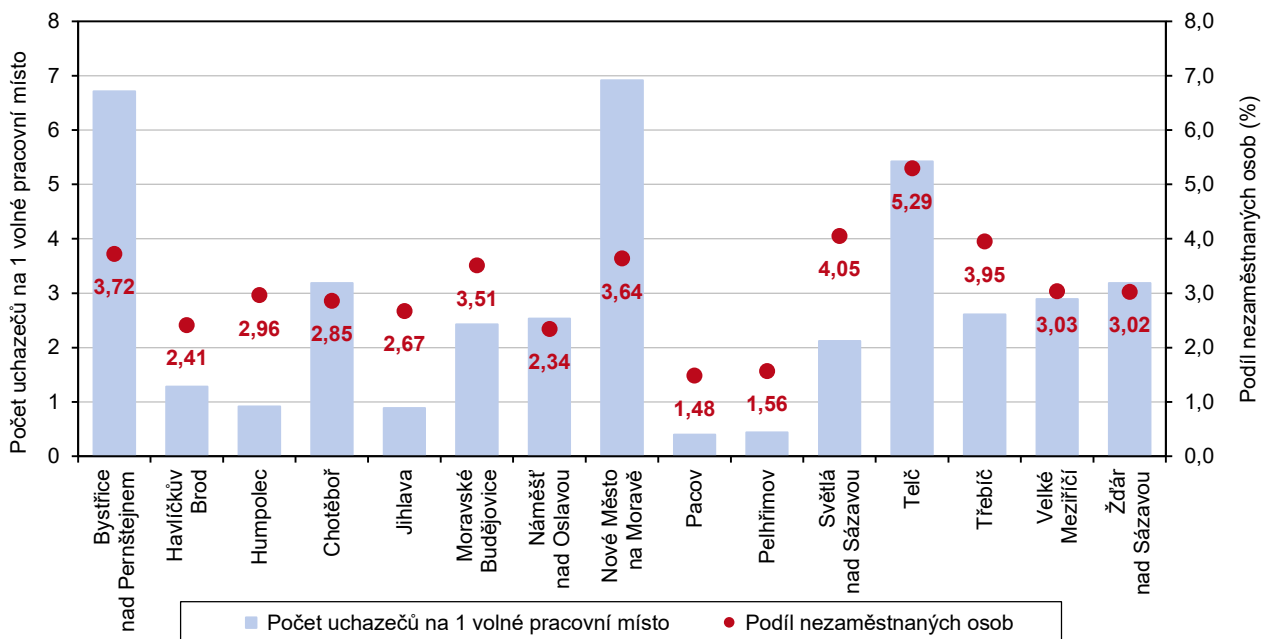
Graf 2.16 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce podle věku ve správních obvodech ORP Kraje Vysočina k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

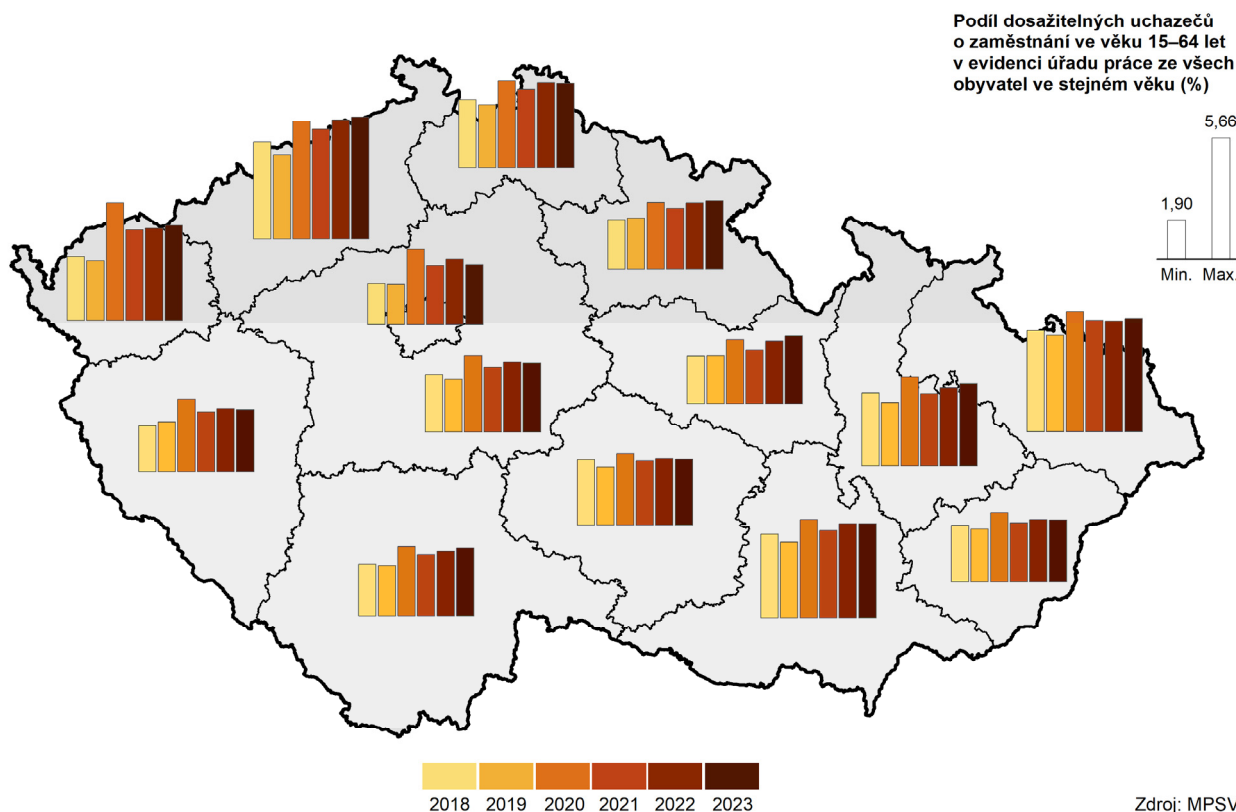

Graf 2.17 Počet uchazečů na 1 volné pracovní místo a podíl nezaměstnaných osob ve správních obvodech ORP Kraje Vysočina k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Podíl nezaměstnaných osob v krajích v letech 2018 až 2023 (stav k 31. 12.)

Příjmy a životní podmínky domácností

Více než třetinu nákladů na bydlení tvoří výdaje za elektřinu.

Nejvíce domácností na Vysočině mělo podle výsledků šetření životních podmínek čistý měsíční příjem v roce 2022 v rozmezí 20 až 30 tisíc Kč na osobu (34,5 % domácností) a v rozmezí 15 až 20 tisíc Kč na osobu (32,3 % domácností). Následovalo příjmové rozmezí 30 až 50 tisíc Kč na osobu (14,2 % domácností). Příjmovou hranici do 10 tisíc Kč na osobu deklarovala 4 % domácností, rozmezí 10 až 15 tisíc Kč na osobu uvedlo 13 % domácností, příjmovou hranici nad 50 tisíc Kč na osobu přesáhlo 2,1 % domácností.

Podíl nákladů na bydlení z čistých peněžních příjmů domácností dosáhl v roce 2022 v kraji 14,5 %, tj. meziročně o 1,4 procentního bodu více. Náklady na bydlení ve vztahu k příjmům byly na Vysočině relativně nejnižší ze všech krajů, jejich podíl na příjmech v celé republice činil 16,7 %. Ve struktuře nákladů na bydlení dominují výdaje za elektřinu, které tvoří více než třetinu nákladů na bydlení, což je více než ve většině krajů.

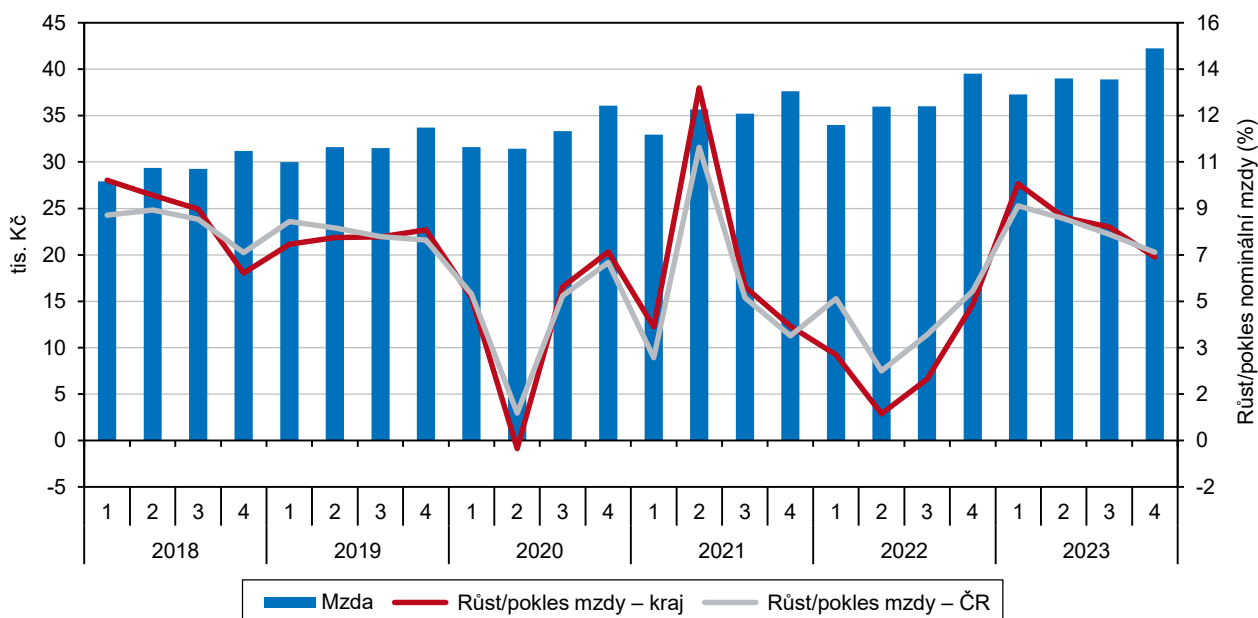
Mzdy

Počet zaměstnaných v kraji klesl více než v republice.

Údaje o průměrné mzdě a počtu zaměstnanců byly zpracovány tzv. pracovištní metodou, při níž je územní třídění provedeno podle skutečného pracoviště zaměstnanců. V roce 2023 bylo na Vysočině zaměstnáno 170,0 tisíc přepočtených osob, což bylo 4,2 % z celkového počtu zaměstnanců v České republice. V porovnání s rokem 2018 byl počet zaměstnanců nižší o 5,9 tisíce, tj. o 3,4 %. V mezidobí počet zaměstnanců postupně klesal, na počátku sledovaného období v roce 2018 totiž dosáhl dlouhodobého maxima. Oproti Vysočině počet zaměstnanců v celé České republice mezi roky 2018 a 2023 klesl mírněji – pouze o 1,2 %.

Graf 2.18 Průměrná hrubá měsíční mzda¹⁾ a její meziroční změny podle čtvrtletí v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2023 předběžné údaje

Nadále přetrvává nižší úroveň průměrné měsíční mzdy.

Průměrná měsíční mzda zaměstnanců zpracovaná pracovištní metodou a přepočtená na plně zaměstnané osoby vzrostla v roce 2023 v Kraji Vysočina nominálně oproti roku 2018 podle předběžných údajů o 10 967 Kč na 41 969 Kč.

V rámci České republiky se tak kraj zařadil na deváté místo, když za celorepublikovým průměrem 45 927 Kč zaostal o 3 958 Kč.

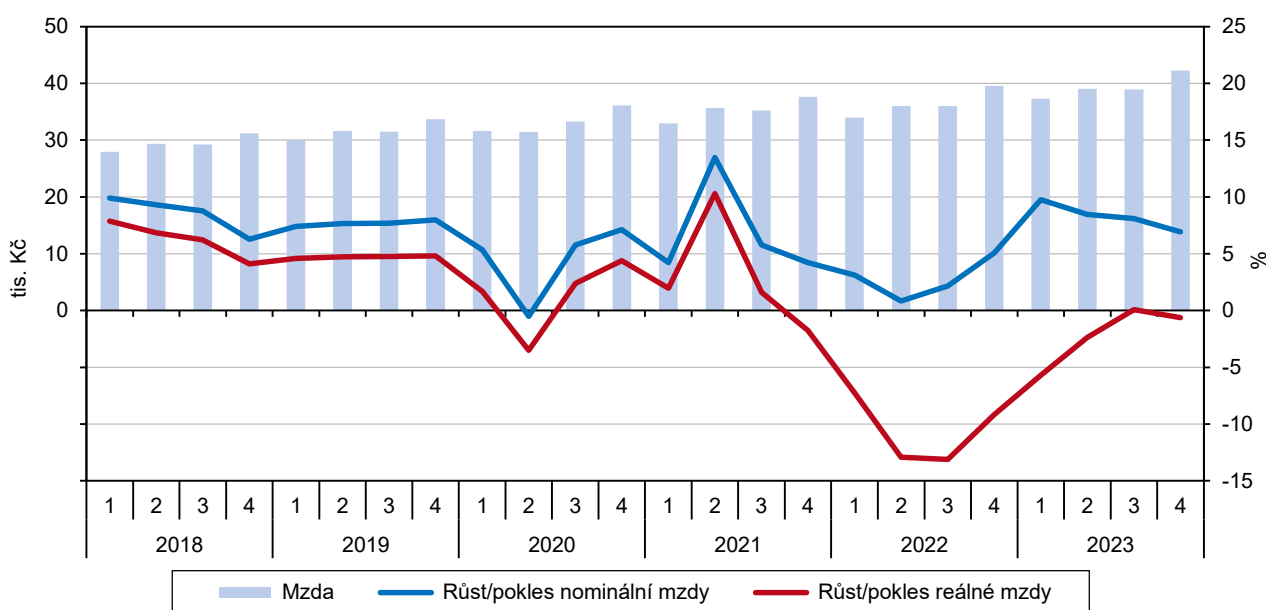
Pokles reálné mzdy.

Vývoj reálné mzdy je ovlivněn spolupůsobením dvou faktorů. Vedle výše nominální mzdy je to ještě vývoj cenové úrovně (inflace) vyjádřené indexem spotřebitelských cen. Ve srovnání s rokem 2022 na Vysočině nominálně vzrostla průměrná měsíční mzda o 7,6 %. Míra inflace dosáhla hodnoty 10,7 %, takže reálná průměrná mzda v kraji poklesla o 2,8 %. Pokles reálné mzdy byl zaznamenán rovněž ve všech ostatních regionech a tudíž i na celorepublikové úrovni.

V mezikrajském srovnání osmý nejvyšší medián mezd.

Pro porovnání mezd lze použít i jiné ukazatele, například medián. Ten představuje hodnotu mzdy, která je přesně uprostřed zaměstnanců seřazených od nejnižší mzdy po nejvyšší. Pro výpočet mediánu je však nutné mít k dispozici údaje o mzdách jednotlivých zaměstnanců, které se zpracovávají jednou za rok na základě výsledků výběrového šetření mezd. V roce 2023 vykázal tento ukazatel v Kraji Vysočina celkovou hodnotu 37 903 Kč, u mužů 40 028 Kč a u žen 35 146 Kč. V mezikrajském srovnání byl medián osmý nejvyšší (nižší byl v Ústeckém, Karlovarském, Jihočeském, Pardubickém, Olomouckém a Zlínském kraji) a ve srovnání s hlavním městem Prahou byl o 8 526 Kč nižší. Až jedenáctý nejvyšší byl na Vysočině medián mezd u mužů, u žen pak byl medián sedmý nejvyšší z krajů České republiky. Hodnota mediánu byla na Vysočině v roce 2023 asi o 4 tisíce korun nižší než průměrná mzda.

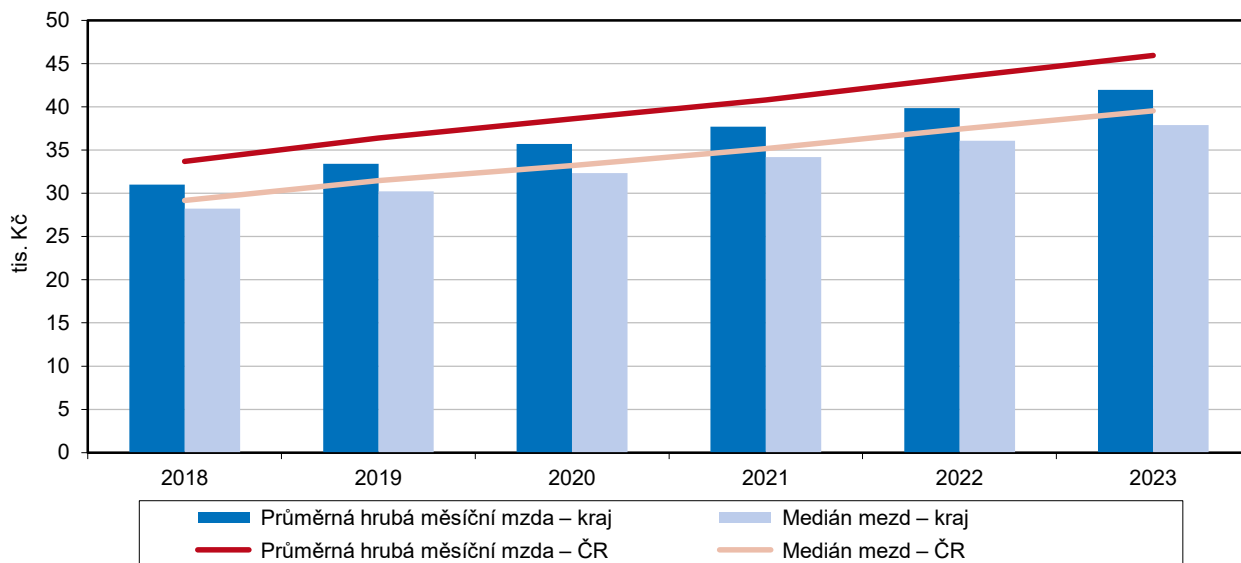
Graf 2.19 Vývoj průměrné hrubé měsíční mzdy¹⁾ na přepočtené počty zaměstnanců v Kraji Vysočina
Zdroj: ČSÚ

¹⁾ podle místa pracoviště; za osoby přepočtené na plně zaměstnané; v roce 2023 předběžné údaje

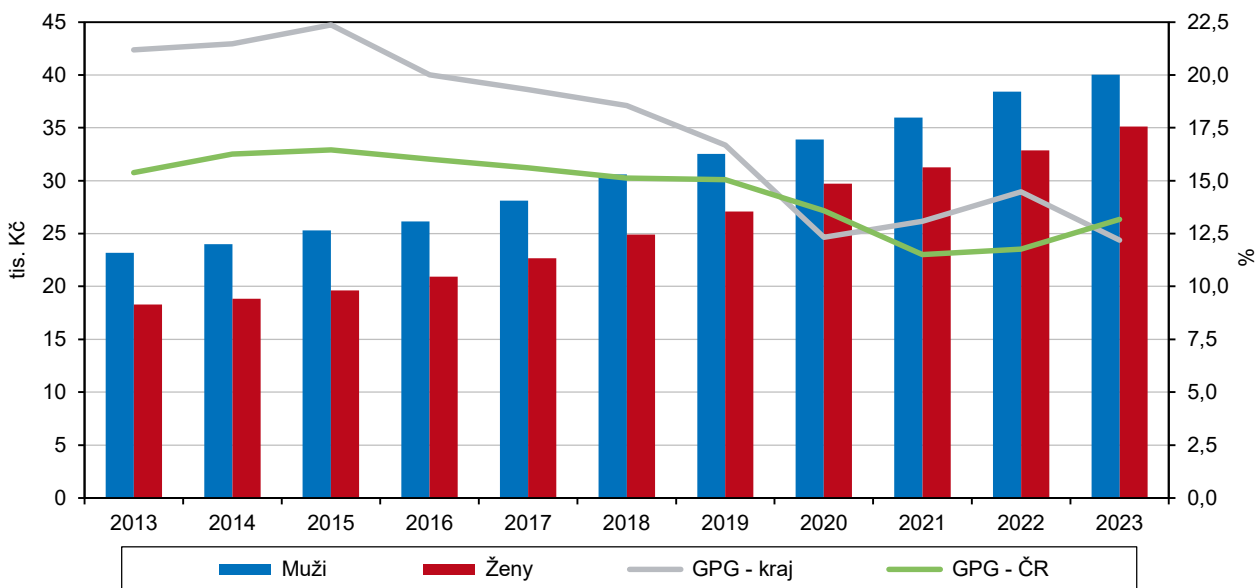
Graf 2.20 Průměrná hrubá měsíční mzda a medián mezd v Kraji Vysočina a ČR

Zdroj: ČSÚ

Graf 2.21 Medián mezd podle pohlaví a GPG¹⁾ v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

¹⁾ GPG - gender pay gap - relativní rozdíl mediánu mzdy mužů a žen (vztažený k mediánu mzdy mužů)

Vzdělávání

Počet dětí v mateřských školách zůstává vysoký.

Počet dětí zapsaných k 30. září 2023 v mateřských školách v Kraji Vysočina po kolísavém vývoji minulých let vzrostl na 18 185, což představuje nárůst o 415 dětí (+2,3 %) proti hodnotě z roku 2018. Počet mateřských škol v posledních letech mírně rostl, oproti školnímu roku 2018/2019 byl v roce 2023/2024 vyšší o 5 (+1,7 %). Výraznější byl nárůst počtu tříd (o 67, tj. přes osm procent), takže jich ve školním roce 2023/2024 bylo v kraji 873. Počet dětí připadajících na jednu mateřskou školu

se v daném období nepatrně zvýšil na 62,1, počet dětí na jednu třídu naopak mírně poklesl (22,0 ve školním roce 2018/2019, 20,8 v roce 2023/2024).

Více žáků základních škol a studentů středních škol.

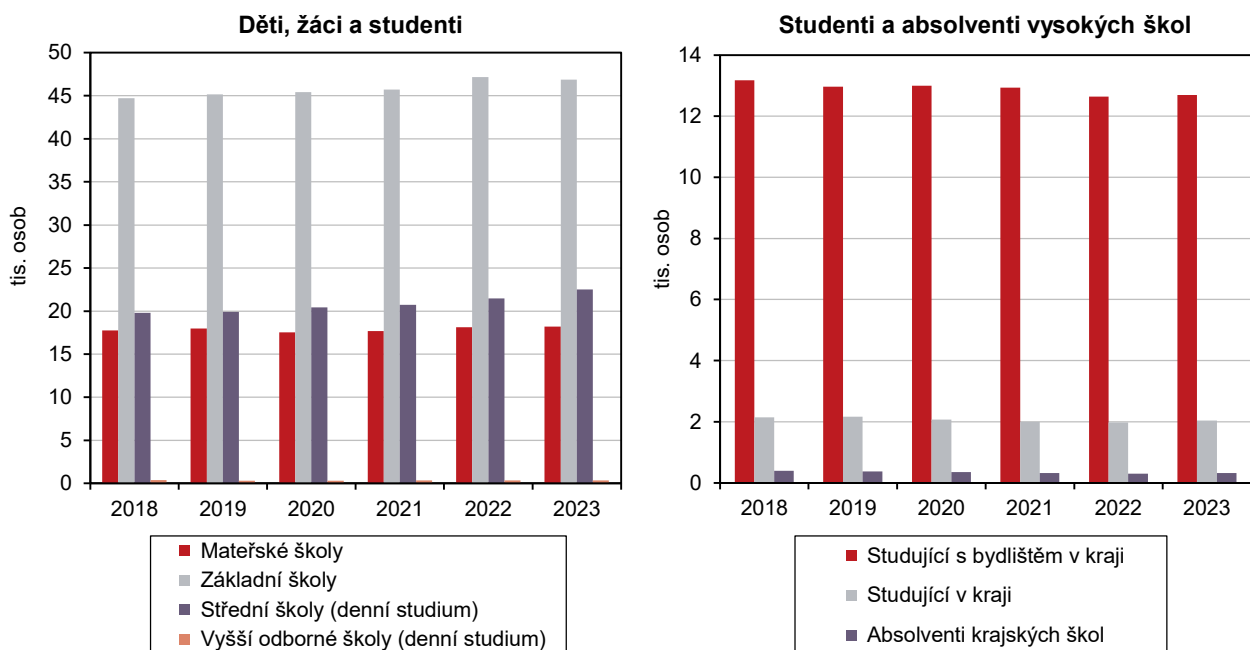
Ve školním roce 2023/2024 působilo v Kraji Vysočina celkem 273 základních škol, což je oproti školnímu roku 2018/2019 o sedm více. Počet škol po celé období stabilně velmi mírně rostl. V posledním roce navštěvovalo základní školu 46 874 žáků, jejich počet oproti školnímu roku 2018/2019 vzrostl o 2 145. Počet žáků základních škol po předchozím poklesu od školního roku 2012/2013 nepřetržitě stoupá, v posledních dvou letech výrazněji. Počet středoškoláků v posledních letech začal opět růst, takže se na středních školách na Vysočině ve školním roce 2023/2024 vzdělávalo v denním studiu více studentů než ve školním roce 2018/2019 (22 515, tedy o 2 719, resp. o 13,7 % více). Z celkového počtu bylo 6 398 studentů gymnázií, největší podíl – zhruba tři čtvrtiny – však připadal na studenty středních odborných škol (bez nástavbového studia).

Většina studentů VŠ studuje mimo území kraje.

Ve sledovaném období ubývalo na Vysočině vyšších odborných škol, jejich počet se snížil ze třinácti ve školním roce 2018/2019 na deset ve školním roce 2023/2024. Na těchto školách se ve školním roce 2023/2024 vzdělávalo v denním studiu 357 studentů, což je ve srovnání se školním rokem 2018/2019 méně o 4,5 %. Během dvaceti let klesl počet studentů VOŠ na pětinu. V kraji působí pouze jedna vysoká škola, takže stále většina studentů vysokých škol z Vysočiny studuje mimo území kraje. Ve školním roce 2023/2024 navštěvovalo bakalářské programy na jediné vysoké škole v kraji 2 122 studentů. Počet studentů vysokých škol s trvalým bydlištěm v Kraji Vysočina poklesl z 13 223 ve školním roce 2018/2019 na 12 744 v roce 2023/2024, tj. o 3,6 %. Klesající trend počtu studentů na vysokých školách v kraji se v minulém roce zastavil, v celé republice naopak roste počet zahraničních studentů VŠ.

Graf 2.22 Děti, žáci, studenti a absolventi škol v Kraji Vysočina

Zdroj: MŠMT

Zdraví

Přibýlo lékařů, ale ubylo samostatných ordinací lékařů.

Data za zdravotnictví jsou k dispozici pouze do roku 2022. Do tohoto roku se počet lékařů v Kraji Vysočina ve srovnání s rokem 2018 zvýšil o 3,5 % na bezmála 2 100 (v přepočtených osobách). Podobný přírůstek byl zaznamenán také v celé České republice. Na tisíc obyvatel v kraji v roce 2022 připadalo 4,1 lékaře (v celé ČR 4,8). Zubních lékařů na Vysočině působilo 294, takže jich ubylo 14 proti roku 2018. V osmi nemocnicích akutní péče na území Vysočiny se v roce 2022 nacházelo 2 345 lůžek, jenom mírně více než v roce 2018. Ubylo však samostatných ordinací lékařů, zvláště hluboký byl pokles u praktických lékařů pro děti a dorost, kde zmizelo téměř 10 % ordinací.

Nárůst pracovní neschopnosti i v roce 2022.

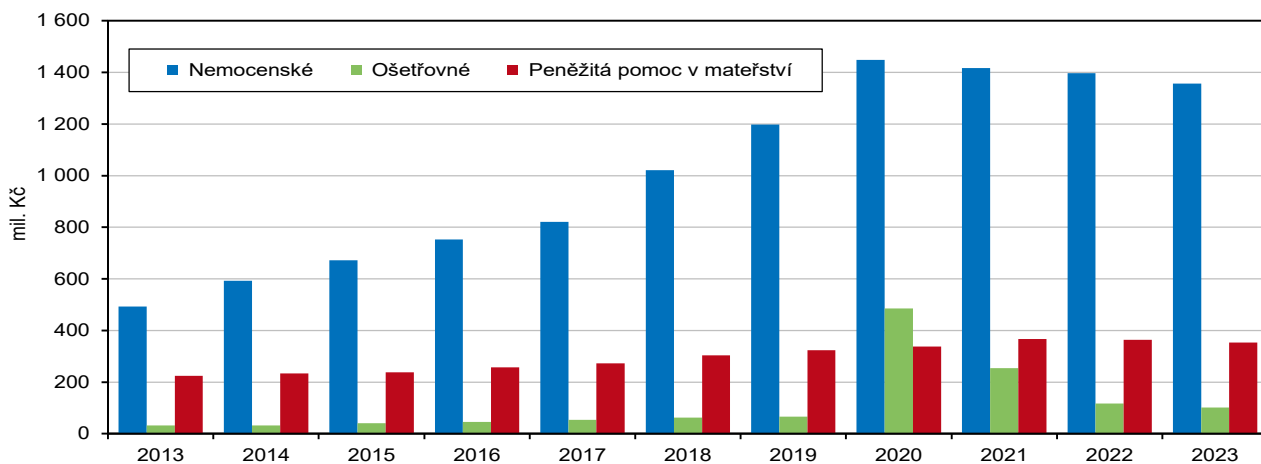
Průměrný počet nemocensky pojištěných osob se v Kraji Vysočina v letech 2018 až 2022 pohyboval mezi 177 až 179 tisíci osob. Oproti roku 2021 vzrostl v roce 2022 počet nově nahlášených případů pracovní neschopnosti o 29,3 tisíce případů na 138,5 tisíce případů. U mužů bylo nahlášeno 67,5 tisíce případů, což je o 3,5 tisíce případů méně než u žen. Celkem bylo v roce 2022 zaznamenáno 128,4 tisíce nově hlášených případů pracovní neschopnosti pro nemoc, 2,4 tisíce případů pro pracovní úrazy a 7,6 tisíce případů pro ostatní (mimopracovní) úrazy. Průměrná doba trvání jednoho případu pracovní neschopnosti měla na Vysočině v letech 2018 až 2022 spíše sestupnou tendenci (podobně jako v celé republice), pohybovala se od 45,6 dne v roce 2019 po 27,8 dne v roce 2022. V rámci kraje je stabilně nejdelší průměrná doba trvání jednoho případu v okrese Žďár nad Sázavou a nejkratší v jihlavském okrese.

Nárůst výdajů na dávky nemocenského pojištění v důsledku covidu-19.

Epidemie covidu-19 se na Vysočině výrazně promítla i do výše výdajů na dávky nemocenského pojištění, které sice postupně rostly i v předchozích letech, ale v roce 2020 můžeme pozorovat meziroční zvýšení o více než 40 % na bezmála 2,3 miliardy korun. Nad hranici dvou miliard zůstaly vyplacené dávky i v následujícím roce. Za snad až astronomický je možno označit nárůst výdajů na ošetřovné, které v roce 2020 meziročně vzrostly o 630 % - šlo především o důsledek dlouhodobého uzavření škol a dalších zařízení. V dalších letech sice výdaje na dávky nemocenského pojištění klesaly, přesto zůstaly i v roce 2023 téměř o třetinu vyšší než v roce 2018.

Graf 2.23 Výdaje na vybrané dávky nemocenského pojištění v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSSZ

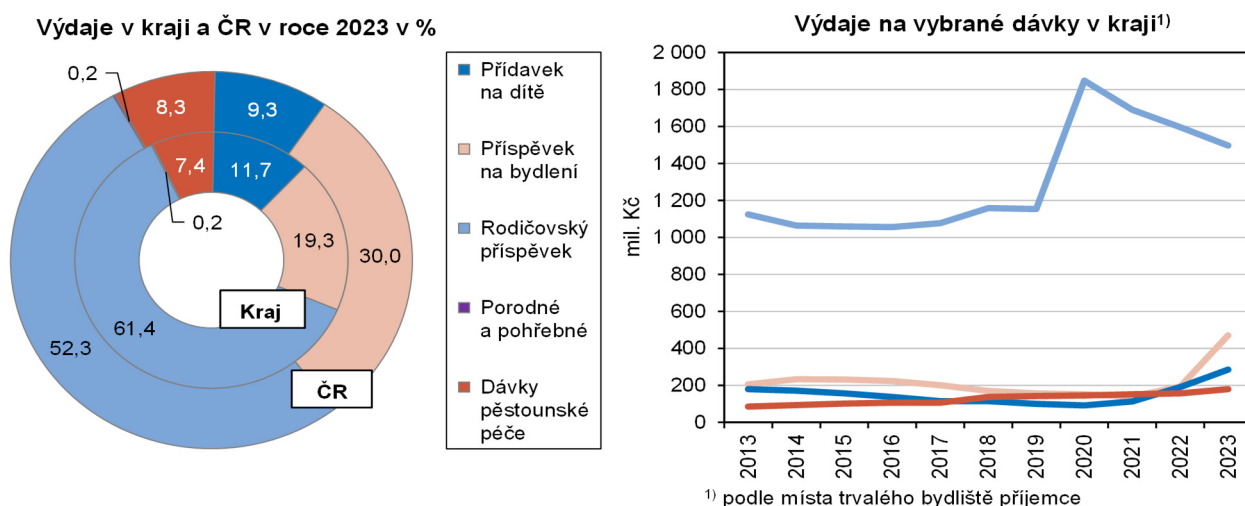
Státní sociální podpora

Nárůst vyplacených dávek státní sociální podpory.

Nezanedbatelnou část příjmů obyvatel tvoří dávky státní sociální podpory. Počet priznaných dávek i hodnota vyplacených dávek se v průběhu let značně měnily, zejména vlivem legislativních změn. Výdaje na dávky v Kraji Vysočina v roce 2020 přesáhly dvě miliardy korun, v roce 2021 se této hranici přiblížily a v dalších letech dále rostly až na 2,4 mld. korun v roce 2023. Podstatná část výdajů připadala na rodičovský příspěvek. Výdaje na dávky státní sociální podpory na 1 obyvatele kraje dosáhly v roce 2023 výše 4 711 Kč (nejvíce ve sledovaném období).

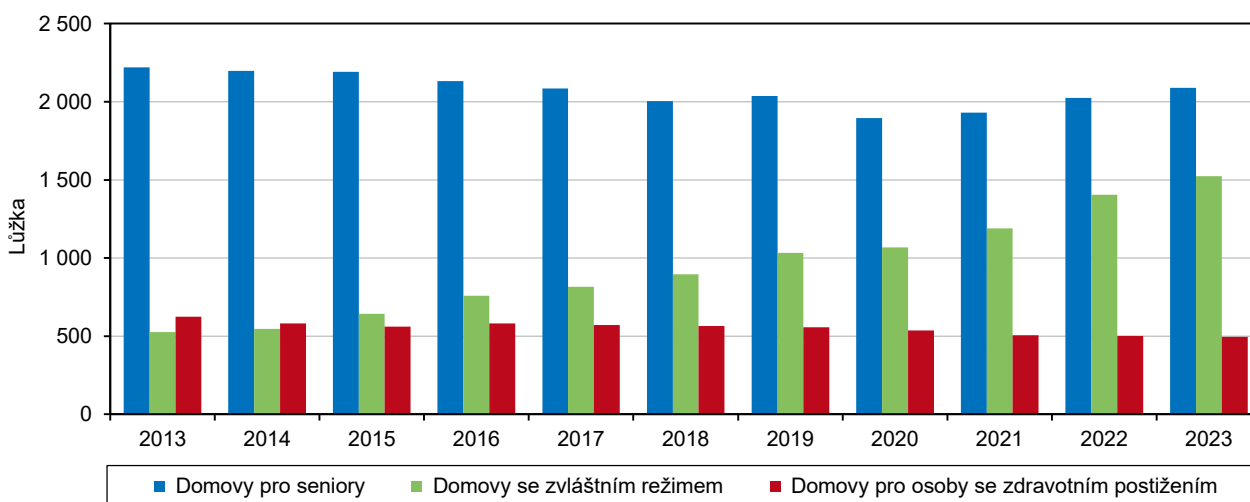
Graf 2.24 Výdaje na dávky státní sociální podpory a péstounské péče v Kraji Vysočina a ČR

Zdroj: MPSV

Graf 2.25 Lůžka ve vybraných pobytových zařízeních sociálních služeb v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Zdroj: MPSV

Nárůst počtu lůžek v domovech se zvláštním režimem.

Počet lůžek v domovech pro seniory se v Kraji Vysočina mezi roky 2018 a 2023 mírně zvýšil (o 4,2 %) a přesahoval úroveň dvou tisíc lůžek. V přepočtu na tisíc osob ve věku 65 a více let to představovalo přibližně 19 lůžek. Naproti tomu se velmi výrazně (asi na 1,5 tisíce) zvýšil počet lůžek v domovech se zvláštním režimem (jde o pobytové služby pro lidi, kteří trpí stařeckou demencí, Alzheimerovou nemocí či jiným typem demence a mají proto sníženou samostatnost a vyžadují pravidelnou

pomoc jiné osoby). Zhruba na 500 (o 12,4 %) se na Vysočině snížil počet lůžek v domovech pro osoby se zdravotním postižením.

Sociální služby, příspěvek na péči, držitelé průkazů osob se zdravotním postižením

Mezi držiteli průkazu ZTP je 3,5 % osob ve věku do 18 let.

Příspěvek na péči je poskytován osobám, které z důvodu dlouhodobě nepříznivého stavu potřebují pomoc jiné fyzické osoby při péči o sebe, při zvládnání základních životních potřeb a při zajištění soběstačnosti. Výše příspěvku je stanovena podle stupně závislosti oprávněné osoby. V Kraji Vysočina pobíralo v roce 2023 příspěvek na péči 19 tisíc osob, z toho 13,7 tisíce ve věku 65 a více let a 3,2 tisíce ve stupni IV. (úplná závislost). Z celkového počtu osob pobírajících příspěvek na péči bylo 11,5 tisíce žen (přes 60 %).

Průkaz zdravotně-tělesně postižených vydává úřad práce lidem, které uzná za dlouhodobě tělesně, smyslově nebo duševně postižené. Podle stupně postižení jsou 3 typy průkazů. V roce 2023 bylo v Kraji Vysočina 18,5 tisíce držitelů průkazů osob se zdravotním postižením, z toho bylo 3,5 % osob ve věku do 18 let. Nejvíce osob (13 tisíc) vlastnilo průkaz typu ZTP (zvláště tělesně postižený), dalších 3,9 tisíce osob mělo průkaz typu ZTP/P (zvláště tělesně postižený s průvodcem). V této kategorii převažují muži, nejvíce osob s tímto stupněm postižení žije v okrese Žďár nad Sázavou.

Důchodci, důchody

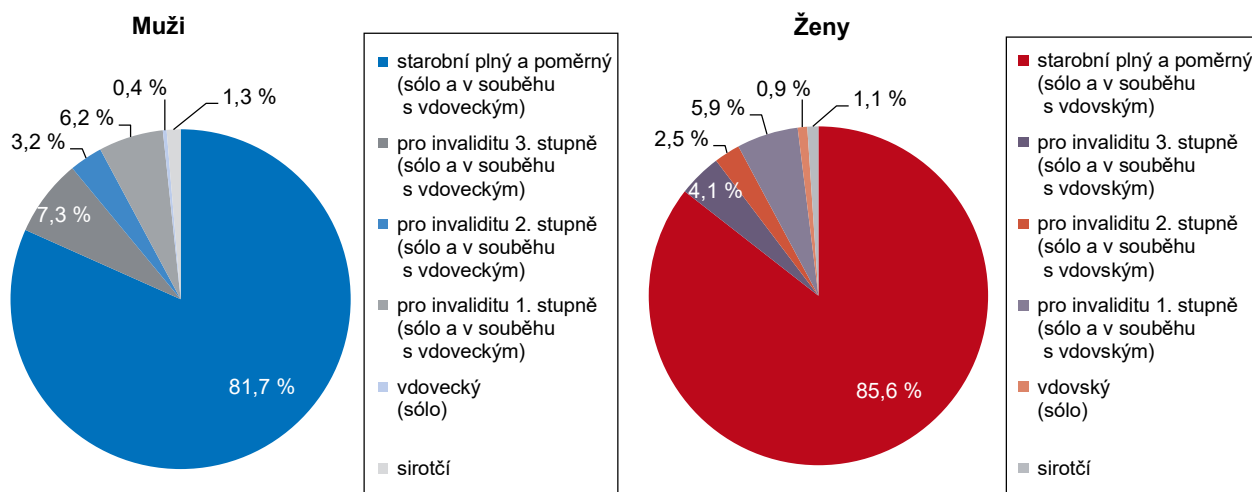
Mezi důchodci převládají ženy.

V Kraji Vysočina ke konci roku 2023 pobíralo některý z důchodů celkem 147 689 osob. Jejich počet se ve srovnání s rokem 2018 snížil o 197 osob (0,1 %), oproti roku 2022 však narostl o 0,4 %. Z celkového počtu bylo 63,2 % důchodů starobních (bez souběhu), příjemci důchodů vdovských a vdoveckých (včetně kombinovaných) tvořili více než jednu pětinu (21,5 %). Příjemců důchodů invalidních – třetího, druhého a prvního stupně bylo 14,1 %. Bez ohledu na druh důchodu mezi příjemci na Vysočině převládaly z 57,1 % ženy (84 267 osob), mužů pobírajících některý z důchodů bylo 63 422. Žen pobírajících vdovský důchod bylo pětkrát více než mužů, kteří pobírali vdovecký důchod. Žen byla většina také mezi příjemci invalidních důchodů prvního stupně (55,7 %). Muži převažovali mezi příjemci důchodů invalidních třetího stupně (57,8 %) a poprvé jich bylo nepatrně více také mezi příjemci starobních důchodů bez souběhu. U invalidních důchodů druhého stupně a u sirotčích důchodů byl poměr obou pohlaví prakticky vyrovnaný. Předčasný starobní důchod (včetně souběhu) pobíralo v prosinci 2023 na Vysočině celkem 48 827 osob, což představovalo 39,5 % z celkového počtu příjemců starobního důchodu. I v případě předčasného starobního důchodu mezi příjemci převažovaly ženy (54,9 %).

Graf 2.26 Příjemci důchodů podle pohlaví a druhu pobíraného důchodu v Kraji Vysočina v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

Na Vysočině je pátý nejnižší vyplácený starobní důchod mezi čtrnácti kraji.

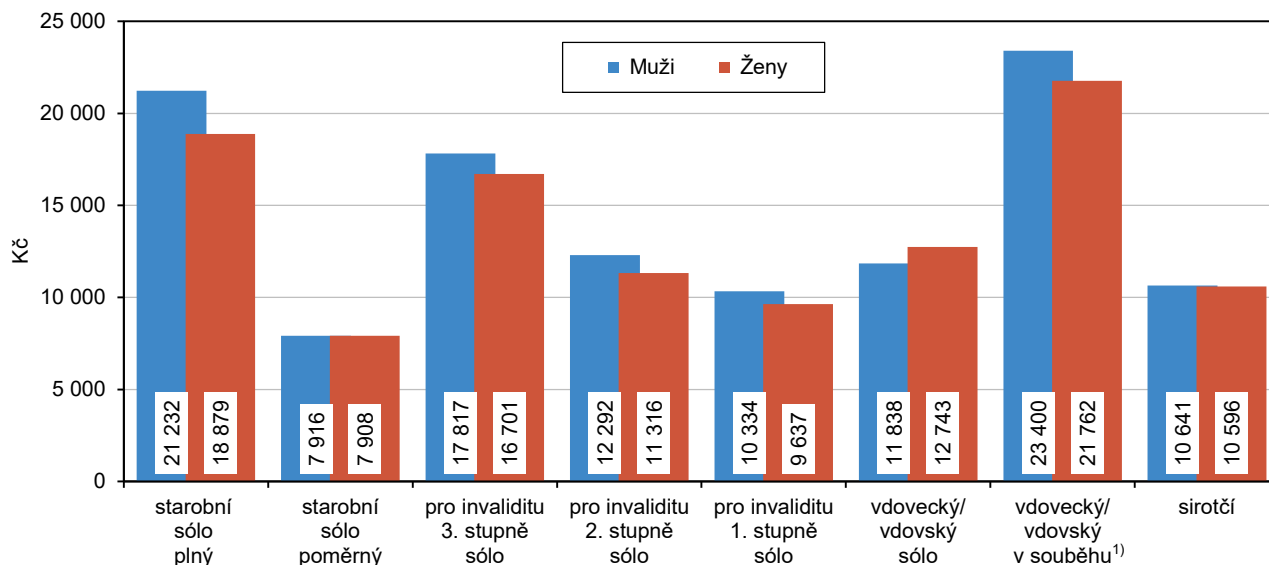
Starobní důchodci na Vysočině v prosinci roku 2023 pobírali v průměru 20 060 Kč (starobní důchod sólo), nárůst oproti roku 2018 činil 7 896 Kč (64,9 %). Jedná se o pátý nejnižší důchod mezi čtrnácti kraji za kraje Karlovarským, Olomouckým, Ústeckým a Pardubickým. V rámci Vysočiny byly nejvyšší starobní důchody vypláceny v okrese Žďár nad Sázavou (20 428 Kč), naopak nejnižší v třebíčském okrese (19 546 Kč). Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo činila u mužů 21 232 Kč, ženám byl průměrný starobní důchod vyplácen v částce 18 879 Kč. Na konci prosince 2023 tak činil rozdíl mezi průměrným starobním důchodem mužů a žen 2 353 Kč, proti předchozímu roku tento rozdíl poprvé poklesl.

Mírný nárůst podílu průměrného starobního důchodu na mzdovém mediánu.

Průměrný starobní důchod ke konci roku 2023 v kraji dosahoval 52,9 % mediánu mezd, který na Vysočině představoval 37 903 Kč. Oproti předchozímu roku to představuje nárůst o 3,5 procentního bodu. Ještě výraznější byl meziroční růst (o 4,9 procentního bodu) v roce 2022. K nevelkému zvýšení hodnoty tohoto ukazatele došlo v kraji také v předchozích letech sledovaného období.

Graf 2.27 Průměrná výše důchodů podle jejich druhu a pohlaví příjemce v Kraji Vysočina v prosinci 2023

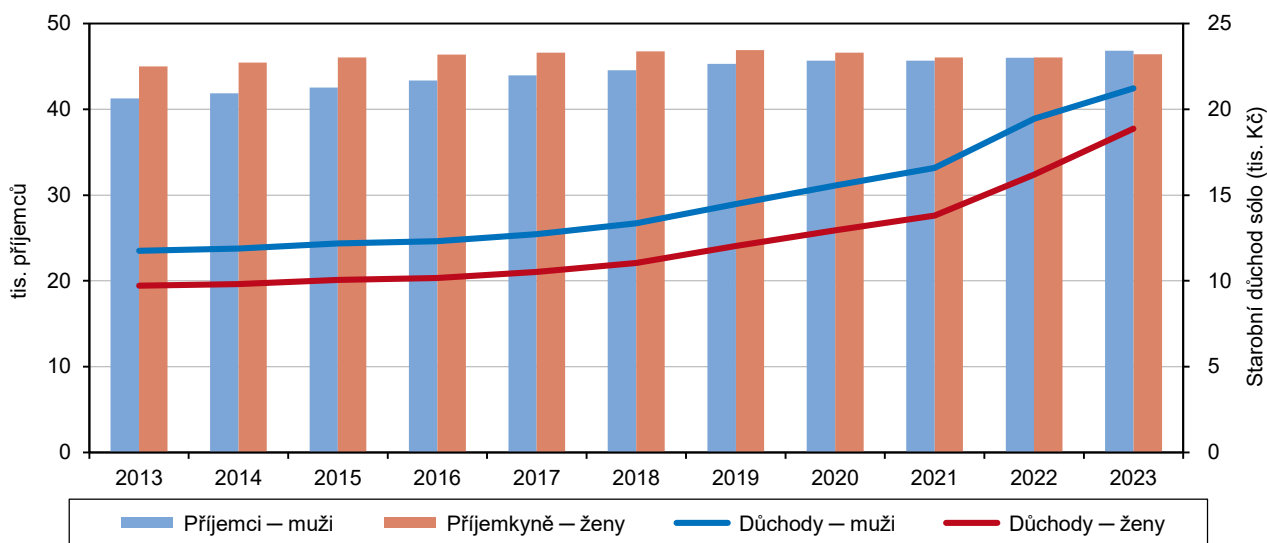
Zdroj: ČSSZ

¹⁾ důchod vdovecký nebo vdovský v souběhu s přímým důchodem (tj. starobním nebo invalidním)

Graf 2.28 Příjemci starobního důchodu sólo (plného) a průměrná výše důchodu podle pohlaví v Kraji Vysočina (stav v prosinci)

Zdroj: ČSSZ

Dále přibývá předčasných důchodů.

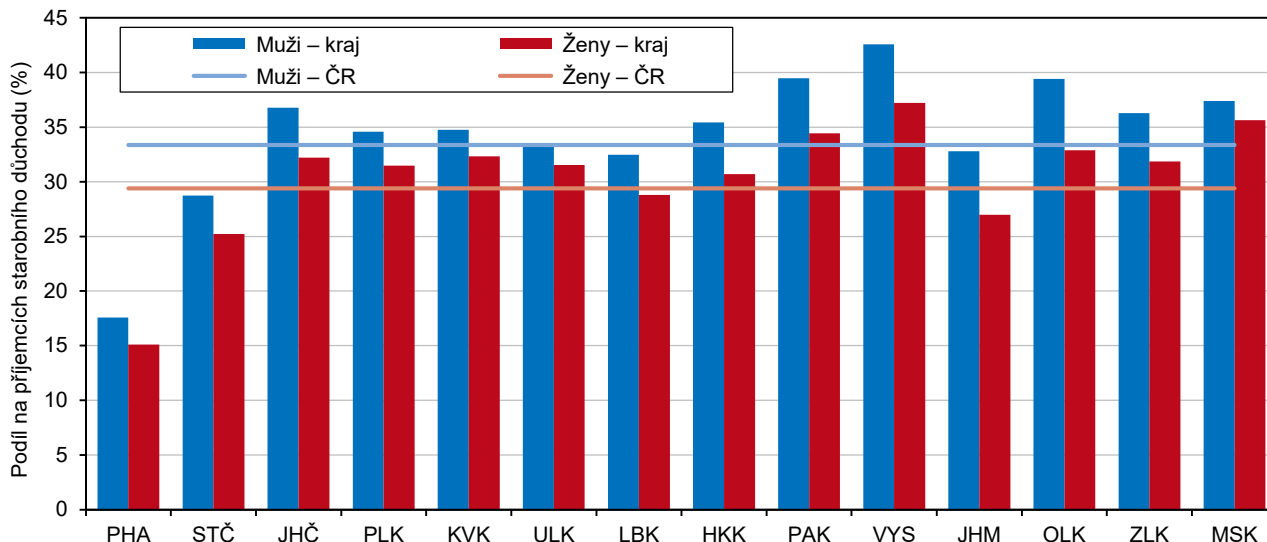
V souvislosti s prodlužujícím se věkem odchodu do starobního důchodu a též kvůli obtížnému uplatňování starších osob na trhu práce přistupují občané stále častěji k odchodu do předčasného důchodu. Počet příjemců předčasného starobního důchodu včetně souběhu (bez poměrných) se oproti roku 2018 na Vysočině zvýšil zhruba o dvacet procent. Jejich podíl na celkovém počtu starobních důchodců se z 33,1 % v roce 2018 zvýšil na 39,5 % ke konci roku 2023. V mezikrajském srovnání

jde o nejvyšší podíl. V členění podle pohlaví je vyšší podíl příjemců předčasných důchodů u mužů než u žen.

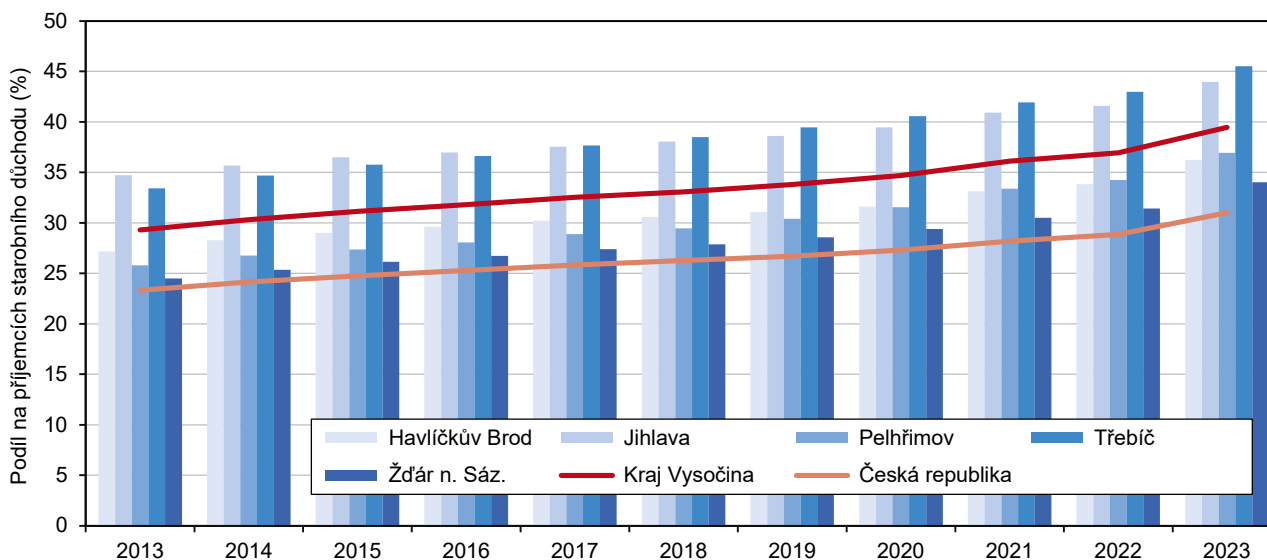
Graf 2.29 Příjemci předčasného starobního důchodu podle pohlaví v krajích v prosinci 2023

Zdroj: ČSSZ

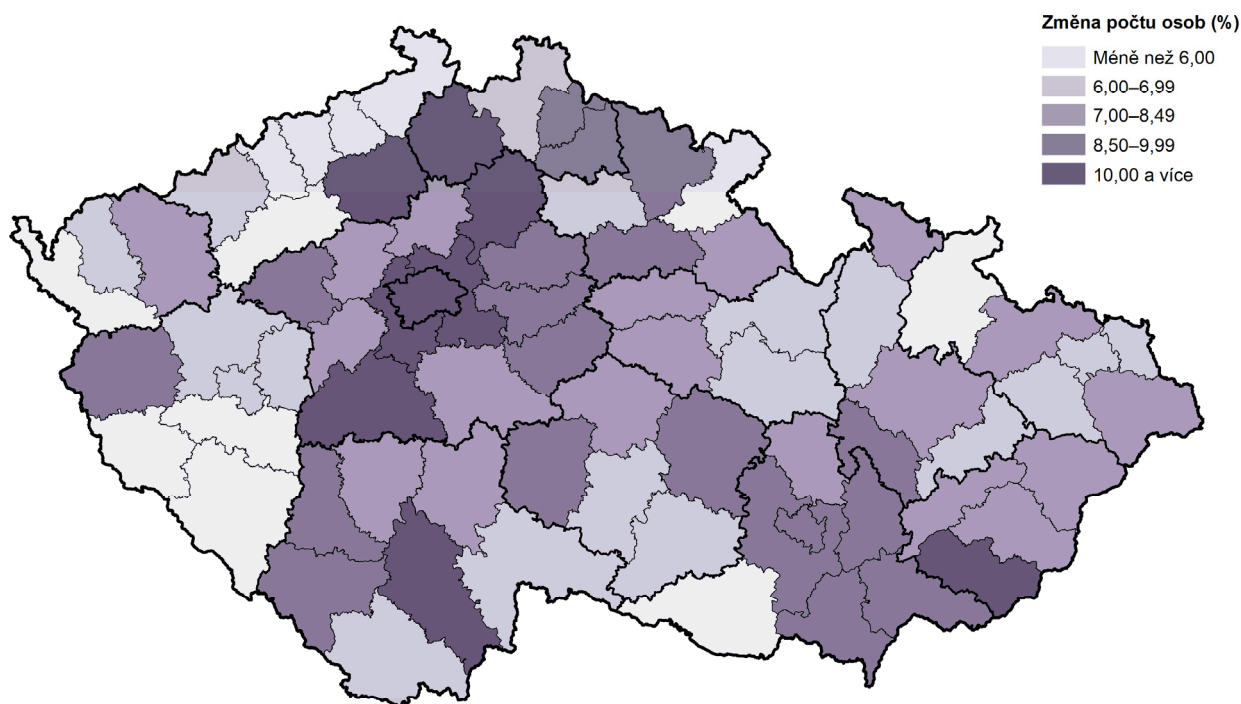

Graf 2.30 Příjemci předčasného starobního důchodu v Kraji Vysočina a jeho okresech (stav v prosinci)

Zdroj: ČSSZ

Změna počtu příjemců předčasných starobních důchodů v okresech mezi prosincem roku 2022 a 2023

Pozn.: včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým důchodem

Zdroj: ČSSZ, vlastní dopočet

Kultura

Návštěvnost památek se vrátila na úroveň před pandemií.

V roce 2023 se v Kraji Vysočina nacházelo 605 veřejných knihoven včetně poboček, 34 muzeí, galerií a památníků v provozu a 26 přístupných památkových objektů. Počet návštěvníků veřejných knihoven opět překročil hranici 1 milionu osob (jako v letech 2018 a 2019). Počet návštěvníků expozic a výstav se v roce 2023 přiblížil hranici 300 tisíc, počet návštěvníků přístupných památkových objektů atakoval hranici 350 tisíc osob, takže se vrátil na úroveň let 2018 a 2019.

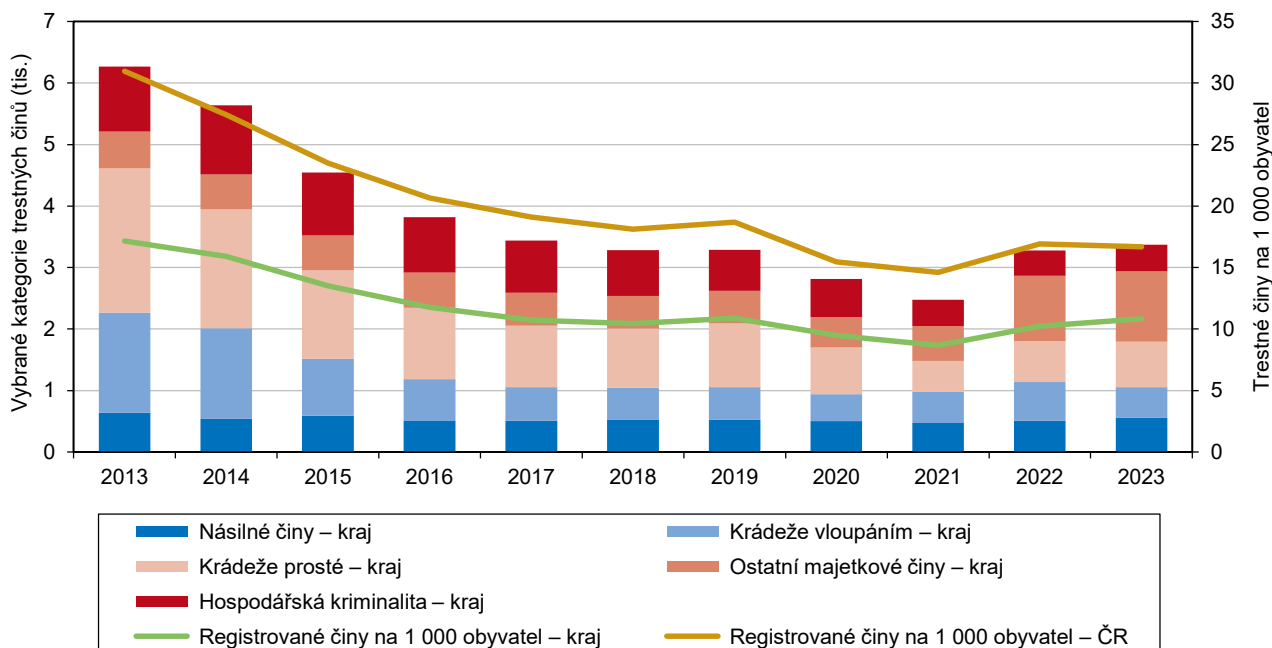
Kriminalita, dopravní nehody, požáry

Relativně nízký počet registrovaných trestných činů.

Vysočina dlouhodobě patří k regionům s nejnižší kriminalitou. Počet registrovaných trestných činů byl v roce 2023 ze čtrnácti krajů České republiky třetí nejnižší (po Pardubickém a Karlovarském kraji), v přepočtu na tisíc obyvatel (10,8) třetí nejnižší po Zlínském a Pardubickém kraji. Z celkového počtu 5 605 registrovaných trestných činů bylo v roce 2023 objasněno 3 286. V rámci kraje nejvíce trestných činů vykazuje okres Jihlava, nejméně pak okres Pelhřimov. V přepočtu na tisíc obyvatel je kriminalita nejvyšší také na Jihlavsku, nejnižší ve žďárském okrese.

Graf 2.31 Registrované trestné činy v Kraji Vysočina a ČR

Zdroj: Policejní prezidium ČR

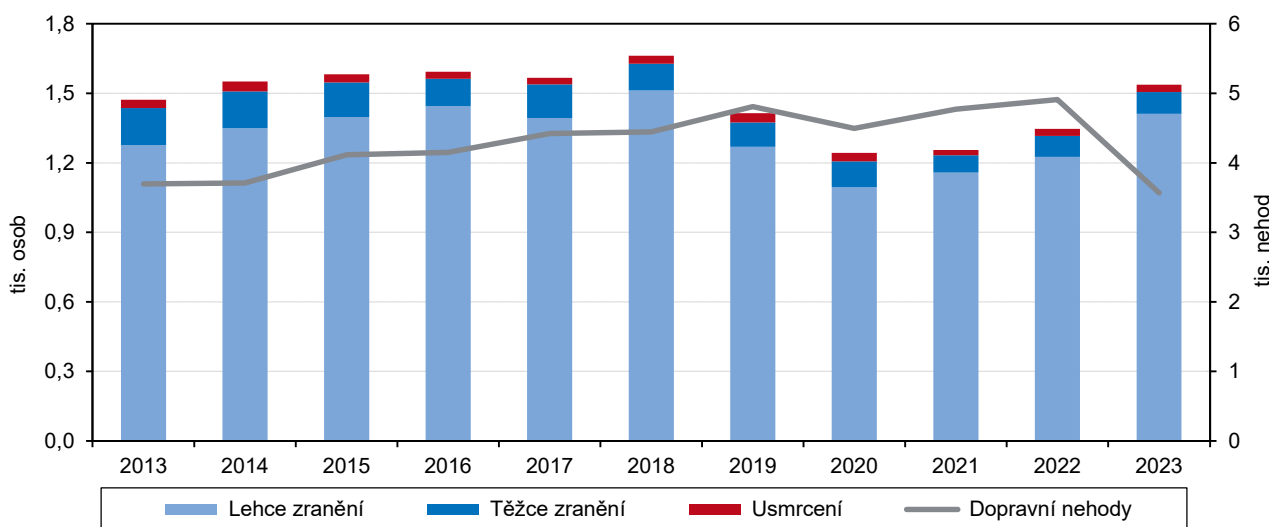

Počet dopravních nehod kolísal, méně mrtvých, ale vyšší způsobené škody.

Počet dopravních nehod v posledních letech kolísal. V roce 2023 bylo v Kraji Vysočina nahlášeno 3 566 dopravních nehod, což představuje meziroční pokles o 27,4 %, v absolutním vyjádření o 1 346 nehod (předchozí rok však byl počtem nehod rekordní). Při nich bylo usmrceno 31 osob, tedy o 1 více než v roce 2022. Nejnižší počet mrtvých ve sledovaných letech (24) byl zaznamenán v roce 2021, nejvíce zemřelých při nehodách na silnicích Vysočiny (40) bylo v roce 2019. U těžce zraněných se projevuje spíše klesající tendence, nejvíce jich na Vysočině bylo v roce 2018 (116 osob), poté počet těžce zraněných klesal (s výjimkou roku 2020) až na 74 osob v roce 2021. V dalších letech těžce zraněných pozvolna přibývalo až na 94 osob v roce 2023. Škody způsobené při dopravních nehodách se v roce 2023 na Vysočině oproti předchozímu roku snížily o téměř šest procent a činily 386 mil. Kč. Proti roku 2018 ale škody vzrostly o 21,5 %. Podíl bodovaných řidičů na celkovém počtu registrovaných řidičů byl na Vysočině nejnižší v roce 2018 (6,4 %). V následujících letech opět vzrostl a pohyboval se kolem hranice 7 %.

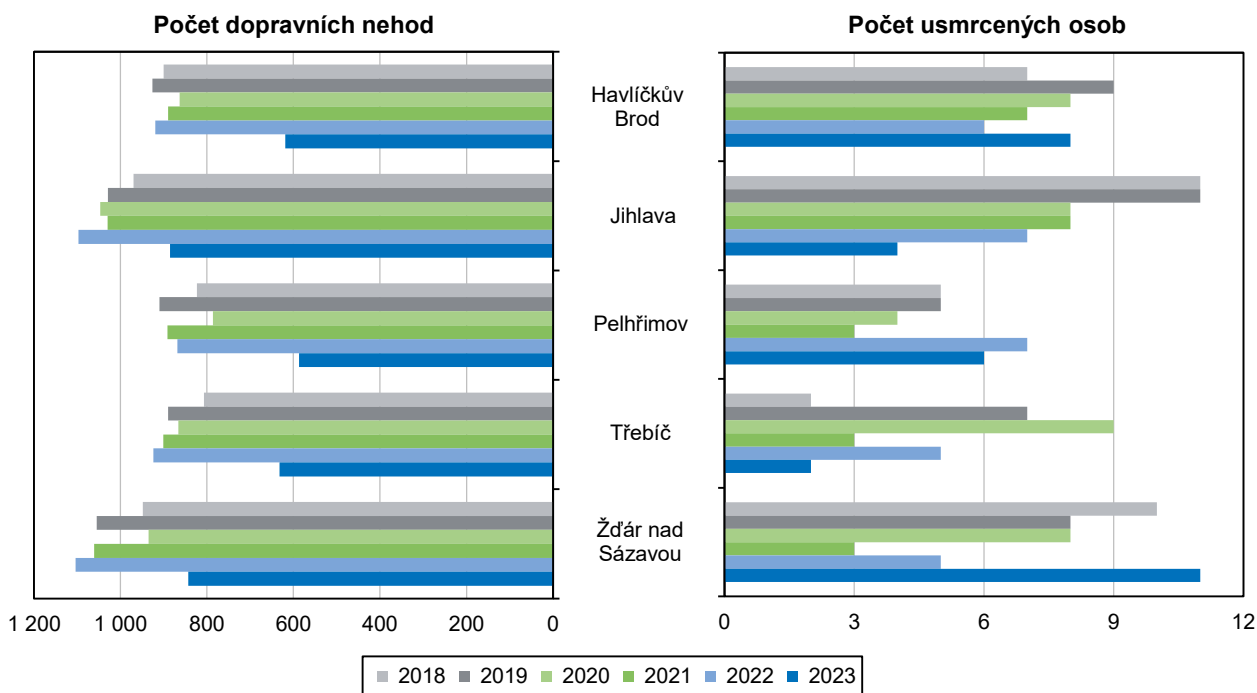
Graf 2.32 Dopravní nehody a jejich následky na životě nebo zdraví v Kraji Vysočina

Zdroj: Policejní prezidium ČR

Graf 2.33 Dopravní nehody a usmrcené osoby při dopravních nehodách v okresech Kraje Vysočina

Zdroj: Policejní prezidium ČR

V roce 2023 ubylo požárů.

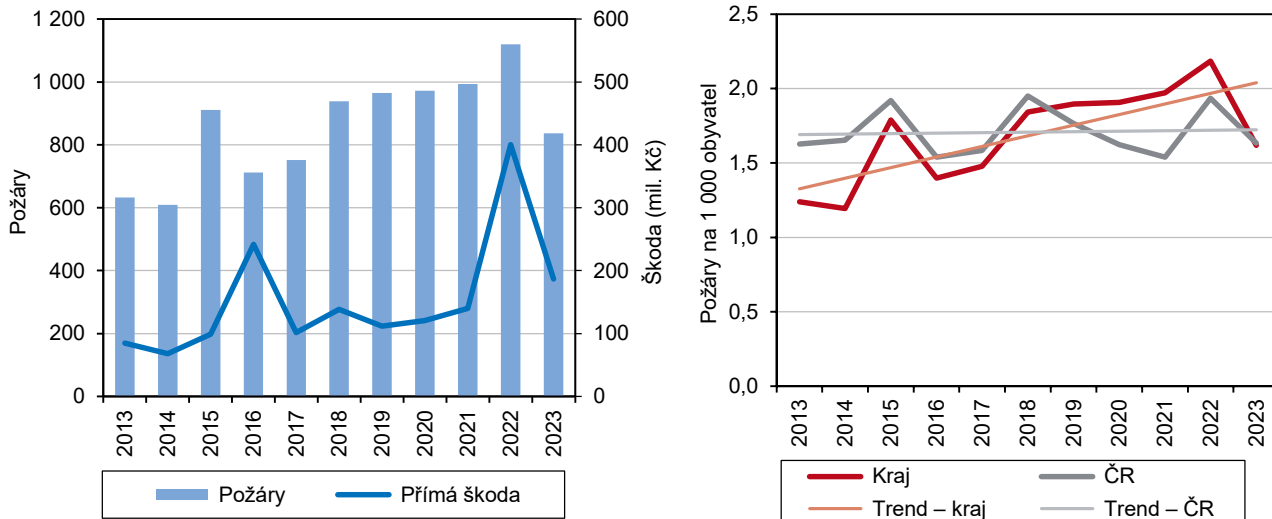
Počet požárů na Vysočině ve sledovaných letech postupně vzrostl až na 1 120 v roce 2022 (o 19,4 % více než v roce 2018), avšak v roce 2023 došlo k poklesu na 837 požárů. Počet požárů na tisíc obyvatel se ve stejném období zvyšoval z hodnoty 1,8 na 2,2 (rok 2022), v dalším roce hodnota klesla na 1,6. To byla stejná hodnota jako republikový průměr, když počet požárů v relativním i absolutním vyjádření poklesl ve všech regionech. Přímá škoda však byla v roce 2023 druhá nejvyšší (187 mil. Kč), v letech 2018 až 2021 se pohybovala mezi 112 a 140 miliony korun a rekordní byla v roce 2022 (400 mil. Kč). V letech 2018 až 2023 bylo v kraji při

požárech usmrceno 33 osob, z toho 16 připadalo na pandemické roky 2020 a 2021. Zraněných bylo přes 350, nejvíce v roce 2018 (86).

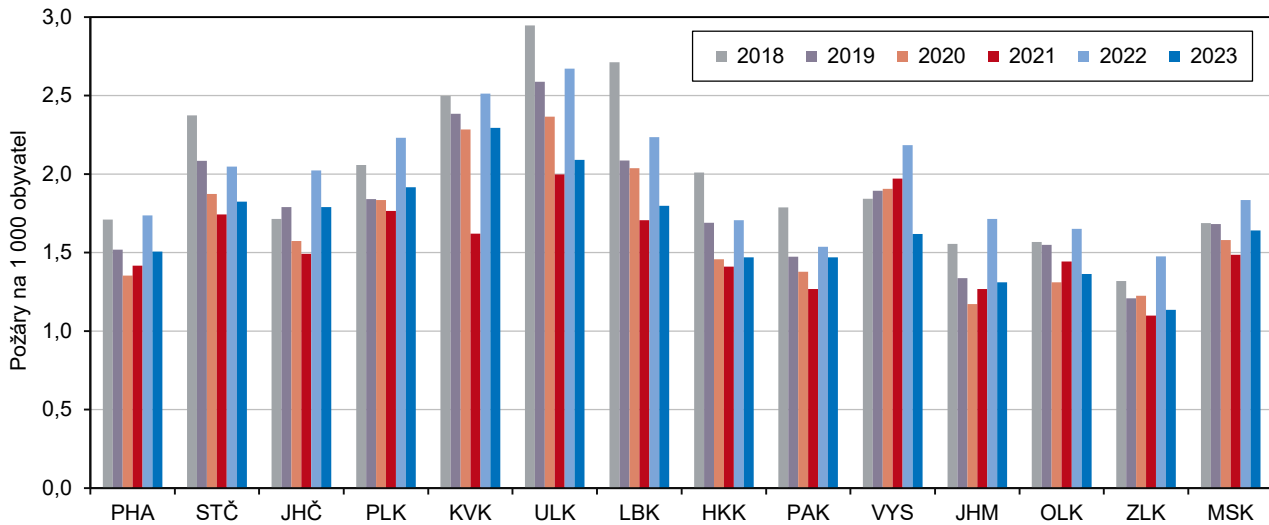
Graf 2.34 Požáry v Kraji Vysočina

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

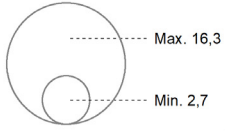
Graf 2.35 Požáry v krajích

Zdroj: Hasičský záchranný sbor ČR

Dopravní nehody v krajích ČR v roce 2023

Počet dopravních nehod (tis.)

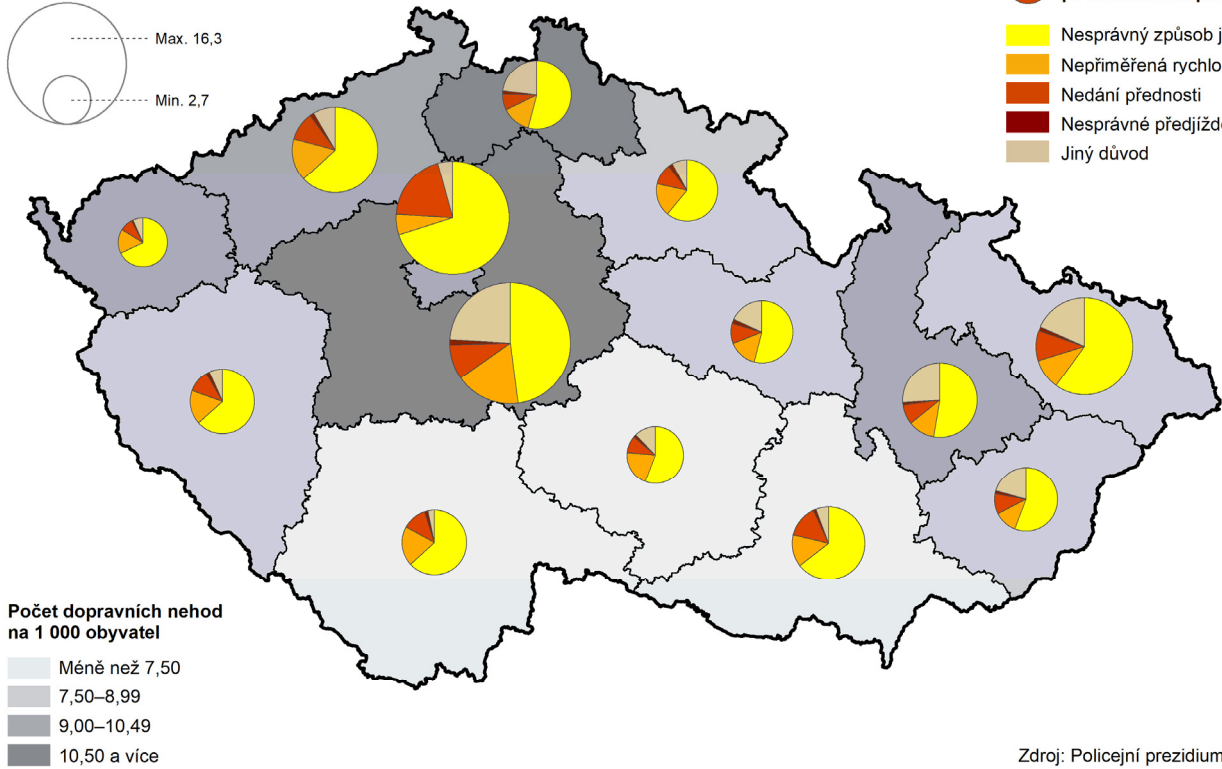

Dopravní nehody podle hlavních příčin

- Nesprávný způsob jízdy
- Nepřiměřená rychlost
- Nedání přednosti
- Nesprávné předjíždění
- Jiný důvod

Počet dopravních nehod na 1 000 obyvatel

- Méně než 7,50
- 7,50–8,99
- 9,00–10,49
- 10,50 a více

Zdroj: Policejní prezidium ČR

3. Ekonomický vývoj

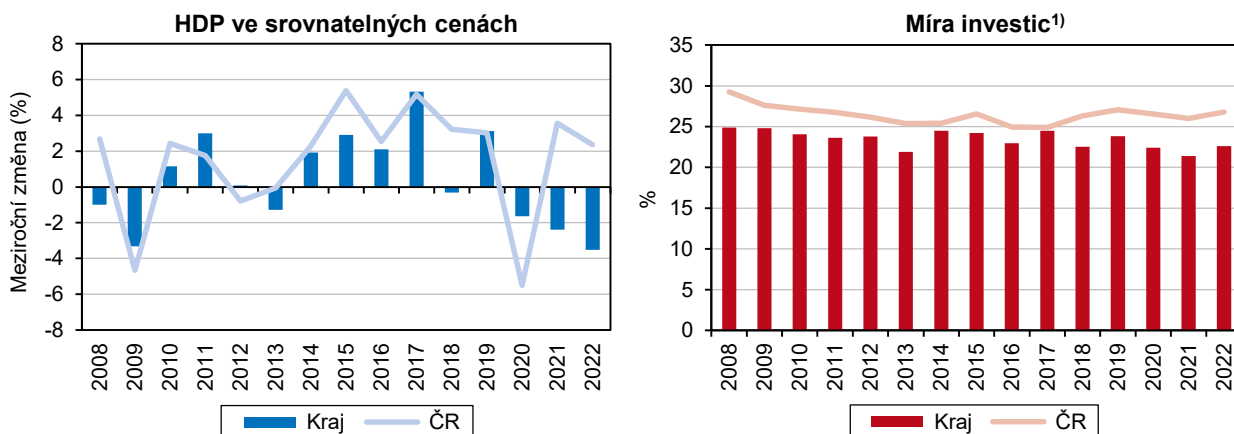
Makroekonomický rámec

V regionálním HDP na obyvatele je Vysočina na 11. místě mezi kraji.

Celková výkonnost ekonomiky kraje je měřena pomocí souhrnných ukazatelů (hrubá přidaná hodnota, hrubý domácí produkt, tvorba fixního kapitálu, disponibilní důchod domácností). Hrubý domácí produkt v běžných cenách v Kraji Vysočina stejně jako v celé České republice ve sledovaném období rostl. Vývoj ve stálých cenách byl obdobný až do roku 2020, kdy na Vysočině došlo k meziročnímu snížení HDP o 1,6 %. V letech 2021 a 2022 již HDP meziročně rostl ve většině krajů s výjimkou Jihočeského, Karlovarského a právě Vysočiny. Podíl kraje na celostátním hrubém domácím produktu se v posledních letech pohybuje těsně pod úrovní 4 %. Hodnota tohoto ukazatele na jednoho obyvatele dosáhla v roce 2022 výše 474 tisíc Kč, což představuje 74,7 % průměru ČR. Mezi kraji České republiky zaujímá Kraj Vysočina v tvorbě hrubého domácího produktu na obyvatele 11. místo před Libereckým, Ústeckým a Karlovarským krajem.

Graf 3.1 Hrubý domácí produkt a míra investic v Kraji Vysočina a ČR

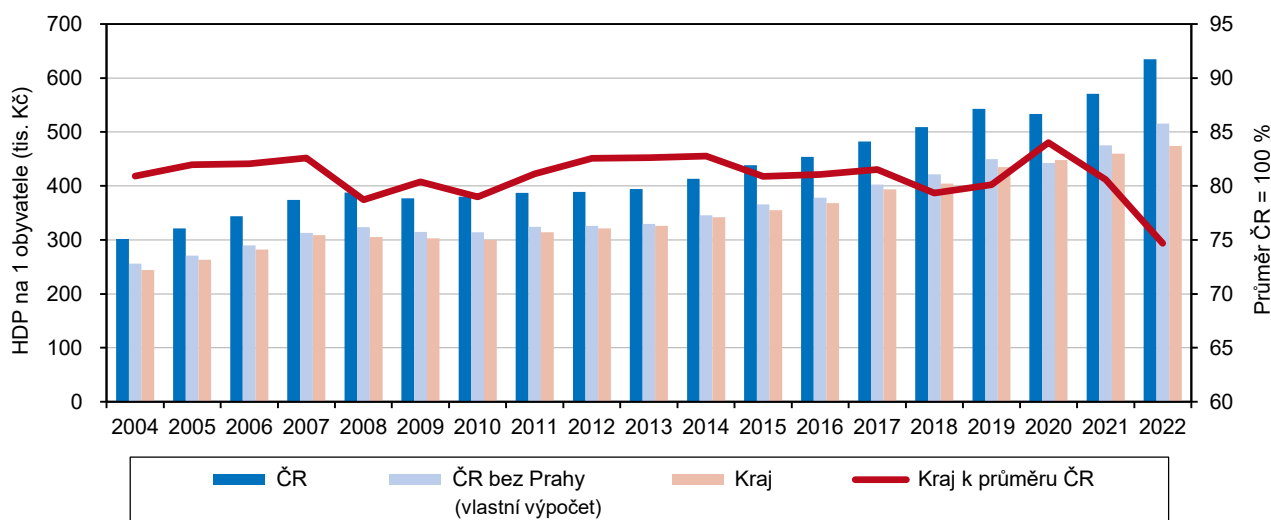
Zdroj: ČSÚ

¹) podíl tvorby hrubého fixního kapitálu na hrubém domácím produktu

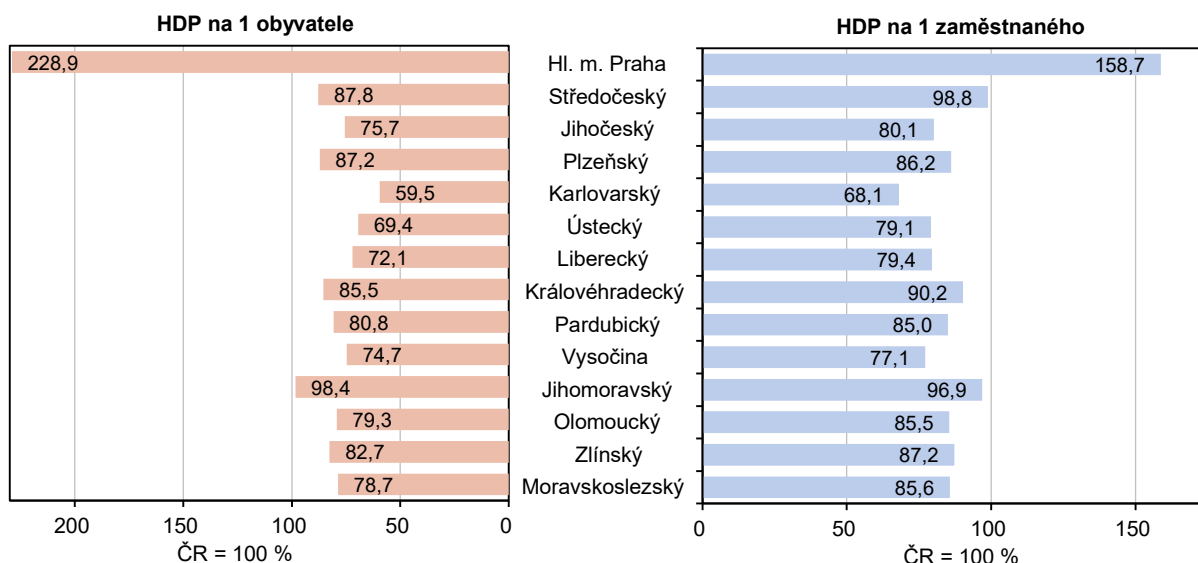
Graf 3.2 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele v Kraji Vysočina a České republice

Zdroj: ČSÚ

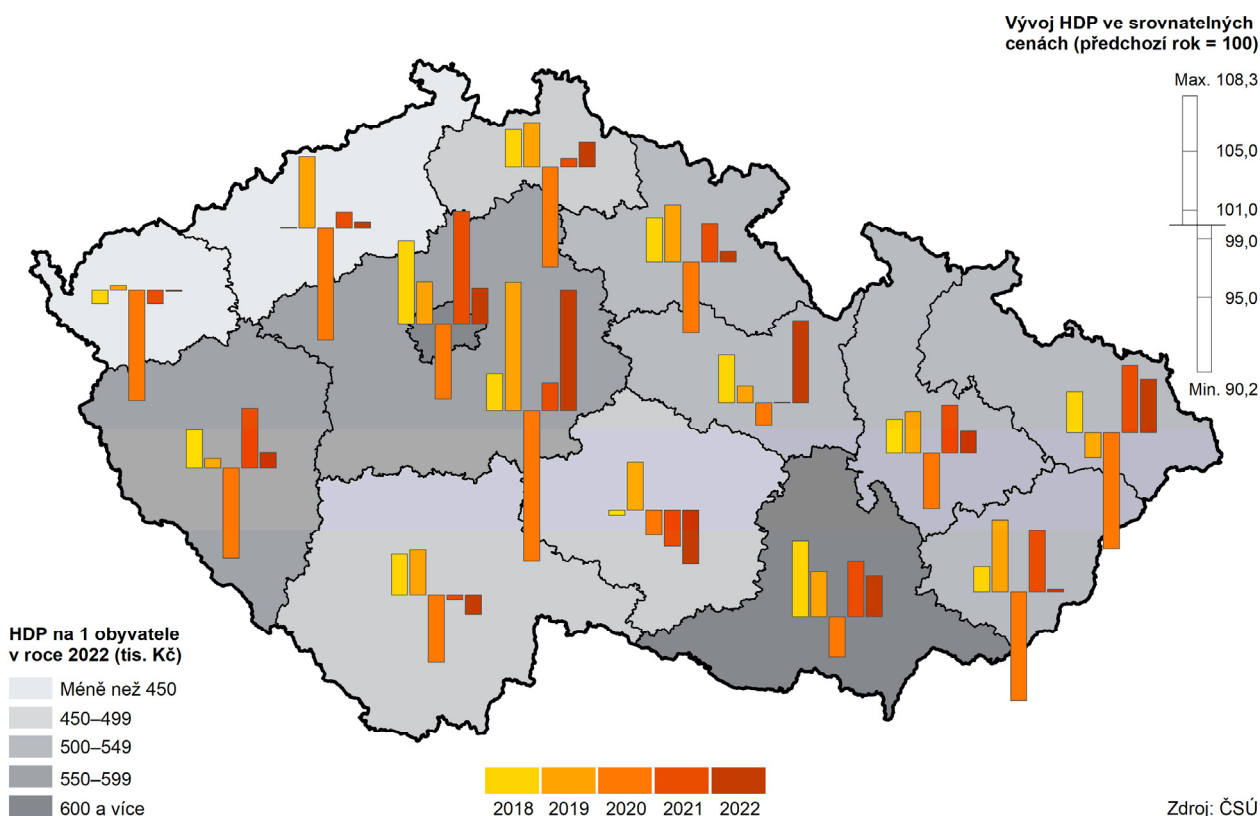

Graf 3.3 Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele a na 1 zaměstnaného podle krajů (ČR = 100) v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

Regionální hrubý domácí produkt v krajích v letech 2018 až 2022

Rozhodující význam zpracovatelského průmyslu při tvorbě HPH.

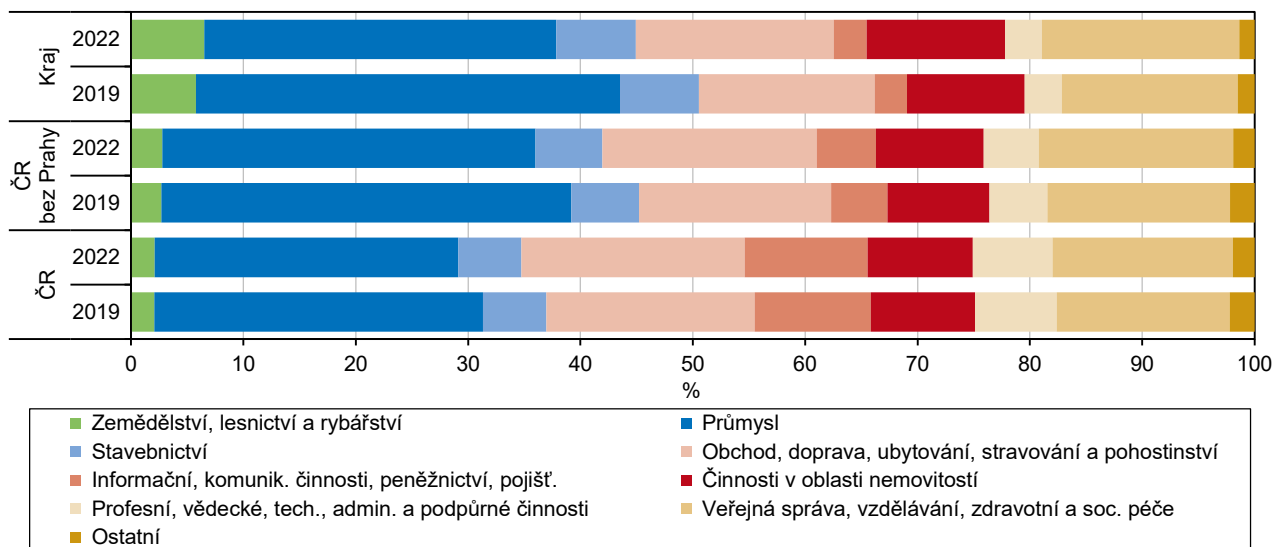
Obdobně jako v jiných krajích se na tvorbě hrubé přidané hodnoty podílí v Kraji Vysočina rozhodujícím způsobem zpracovatelský průmysl – i přes pokles podílu téměř jednou třetinou. Výjimečné postavení má v kraji primární sektor (zemědělství, lesnictví, rybolov), přestože se jeho podíl od roku 2000 (10,7 %) výrazně snížil, stále zůstává v mezikrajském srovnání nejvyšší (6,5 % v roce 2022) a proti roku 2019 dokonce mírně narostl. Důležité je, že se v kraji projevuje pokles závislosti výkonosti hospodářství na množství pracovní síly, což dokládá rychlejší růst

hrubého domácího produktu než počtu zaměstnanců. V průběhu let 2018 až 2022 tak došlo ke zvýšení hrubého domácího produktu na jednoho zaměstnance (tj. souhrnné produktivity práce) o bezmála šestnáct procent. Proti republikovému průměru je však tato hodnota téměř o čtvrtinu nižší. Regionální čistý disponibilní důchod domácností na jednoho obyvatele dosáhl v roce 2022 hodnoty 321 760 Kč, což představuje 98,5 % průměru České republiky.

Graf 3.4 Odvětvová struktura hrubé přidané hodnoty v Kraji Vysočina a ČR

Zdroj: ČSÚ

Kraj zaostává v tvorbě hrubého fixního kapitálu.

Tvorba hrubého fixního kapitálu v absolutním vyjádření měla v Kraji Vysočina do roku 2019 rostoucí tendenci, v letech 2020 a 2021 pak přišel meziroční pokles v důsledku covidu, ale v roce 2022 došlo k meziročnímu růstu téměř o 9 %. Tento trend kopíruje i přepočtená hodnota na jednoho obyvatele. Za celorepublikovou úroveň Vysočina v tvorbě hrubého fixního kapitálu značně zaostává. Nejvíce se jí přiblížila v roce 2017, kdy přepočtená hodnota na tisíc obyvatel dosahovala 80 % republikového průměru, v roce 2022 to ale bylo pouze 63,0 %.

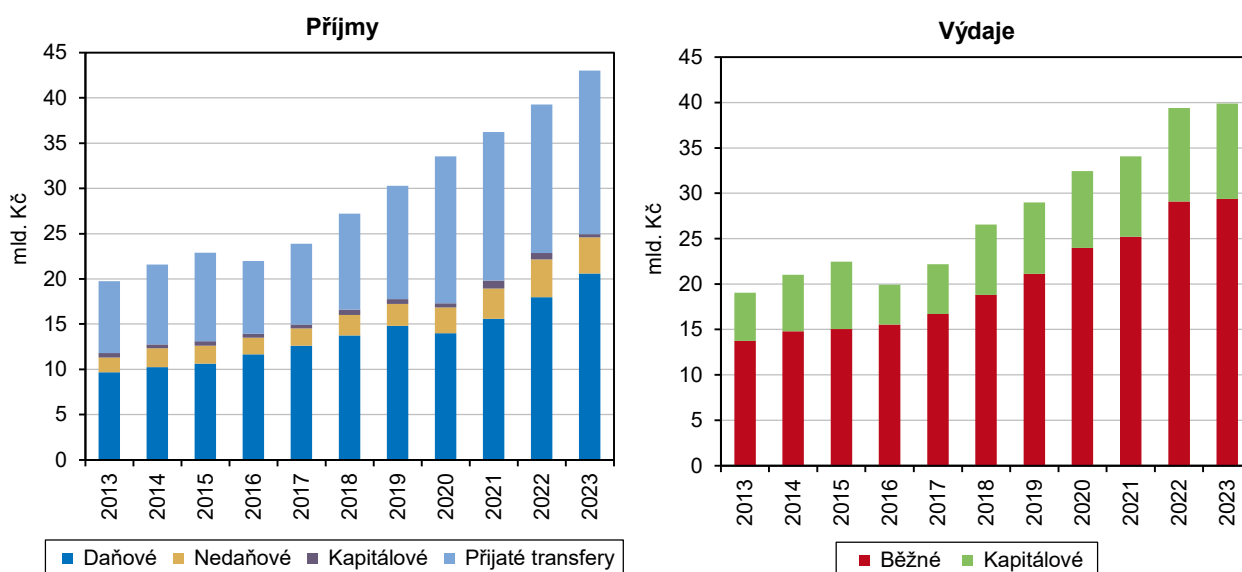
Místní rozpočty

Dlouhodobý růst příjmů i výdajů místních rozpočtů.

Příjmy i výdaje místních rozpočtů (rozpočty kraje, obcí a dobrovolných svazků obcí) v Kraji Vysočina od roku 2018 nepřetržitě rostly. V roce 2019 příjmy místních rozpočtů na Vysočině překonaly hranici třiceti miliard korun a v roce 2023 už byly na hranici 43 miliard. Ve srovnání s rokem 2018 se zvýšily bezmála o šedesát procent. Výdaje se zvýšily ve sledovaném období zhruba o padesát procent a činily necelých 40 miliard korun. Na celkových výdajích místních rozpočtů se rozhodující měrou podílejí běžné výdaje (74 % v roce 2023), zatímco podíl kapitálových výdajů z 29 % v roce 2018 poklesl na 26 % v roce 2023.

Graf 3.5 Příjmy a výdaje místních rozpočtů v Kraji Vysočina (po konsolidaci)

Zdroj: Ministerstvo financí

Věda, IT

Slabé postavení vědy a výzkumu na Vysočině.

Celkové výdaje na výzkum a vývoj v pracovištích sídlících v Kraji Vysočina dosáhly v roce 2022 částky 1 580 mil. Kč, podíl na objemu výdajů v ČR činil pouze 1,2 % a po Karlovarském a Ústeckém kraji byl třetí nejnižší. Podíl výdajů směřovaných do vědy a výzkumu na HDP se na Vysočině od roku 2018 snižoval. Až v roce 2022 došlo k obratu a jejich podíl vzrostl na 0,7 % objemu regionálního HDP. Absolutní výše výdajů na vědu a výzkum byla nejnižší v roce 2020, poté objem narůstal až na uvedených 1 580 mil. Kč v roce 2022, kdy se přiblížil hodnotě z roku 2018. Naproti tomu počet pracovníků ve vědě a vývoji na Vysočině byl nejvyšší v roce 2020, poté mírně klesal až na zhruba 1 160 osob v roce 2022.

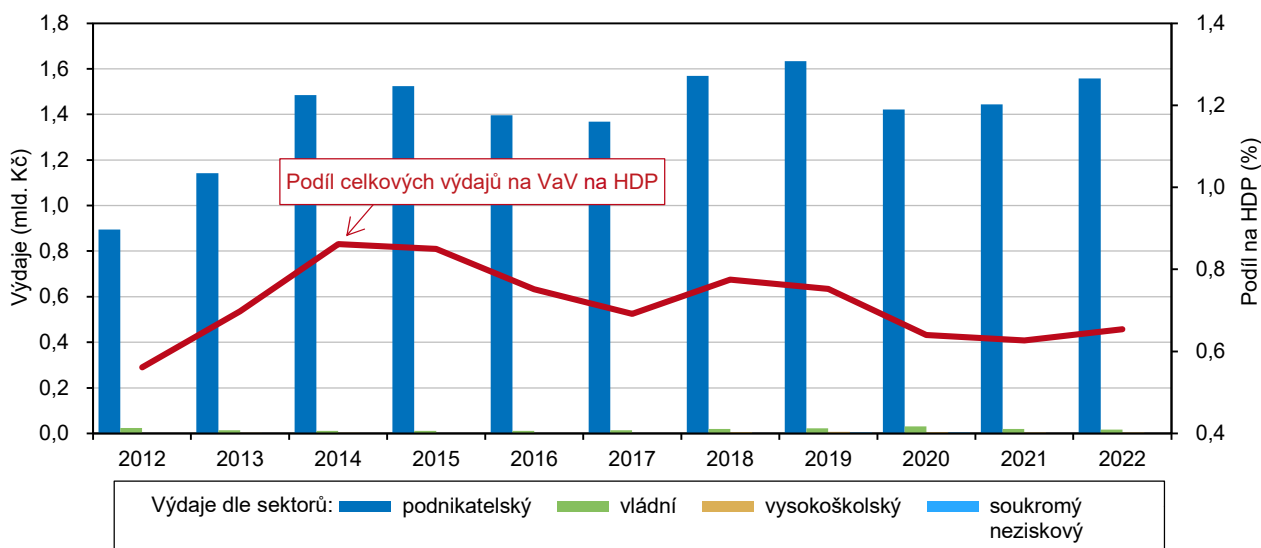
Vědu a výzkum financuje především podnikatelský sektor.

Téměř výhradním finančním zdrojem podpory výzkumných a vývojových činností v Kraji Vysočina jsou soukromé zdroje. Podnikatelský sektor v roce 2022 poskytl částku 1 557,2 mil. Kč, tj. 98,6 % (v roce 2018 to bylo 98,4 %). Podíl ostatních zdrojů financování byl zanedbatelný.

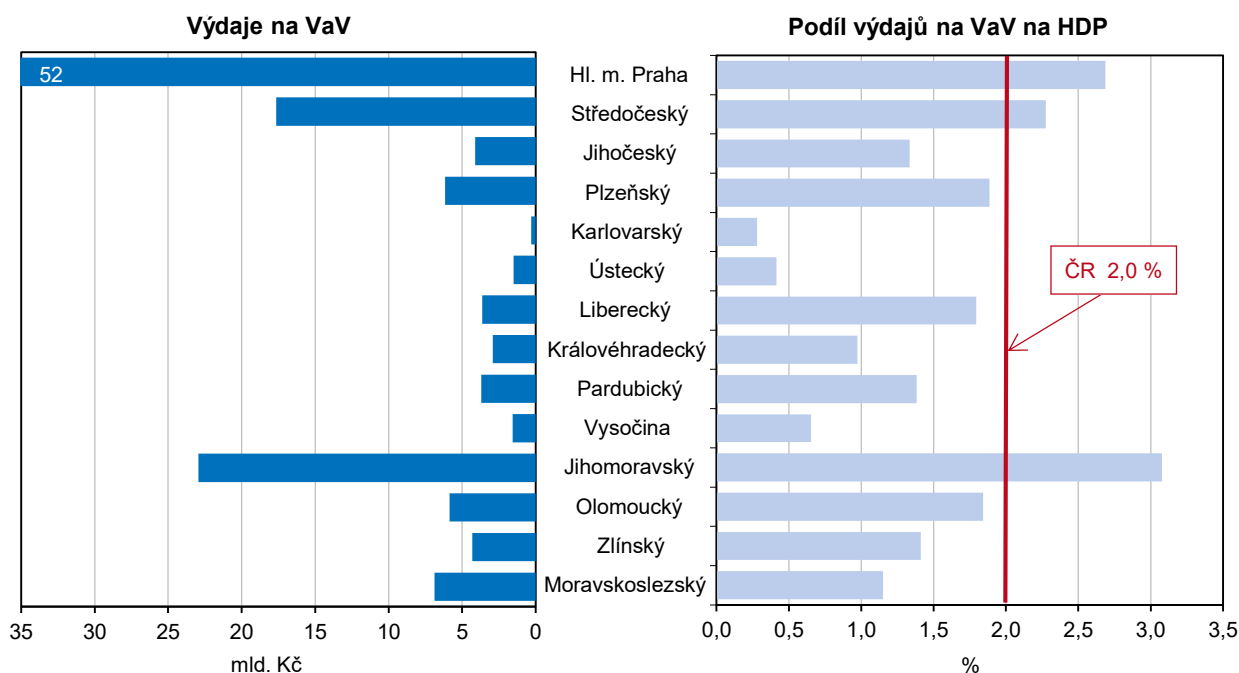
Graf 3.6 Výdaje na výzkum a vývoj podle sektorů a podíl výdajů na VaV na HDP v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.7 Výdaje na výzkum a vývoj v krajích v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

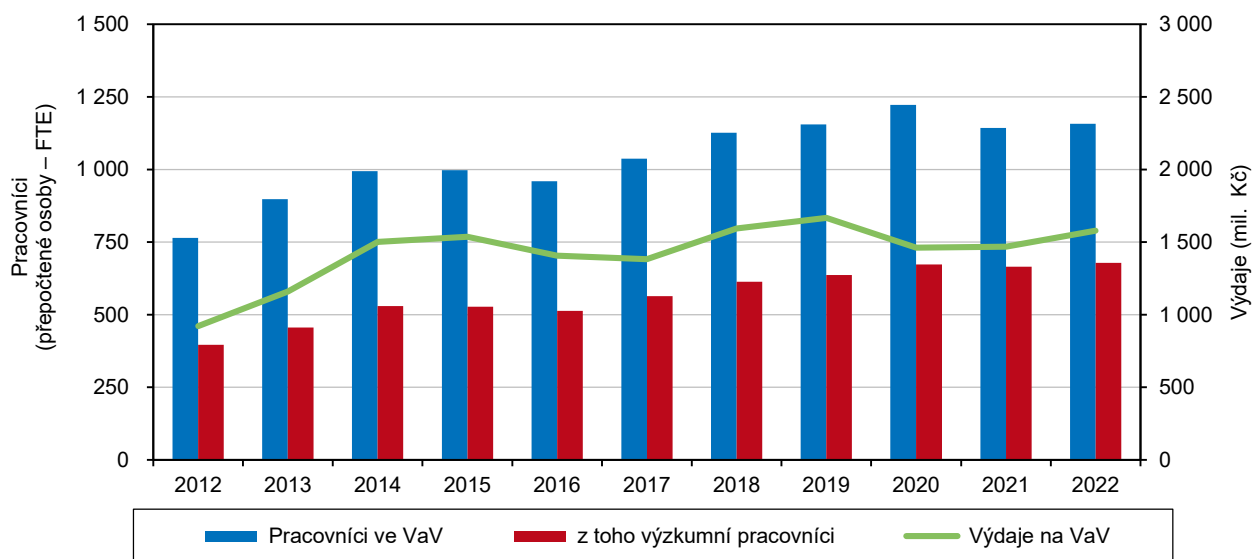

Zásadní význam výdajů na aplikovaný vývoj.

Na základní výzkum směřovalo v roce 2022 na Vysočině 64,8 mil. Kč, tj. 4,1 % výdajů, což bylo s výjimkou roku 2018 více než v předchozích letech. Výdaje na aplikovaný výzkum představují v posledních letech na Vysočině zhruba polovinu nákladů na vědu a výzkum. V absolutním vyjádření dosáhly v kraji maxima v roce 2022 (812,2 milionů Kč), nejvyšší podíl na celkových výdajích na vědu a výzkum však měly v roce 2020 (52,0 % výdajů). Naproti tomu poněkud poklesla váha výdajů na experimentální vývoj, které v roce 2018 představovaly 49,3 % celkových výdajů na vědu a výzkum, v roce 2022 to ale bylo pouze 44,5 %.

Graf 3.8 Pracovníci ve výzkumu a vývoji a výdaje na výzkum a vývoj v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

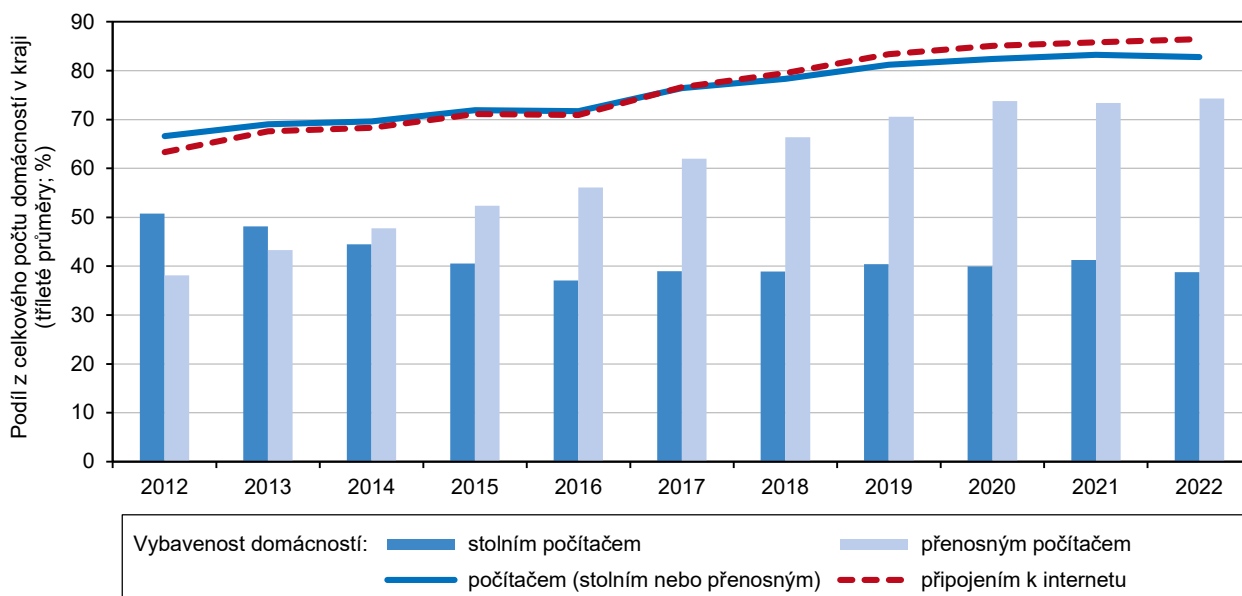

K internetu je připojeno 86,5 % domácností.

Podle šetření o využívání informačních a komunikačních technologií v domácnostech bylo v roce 2022 na území Kraje Vysočina vybaveno osobním počítačem 82,8 % domácností, o 2,1 procentního bodu více než v celé ČR. Proti roku 2018 se vybavenost v kraji zvýšila o 4,5 bodu. Ještě rychlejší rozvoj byl zaznamenán u vybavení domácností přípojkou k internetu. V roce 2022 bylo k internetu na Vysočině připojeno 86,5 % domácností (v roce 2018 jen 79,5 %), což bylo o 1,2 bodu nad průměrem ČR.

Graf 3.9 Domácnosti vybavené počítačem a připojením k internetu v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Ekonomické subjekty

Méně ekonomických subjektů evidováno pouze v Karlovarském a Libereckém kraji.

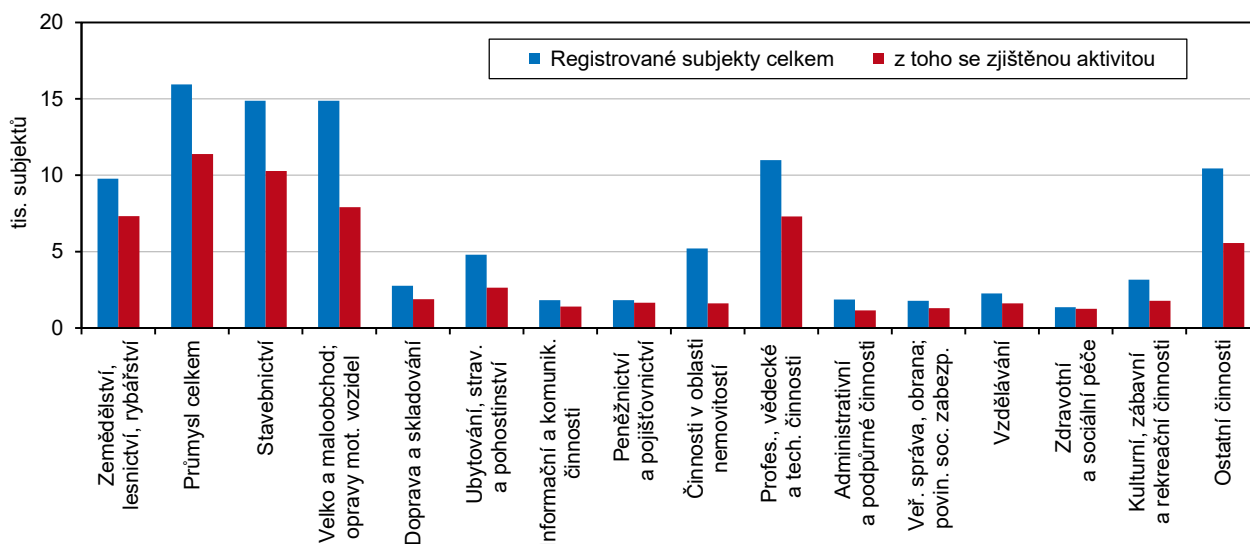
V registru ekonomických subjektů (RES) bylo v Kraji Vysočina koncem roku 2021 evidováno 107 603 subjektů. Regionální podíl na celkovém republikovém počtu subjektů zachycených v RES se pohybuje okolo 4 %. Nejméně jednotek vykazuje

Karlovarský kraj (téměř 68 tisíc subjektů), naproti tomu první místo v mezikrajovém srovnání zaujímá hlavní město Praha s počtem necelých 656 tisíc subjektů. V meziročním porovnání došlo na Vysočině ke značnému poklesu o více než 10 500 ekonomických subjektů, což bylo vyvoláno povinností používat datové schránky. Vzhledem ke skutečnosti, že počet subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou rostl i roce 2023, lze se domnívat, že svou činnost ukončily již dříve neaktivní subjekty.

Graf 3.10 Ekonomické subjekty podle převažující ekonomické činnosti v Kraji Vysočina k 31. 12. 2023 (subjekty s uvedenou činností)

Zdroj: ČSÚ

Nižší podnikatelská aktivita.

Více než tři čtvrtiny krajského registru tvoří fyzické osoby, z nichž jednoznačně převažují osoby podnikající na základě živnostenského zákona, tj. živnostníci. Počet podnikatelů – živnostníků na Vysočině přesáhl hranici 73 tisíc. Při relativním vyjádření počtu soukromých podnikatelů na 1 000 obyvatel kraje ve věku osmnáct a více let se tento ukazatel blíží hodnotě 175 a Kraj Vysočina z tohoto pohledu stále patří k regionům s nízkou podnikatelskou aktivitou (výjimku tvoří relativně vyšší počet zemědělských podnikatelů). Nejvíce soukromých podnikatelů v přepočtu na osmnáctileté a starší obyvatele pěti okresů kraje Vysočina bylo na Pelhřimovsku (183) a nejméně v okrese Třebíč (168).

V kraji přes šest tisíc spolků.

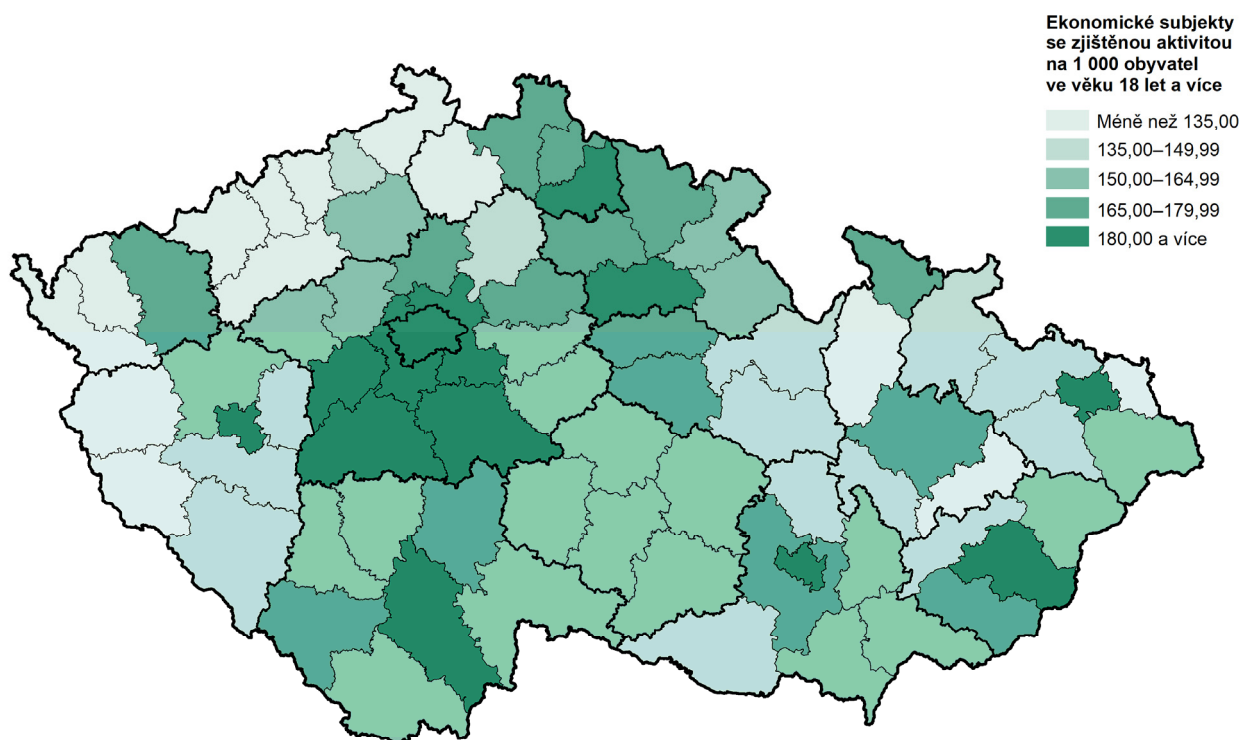
Ke konci roku 2023 bylo v RES zapsáno 24 242 právnických osob, z toho čtvrtina připadá na jihlavský okres. Nejčastější formou jsou společnosti s ručením omezeným, které tvoří přes 94 % všech obchodních společností na Vysočině. Nejméně využívanou formou obchodních společností jsou společnosti komanditní (19). Počet družstev se snížil na 431. Ne všechny společnosti jsou ale zakládány za účelem podnikání. V kraji je například registrováno 4 130 spolků a 1 909 pobočných spolků. Mezi evidovanými subjekty je mimo jiné 444 honebních společenstev, 704 obecních nebo městských úřadů či 268 církevních právnických osob. Oprávnění k podnikání má také 668 zahraničních fyzických osob, z toho nejvíce v okrese Jihlava (198) a nejméně v okrese Třebíč (89).

Nejvíce subjektů působí v průmyslu, stavebnictví a v oblasti obchodu a oprav motorových vozidel.

Při členění ekonomických subjektů dle převažující činnosti CZ-NACE mají největší podíl subjekty z průmyslu (15 947, tj. 14,8 % subjektů). Další významnou skupinou jsou subjekty ze stavebnictví (14 883 subjektů, 13,8 %), dále subjekty zabývající se obchodem a opravami motorových vozidel (14 881 subjektů, 13,8 %). Další

významnou oblastí jsou profesní, vědecké a technické činnosti (10 982 subjektů, 10,2 %). V mezikrajském srovnání Kraj Vysočina zaujímá po Praze a krajích Středočeském, Jihočeském, Jihomoravském a Moravskoslezském šestou příčku v absolutním počtu subjektů věnujících se zemědělství, lesnictví nebo rybářství (9 770 subjektů, tj. 9,1 %). Soukromníků a firem, kteří zaměstnávají jednoho až devět pracovníků, bylo 8 058, jejich podíl na celkovém počtu subjektů se oproti předchozímu roku zvýšil o šest desetin procentního bodu na 7,5 %. Rovněž se prakticky nezměnilo zastoupení firem s deseti až padesáti zaměstnanci (-1,6 %). Pomineme-li subjekty s nezjištěným počtem zaměstnanců (skoro polovina celkového počtu), převládají ekonomické subjekty bez zaměstnanců (42,9 %).

Intenzita podnikatelské aktivity v okresech k 31. 12. 2023

Pozn.: ekonomické subjekty se sídlem na daném území

Zdroj: ČSÚ

Zemědělství

Výrazný růst živočišné i rostlinné produkce.

Souhrnný zemědělský účet zobrazuje produkci zemědělského odvětví v hodnotovém vyjádření. V roce 2022 vykázala zemědělská produkce v rámci Kraje Vysočina hodnotu 23 156 mil. Kč. Proti předchozímu roku je to o 22,1 % více. K zvýšení došlo jak u rostlinné produkce (o 19 %), tak zejména u živočišné produkce (o 25,7 %). Z celkové zemědělské produkce připadlo 49 % na rostlinnou výrobu, 45 % na živočišnou produkci, na produkci zemědělských služeb zhruba tři procenta.

Sklizeň obilovin se snížila o 7,4 %.

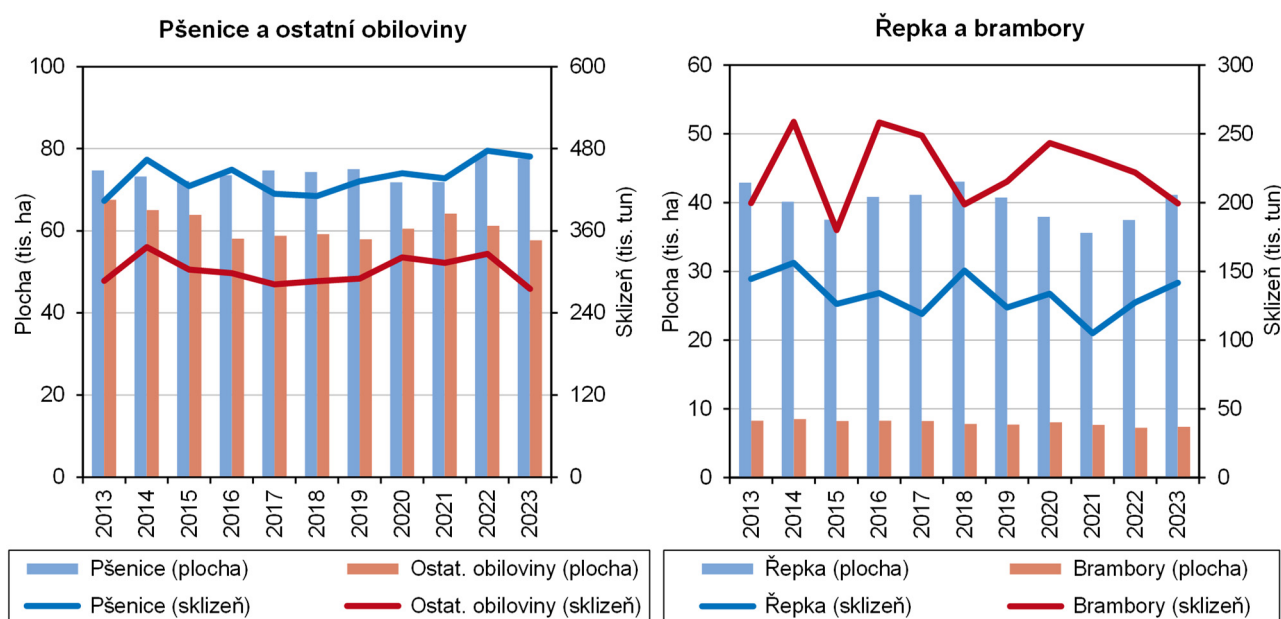
Celková sklizeň obilovin na Vysočině v roce 2023 ve výši necelých 744 tisíc tun byla třetí nejvyšší v rámci České republiky za Středočeským a Jihomoravským krajem. Podíl kraje na celkové sklizni obilovin v republice činil 9,3 %. Oproti předchozímu roku sklizeň obilovin v kraji poklesla o 7,4 %, v celé ČR byl zaznamenán rovněž pokles ale jen o 2,7 %. Je ovšem třeba připomenout, že úroda v roce 2022 byla na Vysočině výrazně nadprůměrná. Zmenšenou produkci obilovin na Vysočině v roce 2023 způsobil jednak nižší hektarový výnos, který proti předchozímu roku poklesl

o 0,25 tuny, a jednak meziroční pokles sklizňové plochy obilovin o 3,2 %. V roce 2023 sklidili zemědělci v Kraji Vysočina v průměru 5,5 tuny obilovin z jednoho hektaru, což představuje druhý nejnižší výnos v rámci České republiky, těsně za Karlovarským krajem. Na prvním místě pomyslného žebříčku se s výnosem 6,51 t/ha umístilo hlavní město Praha, následované krajem Ústeckým (6,48 t/ha) a Zlínským (6,47 t/ha). Sklizeň řepky byla meziročně vyšší o 11,1 %. Navýšeny byly osevni plochy řepky, a to o 3 645 hektarů (o 9,7 %), a nepatrně vyšší byl i hektarový výnos (+1,2 %). Sklidilo se téměř 142 tisíc tun. Větší objem řepky byl sklizen pouze ve Středočeském kraji (293 tisíc tun).

Graf 3.11 Sklizeň a sklizňové plochy vybraných plodin v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Více než třetina brambor pochází z Vysočiny.

Vysočina je tradičně klíčovou bramborářskou oblastí. Také v roce 2023 se kraj podílel na celkové produkci brambor v ČR více než jednou třetinou. Brambor se na Vysočině sklídilo téměř 200 tisíc tun, meziročně o 10 % méně. Byl zaznamenán významně nižší hektarový výnos (-3,6 t/ha; -11,7 %), který dokonce s hodnotou 27,02 tuny z hektaru zaostal pod republikovým průměrem o 0,38 tuny. Z ostatních zemědělských plodin zaujímá Vysočina první místo ve sklizni píce na orné půdě (v seně) a i ve sklizni kukuřice na zeleno a siláž (oboje kolem 15 % produkce ČR), což koresponduje s vysokými stavy skotu a také s vyšším stupněm zornění v méně příznivých oblastech. Na čtvrtém místě za Jihočeským, Plzeňským a Moravskoslezským krajem je sklizeň píce v seně z trvalých travních porostů (8,3 % produkce ČR).

Klesá spotřeba minerálních i vápenatých hnojiv.

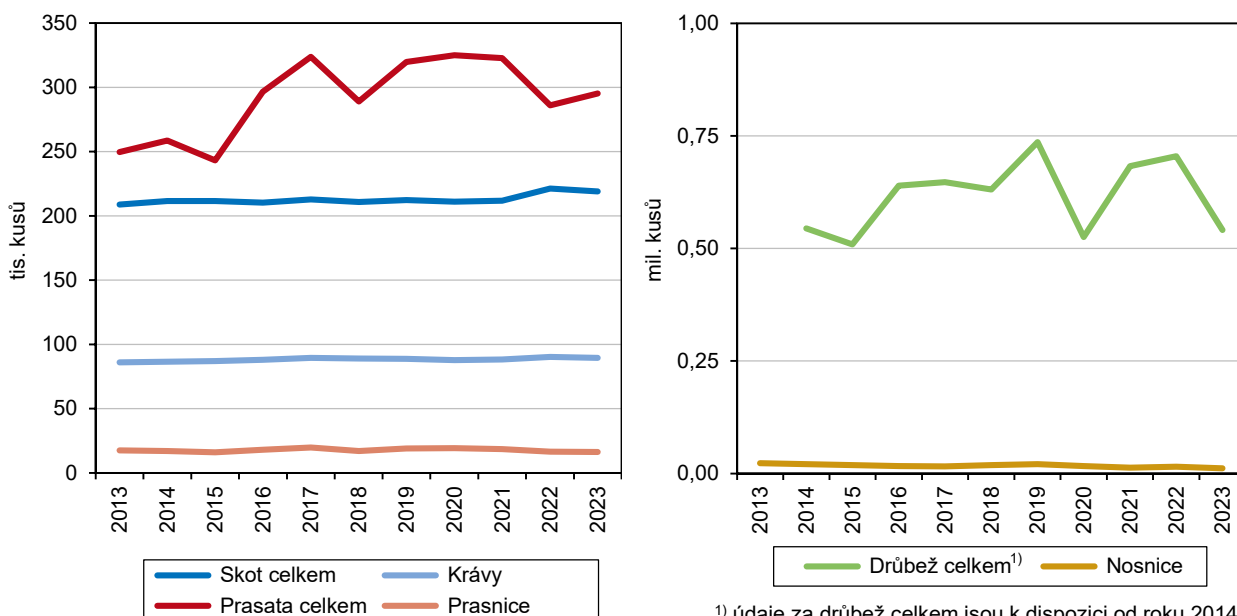
V hospodářském roce 2022/2023 spotřebovali zemědělci na Vysočině bezmála 102 kg minerálních hnojiv v čistých živinách na jeden hektar obhospodařované zemědělské půdy (asi o 7 kg méně než v celé ČR), z toho více než tři čtvrtiny tvořila hnojiva dusíkatá. Ve srovnání s předchozím hospodářským rokem to představovalo pokles o 4 %. Spotřeba statkových hnojiv představovala celkem 7,4 tisíc kg/ha, přičemž 59,9 % připadalo na hnůj, 25,5 % na kejdu a 10,3 % na močůvku. Vápenatých hnojiv bylo spotřebováno 235 kg/ha zemědělské půdy, což bylo téměř o deset procent méně než v předchozím hospodářském roce.

Snížení stavů skotu, zvýšení stavů prasat.

Stavy skotu se v Kraji Vysočina meziročně snížily o 2 336 kusů, tj. o 1,1 %. K 31. prosinci 2023 bylo v kraji chováno 218 932 kusů skotu, což představovalo 16 % republikového stáda. Stejně jako na Vysočině se stavy skotu snížily ve všech krajích kromě Středočeského a Královéhradeckého, nejvýrazněji v absolutní hodnotě v Jihočeském kraji (o 5 516 ks), relativně v kraji Karlovarském (o 5 %). V Kraji Vysočina představuje podíl krav z celkového stáda skotu 40,8 %, v celé České republice je to 41,5 %. Stavy prasat se v Kraji Vysočina proti minulému roku zvýšily, konkrétně o 9 354 kusů, tj. o 3,2 %. O něco méně přibýlo prasat v celé České republice (o 2,5 %), v jednotlivých regionech byl vývoj značně rozdílný, tak v Karlovarském a Libereckém kraji se stavy prasat snížily o více než desetinu, naproti tomu v Jihomoravském kraji se zvýšily skoro o pětinu a ve Zlínském kraji skoro o polovinu. Ke konci 2023 bylo v Kraji Vysočina chováno 295 214 kusů prasat, což byl v regionálním srovnání 2. nejvyšší počet po kraji Středočeském a představovalo to 21,7 % z celkového počtu prasat chovaných v České republice. Podíl prasnic ve stádu prasat představoval na Vysočině 5,5 %, celkem jich bylo chováno 16 281 kusů.

Graf 3.12 Hospodářská zvířata v Kraji Vysočina (stav k 31. 12.)

Zdroj: ČSÚ

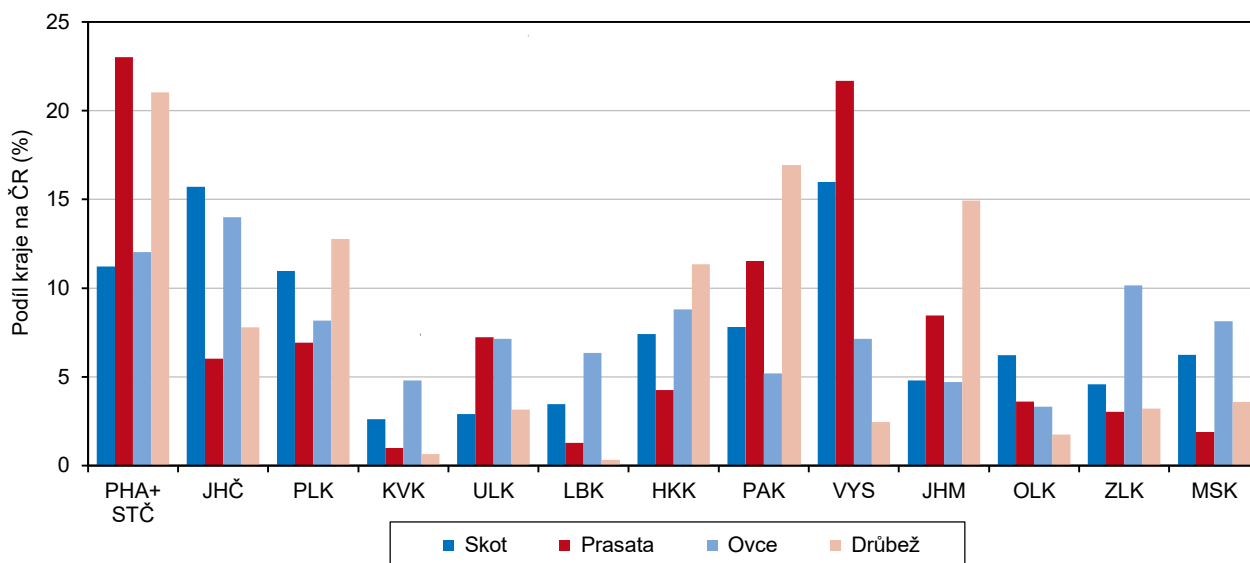

¹⁾ údaje za drůbež celkem jsou k dispozici od roku 2014

Graf 3.13 Hospodářská zvířata v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: ČSÚ

Kolísání početních stavů drůbeže.

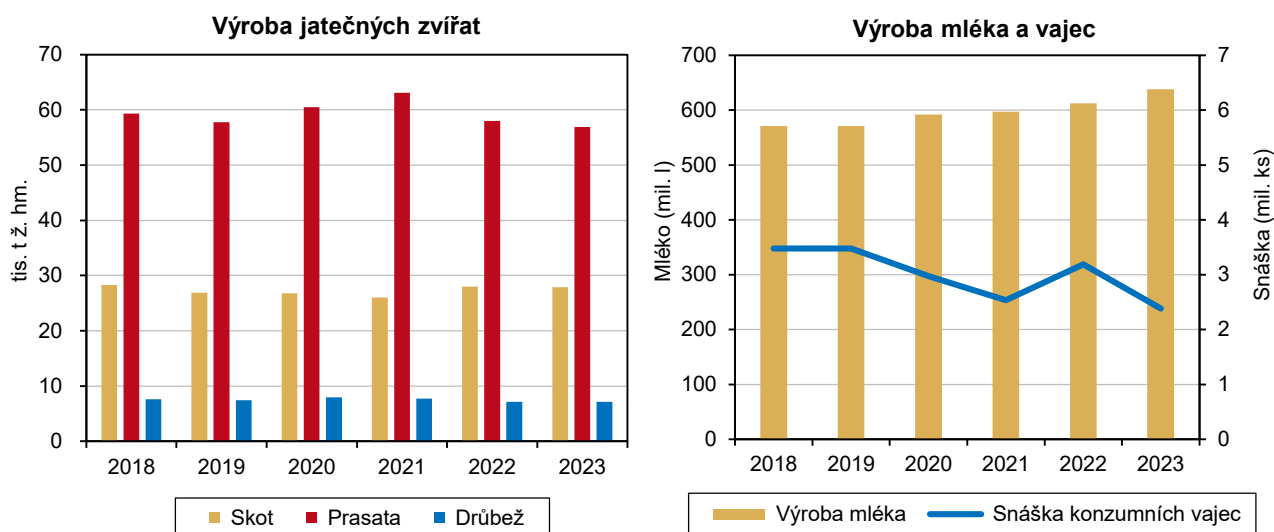
Početní stavy drůbeže v Kraji Vysočina dlouhodobě značně kolísají, v roce 2023 došlo meziročně k poklesu zhruba o čtvrtinu. Ke konci roku se v chovech nacházelo 540 692 kusů, což bylo 2,5 % z drůbeže chované v celé České republice. V převážné většině se jednalo o chovy kura domácího (přes 96 %). Počet slepic se meziročně snížil (o více než 3 608 kusů, tj. o 23,5 %), k rozhodnému okamžiku bylo na Vysočině chováno 11 761 slepic. Ke stejnému dni bylo na Vysočině chováno 12 803 ovcí, což představuje více než 7,2 % procent z celkového počtu v republice. Nejpočetnější stádo ovcí se nachází v Jihočeském kraji, kde je chováno přes 25 tisíc kusů. Koz bylo v Kraji Vysočina chováno 2 311 koz (včetně kozlů), 8 % všech koz chovaných v České republice. Zdaleka nejpočetnější jsou stavy koz ve Středočeském kraji (včetně Prahy), Vysočina se řadí zhruba do poloviny pomyslného žebříčku mezikrajského srovnání.

Kraj Vysočina je významným producentem masa a mléka.

V Kraji Vysočina bylo v roce 2023 vyrobeno necelých 31,2 tis. tun masa (bez drůbežího) v jatečné hmotnosti, což bylo 11,6 % z celkové produkce masa v České republice. Převážně se jedná o maso vepřové, jehož podíl je 51,9 %, přes 48 % připadalo na maso hovězí. V porovnání s rokem 2022 se výroba masa v kraji výrazně snížila (pokles o 4,2 %), přesto se stále drží na relativně vysoké úrovni. Mléka bylo nadojeno bezmála 638 milionů litrů, o 4 % více než v předchozím roce. Představovalo to více než 18,9 % z celkové produkce České republiky.

Graf 3.14 Výroba jatečných zvířat, mléka a vajec v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Lesnictví

Zkáza smrkových porostů.

Na Vysočině se v roce 2023 rozkládaly lesní pozemky na výměře 207 931 ha. Lesy tak tvořily 30 % celkové rozlohy kraje a 7,8 % z výměry lesních porostů celé České republiky (čtvrtá největší plocha z krajů). Vysočina patří relativně k nejméně zalesněným regionům republiky, navíc má ze všech krajů nejnižší podíl listnatých dřevin. Z jehličnatých dřevin dominuje smrk, který ale v uplynulých letech v části kraje doslova zlikvidoval kůrovec, z listnatých buk. Holiny v roce 2023 zaujímaly na Vysočině téměř čtyři procenta výměry lesů (přes 8 tis. ha). Vysoká míra **zalesňování** na Vysočině (stejně jako v ČR) zvolnila. V roce 2021 i 2022 byla zalesněna plocha přes 9 tis. hektarů, v roce 2023 bylo zalesněno „jen“ 8 044 ha, plocha meziročně o 12,1 % menší. Mezi kraji je to území zdaleka nejrozsáhlejší, zaujímá 22,8 % v ČR zalesňované plochy.

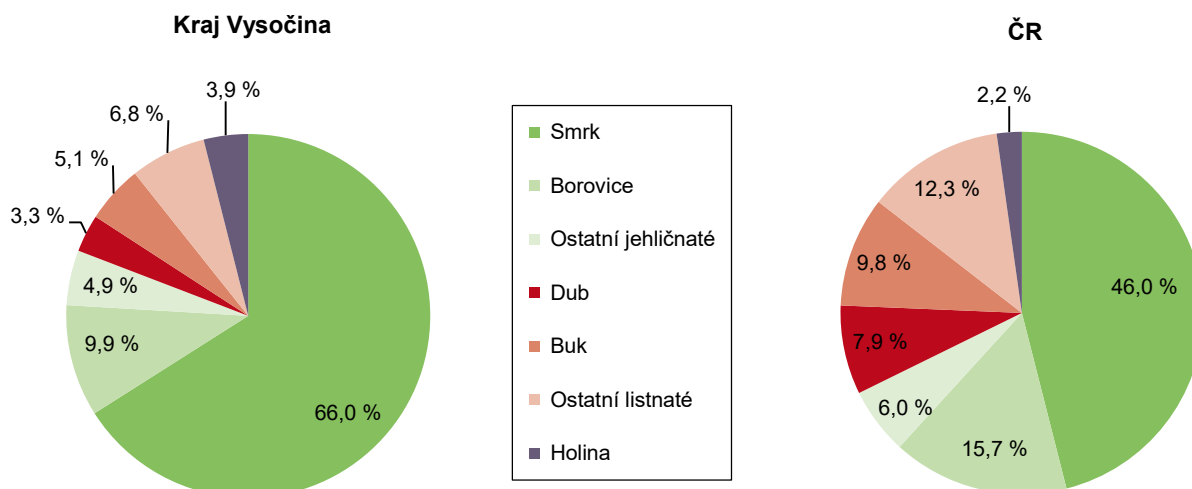
Zatímco v roce 2021 převažovala při obnově lesa plocha zalesněná listnatými dřevinami, v roce 2022 i 2023 bylo vysazeno více jehličnanů. **Jehličnaté** dřeviny byly loni vysazeny na 4 686 hektarech, tj. na 58,3 % nově zalesněné půdy. Smrk, nejvíce při zalesňování používaná dřevina, byl vysazen na 3 337 hektarech (tj. 41,5 %) zalesňované plochy. Borovice byly vysazeny na 361 hektarech (4,5 %). **Listnaté** dřeviny byly použity k zalesnění 3 358 hektarů (41,7 %). Z listnatých dřevin byly na Vysočině vysazeny nejvíce dubu (13,3 % zalesňované plochy) a buku (12,5 %). Přirozené obnově bylo vyhrazeno 1 627 ha lesa.

Těžba dřeva v kraji se meziročně propadla o 59,2 % na 2 176 tisíc m³ dřeva, což představuje 11,8 % z celkové těžby v ČR. Vysočina tak přišla po letech v mezikrajském srovnání o prvenství. Více se těžilo v kraji Jihočeském (13,4 %) a Plzeňském (11,8 %). Čtyři pětiny těžby připadalo na těžbu nahodilou. Nejčastějším důvodem pro nahodilou těžbu byly kalamity způsobené hmyzem (58 %) a živelní pohromy (35,6 % nahodilé těžby). Jehličnany tvořily téměř veškeré vytěžené dřevo, v převážné většině se opět jednalo o smrk.

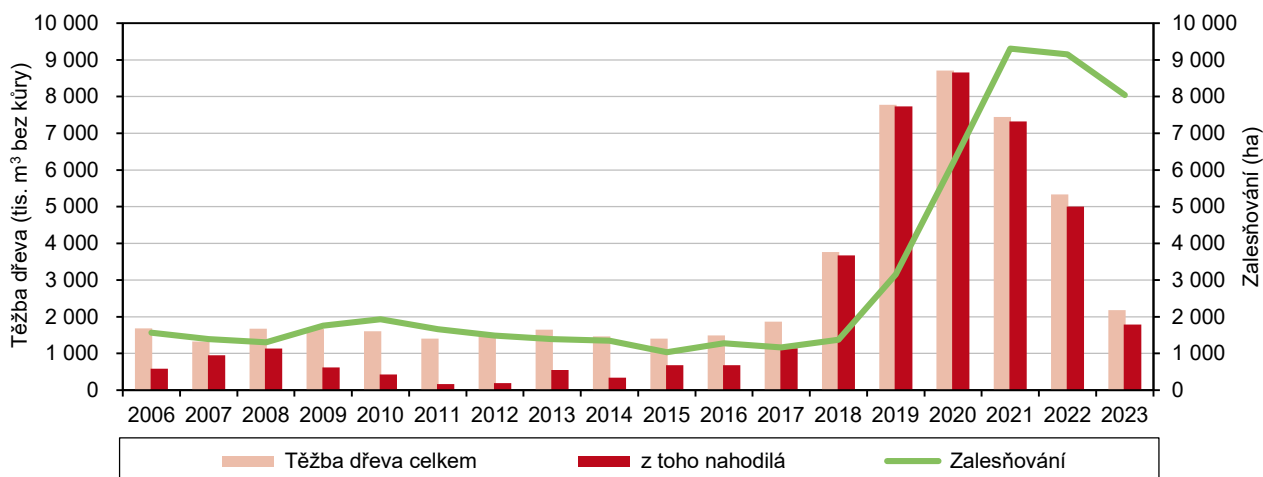
Graf 3.15 Druhová skladba dřevin lesních porostů v Kraji Vysočina k 31. 12. 2023

Pramen: ÚHÚL

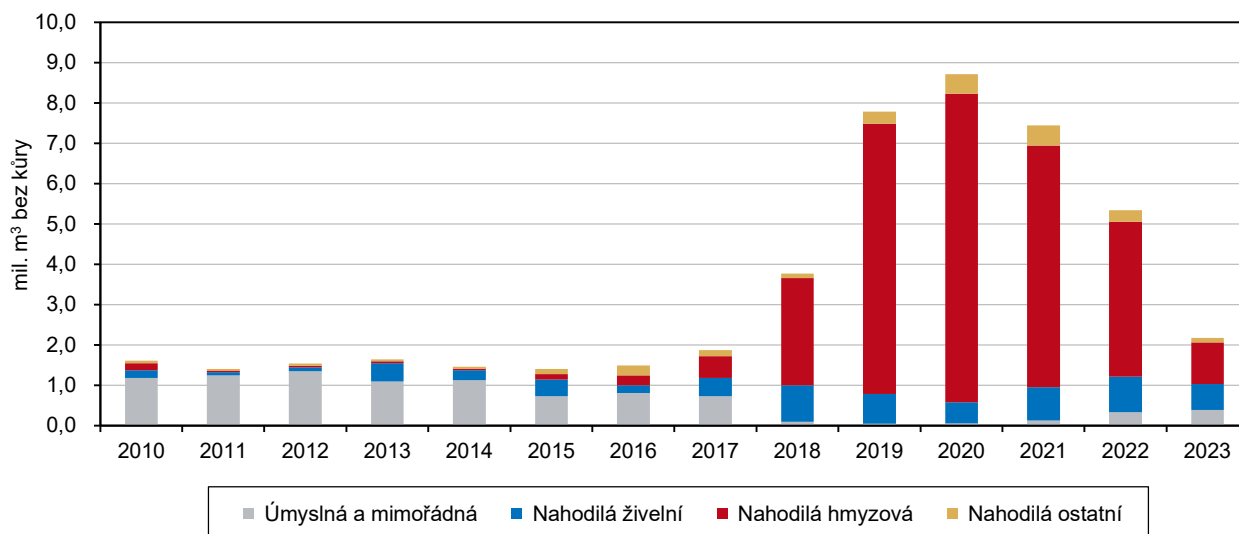
Graf 3.16 Těžba dřeva a zalesňování v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.17 Těžba dřeva z hlediska vlivu nahodilé těžby v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Průmysl

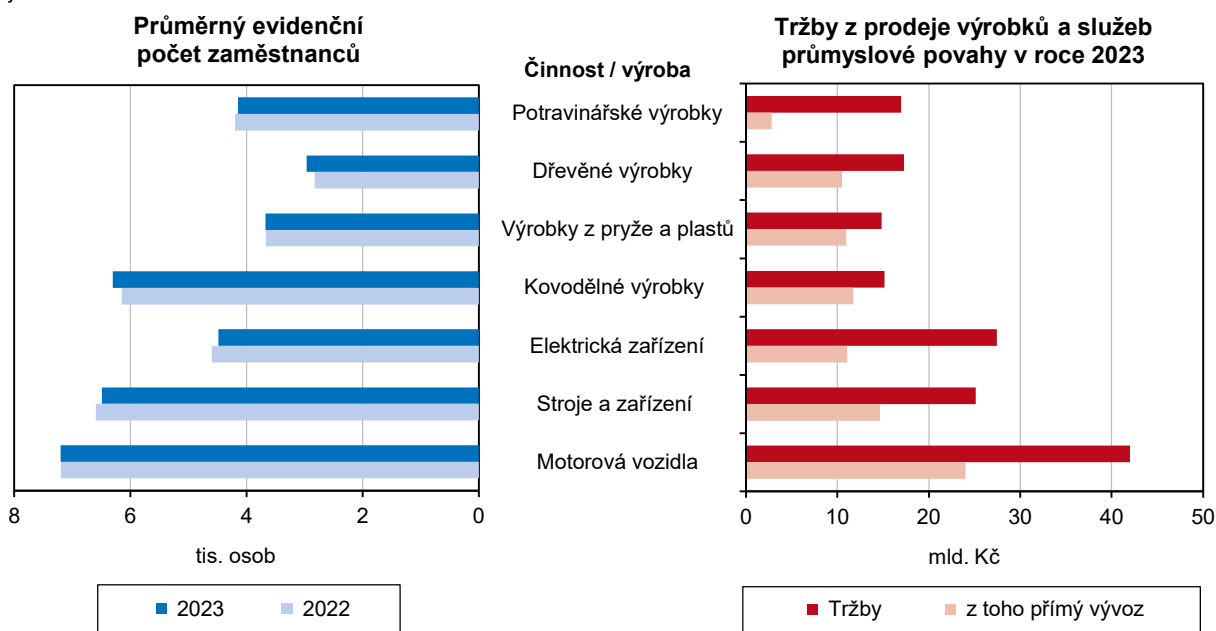
Nárůst tržeb průmyslových podniků, pokles zaměstnanosti.

V roce 2023 mělo v Kraji Vysočina sídlo 135 průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci, což představuje necelých 6 % z republikového úhrnu. Tyto průmyslové podniky v průměru zaměstnávaly 45 486 fyzických pracovníků, tj. 5,6 % z republikového úhrnu. V celé České republice poklesla zaměstnanost v průmyslu meziročně o necelé jedno procento, v Kraji Vysočina byl zaznamenán pokles o 0,3 % - ovšem ve srovnání s rokem 2018 klesla zaměstnanost v průmyslu kraje o desetinu, což byl výrazně hlubší pokles než v celé republice a třetí nejhlubší pokles mezi kraji ČR. Průmyslové podniky na Vysočině zaznamenaly v roce 2023 meziroční nárůst tržeb za prodej vlastních výrobků a služeb průmyslové povahy o 2,4 % (o 4,7 procentního bodu méně než v celé České republice), což mezi kraji představuje osmý nejvyšší růst, když ve třech krajích byl zaznamenán dokonce pokles tržeb. Z celkového objemu tržeb představovaly v roce 2023 tržby za přímý vývoz 53,6 % (o 3,9 procentního bodu méně než v celé České republice), což je mezi kraji čtvrtý nejnižší podíl. Proti roku 2018 poklesl podíl tržeb za přímý vývoz v kraji o 17,3 procentního bodu (v celé ČR jen o 4,1 procentního bodu).

Graf 3.18 Zaměstnanci a tržby podle vybrané převažující činnosti zpracovatelského průmyslu v Kraji Vysočina (podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina)

Zdroj: ČSÚ

Mzda v průmyslu stále zaostává za republikovou úrovní.

Dynamika růstu průměrné měsíční mzdy v průmyslových podnicích se 100 a více zaměstnanci dosáhla na Vysočině meziročně 107,5 %, v České republice byla o 1,2 procentního bodu vyšší. Svou hodnotou 42 098 Kč dosáhla jen na úroveň 91,5 % průměru ČR. Nejvyšší průměrná mzda byla vykázána ve Středočeském kraji (55 870 Kč).

Energetika

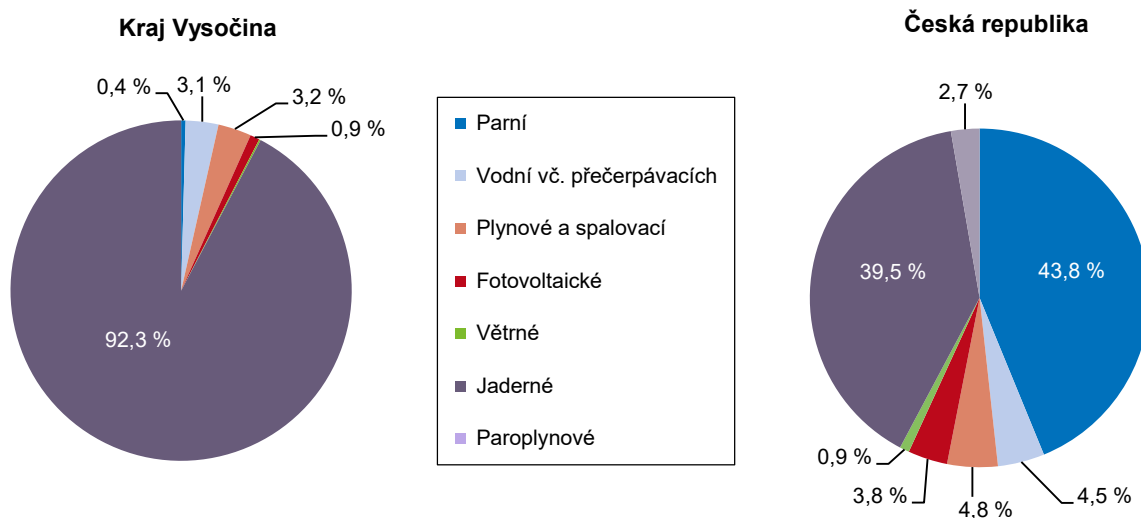
Pětina elektrické energie vyrobené v ČR pochází z Vysočiny.

Zásluhou provozu Jaderné elektrárny Dukovany Kraj Vysočina zaujímá v energetice České republiky významné postavení. V roce 2023 bylo v kraji vyrobeno 15 527 GWh elektrické energie brutto. Představovalo to meziroční pokles o 2,1 % a současně 20,2 % celorepublikové výroby energie. Vyšší výrobu elektrické energie mají pouze kraje Ústecký a Jihočeský. Drtivá většina elektrické energie byla na Vysočině vyrobena v JE Dukovany (přes 92 %), podíl vodních elektráren dosahoval 3,1 % a plynových a spalovacích elektráren také mírně přesahoval tři procenta. Spotřeba elektrické energie dosáhla v roce 2023 na Vysočině 2 599,8 GWh, což představuje meziroční pokles 3,9 %. Podíl na celorepublikové spotřebě dosáhl 4,7 %. Téměř polovina spotřeby elektřiny v kraji připadla na průmysl, což je ve srovnání s celou ČR výrazně více (o 10 procentních bodů). Na domácnosti na Vysočině připadlo 27,9 % - téměř stejně jako v celé ČR (27,8 %). Třetí nejvyšší díl spotřeby elektřiny na Vysočině ukusují obchod, služby, školství a zdravotnictví (16,1 %). Na republikové úrovni je sice tento sektor také až třetím nejvýznamnějším „požiračem“ elektřiny, ale s podstatně vyšším podílem (23,5 %).

Spotřeba zemního plynu v Kraji Vysočina v roce 2023 dosáhla 259 287 tis. m³, což byla ve sledovaných letech nejnižší hodnota. Meziroční pokles činil 11 %. Podíl na celorepublikové spotřebě se v posledních letech pohyboval kolem 3,9 %.

Graf 3.19 Výroba elektřiny brutto¹⁾ podle technologie elektráren v roce 2023

Zdroj: ERÚ

¹⁾ Výroba elektřiny brutto = celková výroba elektřiny na svorkách generátorů (zdrojů).

Graf 3.20 Spotřeba elektřiny netto¹⁾ podle odvětví spotřeby v roce 2023

Zdroj: ERÚ

¹⁾ Spotřeba elektřiny netto = spotřeba elektřiny v odběrných místech provozovatelů regionálních distribučních soustav a spotřeba subjektů přímo napojených na danou výrobu.

Stavebnictví, stavební povolení

Stavební výroba vzrostla, ubylo zaměstnanců.

Objem základní stavební výroby dosáhl v roce 2023 v celkem 32 stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina částky 7 886 milionů Kč. Ve srovnání s rokem 2022 to představuje zvýšení o 4,5 %, v celé ČR byl naproti tomu zaznamenán nárůst o 7,2 %. Na celkovém objemu základní stavební výroby v celé České republice se tak podniky se sídlem na Vysočině v roce 2023 podílely pouze 3,3 %. V předchozích šesti letech tento podíl překročil hranici čtyř procent pouze v roce 2018. Pozemní stavitelství se na základní stavební výrobě v Kraji Vysočina podílelo 60 %, podíl inženýrského stavitelství činil 40 %. Ve stavebních podnicích s padesáti a více zaměstnanci se sídlem v Kraji Vysočina pracovalo v roce 2023 v průměru 3 556 zaměstnanců, oproti předchozímu roku se

jejich počet snížil o 5,5 %. Počet zaměstnanců tak dále poklesl. Průměrná měsíční mzda se meziročně zvýšila o 11,7 % a představuje tak částku 47 433 Kč.

Velký objem veřejných zakázek ve stavební výrobě.

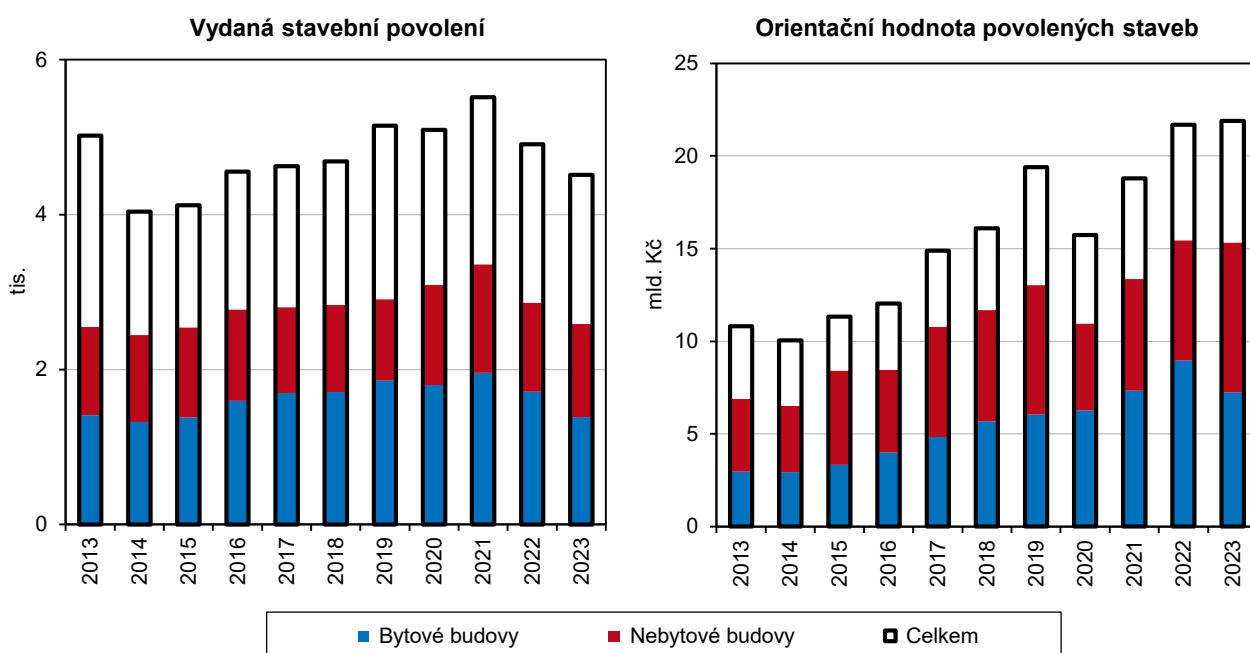
Přímo na stavbách v Kraji Vysočina byly v roce 2023 provedeny stavební práce v hodnotě 17,1 mld. Kč, což představuje 4,0 % z objemu prací provedených v celé České republice. Práce na těchto stavbách meziročně vzrostly ve většině regionů. Z objemu stavebních prací provedených v roce 2023 na území kraje připadlo na veřejné zadavatele 46,3 %, což je o 0,8 procentního bodu více než v celé České republice. Objem prací pro veřejné zadavatele na Vysočině v posledních letech výrazně rostl, počínaje rokem 2018 vždy tvořily více než polovinu celkového objemu stavebních prací. Teprve v roce 2023 jejich podíl klesl pod 50 %.

Počet vydaných stavebních povolení výrazně poklesl.

V průběhu roku 2023 bylo stavebními úřady v Kraji Vysočina vydáno celkem 4 512 stavebních povolení, což bylo o 8,1 % méně než v předchozím roce (v celé České republice se počet vydaných stavebních povolení snížil více - o 10 %). Ve sledovaném období počet vydaných stavebních povolení dosáhl maxima v roce 2021 (5 516), v dalších letech začal výrazně klesat. V rámci kraje připadalo nejvíce vydaných stavebních povolení na okres Žďár nad Sázavou (25,7 %), nejméně na Havlíčkovobrodsko (17,0 %). Počet vydaných povolení se meziročně snížil ve všech okresech s výjimkou Žďárska (+18,2 %). Nejvyšší pokles počtu vydaných povolení byl zaznamenán na Pelhřimovsku (téměř o 20 %). Nejvíce vydaných stavebních povolení připadalo na Vysočině na inženýrské stavby (42,6 %).

Graf 3.21 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

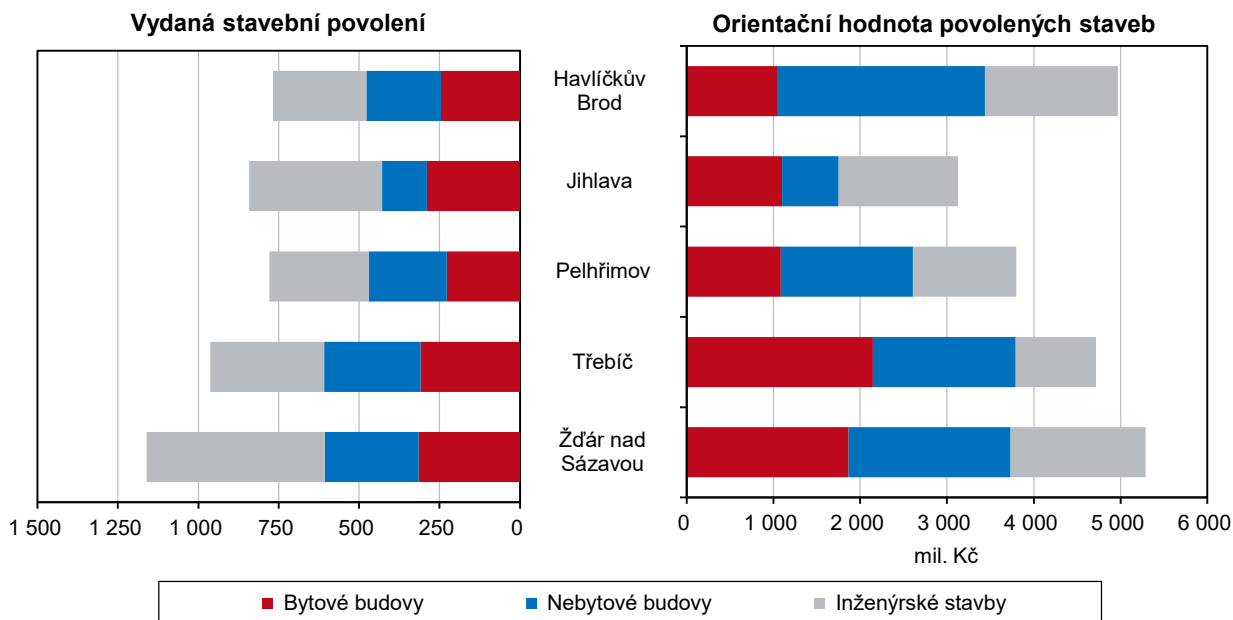
Dále rostla předpokládaná hodnota staveb.

Celková orientační předpokládaná hodnota staveb, na něž bylo v roce 2023 na Vysočině vydáno stavební povolení, činila 21 899 milionů Kč, což bylo o 0,9 % více než v roce předchozím a nejvíce ve sledovaném období od roku 2018. Tato částka představuje 4,7 % celkové předpokládané hodnoty staveb za celou Českou republiku. Průměrná hodnota jednoho vydaného stavebního povolení činila v roce 2023 na Vysočině 4 854 tis. Kč, což představovalo 79,4 % úrovně České republiky, v mezikrajském srovnání je to čtvrtá nejnižší hodnota (před kraji Jihočeským,

Plzeňským a Středočeským). Mezi okresy Vysočiny v tomto ukazateli vynikal havlíčkobrodský okres (33 % nad úrovní kraje), naopak nejmenší hodnoty byly vykazovány na Jihlavsku (23 % pod krajskou hodnotou).

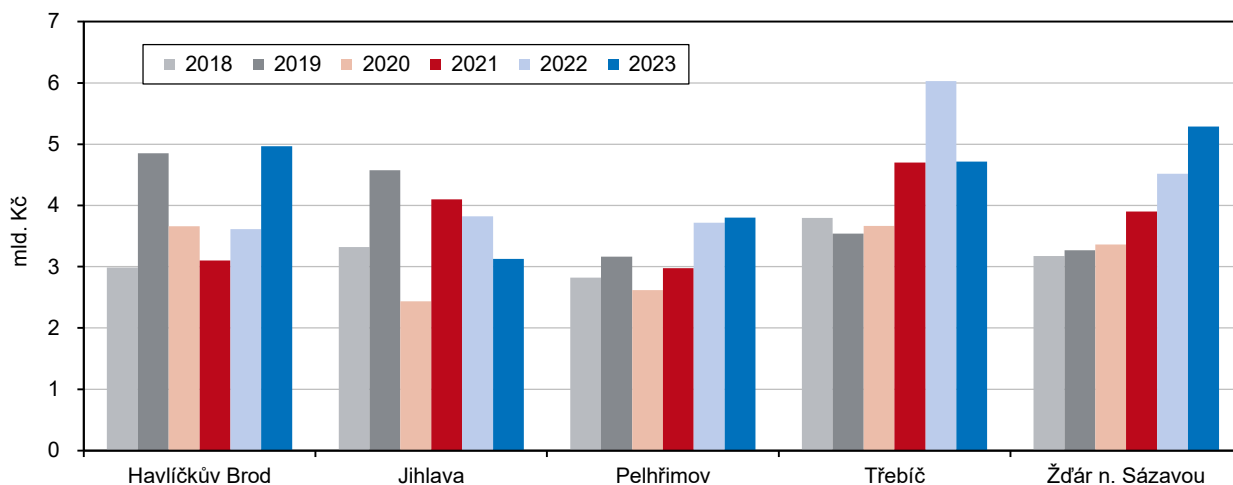
Graf 3.22 Vydaná stavební povolení podle druhu stavby v okresech Kraje Vysočina v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.23 Orientační hodnota povolených staveb v okresech Kraje Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Bytová výstavba

Počet zahájených bytů v kraji meziročně výrazně poklesl.

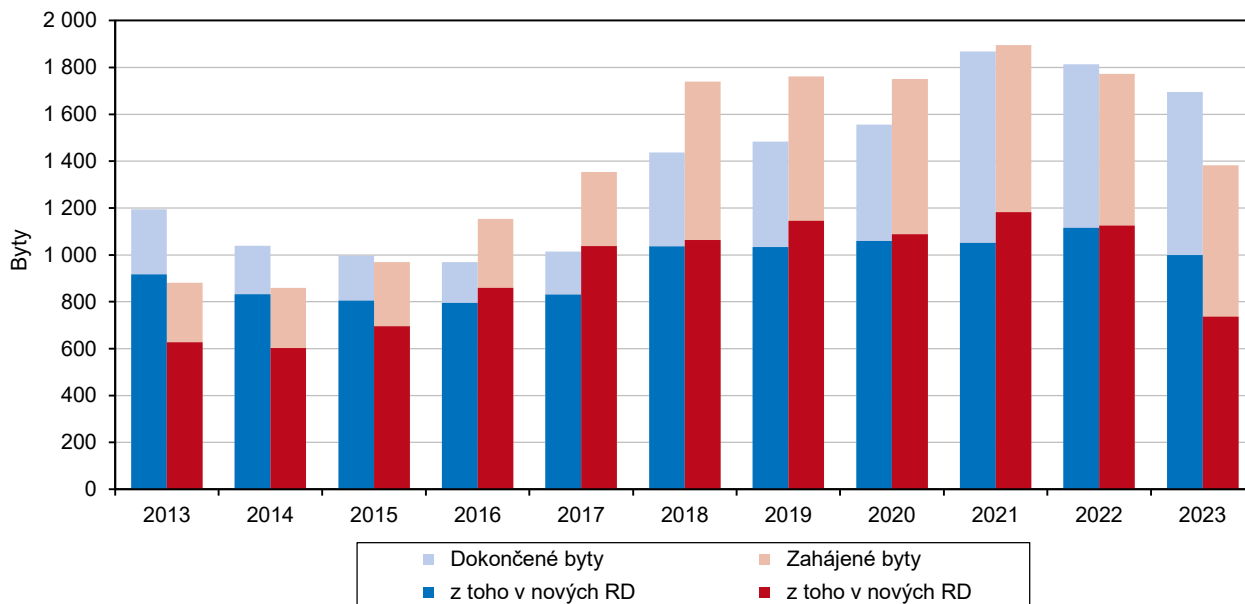
Počet 1 383 v roce 2023 na Vysočině zahájených bytů představoval proti předchozímu roku pokles o 22 %, současně šlo o nejnižší počet od roku 2018. Kraj Vysočina tak patří mezi výraznou většinu regionů, v nichž byla zahájena výstavba menšího počtu bytů než v roce 2022 – výjimkou z toho trendu byly kraje Jihočeský a Karlovarský. Na celkovém počtu zahájených bytů v celé České republice se Vysočina v roce 2023 podílela 3,9 %. V rámci kraje byla výstavba největšího počtu bytů zahájena na Třebíčsku a Žďársku (32,9 %, resp. 26,4 % celkového počtu),

nejméně na Havlíčkobrodsku (12,4 %). Ze zahájených bytů připadala na Vysočině více než polovina na byty v rodinných domech.

Graf 3.24 Bytová výstavba v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

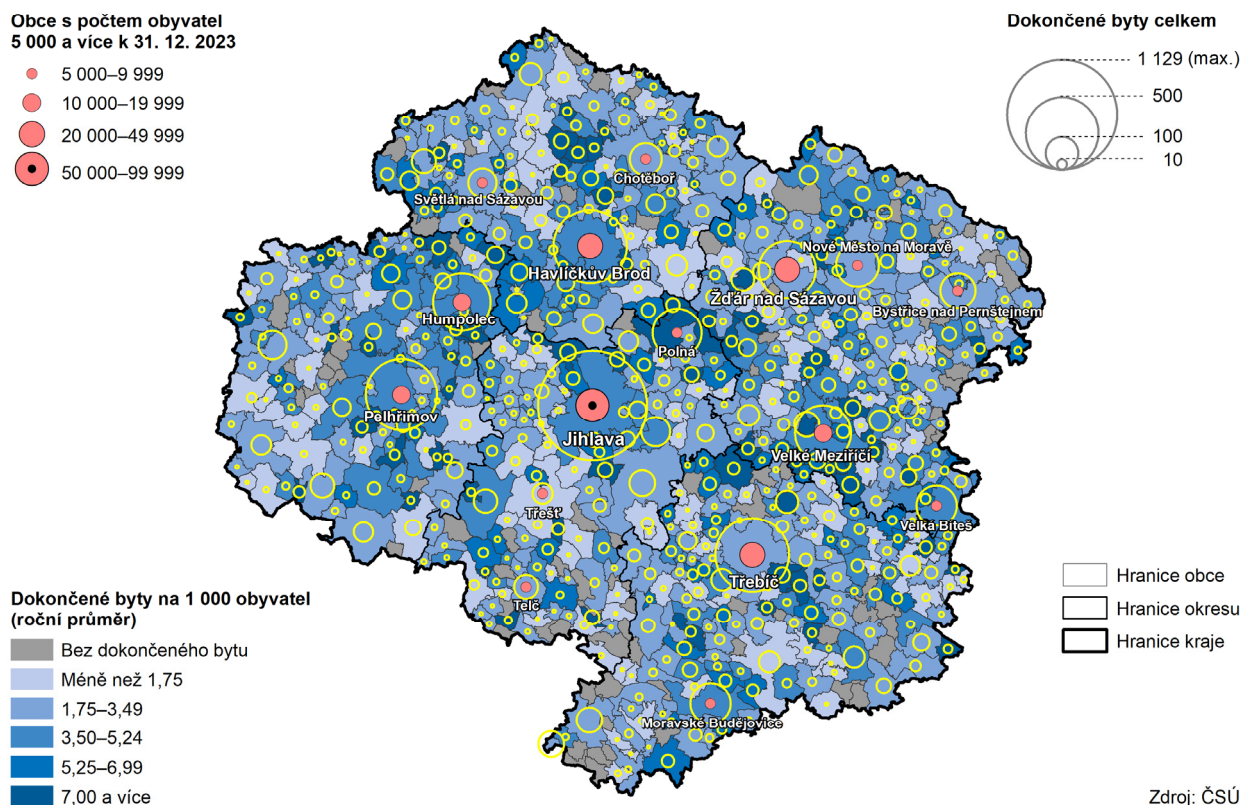

Podstatně se snížil i počet dokončených bytů.

V roce 2023 bylo v Kraji Vysočina dokončeno 1 695 bytů, což proti předchozímu roku představovalo pokles o 6,5 %. Největší podíl dokončených bytů připadal na okres Třebíč (22,5 %), naopak na pelhřimovský okres připadalo jen 18,3 % dokončených bytů. Mezi dokončenými byty ve všech okresech kraje převažovaly byty v rodinných domech, nejnižší byl jejich podíl v okrese Jihlava (49,4 %), nejvyšší naopak na Žďársku (69,8 %). Největší počet bytů v bytových domech byl dokončen v okrese Jihlava, kde jich nově vzniklo 142.

Intenzita bytové výstavby v roce 2023 na Vysočině mírně klesla pod úroveň celé České republiky, činila 3,28 dokončených bytů na tisíc obyvatel (oproti 3,50 za ČR). Mezi jednotlivými okresy kraje existují značné rozdíly, nejvyšší intenzita byla zaznamenána v okrese Pelhřimov (4,16 dokončených bytů), nejnižší naopak ve žďárském okrese (2,77).

Bytová výstavba v obcích Kraje Vysočina v letech 2018 až 2023

Ceny nemovitostí

Kupní ceny rodinných domů a bytů výrazně rostou.

Průměrná kupní cena rodinných domů v Kraji Vysočina dosáhla v období let 2020 až 2022 hodnoty 35 459 Kč/m², tj. o 11,3 % více než v období 2019 až 2021, proti republikovému průměru byla nižší o 7 304 Kč. Ještě vyšší byla průměrná kupní cena bytů, která činila v letech 2020 – 2022 v kraji 39 903 Kč/m², což představuje zvýšení o 17,7 % proti období 2019 – 2021. V celé ČR byla kupní cena bytů ještě o 13 319 Kč/m² vyšší.

Doprava

Další růst počtu automobilů.

Silniční síť v Kraji Vysočina dosahovala k 1. lednu 2024 délky 5 057 km, z toho bylo 92 km dálnic a 423 km silnic I. třídy. Provozní délka železničních tratí v kraji činila 577 km. Ke konci roku 2023 bylo v Kraji Vysočina registrováno 302 643 osobních a dodávkových automobilů. Jejich počet neustále roste, v roce 2023 činil meziroční nárůst 2,8 %. Nákladních automobilů bylo na Vysočině registrováno 35 069 (meziroční nárůst 1,8 %). Ještě výrazněji, o 2,7 %, se zvýšil počet autobusů, kterých bylo ke konci roku 2023 registrováno 955. Autobusů je však v kraji stále méně než v dřívějších letech, kdy jejich počet do roku 2019 překračoval hranici jednoho tisíce vozidel. Podobně jako v jiných krajích i na Vysočině plynule roste počet motocyklů, registrovaných 78 921 motocyklů představovalo meziroční přírůstek 2,9 %.

Méně zboží po silnici, přesto je silniční doprava dominantní.

Nejnovější data o dopravních výkonech jsou k dispozici za rok 2023. V tomto roce bylo na Vysočině přepraveno po železnici v rámci kraje 19 tis. tun nákladů, do jiných krajů bylo vyvezeno 255 tis. tun a z jiných krajů na Vysočinu dovezeno 320 tis. tun nákladu. Do jiných krajů vycestovalo po železnici 959 tisíc osob, z jiných krajů cestoval do kraje jeden milion osob, v rámci kraje se přepravilo 2,3 mil. cestujících. U všech ukazatelů došlo k mírnému meziročnímu poklesu. Silniční doprava na

Vysočině přepravila ve stejném období v rámci kraje přes 13 mil. tun nákladů. Do ostatních krajů bylo vyvezeno 5,7 mil. tun nákladů a do kraje bylo dovezeno 6,0 mil. tun. V porovnání s předchozím rokem se objem vnitrokrajské silniční nákladní dopravy snížil téměř o čtvrtinu, poklesl také objem dovozu (o 7,1 %) a vývozu (o 11,0 %) nákladu přes hranice kraje.

Úbytek cestujících ve veřejné dopravě.

V roce 2023 železnice přepravila zhruba 2,3 mil. cestujících, více než polovina jich cestovala v rámci území kraje. V porovnání s rokem 2022 se počet cestujících na železnici v kraji snížil o 3,8 %, Veřejná autobusová doprava v rámci regionu přepravila 16,2 mil. osob, což bylo proti předchozímu roku o jedno procento méně.

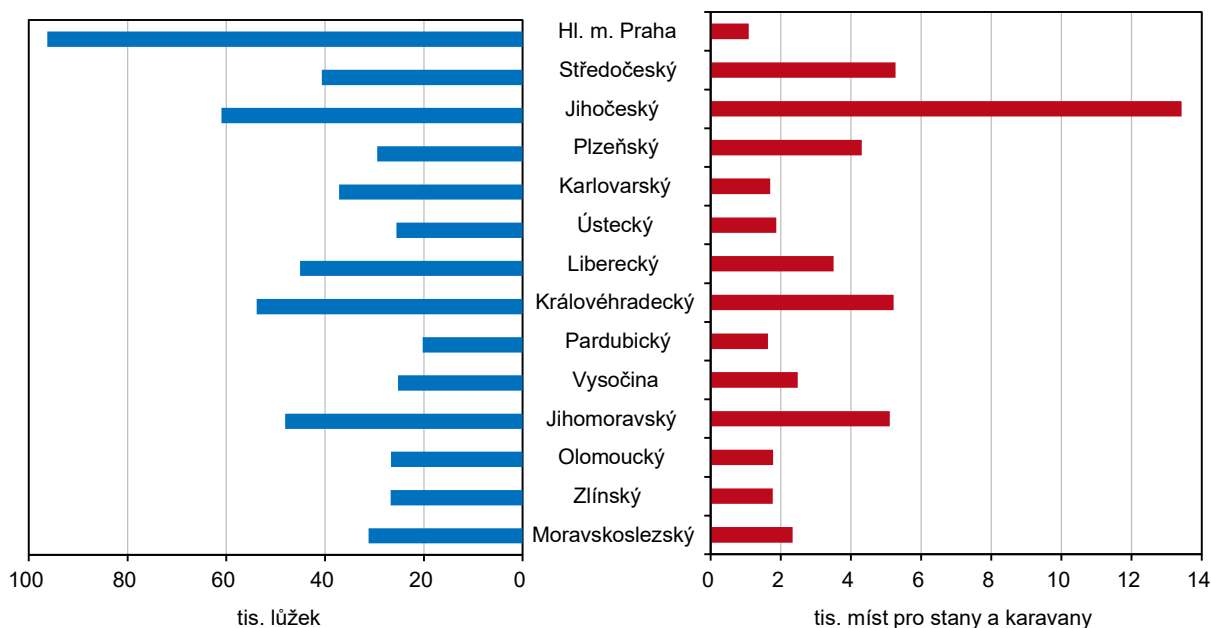
Cestovní ruch

Turistický ruch opět ožil, více hostů z tuzemska i ciziny než před covidem.

V roce 2023 měli turisté v Kraji Vysočina k dispozici 454 hromadných ubytovacích zařízení s 25 222 lůžky. Přibližně třetina ubytovacích kapacit připadá na Žďársko. Počet domácích i zahraničních hostů v kraji postupně po útlumu v covidových letech opět rostl. Během roku 2023 kraj navštívilo přes 670 tisíc hostů, což bylo zhruba o 27 tisíc více než v roce 2022 a proti roku 2018 činil nárůst téměř 68 tisíc. Zahraniční návštěvníci v roce 2023 tvořili 12,1 % z hostů celkem, což se přiblížilo jejich podílu v posledních letech před covidem. Mírně poklesla průměrná doba pobytu hostů v hromadných ubytovacích zařízeních. U hostů celkem v roce 2023 činila 3,3 dne, u hostů z ciziny 3,2 dne.

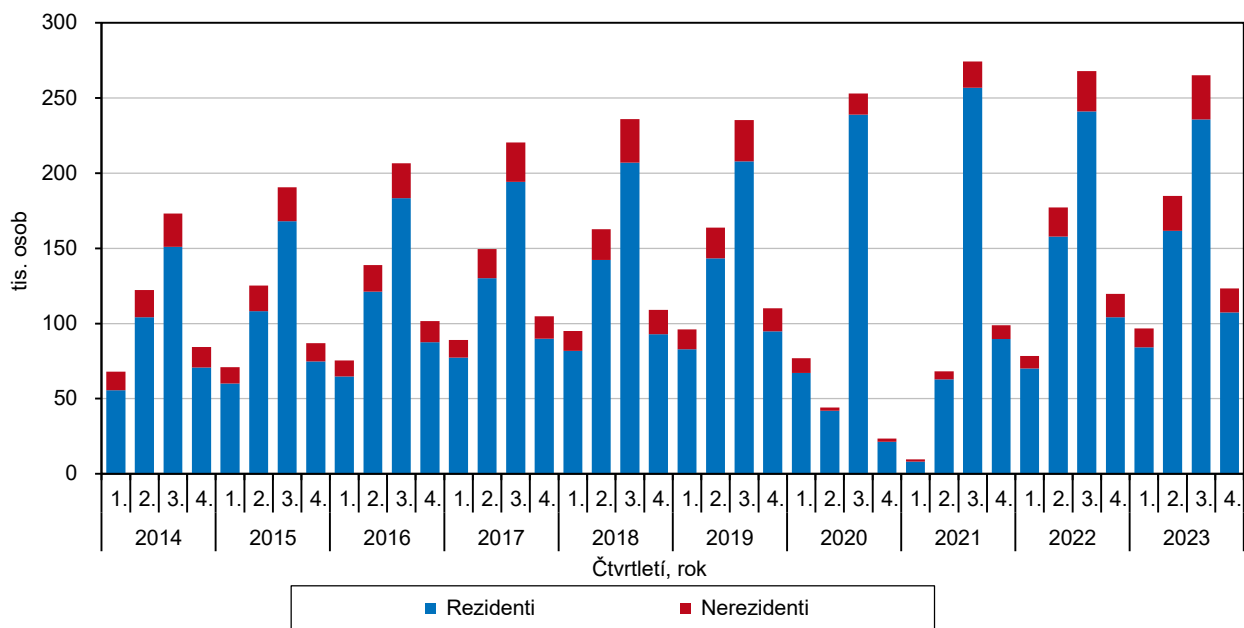
Graf 3.25 Kapacity hromadných ubytovacích zařízení v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Graf 3.26 Hosté ubytovaní v hromadných ubytovacích zařízeních podle čtvrtletí v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

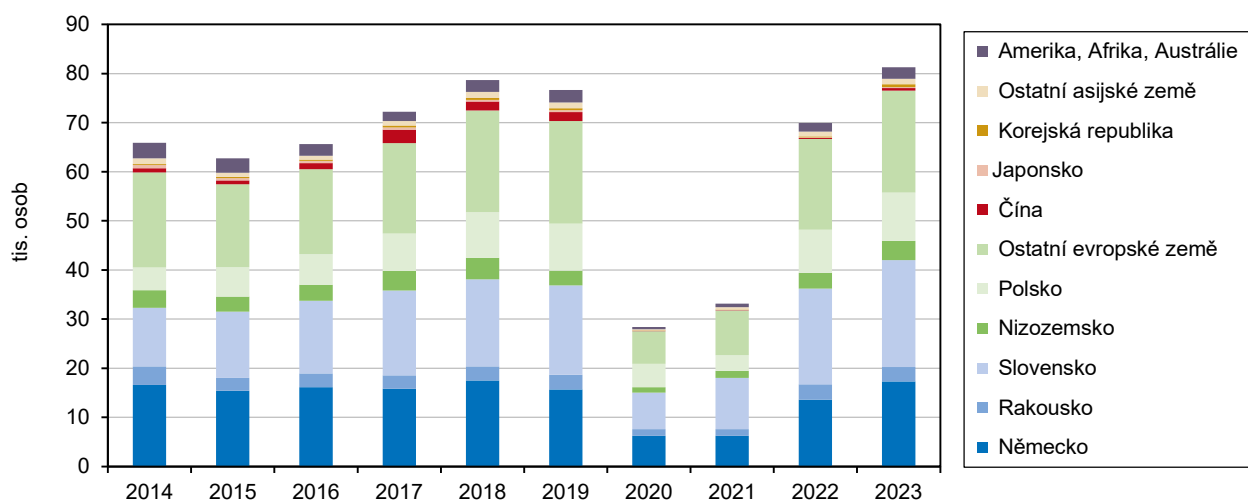

K nejčastějším návštěvníkům na Vysočině patří Slováci a Němci.

Ve struktuře zahraničních hostů jednoznačně převažují návštěvníci ze Slovenska a z Německa. V roce 2023 slovenských občanů přijelo téměř 22 tisíc, německých více než 17 tisíc, což dohromady představovalo skoro polovinu všech zahraničních turistů. K dalším zemím, jejichž občané na Vysočinu zavítali ve větším počtu, patří Polsko, Nizozemsko a Rakousko. Zahraniční hosté strávili v kraji průměrně 2,2 noci, z častějších hostů nejvíce času strávili Nizozemci (průměrně 3,3 přenocování), o něco méně Francouzi (2,7 přenocování) a Italové (2,6 přenocování).

Graf 3.27 Zahraniční hosté ubytovaní v hromadných ubytovacích zařízeních podle země původu v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

4. Životní prostředí

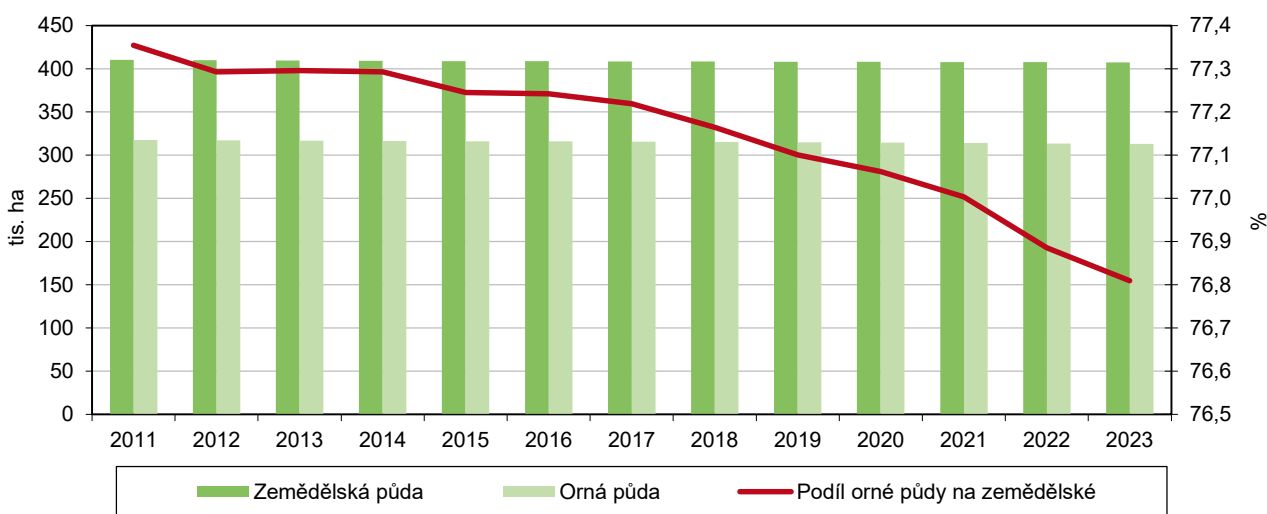
Půdní fond

Dlouhodobě ubývá zemědělské i orné půdy.

V Kraji Vysočina se dlouhodobě zmenšuje plocha zemědělské půdy, současně se snižuje i podíl orné půdy, která v roce 2023 tvořila 46,0 % z celkové výměry kraje (o 0,3 procentního bodu méně než v roce 2018). Mírně se zmenšila plocha ovocných sadů, naopak se navýšila výměra zahrad. O necelých 300 ha se rozšířila i plocha trvalých travních porostů. Nejvýraznější úbytek zemědělské půdy byl na Vysočině v letech 2018–2023 zaznamenán v okrese Třebíč (o 305 ha). Výměra orné půdy se nejvíce snížila na Pelhřimovsku (o 665 ha). Na úkor zemědělské půdy se rozšiřují lesní, vodní, zastavěné i ostatní plochy.

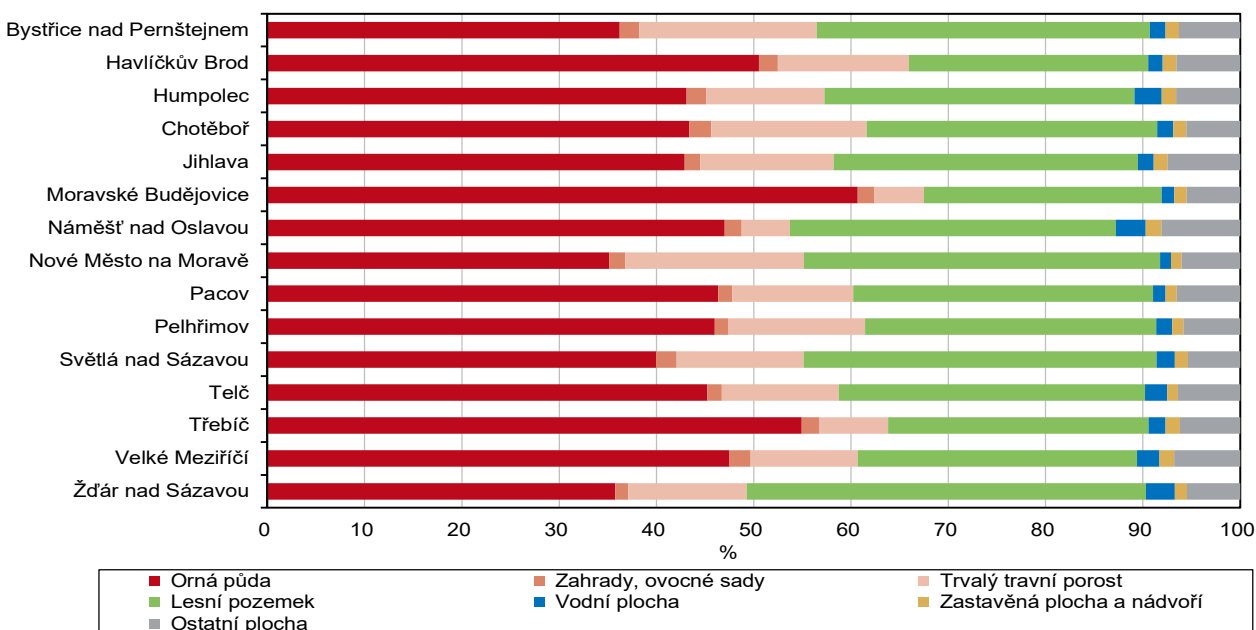
Graf 4.1 Výměra zemědělské a orné půdy v Kraji Vysočina

Zdroj: ČÚZK

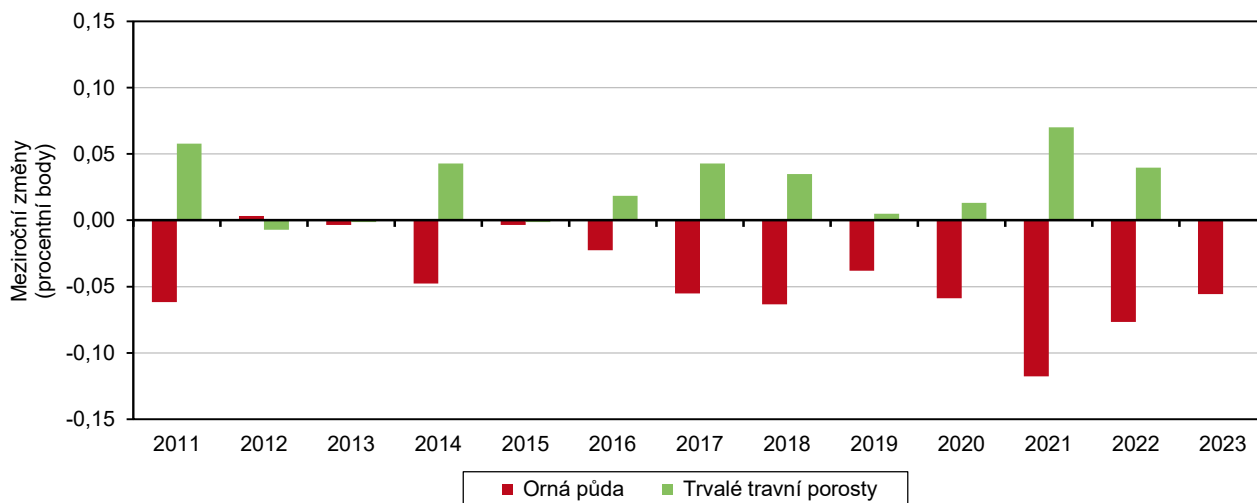
Graf 4.2 Struktura půdy podle správních obvodů ORP Kraje Vysočina k 31. 12. 2023

Zdroj: ČÚZK

Graf 4.3 Meziroční změny podílů orné půdy a trvalých travních porostů na zemědělské půdě v Kraji Vysočina

Zdroj: ČÚZK

Chráněná území

Stabilní plocha chráněných území.

Na území Kraje Vysočina se v roce 2023 nacházely dvě chráněné krajinné oblasti (Žďárské vrchy a Železné hory) a vedle nich i přes dvě stovky maloplošných chráněných území. Celková výměra chráněných území činila 65 459 ha, což představovalo necelou desetinu rozlohy kraje. Ve srovnání s předchozím rokem se celková výměra maloplošných chráněných území zvětšila jen asi o jeden hektar. Z maloplošných chráněných území je na Vysočině sedm národních přírodních rezervací, z nichž tři – Mohelenská hadcová step, rašeliniště Dářko a Žákova hora – se těší zvláštní ochraně již od konce roku 1933.

Ekologické zemědělství

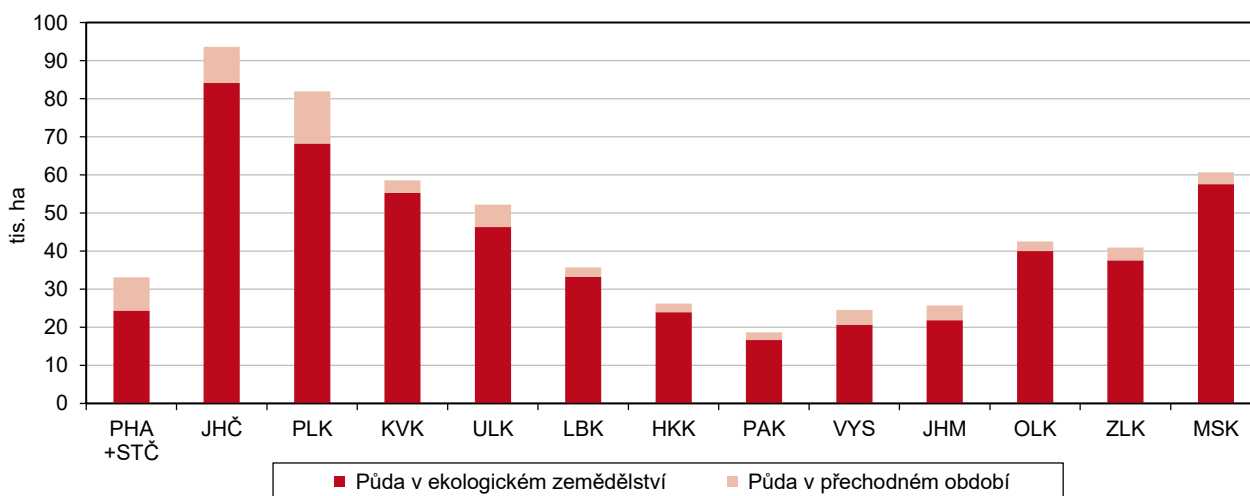
Relativně nízká výměra ekologicky obhospodařované půdy.

Výměra ekologicky obhospodařované půdy (tj. půdy v ekologickém zemědělství a přechodném období) se na Vysočině postupně rozšiřovala, takže se v roce 2023 zaujímal plochu 24,6 tisíce ha a byla o 18,3 % větší než v roce 2018. Její podíl na celkové výměře zemědělské půdy kraje v roce 2023 dosáhl 6 %. Přesto Kraj Vysočina za většinou ostatních regionů z hlediska ekologického zemědělství dlouhodobě zaostává, na celorepublikové výměře ekologicky obhospodařované půdy se Vysočina podílí pouze 4,1 % (podíl kraje na republikové výměře zemědělské půdy přitom činí 9,7 %).

Graf 4.4 Výměra půdy v ekologickém zemědělství podle krajů k 31. 12. 2023

Zdroj: Ministerstvo zemědělství

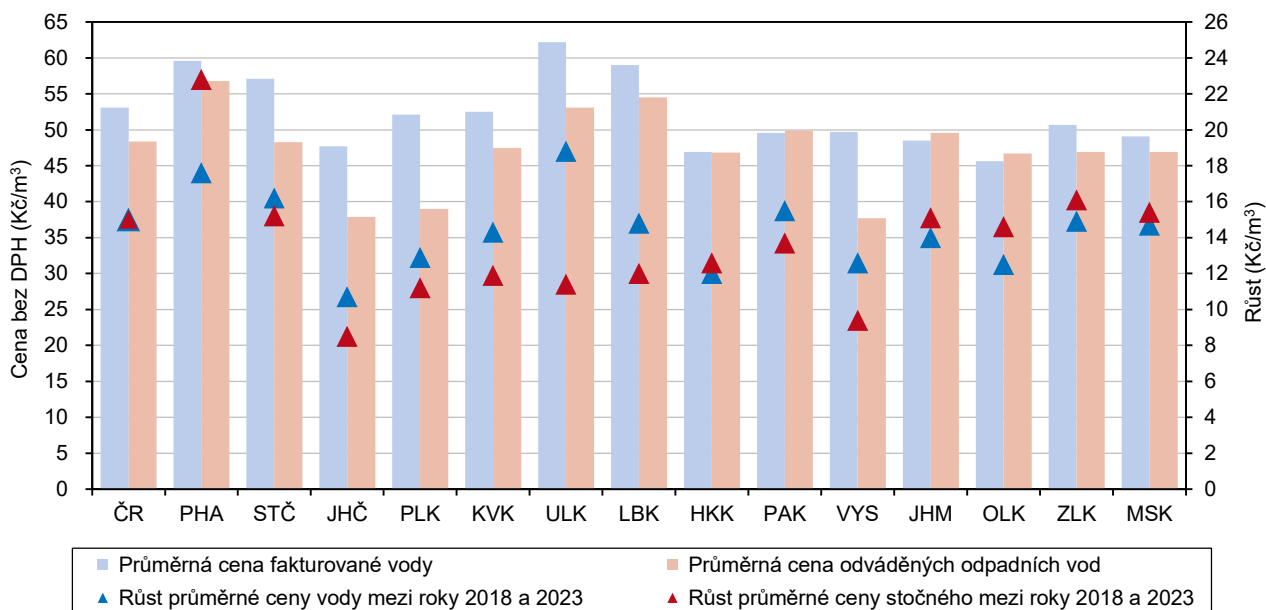
Vodovody a kanalizace

Mírný nárůst spotřeby vody, rychlý vzestup sazby za vodné a stočné.

Z celkového počtu 517 019 obyvatel (střední stav) Kraje Vysočina bylo v roce 2023 pitnou vodou z vodovodů zásobováno přes 487 tisíc osob, což představuje 94,3 %. Délka vodovodní sítě dosahuje na Vysočině zhruba 6 tisíc kilometrů, vodovodních přípojek bylo evidováno přes 142 tisíc. V roce 2023 bylo pro obyvatele Vysočiny vyrobeno 24,9 mil. m³ vody určené k realizaci, což bylo zhruba stejné množství jako v roce 2022. Specifické fakturované množství vody se v Kraji Vysočina snížilo proti roku 2018 o 4,2 l/osobu/den (hodnota 118,5), pokles u domácností představoval 2,7 l/osobu/den (hodnota 78,5). Objem fakturované vody celkem zaznamenal proti roku 2018 pokles ve výši 3,5 %, zatímco v roce 2018 bylo celkem fakturováno 21,8 mil. m³ vody, v roce 2023 to bylo 21,1 mil. m³. Na domácnosti připadlo 66,3 % z celkového množství fakturované vody. Pokračoval růst ceny pitné vody, na Vysočině vzrostla sazba vodného z 37,1 Kč/m³ v roce 2018 na 49,7 Kč/m³ v roce 2023, stočné stoupl z 28,3 Kč/m³ na 37,7 Kč/m³.

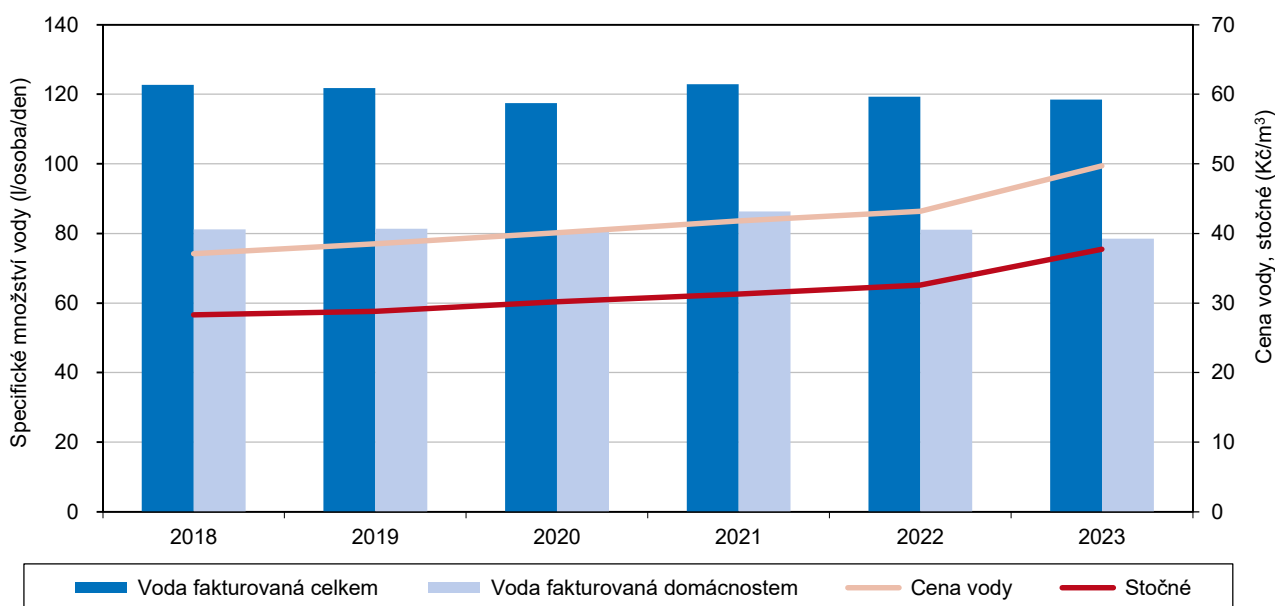
Graf 4.5 Průměrná cena fakturované vody a odváděných odpadních vod domácností podle krajů v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Graf 4.6 Specifické množství fakturované vody, cena vody a stočné v Kraji Vysočina

Zdroj: ČSÚ

Podíl obyvatel v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod se pohybuje kolem 80%.

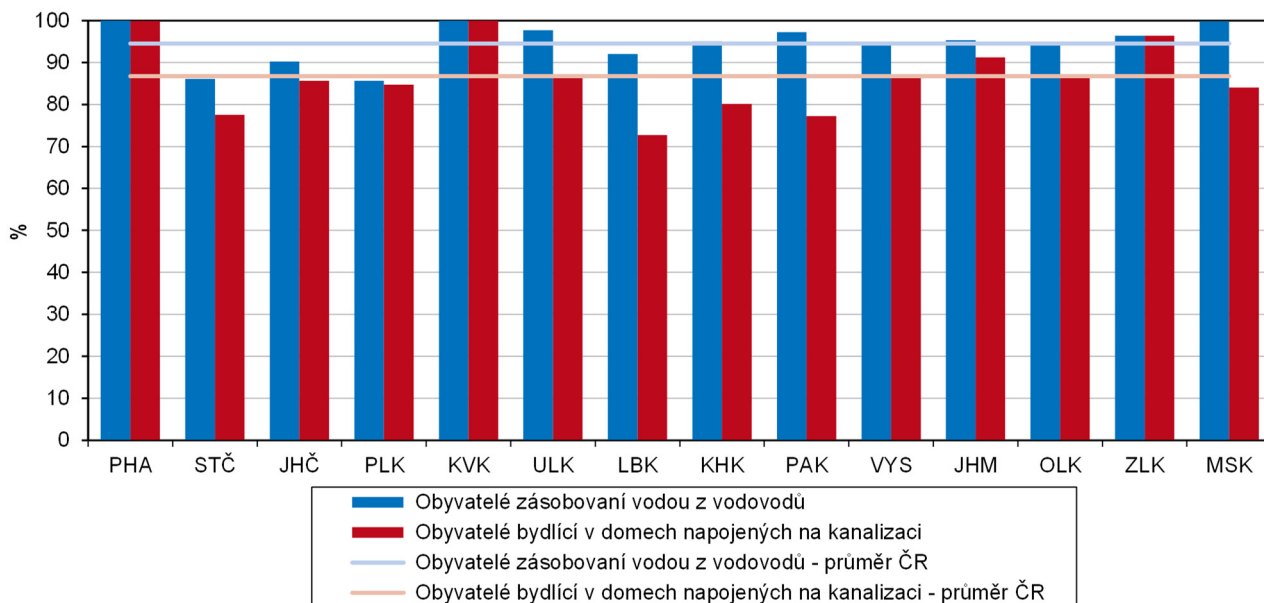
V roce 2023 na Vysočině bydlelo v domech napojených na kanalizaci zhruba 446 tisíc osob, což je 86,3 % z celkového počtu obyvatel, ve srovnání s předchozím rokem byl zaznamenán pokles o 1,4 procentního bodu. Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na kanalizaci s čističkou odpadních vod dosáhl 79,3 % (meziroční pokles o 0,7 procentního bodu). Celková délka kanalizační sítě na Vysočině v roce 2023 činila 3 360 km a počet kanalizačních přípojek přesáhl 115 tisíc. Objem vypouštěných odpadních vod (bez srážkových) se proti předchozímu roku zvýšil o pět procent na 19,9 tis. m³. Na území kraje bylo v provozu

celkem 236 ČOV (vesměs mechanicko-biologických) s celkovou kapacitou 169,2 tis. m³ za den. Podíl čištěných odpadních vod vypouštěných do kanalizace dosáhl 91,8 % z celkového množství odpadních vod, proti roku 2018 byl zaznamenán nárůst tohoto podílu o 1,7 procentního bodu. Objem kalů vyprodukovaných čistírnami odpadních vod představoval 11 137 tun sušiny, což bylo o 0,9 % více než v předchozím roce, proti roku 2018 však byl nárůst 55,7 %. Nejčastějším způsobem zneškodnění kalů bylo na Vysočině kompostování.

Graf 4.7 Podíl obyvatel zásobovaných vodou a napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu podle krajů v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

Emise

Rozhodující vliv malých stacionárních a mobilních zdrojů znečišťování.

Na emisích znečišťujících látek se v Kraji Vysočina nejvíce podílejí převážně malé stacionární zdroje znečišťování (REZZO 3) a mobilní zdroje znečišťování (REZZO 4). V roce 2023 v kraji pocházelo z těchto zdrojů zhruba devět desetin tuhých znečišťujících látek, více než 95 % emisí oxidu uhelnatého, přes tři čtvrtiny emisí oxidů dusíku a více než sedm desetin emisí oxidu siřičitého. Významný je vliv mobilních zdrojů znečišťování u oxidů dusíku (v roce 2023 byly zdrojem více než poloviny emisí), ještě mnohem vyšší byl podíl malých stacionárních zdrojů na emisích oxidu uhelnatého (80 %).

Dlouhodobě nízké emise oxidu siřičitého a také oxidů dusíku.

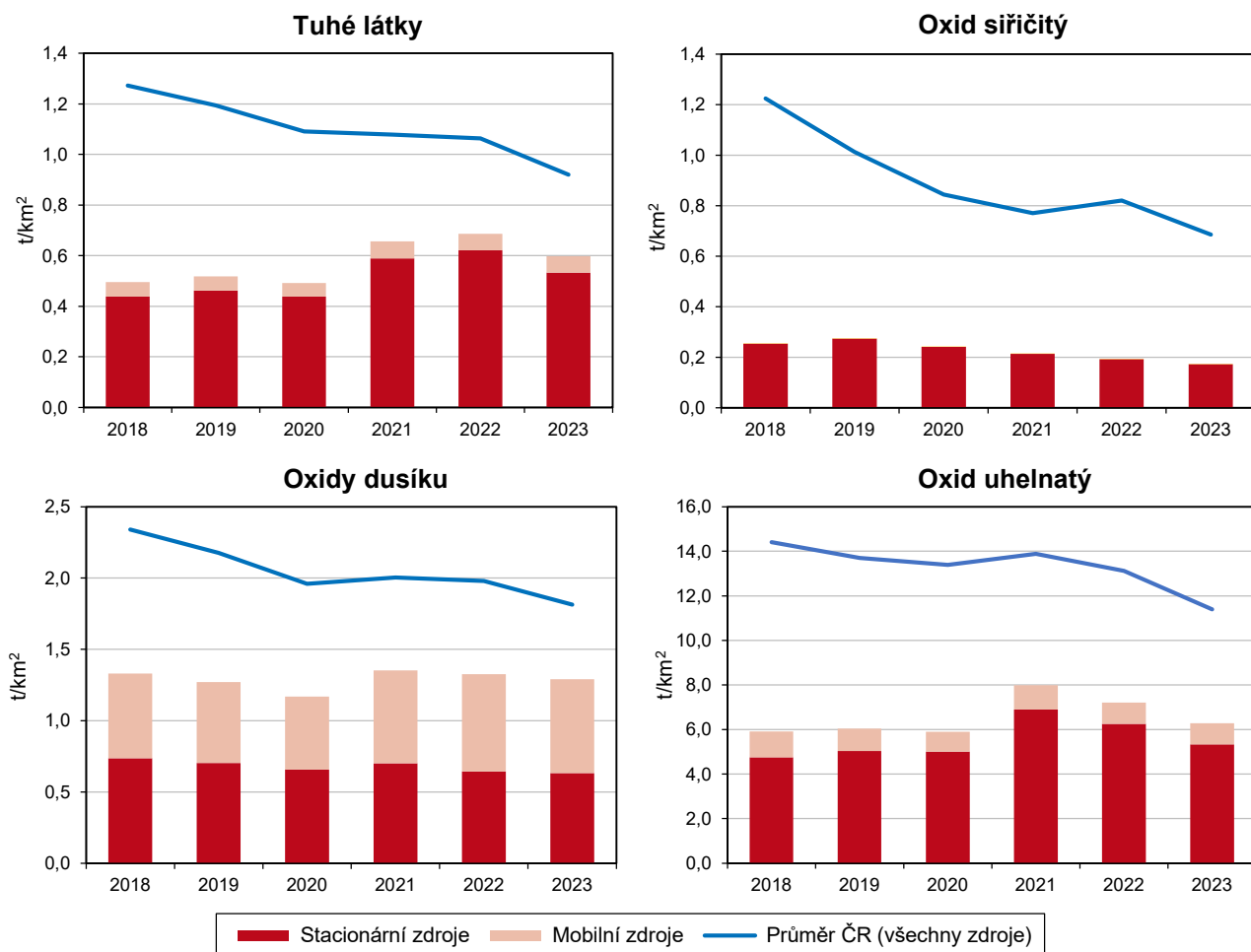
Měrné emise tuhých znečišťujících látek se zvýšily v kraji během roku 2023 proti roku 2018 o jednu desetinu tuny na km², zásluhu na tom měly rostoucí emise ze stacionárních zdrojů. Měrné emise oxidu siřičitého v roce 2023 na Vysočině poklesly na dosud nejnižší úroveň (0,17 t/km²/rok, tj. o třetinu), přičemž jejich zdrojem jsou v kraji téměř výhradně stacionární zdroje (REZZO 1-3). Měrné emise oxidů dusíku na Vysočině klesly v roce 2023 oproti předešlému roku asi o 3 %, stejný pokles byl také oproti roku 2018. Významný podíl dopravy na emise NO_x byl připomenut již výše. Vysočina patří dlouhodobě mezi regiony s nejnižším objemem měrných emisí oxidů dusíku a oxidu siřičitého.

Emise výrazně ovlivňuje doprava.

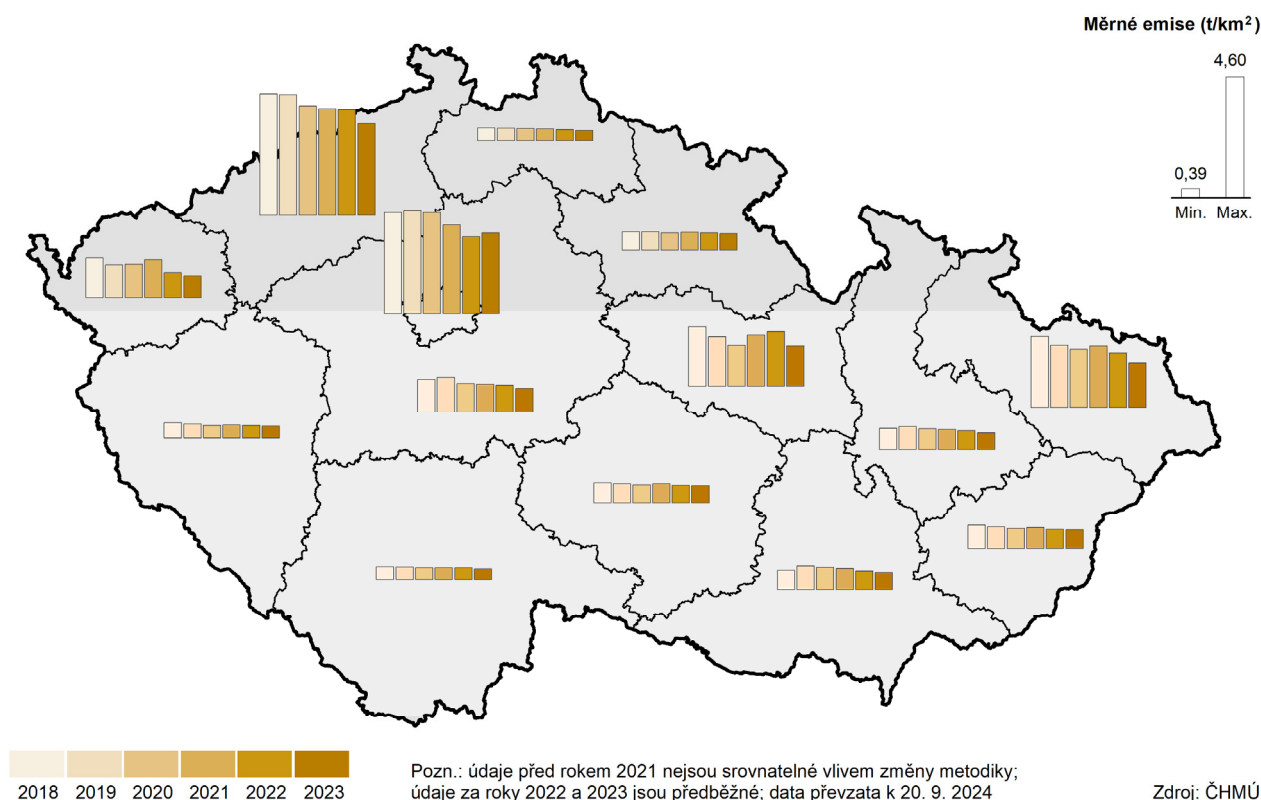
Z územního hlediska lze konstatovat, že emisemi je nejhůře postiženo území nejbližší zdrojům. Zhoršená kvalita ovzduší vlivem dopravy tak sužuje všechna větší města kraje (zejména ta, kde se ve špičkách tvoří kolony aut z důvodu špatné průjezdnosti) a okolí hlavních dopravních tepen v kraji.

Graf 4.8 Měrné emise základních znečišťujících látek podle zdroje znečištění v Kraji Vysočina

Zdroj: ČHMÚ

Emise oxidů dusíku (REZZO 1-3) v krajích v letech 2018 až 2023

Odpady

Pokles produkce odpadů.

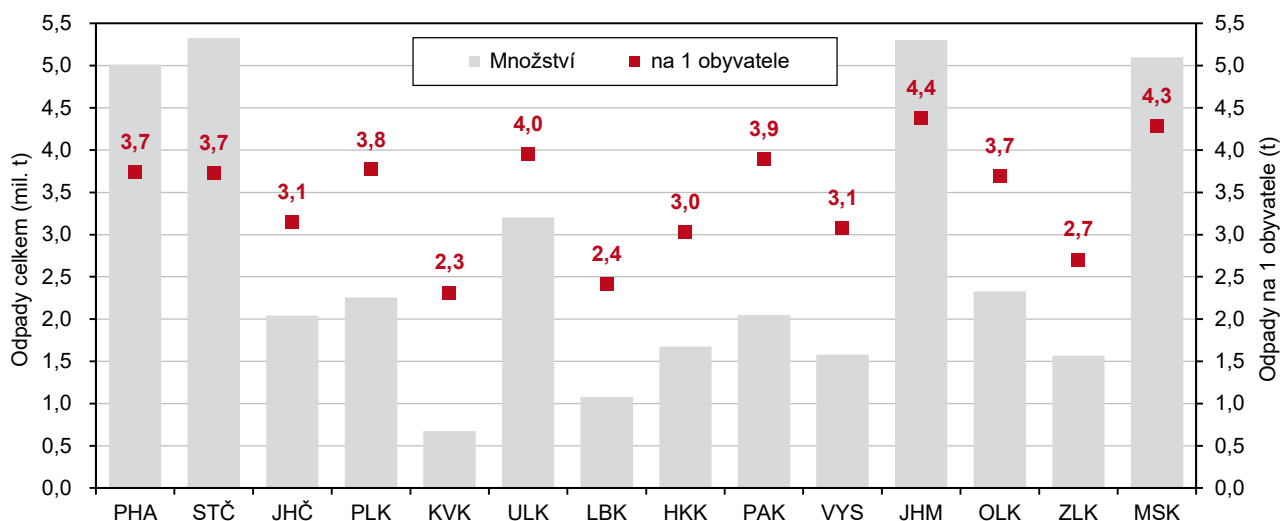
Celková produkce odpadů v roce 2022 v Kraji Vysočina dosáhla hodnoty 1 578,6 tis. tun a meziročně poklesla o 15,8 %. Na nebezpečné odpady připadlo z tohoto množství 77,7 tis. tun, které tak představovaly 4,9 % z celkového objemu odpadů. Podíl nebezpečných odpadů z celkového objemu v předchozích letech kolísal. V mezikrajském srovnání šlo o pátý nejvyšší podíl nebezpečných odpadů. Na jednoho obyvatele připadlo v roce 2022 na Vysočině 3 079 kg odpadů, o 645 kg méně než v roce 2021. V procentním vyjádření činil pokles 17,3 %. Celková produkce odpadů na jednoho obyvatele je v kraji pod republikovým průměrem.

Relativně vysoká produkce komunálního odpadu.

Produkce komunálního odpadu v Kraji Vysočina v roce 2022 poklesla oproti předchozímu roku téměř o 6,0 % (16,5 tis. tun); v přepočtu na jednoho obyvatele dosáhla v kraji 512 kg za rok. To je mírně více než činil průměr celé České republiky, hmotnost tohoto rozdílu představuje 8 kg. V mezikrajském srovnání to představovalo pátou nejvyšší hodnotu.

Graf 4.9 Produkce odpadů celkem podle krajů v roce 2022

Zdroj: ČSÚ

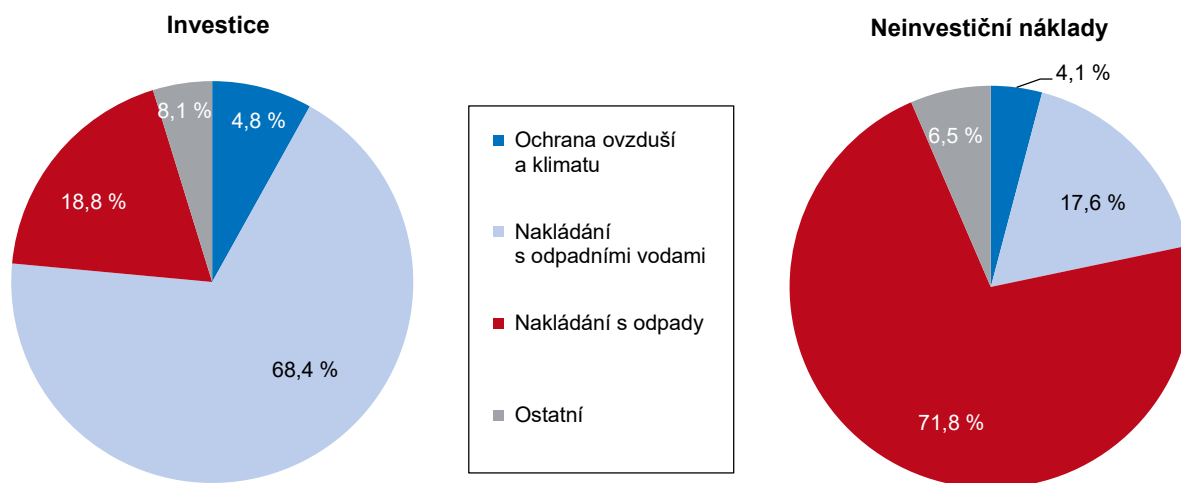
Výdaje na ochranu životního prostředí

Většina investic na ochranu životního prostředí je dlouhodobě určena na nakládání s odpadními vodami.

Investiční výdaje na ochranu životního prostředí (podle místa investice) v Kraji Vysočina se ve sledovaném období vyznačovaly kolísavým vývojem, na jehož konci v roce 2023 došlo k mírnému meziročnímu nárůstu (o 7,7 %) na 2 170 mil. Kč. V přepočtu na jednoho obyvatele to znamenalo nárůst z 3 930 na 4 197 Kč (v mezikrajském srovnání nadprůměrná hodnota). V členění dle účelu jsou za kraje k dispozici pouze data podle sídla investora. Struktura vynaložených finančních prostředků se dlouhodobě zásadně liší u investic a neinvestičních nákladů. Největší podíl investic bývá určen na nakládání s odpadními vodami (v roce 2023 asi 83 % investic), zatímco rozhodující objem neinvestičních nákladů je vynaložen na nakládání s odpady (v roce 2023 asi tři čtvrtiny neinvestičních nákladů).

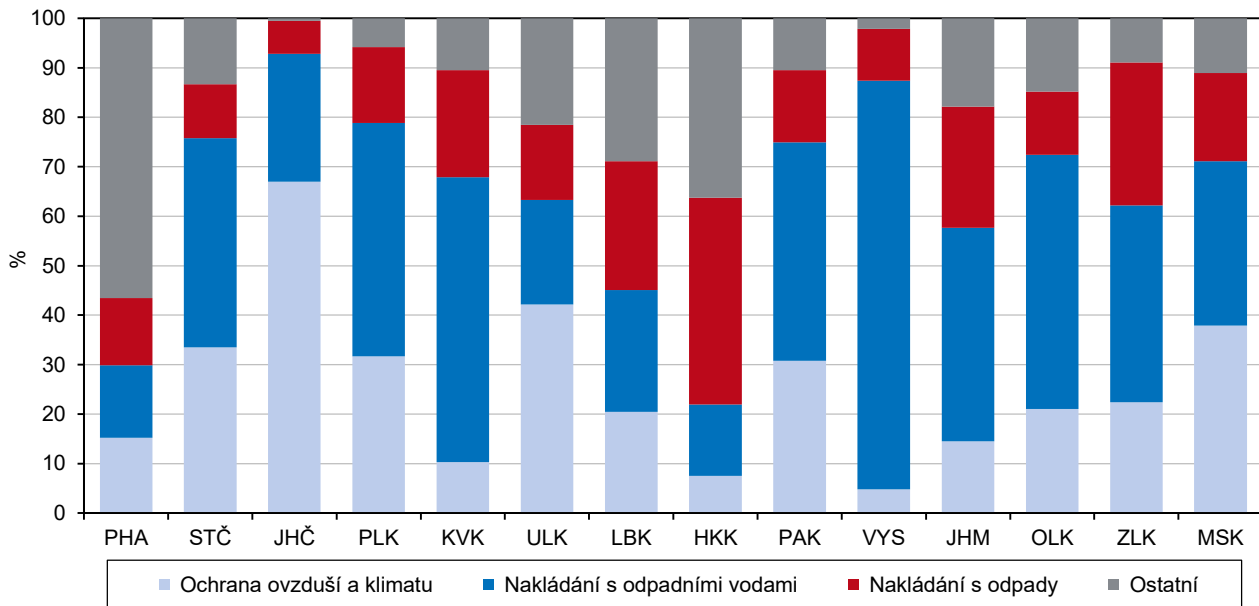
Graf 4.10 Investice a neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora a podle účelu v Kraji Vysočina (průměr let 2018–2023)

Zdroj: ČSÚ

Graf 4.11 Investice na ochranu životního prostředí podle kraje sídla investora v roce 2023

Zdroj: ČSÚ

5. Mezikrajské srovnání

Čtyřleté období od roku 2020 bylo z pohledu demografického vývoje plně výrazných změn proti trendu předchozích let. Pouze stárnutí populace si zachovalo svoji dlouhodobě nastolenou tendenci. V roce 2023 došlo rovněž ke skokovému nárůstu počtu i podílu osob pobírajících předčasný starobní důchod. Ekonomický vývoj se nadále vypořádával s dopady epidemie covid-19 a dalšími negativními vlivy (válka na Ukrajině a vysoká inflace). Hodnoty regionálního hrubého domácího produktu se v roce 2022 dostaly ve většině krajů na úroveň roku 2019 (ve srovnatelných cenách). Také výsledky cestovního ruchu se v roce 2023 vrátily či dokonce překročily hodnoty odpovídající roku 2019.

Demografický vývoj

Demografický vývoj ovlivnila epidemie koronaviru a válka na Ukrajině.

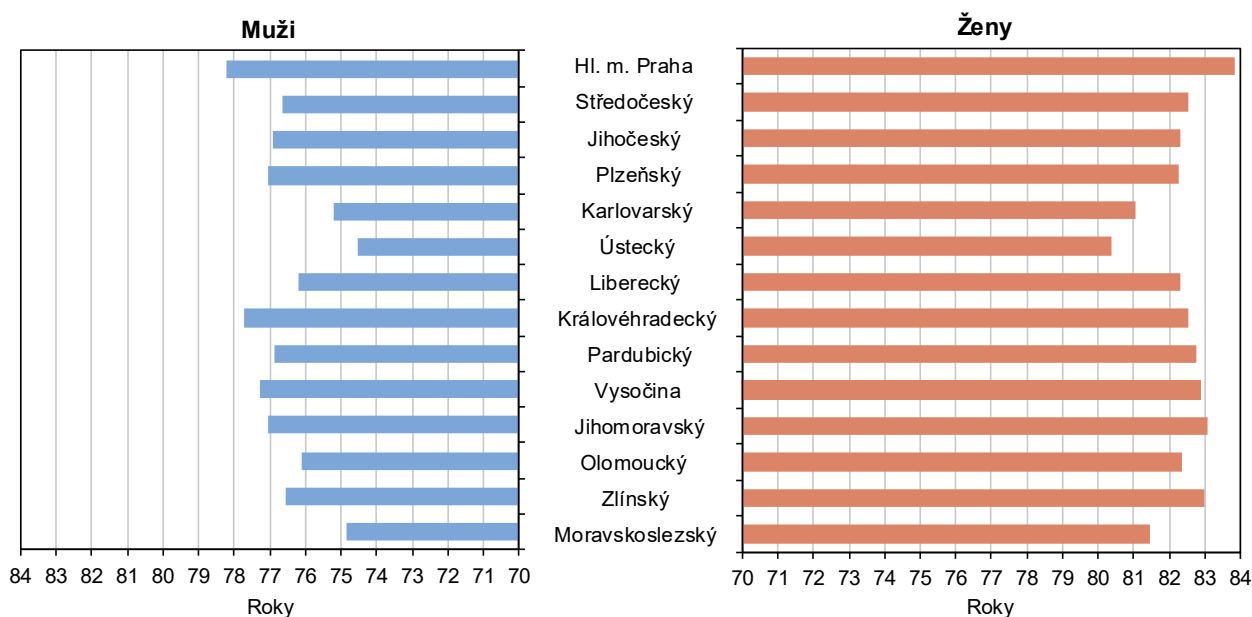
Epidemie koronaviru a válka na Ukrajině se staly dvěma zcela mimořádnými událostmi, které zásadně ovlivnily demografický vývoj v letech 2020 až 2023 ve všech krajích České republiky. Zatímco dopady epidemie je možné sledovat především ve statistice zemřelých, válečný konflikt mimořádně ovlivnil zejména imigraci. Pro obě události současně platí, že způsobily řadu sekundárních demografických dopadů a že jejich dozvuky budou ovlivňovat statistiku obyvatelstva i v letech následujících.

Nejvyšší naděje dožití měli v letech 2022 až 2023 lidé narození v hl. městě Praze.

V roce 2021 zemřelo v České republice nejvíce obyvatel od konce 2. světové války. Od novodobého krajského uspořádání charakterizovaly rekordní počty úmrtí v roce 2021 všechny kraje České republiky s výjimkou Kraje Vysočina, ve kterém maximum nastalo o rok dříve. V důsledku vysokých počtů zemřelých se v letech 2020 a 2021 významně zkrátila naděje dožití při narození. Ta přitom měla od konce 80. let 20. století jednoznačně rostoucí tendenci. Jednalo se však o pokles pouze krátkodobý. V letech 2022 a 2023 naděje dožití naopak rostla, a to shodně ve všech krajích. Navzdory dynamickému vývoji se pořadí krajů podle střední délky života zásadně neměnilo. V dvouletém období 2022 až 2023 charakterizovala nejvyšší naděje dožití mužů (78,2 let) i žen (83,8 let) hl. město Prahu. Na opačném pólu pořadí se umístili muži (74,5 let) a ženy (80,4 let) v kraji Ústeckém.

Graf 5.1 Naděje dožití při narození podle pohlaví a podle krajů v letech 2022–2023

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 se živě narodilo pouze 91,1 tis. dětí, tj. nejméně od roku 2002.

Významné výkyvy zaznamenala v posledním období také úhrnná plodnost. Zatímco v letech 2018 až 2020 stagnovala na úrovni 1,71 dítěte na ženu, v roce 2021 prolomila po třech dekádách o desetinu vyšší hranici a vzrostla na 1,83 dítěte na ženu. Republikový průměr překonala v tomto výjimečném roce polovina krajů, přičemž zcela nejvyšší byla v Kraji Vysočina (1,95). Prudký vzestup vystřídal ještě prudší propad. V roce 2022 se intenzita úhrnné plodnosti snížila na 1,64 a v roce 2023 dokonce na 1,46 dítěte na ženu. Nejnižší úhrnná plodnost náležela ženám v hl. městě Praze (1,31), naopak nejvyšší zůstala počtvrté v řadě v Kraji Vysočina (1,57). Úroveň plodnosti, kterou taktéž v posledních dvou sledovaných letech ovlivnila uprchlická vlna z Ukrajiny, úzce korelovala s nízkým počtem živě narozených dětí. Po dlouhých 18 letech se v roce 2023 vrátil pod stotísčovou hranici. Velmi málo dětí se narodilo zejména v severozápadní části republiky v krajích Karlovarském, Ústeckém a Libereckém s porodností pod hranicí 8 ‰.

Podle průměrného věku bylo nejmladší obyvatelstvo v roce 2023 v kraji Středočeském a nejstarší v kraji Zlínském.

Dlouhodobým fenoménem zůstává navzdory atypickému demografickému vývoji v roce 2022 stárnutí populace. V roce 2023 se průměrný věk obyvatele České republiky zvýšil na 42,8 let a vytvořil nové maximum. V dlouhodobém pohledu stárne populace všech krajů, avšak rozdílným tempem. Do roku 2012 bylo průměrně nejstarším obyvatelstvo hl. města Prahy, které však vlivem demografických změn bylo v roce 2023 druhé nejmladší. Průměrně nejmladší byla v posledním sledovaném roce populace kraje Středočeského. Pro obě zmíněná území jsou dlouhodobě charakteristické početné migrační přírůstky. Vyšší tempa stárnutí jsou naopak typická pro regiony s vyššími migračními úbytky. Zcela nejrychlejší byla od roku 2001 v kraji Karlovarském a Moravskoslezském. Nejvyšší průměrný věk náležel v roce 2023 kraji Zlínskému a Královéhradeckému.

Nejvyšší zastoupení produktivní populace charakterizovalo v roce 2023 hl. město Prahu a nejvyšší podíl postproduktivní populace kraj Královéhradecký.

Stárnutí obyvatelstva je předurčeno jeho stávající věkovou strukturou. Průběžně je ovlivňováno počty narozených dětí, nadějí dožití a migrací. Homogenním rysem všech krajů byl v letech 2008 až 2021 trvale klesající podíl produktivní populace ve věku 15 až 64 let. Zejména v důsledku věkového složení přistěhovalých se tento trend podařilo v posledních dvou sledovaných letech zastavit. Zatímco však ještě v roce 2008 přesahoval podíl produktivní populace ve všech krajích 70% hranici, o 15 let později osciloval v rozmezí od 62,1 % v kraji Královéhradeckém do 65,7 % v hl. městě Praze. Výrazně proměnil věkové složení obyvatelstva odchod populačně silných ročníků do důchodu. Jestliže v roce 2008 žilo v zemi 1 556,2 tis. osob ve věku 65 a více let (tj. 14,9 %), v roce 2023 jejich počet vzrostl na 2 237,3 tis. osob (tj. 20,5 %).

Silná imigrační vlna ovlivnila migrační salda i zastoupení cizinců v krajských populacích.

Společným rysem demografického vývoje ve všech 14 krajích České republiky byla silná imigrační vlna charakterizující rok 2022. Populace České republiky se migračním přírůstkem zvýšila o 329,7 tis. obyvatel, což byl téměř čtyřnásobek dosavadního poválečného maxima z roku 2007. Rekordní počty přistěhovalých z Ukrajiny dramaticky proměnily podobu přírůstku stěhováním na 1 000 osob ve všech 14 krajích. Mezní hodnoty příslušely hl. městu Praze (60,7 ‰) a kraji Moravskoslezskému (13,3 ‰), který kladnou hodnotu migračního salda zaznamenal poprvé od vzniku krajů v roce 2000. O řád slabší, přesto stále kladný ve všech krajích, byl relativní přírůstek stěhováním v následujícím roce 2023. V tomto roce vynikalo především postavení hl. města Prahy (19,7 ‰) a krajů Plzeňského (15,0 ‰) a Středočeského (12,5 ‰). Příliv zahraničních migrantů se významně propal do zastoupení cizinců v krajských populacích. Podíl cizinců se mezi roky 2021

a 2022 více než zdvojnásobil v kraji Zlínském, Královéhradeckém, Olomouckém a Kraji Vysočina. Suverénně nejvyšší zůstává v hl. městě Praze.

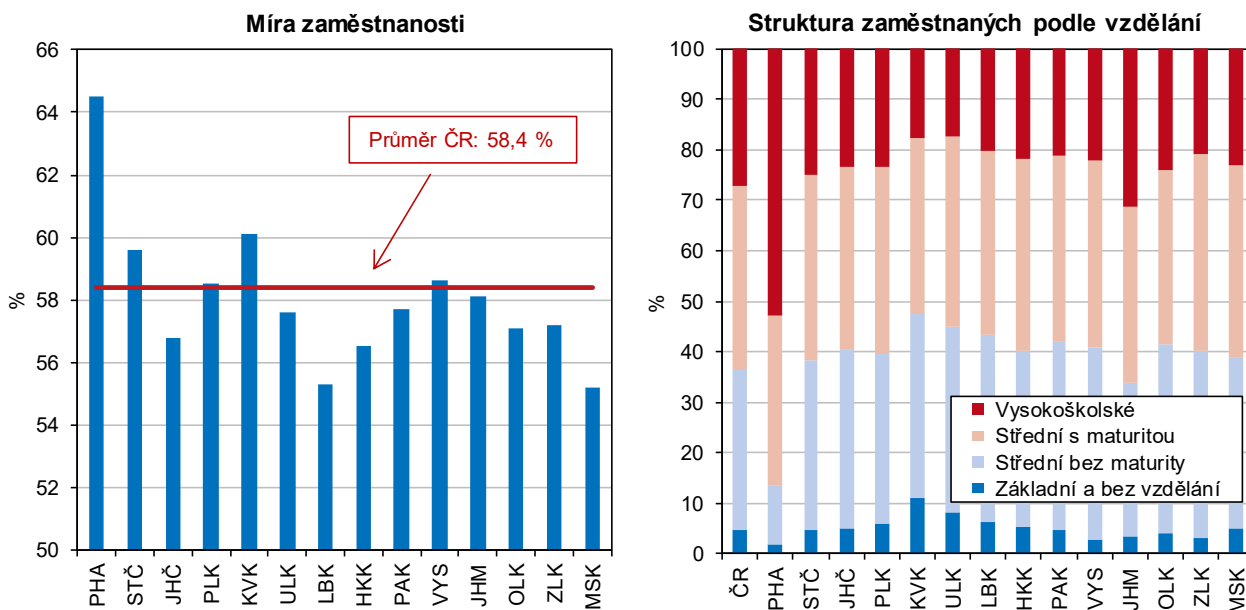
Sociální vývoj

V letech 2022 a 2023 došlo k oživení trhu práce a míra zaměstnanosti zaznamenala mírný nárůst.

Mezi ekonomickým, demografickým vývojem a trhem práce existuje velmi úzká souvislost a jakákoliv změna v jedné z těchto oblastí ovlivní po určité době oblasti ostatní. Po příznivém ekonomickém vývoji v období mezi lety 2014 až 2019, charakterizovaným vysokou zaměstnaností, nastalo vlivem protiepidemických opatření v roce 2020 přerušení tohoto dlouhodobého trendu a trh práce začal procházet změnami. Míra zaměstnanosti se meziročně snížila o 0,9 p. b., přičemž významnější pokles zaznamenala zaměstnanost žen (o 1,1 p. b.) než mužů (o 0,8 p. b.). V roce 2021 se začala omezující opatření postupně uvolňovat, což následně přispělo k oživení trhu práce. V mezikrajském srovnání se situace lišila a oproti roku 2020 míra zaměstnanosti v osmi regionech Česka poklesla, nejvíce pak v Karlovarském kraji (o 1,7 p. b.). Naopak nejvyšší nárůst tohoto ukazatele zaznamenal Jihočeský kraj (o 0,8 p. b.). V následujících dvou letech 2022 a 2023 bylo oživení trhu práce patrné ještě výrazněji, a to zejména v roce 2023, ve kterém meziročně vzrostla míra zaměstnanosti v devíti krajích Česka, přičemž nejvyšší nárůst zaznamenal Karlovarský kraj (o 1,5 p. b.). Nejvyšší míra zaměstnanosti byla tradičně evidována v hl. městě Praze, dále ve Středočeském a nově také v již zmíněném Karlovarském kraji (64,5 %; 59,6 %; resp. 60,1 %). Naopak nejnižší hodnotu tohoto ukazatele zaznamenal Moravskoslezský kraj (55,2 %).

Graf 5.2 Míra zaměstnanosti a struktura zaměstnaných osob podle vzdělání v krajích v roce 2023

Zdroj: ČSÚ (VŠPS)

Struktura zaměstnaných podle vzdělání se zlepšuje ve prospěch středoškolského vzdělání s maturitou a vysokoškolského vzdělání.

Existuje pozitivní závislost mezi stupněm vzdělání a intenzitou ekonomického zapojení, takže také vzdělanostní úroveň populace má vliv na míru zaměstnanosti. Z porovnání skupin zaměstnaných v národním hospodářství v letech 2003 a 2023 dle vzdělání je zřejmé, že během dvaceti let se změnila vzdělanostní struktura ve všech krajích. Podíl zaměstnaných se základním vzděláním a středním bez maturity se snižuje ve prospěch zaměstnaných se středním vzděláním s maturitou a vysokoškolským vzděláním. V celém Česku se podíl zaměstnaných se středním vzděláním bez maturity snížil od roku 2003 téměř o 10 p. b., a naopak vysokoškolsky vzdělaní zaměstnanci posílili téměř o 6 p. b. Nejvyšší podíl zaměstnaných s vysokoškolským vzděláním byl v roce 2023 dosažen v hl. městě

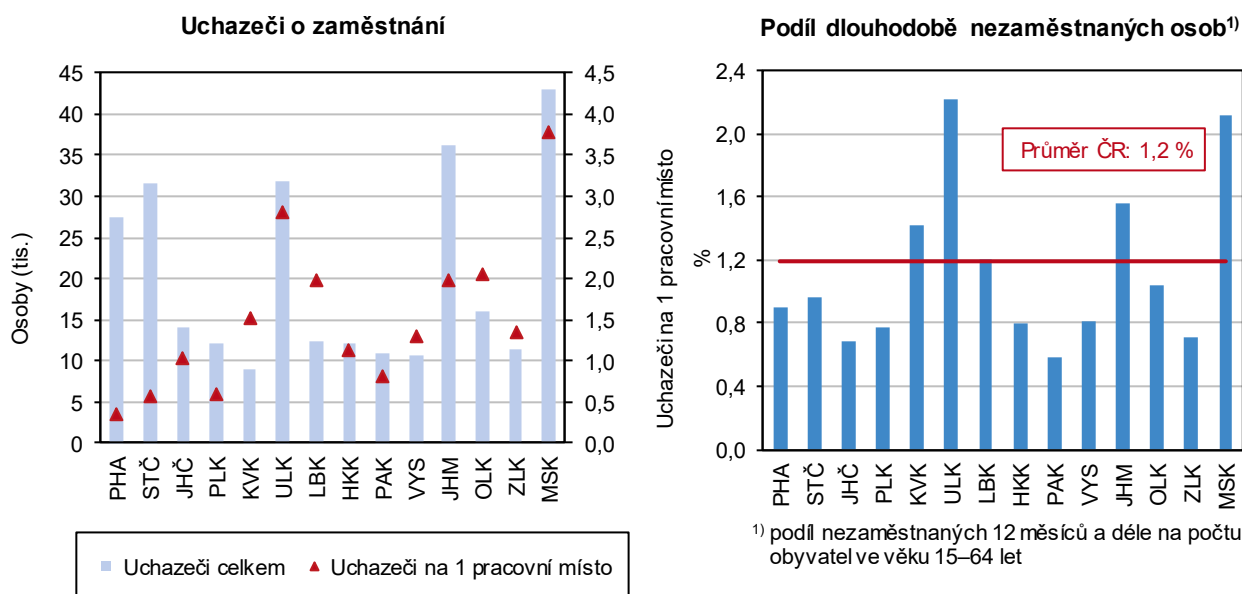
Praze (52,9 %) a Jihomoravském kraji (31,3 %), zatímco nejvyšší podíl zaměstnaných pouze se základním vzděláním byl zaznamenán v kraji Karlovarském a Ústeckém (10,9 %; resp. 8,3 %).

Zaměstnanost v sektoru služeb se dlouhodobě zvyšuje.

Vývoj celkové zaměstnanosti v České republice byl provázen pokračujícími změnami v odvětvové skladbě pracujících. Nejvýznamnějším sektorem z hlediska zaměstnanosti byl sektor služeb (terciér). Dlouhodobě počet zaměstnaných v tomto sektoru roste, a stejně tak se zvyšuje i jeho podíl na celkové zaměstnanosti, přičemž vývoj významně neovlivnil ani odliv zaměstnanců v roce 2020. Zastoupení sektoru služeb se v jednotlivých krajích liší. Významný vliv na průměrnou zaměstnanost ve službách v Česku má hl. město Praha, kde v tomto sektoru dlouhodobě pracuje více než 80 % zaměstnaných osob (83,0 % v roce 2023). V ostatních krajích pracovala ve službách více než polovina zaměstnaných. V primárním sektoru, zaměřeném na zemědělství, lesnictví a rybářství, byl zaznamenán nejvyšší podíl zaměstnaných v Kraji Vysočina (6,0 %), zatímco nejvyšší podíl zaměstnaných v sekundárním sektoru, tj. v průmyslu a stavebnictví, je evidován v Libereckém a Zlínském kraji (45,4 %; resp. 45,3 %).

Graf 5.3 Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce a dlouhodobá nezaměstnanost v krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: MPSV

Od roku 2020 se po šesti letech poklesu se nezaměstnanost v Česku začala zvyšovat, vlivem dopadů pandemie a ekonomické recese.

Z dlouhodobého hlediska podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na obyvatelstvu stejného věku od roku 2007 rostl a kulminoval v roce 2013, kdy se jeho hodnota v Česku vyšplhala k 8,2 % (podíl nezaměstnaných osob v Česku v roce 2007 tvořil 4,5 %). I v mezikrajském srovnání dosáhl podíl nezaměstnaných osob v posledních deseti letech maximálních hodnot v roce 2013 (kromě krajů Plzeňského, Pardubického a Kraje Vysočina, které dosáhly maxima již v roce 2010). Od roku 2014 lze sledovat trvalý meziroční pokles podílu nezaměstnaných osob ve všech krajích. Nezaměstnanost klesla ve všech krajích na minimum v roce 2019 (kromě Plzeňského, Královéhradeckého a Pardubického kraje, kde byla nejnižší hodnota již v roce 2018). V roce 2020 došlo vlivem pandemie covidu-19 s ní spojených restrikcí různých odvětví ekonomiky ke změně klesajícího trendu vývoje nezaměstnanosti, podíl nezaměstnaných osob v Česku i v krajích meziročně průměrně vzrostl o 1,2 p. b.. V roce 2021 došlo k pozitivnímu obratu

na trhu práce a hodnota podílu nezaměstnaných osob meziročně klesla ve všech regionech, a to u mužů i u žen. Od roku 2022 lze sledovat pozvolný meziměsíční nárůst nezaměstnanosti ve všech regionech Česka. V rámci roční statistiky se podíl nezaměstnaných ke konci roku 2023 pohyboval v rozmezí od 2,80 % v hl. městě Praze po 5,66 % v Ústeckém kraji (průměr za celé Česko činil 3,73 %). Pod tříprocentní hranici se dostaly tři kraje (druhá nejnižší hodnota 2,88 % náležela Zlínskému kraji, třetí nejnižší hodnota 2,90 % Plzeňskému kraji), pětiprocentní hranici překročil pouze Moravskoslezský kraj (5,23 %) a již zmíněný Ústecký kraj. Dlouhodobě nezaměstnaní, tedy osoby s délkou evidence na úřadě práce větší než 1 rok, tvořili ke konci roku 2023 v Česku 29,5 %. V absolutním vyjádření to bylo 82,2 tis. osob evidovaných dlouhodobě na úřadech práce. Podíl dlouhodobě nezaměstnaných osob se od roku 2015 do roku 2019 stále snižoval, v roce 2020 byla klesající tendence přerušena a došlo ke „koronavirovému nárůstu“, který přerušil mírný pokles dlouhodobé nezaměstnanosti v roce 2022, v roce 2023 došlo k opětovnému nárůstu dlouhodobě nezaměstnaných. S problémem dlouhodobě nezaměstnaných se potýkaly zejména Moravskoslezský a Ústecký kraj.

Počet pracovních míst v evidenci úřadů práce v letech 2018–2023 poklesl ve většině krajů.

Ke konci roku 2023 bylo v Česku 272 tis. volných pracovních pozic. Období od konce roku 2018 do konce roku 2021 se vyznačovalo nárůstem počtu volných pracovních míst, kdy se jejich počet zvýšil o 6 % s poklesem v koronavirovém roce 2020. Na meziroční růst počtu volných pracovních míst v období 2018–2021 navázal v roce 2022 šestinový meziroční pokles, který se vlivem ekonomické recese, a s tím souvisejícím růstem nezaměstnanosti projevil i v roce 2023. V roce 2023 byl meziroční úbytek počtu pracovních míst v evidenci úřadů práce zaznamenán v 11 krajích, nejvyšší byl v Jihomoravském a Jihočeském kraji (o 23 %, resp. o 21 %), naopak nárůst zaznamenalo hl. město Praha (o 5 %) a kraje Olomoucký a Karlovarský (o 4 %, resp. o 2 %). Od roku 2018 do roku 2022 převažuje počet pracovních míst v evidenci úřadu práce nad počtem uchazečů o zaměstnání. Ke konci roku 2023 se projevil pokles počtu evidovaných volných pracovních míst a průměrně v Česku připadal jeden uchazeč na jedno volné pracovní místo. Nejpriznivější situace byla v hl. městě Praze, kde na jedno volné pracovní místo připadlo 0,3 uchazeče, naopak v Moravskoslezském kraji na jedno volné pracovní místo připadlo 3,8 uchazeče.

Čistý disponibilní důchod v roce 2022 rostl.

Čistý disponibilní důchod domácností, tedy částka, kterou mohou domácnosti věnovat na konečnou spotřebu, meziročně vzrostla podle posledního dostupného údaje (rok 2022) v průměru o 10,7 %, v souvislosti s ekonomickým vývojem se jeho růst oproti koronavirovým rokům 2020 a 2021 zrychlil; ve srovnání s rokem 2018 činil průměrný nárůst 28,7 %. Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele zaznamenal meziročně nejvyšší nárůst v Karlovarském kraji (o 16,3 %, tj. o 42 tis. Kč), nejnižší nárůst byl evidován v hl. městě Praze (o 7,6 %, tj. o 30 tis. Kč). Nejvyšší hodnoty dosáhl v hl. městě Praze, naopak nejnižší čistý disponibilní důchod na 1 obyvatele měly domácnosti v kraji Ústeckém.

Vývoj průměrných mezd byl ovlivněn ekonomickou recesí a růstem cenové hladiny, kdy výše průměrné mzdy nominálně rostla, ale reálně klesla.

Mzdový vývoj v letech 2018–2023 byl značně ovlivněn doznívajícím obdobím konjunktury, koronavirovou pandemií a následnou ekonomickou recesí. V roce 2023 dosáhla průměrná hrubá měsíční mzda (v přepočtu na zaměstnance plně zaměstnaného) v České republice hodnoty 43 120 Kč, v roce 2018 to bylo 32 051 Kč. Mzdový vývoj byl do značné míry ovlivněn vývojem inflace, kdy nárůst cenové hladiny reálně snížil kupní sílu mezd zaměstnanců. Celkově se mzdová úroveň zvýšila nominálně o více než třetinu (34,5 %). Reálně se však v tomto období snížila o 4,1 %, neboť ceny vzrostly o 40,4 %. Reálně byly mzdy v meziročním

srovnání trvale nižší od 4. čtvrtletí 2021 do 4. čtvrtletí 2023, největší meziroční reálný pokles mezd, téměř 12 %, byl zaznamenán ve 2. a 3. čtvrtletí 2022.

Průměrné hrubé mzdy i medián mezd jsou dlouhodobě nejvyšší v hl. městě Praze, naopak regionem s nejnižší mzdovou úrovní je Karlovarský kraj.

Podle absolutní úrovně výdělků v roce 2023 bylo nejbohatším regionem hl. město Praha s průměrnou hrubou mzdou 53 507 Kč, regionem s nejnižší mzdovou úrovní byl Karlovarský kraj (37 162 Kč). Nejnižší nominální meziroční růst o 7,0 % zaznamenal Olomoucký kraj (vzhledem k míře inflace 10,7 % zde zároveň nastal nejvyšší propad reálné mzdy). Největší nominální nárůst měl Ústecký a Jihočeský kraj (shodně 8,5 %), ale reálně klesly mzdy ve všech krajích. Medián hrubých měsíčních mezd činil (podle strukturální mzdové statistiky) v roce 2023 v Česku 39 518 Kč, u mužů dosahoval 42 231 Kč a u žen byl o 5 562 Kč nižší. Meziročně se medián mezd zvýšil o 5,6 %. Medián mezd meziročně rostl ve všech krajích, nejrychleji v Libereckém a Plzeňském kraji (shodně o 6,9 %) a nejpomaleji v Jihomoravském kraji (o 4,9 %). Mzdový medián meziročně rostl téměř ve všech krajích rychleji u žen (v Česku o 6,0 %) než u mužů (o 5,5 %). Téměř ve všech krajích leží medián mezd pod úrovní mediánu mezd Česka s výjimkou hl. města Prahy, Středočeského, Plzeňského a Jihomoravského kraje, kde byl mzdový medián v roce 2023 vyšší.

Počet příjemců důchodů v Česku se po třech letech poklesu meziročně mírně zvýšil.

Po předchozích třech letech poklesu celkového počtu příjemců důchodů, nehledě na druh důchodu, se v roce 2023 jejich počet na republikové úrovni nepatrně navýšil (o 1,4 tis. osob). Oproti roku 2019, kdy počet důchodců v Česku dosáhl maxima 2 897 tis., jich na konci roku 2023 bylo o 51,9 tis. méně. Pokles se dotkl všech krajů, největší úbytky zaznamenalo hl. město Praha (o 16,1 tis. osob) a dále kraje Ústecký (o 8,0 tis. osob) a Moravskoslezský (o 7,0 tis. osob). Jako jeden z hlavních faktorů snížení počtu příjemců důchodů v letech 2020 až 2022 lze uvést zvýšenou úmrtnost v důsledku onemocnění covid-19.

Obecně lze říci, že v delším časovém horizontu počet příjemců důchodů v návaznosti na demografický vývoj a stárnutí populace spíše roste. Dlouhodobý trend nárůstu počtu důchodců také ovlivňovalo postupné zvyšování věkové hranice pro odchod do důchodu, která v současné době činí 65 let.

Meziročně vzrostl celkový počet starobních důchodců.

Počet starobních důchodců meziročně vzrostl o 4,1 tis., v roce 2023 tak v Česku pobíralo starobní důchod (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým) zhruba 2 371,2 tis. osob – 960 tis. mužů a 1 412 tis. žen. Zatímco mezi muži byl ve srovnání s rokem 2022 zaznamenán nárůst (o 7,8 tis.), mezi ženami došlo k poklesu (o 3,7 tis.). S výjimkou hl. města Prahy, Ústeckého a Karlovarského kraje, ve kterých se počet osob ve starobním důchodu meziročně snížil, v ostatních krajích byl zaznamenán nárůst, s maximálním zvýšením překračujícím tisíc osob v krajích Středočeském a Vysočina.

Počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod roste, tempo nárůstu v roce 2023 skokově zrychlilo.

Dlouhodobě se zvyšuje počet i podíl osob pobírajících předčasný starobní důchod. Na rozdíl od předchozích let, kdy byl nárůst hodnot obou ukazatelů pozvolný, došlo v roce 2023 k jejich skokovému zvýšení. Příklad to lze na vrub mimořádným valorizacím důchodů v roce 2022, které vytvořily velmi výhodné podmínky pro odchod do předčasného starobního důchodu. V roce 2023 tak pobíralo předčasně přiznaný starobní důchod téměř 733 tis. osob, tedy 31,0 % ze všech příjemců plného starobního důchodu (vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým). Ve srovnání s rokem 2022 vzrostl počet osob v předčasném starobním důchodu na republikové úrovni o 52,5 tis., relativně se podíl příjemců předčasných důchodů zvýšil o 2,2 procentních bodů. V jedenácti krajích Česka překročil v roce 2023 podíl

osob v předčasném důchodu 30 % s maximem v Kraji Vysočina (39,5 %). Opačný konec žebříčku obsadilo hl. město Praha s 16,1% podílem předčasných starobních důchodců.

Starobní důchody v Česku meziročně vzrostly o 12,2 % a jejich výše představovala 51,4 % mediánu hrubého výdělku.

Průměrná výše důchodů je ovlivňována zvyšováním vyplácených důchodů. Na růst penzí má vliv jak valorizace, tak i výše nově přiznaných důchodů, které jsou vyšší než postupně zanikající důchody starších penzistů. V prosinci 2023 vzrostla průměrná výše sólo vyplácených plných starobních důchodů v Česku meziročně o 12,2 % na 20 310 Kč a činila 51,4 % mediánu hrubého výdělku. V regionálním pohledu na výši starobních důchodů v poměru ke mzdovému mediánu se nejvýše umístily kraje, ve kterých poměr starobních důchodů ke mzdovému mediánu dosáhl, resp. přesáhl 53,5 % mzdového mediánu, a to Karlovarský, Zlínský, Jihočeský, Pardubický a Moravskoslezský. Pod republikový průměr se řadí kraje Středočeský, Jihomoravský, Plzeňský a s výrazným odstupem hl. město Praha se 46,3 %.

Kriminalita se stále drží pod úrovní předpandemických let.

V roce 2023 bylo v Česku registrováno celkem 181,4 tis. trestných činů, tj. o 0,3 % méně než v roce předchozím. Počty trestných činů se svým počtem stále drží pod úrovní předpandemického roku 2019. Oproti roku 2021, kdy kriminalita dosáhla historicky nejnižší úrovně, počet registrovaných trestných činů v Česku vzrostl v roce 2023 o 18,4 % (o 28,2 tis. případů) a současně se snížila míra jejich objasněnosti. Procentuálně počet evidovaných trestných činů meziročně vzrostl v osmi krajích, nejvíce na Vysočině (o 7,0 %) a ve Zlínském kraji (o 5,4 %). Naopak nejvyšší meziroční pokles byl zaznamenán v Libereckém kraji (o 8,3 %). Míra kriminality je však dlouhodobě nejvyšší v hl. městě Praze, kde na 1 000 obyvatel připadlo 29,9 registrovaných trestných činů. Na opačném konci žebříčku se umístil kraj Pardubický s 9,4 registrovanými trestnými činy.

Počty dopravních nehod se v posledních dvou letech snížily.

Na území Česka bylo v průběhu roku 2023 evidováno 95,0 tis. dopravních nehod na pozemních komunikacích, což bylo o 3,5 tis. havárií méně než v předchozím roce (meziroční pokles o 3,6 %). Ve srovnání s rokem 2018 se jich stalo o téměř 10 tis. méně. Z celkového počtu dopravních nehod v roce 2023 se jich nejvíce událo na území Středočeského kraje (17,1 %) a hl. města Prahy (15,0 %), naopak nejméně v Karlovarském kraji (2,8 %). Meziroční pokles počtu dopravních nehod zaznamenala polovina krajů, nejvíce se nehodovost snížila na Vysočině (o 27,4 %) a v Ústeckém kraji (o 23,0 %). K největšímu nárůstu ve srovnání s rokem 2022 došlo v krajích Plzeňském (o 18,5 %) a Libereckém (o 13,4 %).

Počty zemřelých při dopravních nehodách v Česku jsou na historických minimech.

V roce 2023 zemřelo do 24 hodin po dopravní nehodě v Česku 455 osob. Ve srovnání s rokem 2022, kdy byl počet zemřelých při dopravních nehodách historicky nejmenší, došlo k nárůstu o 1 osobu. Oproti roku 2018 činil pokles 110 osob. Meziročně vzrostl počet usmrcených v roce 2023 v devíti krajích, nejvíce v Libereckém a Olomouckém kraji, ale v absolutních číslech to odpovídá druhé nejnižší hodnotě (shodně 17 osob) po Karlovarském kraji (15 osob). Nejvíce účastníků dopravních nehod přišlo o život ve Středočeském kraji (80 lidí) a shodně 47 osob zahynulo v krajích Jihočeském a Jihomoravském.

Po vysokém počtu požárů v roce 2022 se loňský rok vrátil k průměrným hodnotám posledních let.

V roce 2023 bylo na území Česka hlášeno 17 758 požárů, což bylo meziročně o 14,7 % (o 3 055 případů) méně. Nejvíce požárů vypuklo ve Středočeském kraji (2 647 požárů) a v hl. městě Praze (2 071 požárů), nejméně ve Zlínském kraji (659 požárů). Meziročně se snížil počet požárů ve všech krajích, nejvíce v Kraji Vysočina (o 25,3 %), nejméně pak v Pardubickém kraji (o 3,6 %). Po přepočtení

na 1 000 obyvatel vykazaly nejvíce požárů kraje Karlovarský a Ústecký (2,3 požáru, resp. 2,1 požáru), nejnižší hodnoty (1,1 požáru) dosáhl Zlínský kraj.

Při požárech v roce 2023 zemřelo nejméně osob za posledních 5 let.

Při požárech vznikají nejen škody na majetku, ale je ohroženo zdraví a život lidí. V roce 2023 při požárech v Česku zemřelo 105 osob a dalších 1 410 osob bylo zraněno. Nejtragičtějším rokem ve sledovaném období byl rok 2020 se 144 usmrcenými osobami, z pohledu počtu zraněných pak rok 2018 se 1 466 osobami. Nejvíce osob při požárech zemřelo a bylo zraněno v roce 2023 ve Středočeském (18 úmrtí, resp. 185 zraněných) a Jihomoravském kraji (16 úmrtí, resp. 194 zraněných). Naopak nejméně lidí zahynulo v souvislosti s požáry v roce 2023 v Pardubickém a Zlínském kraji (shodně 1 osoba), nejméně osob se zranilo během požáru v Kraji Vysočina (58 osob).

Ekonomický vývoj

Rokem 2019 skončilo po šesti letech období růstu HDP.

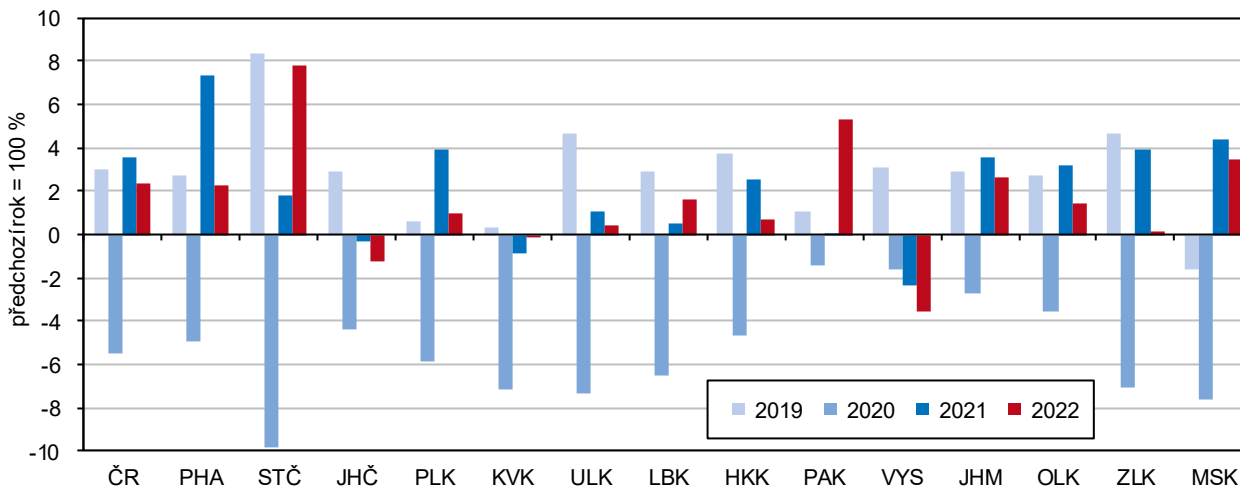
Rokem 2019 skončilo šestileté období konjunktury, kdy se HDP ve srovnatelných cenách (s. c.) meziročně ve všech krajích až na ojedinělé výjimky zvyšoval. V dalších letech byl vývoj nejprve poznamenán pandemickou krizí a následně od roku 2022 dopady války na Ukrajině, růstem cen paliv a energií, vysokou inflací a dalším narušením dodavatelských řetězců.

Vývoj ekonomiky byl narušen pandemickou krizí, při které HDP napříč regiony poklesl.

V roce 2020 se pandemická krize projevila v meziročním poklesu HDP ve s. c. ve všech krajích. V polovině regionů a v celém Česku se jednalo o propad, který neměl od roku 1995 období. Nejhlubší, téměř 10%, byl ve Středočeském kraji, celorepublikově došlo k poklesu o více než 5 %.

Graf 5.4 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (předchozí rok = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

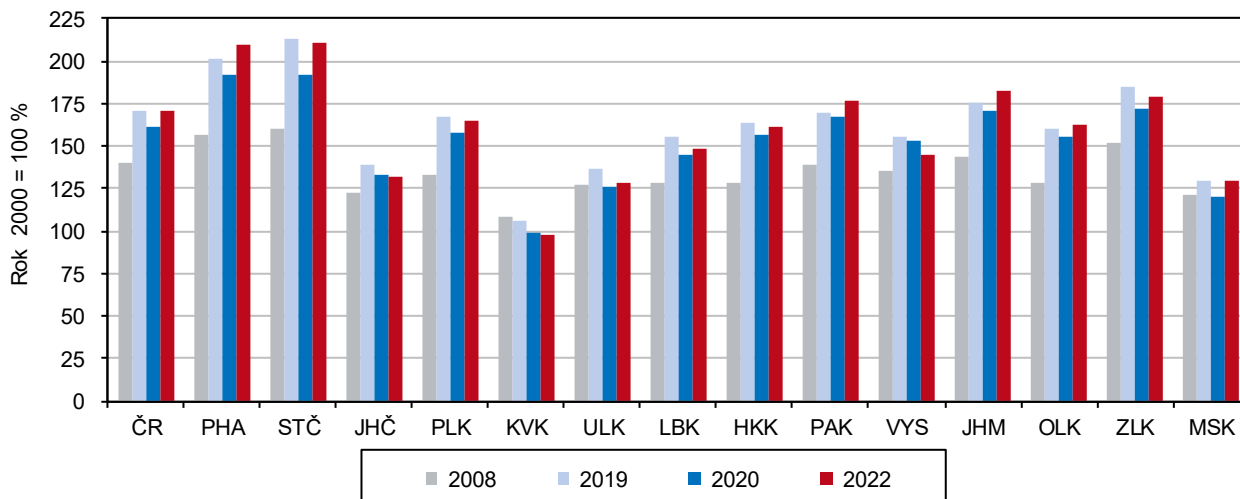

Od roku 2021 již HDP ve s. c. ve většině krajů mírně rostl, ale většinou ještě nedosáhl na hodnoty před pandemií.

V dalších dvou letech, za která jsou k dispozici údaje o vývoji HDP v regionálním pohledu, již HDP ve s. c. meziročně ve většině krajů mírně rostl. Dál klesal pouze v Jihočeském a Karlovarském kraji a Kraji Vysočina. Propad v roce 2020 byl tak hluboký a následné zotavení ekonomik krajů tak obtížné, že v roce 2022 ve většině krajů HDP ve s. c. nedosáhl předpandemického vrcholu a v Karlovarském kraji klesl až pod úroveň roku 2000. Rok 2019 překonaly pouze hl. město Praha, Pardubický, Jihomoravský a Olomoucký kraj.

Graf 5.5 Regionální HDP ve srovnatelných cenách v krajích (rok 2000 = 100 %)

Zdroj: ČSÚ

V roce 2022 přesáhla hrubá přidaná hodnota (v b. c.) ve všech krajích úroveň roku 2019.

Pandemická krize v roce 2020 negativně zasáhla především průmysl, obchod, dopravu, ubytování a stravování, z menších odvětví nejvíce ostatní činnosti, kam patří různé osobní služby (např. kadeřnictví a kosmetické služby). Hrubá přidaná hodnota (HPH) v běžných cenách (b. c.) v těchto odvětvích ve většině krajů i v celém Česku meziročně poklesla. V některých odvětvích se sice v roce 2020 růst HPH nezastavil, ale celková HPH v Česku a většině krajů meziročně poklesla, nejvíce ve Středočeském kraji. V dalších dvou letech již celkově rostla ve všech krajích, takže její objem v b. c. v roce 2022 byl v krajích proti roku 2019 vyšší o 10 až 23 %. Nejméně rostla v Kraji Vysočina a v Jihočeském kraji (vlivem poklesu HPH z průmyslu mimo zpracovatelský průmysl) a nejvíce v Jihomoravském kraji a hl. městě Praze zejména díky odvětví služeb (zejm. obchod, doprava, ubytování a pohostinství a informační a komunikační činnosti).

Po roce 2019 relativně nejméně rostla HPH průmyslu.

Pokud jde o odvětví činnosti, měly mezi roky 2019 a 2022 nejnižší dynamiku růstu HPH zpracovatelský a mimo zpracovatelský průmysl, peněžnictví a pojišťovnictví a ostatní činnosti. Vývoj republikové HPH zpracovatelského průmyslu ovlivňuje její výrazný a dosud nepřeklenutý propad ve Středočeském kraji, kterému do předpandemického objemu chyběla 2,4 %. V důsledku toho se snížil podíl kraje na republikové HPH zpracovatelského průmyslu o 2 p. b. (z téměř 19 % na necelých 17 %). HPH peněžnictví a pojišťovnictví byla v roce 2022 nižší oproti roku 2019 v šesti krajích a HPH z ostatních činností byla nižší ve čtyřech krajích.

Z krajů ČR má nejvyšší ekonomickou výkonnost hl. město Praha, ...

Hospodářsky nejsilnějším krajem České republiky je hl. město Praha, k jehož vysoké ekonomické výkonnosti napomáhá odvětvová struktura HPH s vysokým podílem služeb (od roku 2011 více než 83 %). Příspěvek hl. města Prahy k celorepublikové HPH se v dlouhodobém horizontu zvolna zvyšoval až na 28,4 % v roce 2022. Hl. město Praha vytvářelo z hlediska odvětvové struktury více než dvě třetiny celorepublikové HPH peněžnictví a pojišťovnictví, téměř dvě třetiny HPH informačních a komunikačních činností a polovinu republikové HPH odvětví profesní, vědecké, technické a administrativní činnosti.

... Středočeský a Jihomoravský kraj.

Po hl. městě Praze druhý a třetí největší podíl na republikovém objemu HPH měly dlouhodobě Středočeský a Jihomoravský kraj (v roce 2022 podíl 11,4 %, resp. 11,0 %), jejich podíly kolísaly s rostoucím trendem. Vliv, z hlediska objemu HPH, čtvrtého největšího Moravskoslezského kraje dlouhodobě také kolísal, ale s klesajícím trendem. V roce 2022 se na HPH Česka podílel 8,8 %.

Hl. město Praha již dvacet let překračuje dvojnásobek republikové hodnoty HDP na 1 obyvatele.

Hl. město Praha suverénně vede žebříček krajů podle HDP na 1 obyvatele, když od roku 2001 překračuje dvojnásobek průměru ČR. Hlavní město patří zároveň i k nejvýkonnějším regionům v rámci EU po přepočtu na obyvatele, kdy od roku 2017 překračuje dvojnásobek unijního průměru HDP EU27 vyjádřeného ve standardu parity kupní síly (PPS) na 1 obyvatele. Ostatní kraje republikového ani unijního průměru nedosáhly. Nejvíce se jim v posledních letech přiblížil Jihomoravský kraj, který v roce 2022 republikového průměru dosáhl z 98,4 % a unijního průměru v PPS z 89,0 %, dále kraje Středočeský (87,8 %, resp. 79,4 %) a Plzeňský (87,2 %, resp. 78,8 %). Z českých krajů za republikovým a unijním průměrem nejvíce zaostávají Karlovarský a Ústecký kraj (o více než 30 %).

Přepočet HDP na 1 zaměstnaného zohledňuje počet osob, které produkt vytváří.

Výraznou převahu hlavního města ovlivňuje vedle struktury HPH i vysoký počet zaměstnaných, kteří do hl. města Prahy přijíždějí z jiných regionů, zejména ze středních Čech. Srovnáním HDP na 1 zaměstnaného, kde je zohledněn počet osob, které produkt vytváří (zahrnuje i dojíždějící z jiných krajů), se předstih hlavního města před ostatními kraji snížil. V roce 2022 překročilo hl. město Praha republikový průměr o 58,7 %. Ostatní kraje ani tak na průměr nedosáhly, Středočeský se mu přiblížil z 98,8 % a Jihomoravský z 96,9 %.

THFK se s výjimkou roku 2020 ve většině krajů zvyšovala.

Tvorba hrubého fixního kapitálu (THFK) v b. c. se v Česku a ve většině krajů po meziročním poklesu v roce 2020, kdy v pandemické krizi oslabily zejména investice do průmyslu, další dva roky zvyšovala. Největší objem investic byl proveden v ekonomicky nejsilnějších krajích, tedy v hl. městě Praze, Středočeském a Jihomoravském kraji, na které připadalo z celorepublikového objemu v období let 2019 až 2022 více než 30 %, 14 %, respektive 10 %.

Míra investic byla nejvyšší ve Středočeském kraji a nejnižší v Královéhradeckém kraji.

Míra investic, která vyjadřuje podíl THFK na HDP, v období let 2019 až 2022 v Česku dosáhla 26,6 %. Z regionálního pohledu byla nejvyšší ve Středočeském kraji (33,6 %), hl. městě Praze (29,5 %) a Karlovarském kraji (28,5 %). Naopak nejnižší byla v kraji Královéhradeckém (19,3 %), Zlínském (22,1 %) a Kraji Vysočina (22,6 %).

Ve většině krajů byla investiční aktivita nižší než začátkem století.

Ve srovnání s prvním desetiletím tohoto století, kdy v Česku dosahovala míra investic 28,9 % a v krajích se pohybovala od 24,2 % v Královéhradeckém kraji po 33,6 % ve Středočeském kraji, byla ve druhé dekádě tohoto století a také v období 2019 až 2022, nižší. Slabší investiční aktivitu oproti první dekádě zaznamenaly v posledních čtyřech letech všechny kraje s výjimkou hl. města Prahy.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v roce 2023 snížil.

Počet jednotek v registru ekonomických subjektů se v předchozích letech ve všech krajích zvolna zvyšoval. V roce 2023 však došlo k narušení tohoto trendu vlivem zhruba desetiprocentního úbytku počtu fyzických osob, který byl pravděpodobně vyvolán povinností využívat datové schránky. Z vývoje počtu subjektů se zjištěnou ekonomickou aktivitou, který i v roce 2023 rostl, se můžeme domnívat, že svou činnost ukončily především tzv. „spící“ subjekty.

Zemědělská produkce rostla a ve většině krajů v ní zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce.

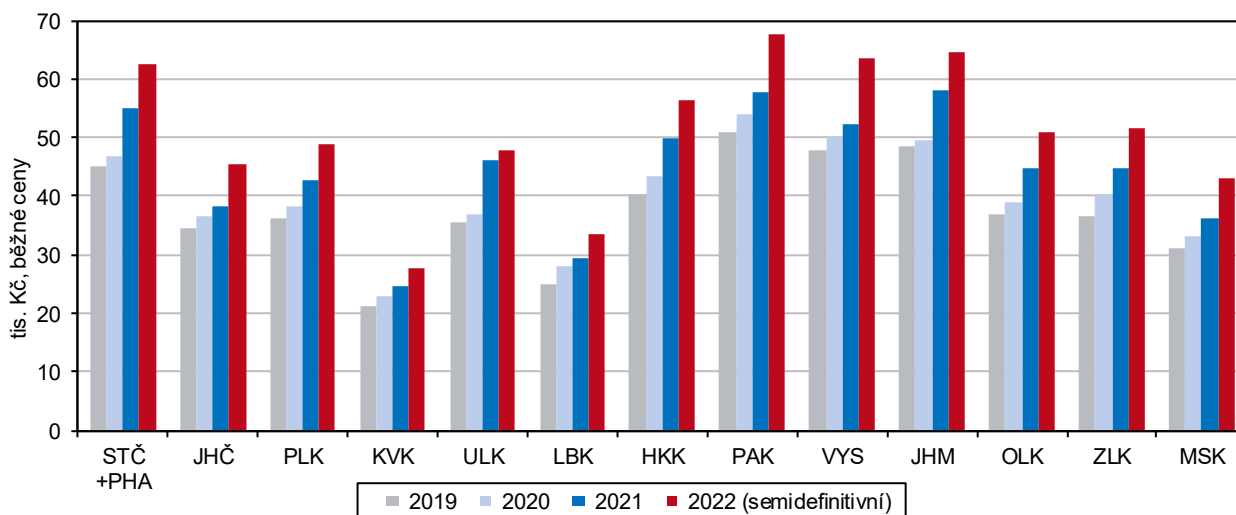
Zemědělská produkce v b. c. v letech 2019 až 2022 ve všech krajích meziročně rostla, v roce 2022 podle semidefinitivních výsledků spíše díky cenovému vývoji, když ve stálých cenách poklesla ve většině krajů, s výjimkou kraje Jihočeského a Moravskoslezského a Kraje Vysočina. Ve struktuře zemědělské produkce zvyšovala svůj podíl rostlinná produkce, která ve většině krajů i převládala – nejvíce v Ústeckém a Olomouckém kraji s tříčtvrtinovým, resp. dvoutřetinovým podílem. Nejnižší podíl rostlinné produkce byl v Pardubickém kraji a Kraji Vysočina, kde byl naopak nejvyšší podíl živočišné produkce (48 %, resp. 45 % v roce 2022).

Největší produkci zemědělského odvětví na 1 hektar půdy měli pardubičtí zemědělci.

Produkcí zemědělského odvětví České republiky dlouhodobě vytvářejí více než z poloviny kraje s největší výměrou obhospodařované zemědělské a orné půdy, Středočeský, Jihomoravský, Kraj Vysočina a Jihočeský. Po přepočtu zemědělské produkce na 1 hektar obhospodařované zemědělské půdy se v čele pomyslného regionálního žebříčku držel od roku 2012 většinou Pardubický kraj díky drůbežářství, jen v roce 2021 ho těsně předstihl Jihomoravský kraj zásluhou vynikajících výsledků v rostlinné produkci. Na konci žebříčku se dlouhodobě umisťoval Karlovarský kraj, jehož produkce na 1 ha nedosahovala hodnot Pardubického kraje ani z poloviny.

Graf 5.6 Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy v krajích

Zdroj: ČSÚ

V roce 2023 byla sklizeň obilovin a brambor meziročně nižší a sklizeň řepky vyšší.

Celorepublikově byly v uplynulých pěti letech z hlediska objemu sklizně obilovin na zrno a brambor úrodnější roky 2020, 2021 a 2022, ale v roce 2023 byla sklizeň těchto plodin nižší. Naproti tomu sklizeň řepky byla v letech 2019 až 2022 slabší a podprůměrná, v roce 2023 se řepce dařilo a díky výnosu a rozšíření ploch byla vyšší. Největší objem sklizně produkovaly kraje s největší výměrou orné půdy. Více než třetina sklizně obilovin Česka pocházela v předchozích pěti letech ze Středočeského a Jihomoravského kraje, více než třetina z celorepublikové sklizně brambor z Kraje Vysočina, 44 % sklizně řepky z krajů Středočeského, Jihočeského kraje a Vysočina a téměř dvě třetiny sklizně řepy cukrové ze Středočeského, Královéhradeckého a Olomouckého kraje.

Výroba mléka se dlouhodobě zvyšovala, snáška konzumních vajec se v posledních letech snižovala.

V živočišné výrobě se v Česku dlouhodobě zvyšovala výroba mléka, v roce 2023 byla nejvyšší za posledních 30 let. Snáška konzumních vajec měla do roku 2021 rostoucí trend, který se ale v roce 2022 otočil a v posledních dvou letech snáška klesala. Výroba jatečného skotu od roku 2010 kolísala, v letech 2019 až 2021 se snižovala, ale poslední dva roky rostla. Výroba jatečných prasat po výrazném poklesu v první dekádě tohoto století od roku 2013 již spíše jen kolísala, aby v posledních dvou letech opět klesala. Výroba jatečné drůbeže se po prudkém snížení kolem roku 2010 a pozdějším pozvolném zvyšování v posledních šesti letech příliš neměnila. V regionálním srovnání nejvíce skotu chovali zemědělci v Kraji Vysočina a Jihočeském kraji – celkem třetinu z celorepublikového počtu – a tyto kraje měly i třetinový podíl na výrobě jatečného skotu Česka a Kraj Vysočina pětinový podíl na produkci mléka. V Kraji Vysočina a ve Středočeském kraji chovali zemědělci nejvíce prasat v Česku (dohromady 45 % republikového počtu) a podobný podíl měli i na výrobě jatečných prasat. Nejvíce drůbeže chovali

zemědělci v krajích Středočeském, Pardubickém a Jihomoravském – 53 % z republikového počtu – a jejich podíl na republikové výrobě jatečné drůbeže byl ještě vyšší (zhruba 60 %).

Těžba dřeva po několika letech dramatického růstu poslední tři roky mírně klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot.

Těžba dřeva v letech 2018 až 2020 dramaticky rostla v souvislosti s likvidací následků kůrovcové kalamity a polomů. Od roku 2021 sice již v Česku klesala, ale stále dosahovala vysokých hodnot, v roce 2023 srovnatelných s těžbou z roku 2007, kdy byly odstraňovány polomy po orkánu Kyrill. S postupem kůrovce dosáhla těžba rekordního objemu postupně ve všech krajích, pouze v Jihočeském kraji zůstal objem z roku 2007 nepřekonán.

Nejvíce dřeva se vytěžilo v Kraji Vysočina, kde se téměř výhradně jednalo o nahodilou těžbu.

Nejvíce dřeva se v uplynulých pěti letech vytěžilo v Kraji Vysočina, 22,1 % z celorepublikového objemu, kdy se téměř výhradně (z 97 %) jednalo o nahodilou těžbu. Ve většině krajů v posledních pěti letech nahodilá těžba představovala více než 80 % z celkového objemu těžby. Nejméně byly kůrovcem a polomy zasaženy lesy v Karlovarském a Zlínském kraji, ve kterých podíl nahodilé těžby tvořil 64 %, resp. 70 %.

Po kůrovcové kalamitě se od roku 2019 intenzivně zalesňovalo s mírnou převahou listnatých dřevin.

Jako reakce na kalamitu, v jejímž důsledku vznikaly holiny, se v posledních letech zvýšila plocha zalesňování, ve kterém celorepublikově na rozdíl od předchozích let mírně (z 50,3 %) převažovaly listnaté dřeviny. Nejvíce se zalesňovalo v Kraji Vysočina (ze 47 % listnáči). Podíl listnatých dřevin na zalesnění byl mezi kraji v předchozích pěti letech nejvyšší v Moravskoslezském kraji (65 %) a nejnižší v Plzeňském kraji (37 %).

Regionální data z průmyslu jsou za průmyslové podniky se 100 a více zaměstnanci a sídlem v kraji.

Z oblasti průmyslu má statistika do úrovně krajů k dispozici údaje za podniky, které v daném roce zaměstnávaly 100 a více zaměstnanců a měly sídlo v příslušném kraji. Výsledky a zejména jejich srovnání v čase může být ovlivněno tím, že se zařazení podniku do souboru vykazujících subjektů na základě neměnných kritérií může rok od roku lišit. Přepočty na srovnatelnou organizační strukturu se neprovádějí, a proto se v této části omezíme pouze na vývoj počtu subjektů a jejich zaměstnanců.

Počet zaměstnanců velkých průmyslových firem byl v roce 2023 ve většině krajů nižší než v roce 2019.

Poté, co v letech 2019 až 2021 počet velkých průmyslových podniků i počet jejich zaměstnanců ve většině krajů mírně klesal, se v letech 2022 a 2023 již počet podniků spíše mírně zvyšoval. Počet zaměstnanců se však v roce 2022 zvýšil jen v polovině krajů a v Česku celkem, v roce 2023 se již většinou zaměstnanost znovu snížila. Při porovnání roků 2019 a 2023 se v Česku a v jeho deseti krajích počet velkých průmyslových podniků a jejich zaměstnanců snížil. Jen ve čtyřech krajích počet podniků vzrostl, přitom však ke zvýšení počtu zaměstnanců došlo jen ve dvou z nich – v Královéhradeckém a Jihomoravském kraji.

Nejvíce osob bylo zaměstnáno ve velkých průmyslových firmách středních Čech.

Největším průmyslovým zaměstnavatelem mezi regiony byl od roku 2018 Středočeský kraj (110 tis. zaměstnanců v roce 2023, podíl na Česku 13,6 %) a druhým největším Moravskoslezský kraj (96,1 tis. osob, resp. 11,8 %), který měl až do roku 2017 silnější zaměstnanost v průmyslu než střední Čechy. Nejméně zaměstnanců ve velkém průmyslu dlouhodobě uváděl nejmenší Karlovarský kraj (15,6 tis. osob, podíl na ČR 1,9 %).

Objem stavebních prací „S“ v krajích většinou rostl, v roce 2020 a 2023 v šesti krajích meziročně poklesl.

Objem stavebních prací „S“ podle dodavatelských smluv (v b. c.; tedy včetně cenového vlivu), provedených stavebními podniky s 20 a více zaměstnanci na stavbách v tuzemsku, se v letech 2019 až 2023 ve většině krajů každoročně zvyšoval, nejvíce v roce 2022, kdy růst zaznamenaly všechny kraje (v Česku +21 %).

Horší byla situace v pandemickém roce 2020 a v roce 2023, kdy objem „S“ v b. c. meziročně v šesti krajích klesl, což se projevilo v celorepublikových výsledcích v roce 2020 jako výrazné zpomalení a v roce 2023 jako stagnace. V uplynulém pětiletém období rostl objem „S“ nepřetržitě pouze v Pardubickém kraji.

V přepočtu na 1 obyvatele byl největší objem prací proveden na stavbách v hl. městě Praze a nejnižší v Libereckém kraji.

Dlouhodobě nejvyšší stavební aktivita probíhala v hlavním městě, a to jak absolutně, (vyjádřeno objemem stavebních prací podle dodavatelských smluv v hodnotě „S“), tak relativně, po přepočtu na obyvatele. V posledních pěti letech z celkového objemu stavebních prací „S“ v tuzemsku byla v hl. městě Praze provedena jedna pětina. Druhý největší objem stavebních prací „S“ absolutně (12,2 % z tuzemského objemu) i relativně byl realizován v Jihomoravském kraji. Po přepočtu na obyvatele se pak dále nadprůměrně stavělo v Jihočeském a Pardubickém kraji, a naopak s nejnižší intenzitou v Libereckém kraji. Z celkového objemu „S“ podle směru výstavby v posledních letech mělo hl. město Praha mezi kraji nejvyšší podíl bytových budov (téměř 1/3) a nejnižší podíl inženýrských staveb. Nejvyšším podílem inženýrských staveb (téměř polovina z objemu „S“ v kraji) se vyznačovala výstavba v Jihočeském a Ústeckém kraji, což do značné míry souviselo s výstavbou dálnic.

V úhrnu let 2019 až 2023 dosahoval podíl prací pro veřejné zadavatele méně než 48 %.

Z celkového objemu „S“ v posledních pěti letech tvořily v Česku práce pro veřejné zadavatele 47,4 %, přitom nejvyšší (51 %) byl jejich podíl při pandemické krizi. Většinou se jednalo o inženýrské a vodohospodářské stavby, které v Česku z objemu prací pro veřejné zadavatele v úhrnu let 2019 až 2023 tvořily 63,7 %. Regionálně byl podíl prací pro veřejné zadavatele z objemu prací provedených na stavbách v kraji nejvyšší v Pardubickém a Jihočeském kraji (61,2 %, resp. 58,1 %) a nejnižší v hl. městě Praze a Karlovarském kraji (34,6 %, resp. 37,8 %).

Počet zahájených a dokončených bytů v prvním pandemickém roce většinou poklesl. Pozastavení a odložení výstavby se v Česku v roce 2021 promítlo do rekordního počtu zahájených bytů.

Růst bytové výstavby z let 2015 až 2019 pozastavila pandemická krize. V roce 2020 se počet zahájených a dokončených bytů ve většině krajů a v celém Česku meziročně snížil. Hned v následujícím roce počet zahájených bytů skokově vzrostl především zásluhou nové výstavby bytových domů v hl. městě Praze, Středočeském a Jihočeském kraji. Díky tomu pak v republikovém úhrnu, v hl. městě Praze i v Jihočeském kraji dosáhl rekordní hodnoty za posledních třicet let. Od roku 2022 počet zahájených bytů ve většině krajů klesal. V roce 2023, kdy již působil efekt rostoucích cen a problémů s dodávkami stavebních materiálů, to bylo především vlivem menší výstavby nových RD, když v Česku počet bytů zahájených v nových rodinných domech poklesl o více než čtvrtinu, zatímco počet zahájených bytů v nových bytových domech se snížil o desetinu.

Počet dokončených bytů v roce 2022 díky novým bytovým domům dosáhl v Česku téměř rekordního počtu.

Dokončování bytové výstavby ve druhém pandemickém roce 2021 celorepublikově stagnovalo. V roce 2022 došlo ve většině krajů k oživení ve fázi dokončování výstavby především zásluhou dokončení nových bytových domů. Tehdy dosáhl celkový počet dokončených bytů v Česku druhé nejvyšší hodnoty za posledních třicet let. V roce 2023 počet dokončených bytů meziročně sice poklesl, přesto byl při pohledu na uplynulé desetiletí ve všech krajích nadprůměrný.

V počtu zahájených i dokončených bytů se zvýšil podíl bytů v nových bytových domech a snížil podíl bytů v nových rodinných domech.

Ve struktuře bytové výstavby se ve sledovaném období začal významně snižovat podíl bytů v nových rodinných domech a zvyšovat podíl bytů v nových bytových domech. Zatímco v roce 2018 bylo v Česku téměř 58 % bytů zahájeno v nových RD, od roku 2021 klesl jejich podíl pod 50 %, v roce 2023 představoval 41 %. Podíl zahájených bytů v nových bytových domech se zvýšil z 22 % v roce 2018 na 38 % v roce 2021 a 2023. V úhrnu uplynulých pěti let se v Česku zahájené byty v nových RD podílely na celkovém počtu zahájených bytů 48,4 %, a zahájené byty v nových

bytových domech 34,4 %. Ve struktuře dokončených bytů se snížení podílu bytů v nových rodinných domech projevilo se zpožděním, jejich podíl v roce 2018 představoval 56,6 % a v roce 2023 necelých 50 %.

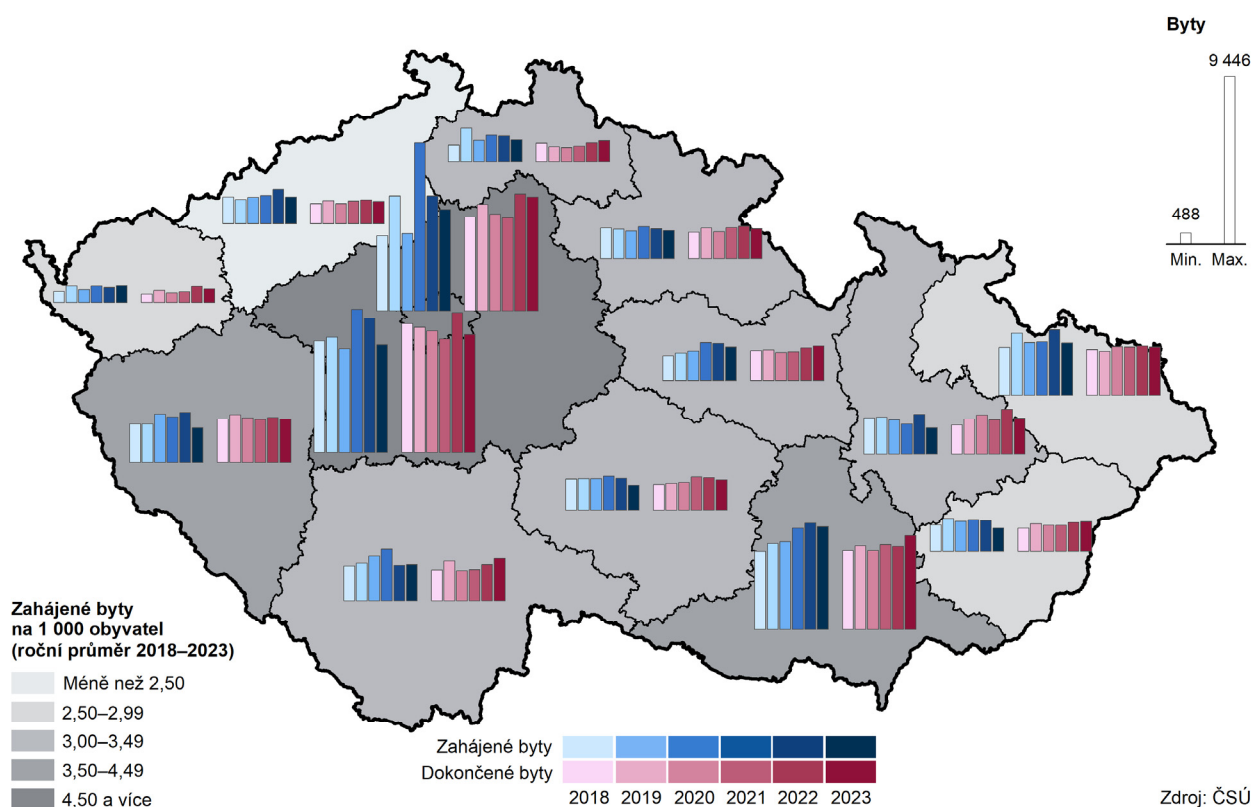
Nejvyšší podíl bytů v nových bytových domech byl v hl. městě Praze a nejvyšší podíl bytů v nových rodinných domech ve středních Čechách.

Regionálně byl podíl zahájených bytů v nových RD nejnižší v hl. městě Praze (za posledních 5 let pod 8 %) a nejvyšší, téměř dvoutřetinový byl ve Středočeském kraji. Naopak nejvyšší podíl zahájených bytů v nových BD byl v hl. městě Praze (81 %) a nejnižší v Ústeckém kraji (8 %). V Ústeckém kraji, kde podíl bytů v nových RD činil necelých 62 %, tvořily významnou část zahajované výstavby byty zahájené formou změny dokončených staveb (29 %).

Nejvíce bytů se stavělo ve Středočeském kraji a hl. městě Praze.

Absolutně největší počet bytů byl zahájen a dokončen ve Středočeském kraji, hl. městě Praze a Jihomoravském kraji, v souhrnu se na celorepublikovém počtu zahájených i dokončených bytů podílely 48 %. Tyto kraje byly na špici také v intenzitě bytové výstavby (po přepočtu na 1 tis. obyvatel), kdy se mezi ně zařadil ještě Plzeňský kraj s nadprůměrnou intenzitou zahajování a dokončování bytové výstavby za uplynulých pět let. V ostatních krajích byla intenzita podprůměrná, nejnižší v Ústeckém kraji.

Bytová výstavba v krajích v letech 2018 až 2023

Opatření přijatá proti šíření koronaviru ochromila cestovní ruch.

Pandemie koronaviru zvrátila ve 2. čtvrtletí roku 2020 do té doby ve všech krajích rostoucí trend návštěvnosti a ochromila na dva roky cestovní ruch. Pouze letní sezóna, 3. čtvrtletí 2020 a 2021, kdy došlo k uvolnění opatření, byla srovnatelná s předchozími roky, i když s rozdílnou skladbou hostů, ve které výpadek nerezidentů alespoň částečně eliminovali rezidenti.

V roce 2023 již většina krajů překonala předpandemický počet hostů v HUZ...

Během roku 2022 již cestovní ruch ožíval a v roce 2023 počet hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních (HUZ) většiny krajů překonal předpandemickou úroveň. Zahraniční návštěvnost na ni sice většinou stále ještě nedosáhla, ale chybějící nerezidenty zpravidla nahradili tuzemští hosté. Pouze v hl. městě Praze, Jihočeském a Ústeckém kraji se ve srovnání s rokem 2019 ubytovalo méně hostů, ale to stačilo, aby celkový počet hostů v HUZ Česka těsně nedosáhl hodnoty roku 2019 (-21 tis. osob).

...nedosáhly ho 3 kraje – hl. město Praha a Jihočeský a Ústecký kraj – a těsně také celá republika.

Ztráta hl. města Prahy v roce 2023 na předpandemický rok 2019 v celkovém počtu hostů byla 602 tis. osob (939 tis. nerezidentů), ztráta Jihočeského kraje byla 142 tis. osob (206 tis. nerezidentů), ztráta Ústeckého kraje, který patřil dlouhodobě k nejméně navštěvovaným krajům Česka, byla podstatně menší – 34 tis. osob (11 tis. nerezidentů). V Ústeckém kraji jako jediném chyběli ve srovnání s rokem 2019 vedle nerezidentů také rezidenti.

Protože se zkrátila délka pobytu hostů, byly výsledky podle počtu přenocování horší. Hodnot roku 2019 nedosáhlo 6 krajů a celé Česko.

Vzhledem k tomu, že oproti roku 2019 se průměrná délka pobytu hostů v roce 2023 ve většině krajů poněkud zkrátila, byly výsledky podle počtu přenocování v HUZ horší než podle počtu hostů. Kromě hl. města Prahy, Jihočeského a Ústeckého kraje nepřekonal předpandemický počet přenocování dále kraje Karlovarský, Zlínský a Moravskoslezský, v celém Česku do předpandemického počtu chyběla 1,2 mil. přenocování (2,1 %).

Cestovnímu ruchu jednoznačně dominuje hl. město Praha, druhý největší počet hostů se ubytoval v Jihomoravském kraji a druhý největší počet přenocování patřil díky lázeňství Karlovarskému kraji.

Dominantní postavení v cestovním ruchu mělo dlouhodobě hl. město Praha, kde podstatnou část z ubytovaných v HUZ tvořili cizinci. Přestože počet hostů hl. města Prahy poklesl, podílelo se hl. město Praha na celorepublikovém počtu hostů více než jednou třetinou, přitom na počtu nerezidentů 61 % a na počtu rezidentů 13 %. Druhý největší počet hostů ubytovaných v HUZ měl dlouhodobě Jihomoravský kraj (v roce 2023 podíl na Česku 9,9 %) a třetím nejnavštěvovanějším byl obvykle Jihočeský kraj (podíl 7,5 %). Podle počtu přenocování se v žebříčku krajů po hl. městě Praze umístil v roce 2023 díky lázeňství Karlovarský kraj (podíl na Česku 9,1 %), který druhé místo obsazoval i v době před pandemií. V Karlovarském kraji jako jediném z mimopražských krajů ve skladbě hostů obvykle převažovali nerezidenti. V letech 2020 až 2022, kdy zahraniční cestovní ruch skomíral, se Karlovarský kraj počtem přenocování propadl v regionálním žebříčku na třetí až páté místo. Na konci pomyslného žebříčku krajů podle počtu hostů i podle počtu jejich přenocování se umisťoval Pardubický kraj.

Životní prostředí

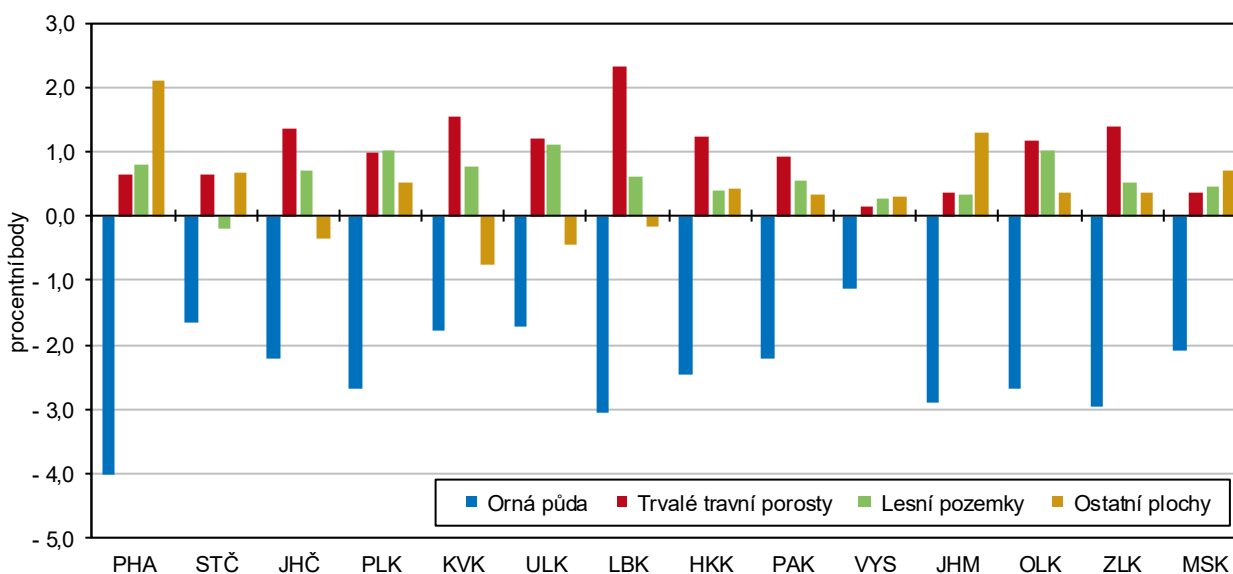
Orná půda ubývá především ve prospěch trvalých travních porostů.

Výměra orné půdy v ČR klesá, v porovnání s rokem 2001 byla její plocha v loňském roce menší o 174,5 tis. ha (o 5,7 %). Podíl orné půdy na celkové výměře ČR poklesl za tuto dobu o 2,2 p. b. Snížení podílu orné půdy na celkové výměře jsme zaznamenali ve všech krajích ČR, nejvíce se snížil v hl. městě Praze (o 4,0 p. b.). Ve většině krajů se tento pokles uskutečnil především ve prospěch podílu trvalých travních porostů. Především ve prospěch ostatních ploch se naproti tomu podíl orné půdy snížil v hl. městě Praze a Jihomoravském kraji. Podíl trvalých travních porostů, stejně jako zahrad a vodních ploch, rostl ve všech krajích. Podíl trvalých travních porostů na celkové výměře vzrostl od roku 2001 nejvíce v Libereckém kraji (o 2,3 p. b.), celorepublikově se zvýšil o 0,9 p. b., podíl zahrad se zvýšil nejvíce ve Zlínském a Středočeském kraji (o 0,6 resp. 0,5 p. b.). Podíl lesní půdy se zvýšil ve všech krajích ČR s výjimkou Středočeského, kde došlo v porovnání s rokem 2001 k poklesu o 0,2 p. b. Největší nárůst podílu lesních ploch na celkové výměře zaznamenali v Ústeckém kraji (o 1,1 p. b.). Stejně jako v případě orné půdy klesá v ČR i výměra ovocných sadů, jejich rozloha byla v porovnání s rokem 2001 vloni menší o 13,1 %.

Graf 5.7 Změna podílů vybraných druhů půdy na celkové výměře kraje za období 2001–2023

Zdroj: ČÚZK

Stále více půdy je obhospodařováno způsoby šetrnými k životnímu prostředí.

Dlouhodobě se rozšiřuje plocha obhospodařovaná způsoby šetrnými k životnímu prostředí. Nejvíce se takové půdy vloni soustředilo v Jihočeském a Plzeňském kraji. Nejrychleji se v uplynulých pěti letech rozšiřovaly plochy obhospodařované způsoby šetrnými k životnímu prostředí ve Středočeském kraji a také v hl. městě Praze, která však disponuje v porovnání s ostatními kraji výrazně menší výměrou zemědělské půdy a nárůst výměry v absolutním vyjádření je tak z pohledu celé ČR zanedbatelný.

Nejvíce vody spotřebují domácnosti v hl. městě Praze.

Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele nejprve v letech 2019–2021 meziročně rostlo, v letech 2022 a 2023 došlo ve všech krajích k poklesu. V porovnání s rokem 2018 poklesla spotřeba vody v roce 2023 ve většině krajů, nejvíce v Jihočeském kraji (o 7,1 %). Ve dvou krajích došlo k nárůstu spotřeby, a to ve Zlínském a Královéhradeckém kraji (o 1,8 resp. 0,2 %). Největší spotřebu vody dlouhodobě zaznamenáváme v hl. městě Praze, kde vloni bylo v průměru domácnostem fakturováno 103,8 litrů/osobu/den. Naopak dlouhodobě nejnižší je spotřeba ve Zlínském kraji, kde vloni dosáhlo specifické množství vody fakturované domácnostem 77,1 litrů/osobu/den. Celorepublikově byla spotřeba vody v domácnostech vloni při porovnání s rokem 2018 nižší o 2,5 litru/osobu/den (o 2,8 %).

Meziročně došlo k výraznému nárůstu ceny vodného i stočného. Nejdražší vodu měli vloni v Ústeckém kraji.

Cena vodného a stočného rostla ve všech krajích po celé sledované období, nejvýraznější byl nárůst mezi roky 2022/2023. Během posledních 5 let se cena vody nejvíce zvýšila v Pardubickém kraji (o 45,5 %), nejméně vzrostla v Jihočeském kraji (o 28,9 %). Ke krajům s nejvyšší cenou vody patří v posledních letech Liberecký kraj, hl. město Praha a Ústecký kraj, ve kterém jako v jediném kraji přesáhla cena za 1 m³ fakturované vody vloni hranici 60 Kč (62,20 Kč). Nejnižší cenu fakturované vody mají dlouhodobě v Olomouckém kraji, v roce 2023 to bylo 45,60 Kč za 1 m³.

Cena stočného byla nejvyšší v hl. městě Praze.

Stejně jako cena vody, i cena stočného zaznamenala v posledních letech nejvýraznější nárůst mezi roky 2022 a 2023. Tento nárůst dosáhl nejvyšších hodnot ve Zlínském kraji (26,4 %), nejméně vzrostla meziročně cena stočného v Ústeckém kraji (o 11,8 %). V porovnání s rokem 2018 vzrostla cena stočného nejvíce

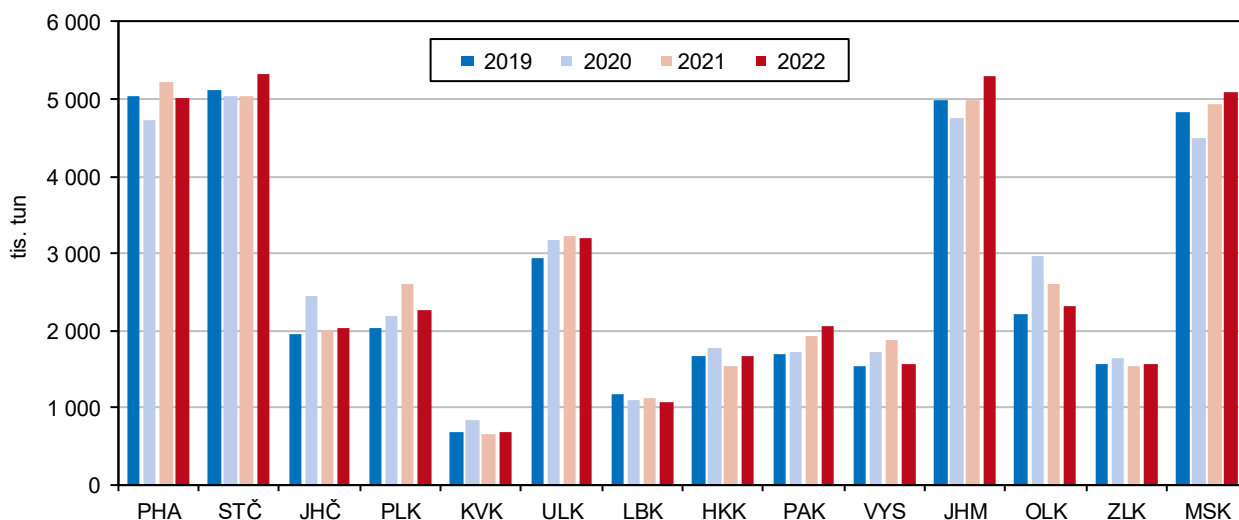
v hl. městě Praze (o 67,1 %), kde zákazníci v roce 2023 platili i nejvyšší stočné v ČR (56,80 Kč/m³). Nejméně cena stočného vzrostla za uplynulých 5 let v Ústeckém kraji (o 27,3 %). Nejnižší stočné dlouhodobě platí zákazníci v Kraji Vysočina (vloni to bylo 37,70 Kč/m³), v porovnání s ostatními kraji je nízké stočné účtováno také obyvatelům Jihočeského a Plzeňského kraje.

Nejvíce znečištěné ovzduší má hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj.

Mezi kraje s nejvíce znečištěným ovzduším patří hl. město Praha, Ústecký a Moravskoslezský kraj. V Ústeckém a Moravskoslezském kraji jsou příčinou vysokých měrných emisí převážně stacionární zdroje, na území hl. města Prahy se na znečištění podílejí především mobilní zdroje. Z dlouhodobého pohledu je celkové znečištění stacionárními a mobilními zdroji nejvyšší v případě tuhých znečišťujících látek a oxidů dusíku v hl. městě Praze, emisemi SO₂ je nejvíce zasažen Ústecký kraj a emise CO jsou nejvyšší v Moravskoslezském kraji. V porovnání s ostatními kraji jsou emise CO rovněž výrazně vyšší i v hl. městě Praze.

Graf 5.8 Produkce odpadů

Zdroj: ČSÚ

Celková produkce odpadů nejvíce vzrostla v porovnání s rokem 2018 v Pardubickém kraji.

Produkce odpadů se v posledních letech v jednotlivých krajích vyvíjela různě, celorepublikově byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 vyšší o 3,0 %. Za toto období se zvýšila v osmi krajích, nejvíce v Pardubickém kraji (o 36,4 %), což se projevilo i v nejvýraznějším nárůstu produkce odpadů v přepočtu na 1 obyvatele (o 34,6 %). Nejvíce se celková produkce odpadů snížila v Karlovarském kraji, kde byla v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 nižší o 28,8 %. V přepočtu na jednoho obyvatele činil tento pokles 27,9 %. Produkce nebezpečného odpadu naproti tomu jak celorepublikově, tak i ve většině krajů, klesala. Nejvíce se snížila v Karlovarském kraji, a to o 66,1 %. Kromě Královéhradeckého a Olomouckého kraje a Kraje Vysočina vzrostla produkce nebezpečného odpadu především v Pardubickém kraji, kde byl tento nárůst nejvyšší (41,9 %).

Objem vyprodukovaného komunálního odpadu se nejvíce zvýšil v Jihomoravském kraji.

Stejně jako celková produkce odpadů, vzrostla za sledované období celorepublikově i produkce komunálního odpadu. Nejvyšší nárůst byl zaznamenán v Jihomoravském kraji, kde byla produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele v roce 2022 v porovnání s rokem 2018 vyšší o 10,0 %. Ve čtyřech krajích produkce komunálního odpadu v přepočtu na 1 obyvatele poklesla, a to v Ústeckém a Královéhradeckém kraji a v Kraji Vysočina a v hl. městě Praze.

Největší investice vložili do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v hl. městě Praze.

Celkové investice na ochranu životního prostředí, vynaložené v roce 2023 v ČR, dosáhly hodnoty 36 617,5 tis. Kč. V uplynulých šesti letech vložili každoročně nejvíce prostředků do ochrany životního prostředí investoři se sídlem v hl. městě Praze (v roce 2023 to bylo 11 770,2 tis. Kč; 32,1 % všech investovaných prostředků v ČR). Druhý nejvyšší objem prostředků je pravidelně investován v Moravskoslezském kraji (v roce 2023 to bylo 4 803,4 tis. Kč; 13,1% podíl na ČR). Naopak nejméně prostředků investovali do ochrany životního prostředí ve sledovaném období investoři v Karlovarském kraji a od roku 2019 i Libereckém kraji – jejich podíly nepřesáhly jednotlivě 2% podíl na celkovém objemu investovaných prostředků v ČR.

Největší objem prostředků směřoval do nakládání s odpadními vodami.

Ze sledovaných účelů investic do ochrany životního prostředí se v roce 2023 v rámci ČR nejvíce investovalo do nakládání s odpadními vodami, nejvyšší objemy prostředků sem směřovali investoři z osmi krajů. Investoři se sídlem v hl. městě Praze, Jihočeském, Ústeckém a Moravskoslezském kraji nejvíce investovali do ochrany ovzduší a klimatu a do nakládání s odpady směřovaly nejvyšší objemy prostředků od investorů z Libereckého a Královéhradeckého kraje.

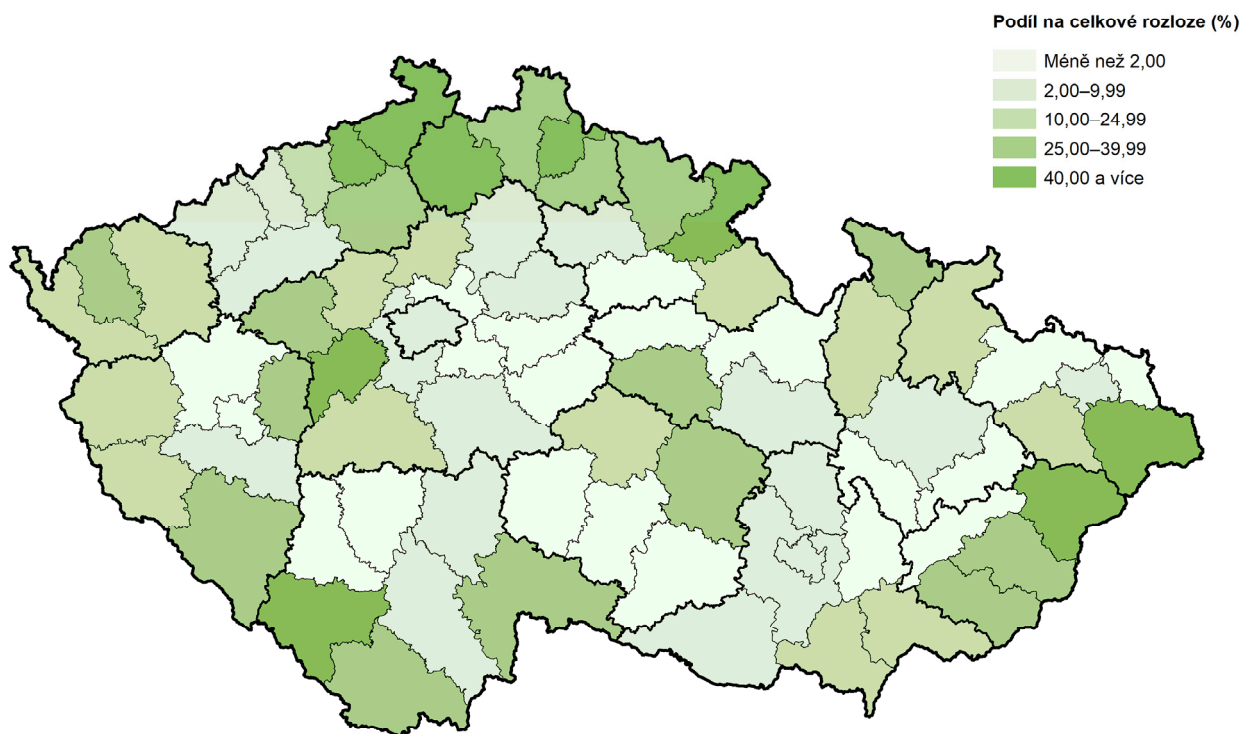
Nejvíce se v přepočtu na 1 obyvatele investovalo do životního prostředí v Jihočeském kraji.

Investice na ochranu životního prostředí z pohledu kraje, kde byla investice uskutečněna, byly v loňském roce nejvyšší v Jihočeském kraji, kde objem vynaložených prostředků dosáhl 5 140 Kč na 1 obyvatele kraje. Druhý nejvyšší objem investic v přepočtu na 1 obyvatele byl vynaložen v Moravskoslezském kraji (4 585 Kč), jen o něco méně to bylo v Ústeckém kraji (4 508 Kč). Nejméně bylo do ochrany životního prostředí investováno na území Karlovarského kraje, a to 795 Kč na 1 obyvatele.

V případě neinvestičních nákladů směřovaly největší objemy prostředků do nakládání s odpady.

Neinvestiční náklady na ochranu životního prostředí dosáhly v ČR v roce 2023 objemu 93 631,6 tis. Kč. Z pohledu sídla investora vynaložili nejvíce nákladů na ochranu životního prostředí investoři se sídlem na území hl. městě Prahy, a to 20 104,3 tis. Kč, což bylo 21,5 % všech prostředků vynaložených v ČR. Ve všech krajích investoři vynaložili největší objem prostředků na nakládání s odpady. Tento účel byl nejvíce preferovaný investory sídlícími v Královéhradeckém kraji, kteří na něj vynaložili 85,3 % veškerých jimi vynaložených neinvestičních nákladů na ochranu životního prostředí.

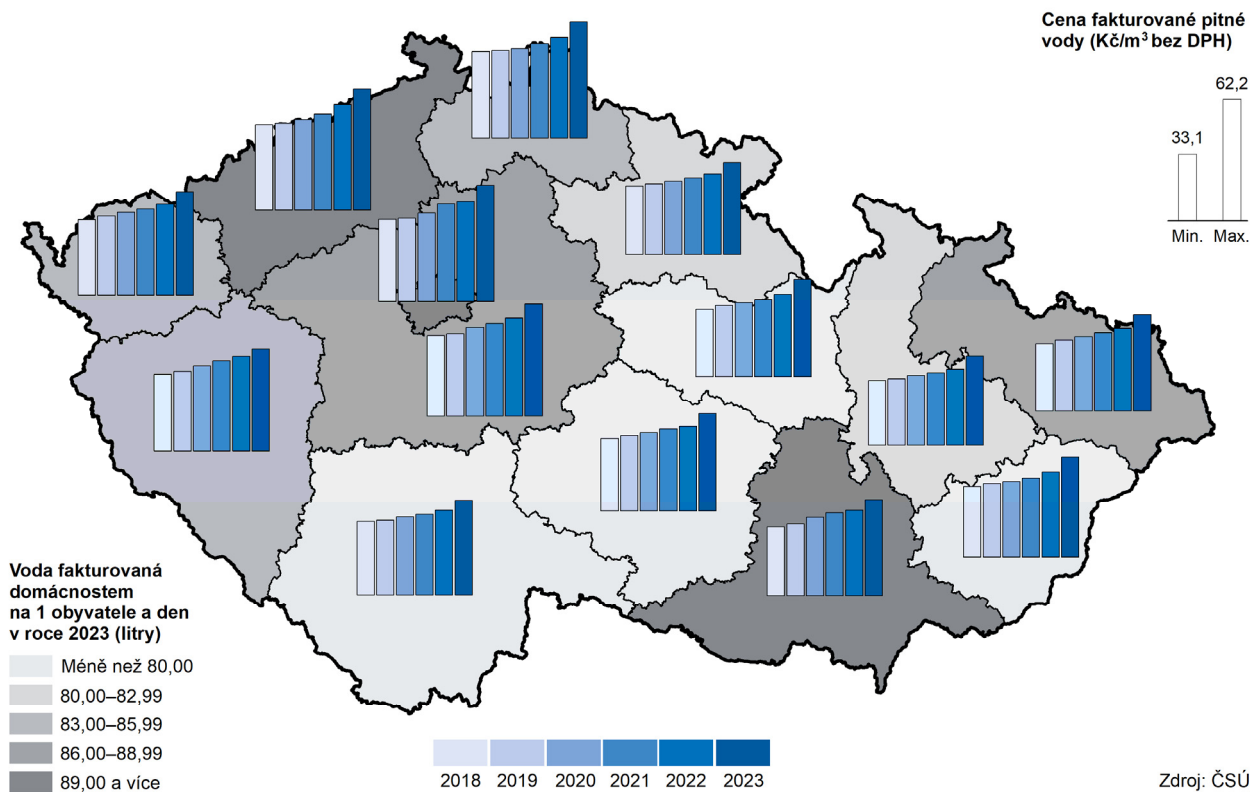
Zvláště chráněná území v okresech k 31. 12. 2023

Pozn.: zahrnutý národní parky, chráněné krajinné oblasti, národní přírodní rezervace, přírodní rezervace, národní přírodní památky a přírodní památky, se zohledněním vzájemných překryvů chráněných území (bez započtení maloplošných ZCHÚ ležících na území velkoplošných ZCHÚ)

Zdroj: AOPK ČR

Spotřeba vody a cena vody v letech 2018 až 2023

Zdroj: ČSÚ

Tabulková příloha

Tab. 1.1 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – demografický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel (‰)															
2018	0,1	2,3	0,8	0,1	-0,3	-2,5	-1,5	0,0	-0,6	-0,0	0,3	0,9	-0,4	-0,4	-1,0
2019	-0,0	2,1	1,0	-0,3	-0,6	-2,0	-1,4	0,1	-0,7	0,2	-0,3	1,0	-0,9	-0,9	-1,4
2020	-1,8	0,8	-0,6	-1,9	-2,0	-4,6	-3,5	-1,6	-2,1	-1,8	-2,2	-1,0	-2,4	-3,4	-3,5
2021	-2,7	0,6	-1,2	-2,6	-3,4	-7,0	-4,9	-3,4	-3,9	-3,1	-1,8	-1,8	-3,5	-3,4	-4,5
2022	-1,8	0,5	-0,6	-2,0	-2,0	-4,0	-3,2	-2,4	-2,0	-2,1	-1,7	-1,0	-2,4	-2,3	-3,5
2023	-2,0	0,3	-1,0	-2,4	-1,9	-4,1	-3,9	-2,6	-2,6	-1,7	-1,9	-1,4	-2,6	-2,4	-3,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel (‰)															
2018	3,6	8,5	11,4	2,9	7,0	-0,2	1,2	2,3	0,5	3,8	0,4	2,9	-0,7	0,2	-1,1
2019	4,1	9,8	10,5	3,4	9,5	1,2	1,6	2,9	1,9	4,3	1,3	2,7	0,1	0,3	-0,9
2020	2,5	7,3	9,9	1,1	3,9	-0,0	-1,4	-1,2	0,6	2,1	0,3	3,8	0,1	-0,8	-3,0
2021	4,8	12,1	11,5	3,6	7,5	0,6	1,5	3,5	0,9	3,3	1,8	4,7	0,3	1,1	-0,1
2022	30,6	60,7	37,4	25,5	46,6	39,6	19,8	28,4	25,0	29,2	22,7	28,0	16,5	16,3	13,3
2023	8,7	19,7	12,5	5,8	15,0	9,1	2,5	6,1	5,7	5,1	8,1	9,2	4,3	2,8	3,0
Úhrnná plodnost¹⁾															
2018	1,708	1,563	1,743	1,742	1,696	1,593	1,688	1,749	1,739	1,742	1,750	1,763	1,725	1,703	1,676
2019	1,709	1,521	1,763	1,745	1,702	1,677	1,726	1,759	1,717	1,814	1,815	1,754	1,680	1,653	1,666
2020	1,709	1,508	1,747	1,751	1,688	1,620	1,719	1,757	1,758	1,773	1,802	1,728	1,788	1,711	1,674
2021	1,826	1,713	1,899	1,866	1,792	1,690	1,785	1,775	1,845	1,853	1,947	1,832	1,821	1,878	1,780
2022	1,639	1,476	1,662	1,692	1,619	1,500	1,639	1,574	1,679	1,665	1,751	1,684	1,711	1,675	1,625
2023	1,456	1,308	1,492	1,484	1,400	1,315	1,428	1,415	1,507	1,516	1,567	1,476	1,536	1,543	1,463
Index stáří k 31. 12.²⁾															
2018	123,2	119,6	103,0	127,0	129,7	132,4	120,1	122,6	136,3	126,5	130,4	123,6	130,2	134,8	128,9
2019	124,6	119,1	103,9	129,3	130,5	134,5	122,7	124,3	138,8	127,8	131,6	124,5	132,5	137,2	131,0
2020	125,5	118,9	104,4	130,8	131,8	136,5	124,2	124,9	140,7	128,7	132,8	125,1	133,7	138,2	132,3
2021	128,1	123,4	105,4	133,6	134,3	141,8	128,4	128,5	142,9	130,6	134,5	125,5	136,3	140,8	135,9
2022	126,1	116,4	103,5	132,8	130,6	139,5	128,5	127,0	141,6	128,5	133,2	123,6	136,3	141,0	136,6
2023	129,5	117,4	106,3	137,2	134,0	144,8	133,2	131,3	145,5	131,9	136,7	126,5	140,1	145,3	141,3
Naděje dožití mužů při narození (roky) – dvouleté období															
2018	76,0	78,3	76,1	76,3	76,2	74,5	74,2	75,4	77,2	76,5	76,9	76,3	75,6	75,8	74,5
2019	76,2	78,4	76,3	76,6	76,4	74,9	74,4	76,1	77,2	76,6	76,7	76,6	75,7	75,9	74,5
2020	75,8	78,2	76,2	76,2	76,0	74,5	73,9	76,0	76,8	76,1	75,9	76,3	75,1	75,1	73,9
2021	74,7	77,1	75,1	75,2	74,7	72,8	72,7	74,7	75,5	75,1	75,6	75,3	74,1	74,1	72,8
2022	75,1	77,1	75,4	75,6	75,2	73,2	73,1	74,9	75,8	75,6	76,2	75,6	74,7	75,0	73,2
2023	76,5	78,2	76,6	76,9	77,0	75,2	74,5	76,2	77,7	76,9	77,3	77,0	76,1	76,5	74,8
Naděje dožití žen při narození (roky) – dvouleté období															
2018	81,9	83,0	81,6	82,0	81,6	79,9	80,0	81,7	82,6	82,3	83,0	82,7	81,9	82,4	81,1
2019	82,0	83,0	81,9	82,1	81,9	80,2	80,2	81,7	82,5	82,2	82,7	82,8	82,1	82,6	81,2
2020	81,7	82,9	81,6	81,9	81,9	80,0	79,9	81,5	82,4	81,9	82,3	82,4	81,7	81,9	80,9
2021	80,9	82,3	80,9	81,1	81,1	78,8	79,0	80,7	81,5	81,0	81,7	81,6	81,0	81,2	80,1
2022	81,3	82,8	81,4	81,3	81,1	79,2	79,2	81,0	81,6	81,2	81,9	81,9	81,2	81,8	80,3
2023	82,4	83,8	82,5	82,3	82,2	81,1	80,4	82,3	82,5	82,8	82,9	83,1	82,4	83,0	81,4
Podíl cizinců (bez azylantů) na obyvatelstvu (%)															
2018	5,3	15,7	5,6	3,3	6,1	7,0	4,5	4,8	3,0	3,4	2,1	4,2	1,9	1,8	2,3
2019	5,5	15,9	5,9	3,6	6,7	7,2	4,7	5,1	3,2	3,7	2,3	4,4	2,1	1,9	2,4
2020	5,9	17,1	6,4	3,7	7,1	7,5	4,8	5,1	3,4	3,9	2,5	4,9	2,2	2,0	2,3
2021	6,3	18,5	6,8	4,0	7,5	7,5	4,8	5,6	3,4	4,3	2,8	5,4	2,2	2,2	2,5
2022	10,3	25,4	11,0	7,3	13,3	13,1	7,6	9,5	7,0	8,0	6,0	9,1	4,5	4,6	4,7
2023	9,8	24,8	10,2	6,8	12,8	12,3	6,9	8,9	6,5	7,4	5,8	8,7	4,3	4,3	4,4

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

Tab. 1.2 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – sociální vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové-hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho-moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko-slezský
Míra zaměstnanosti (%)															
2018	59,2	64,4	60,9	58,5	59,6	60,4	55,8	56,8	58,0	59,1	58,5	58,5	58,2	57,8	57,6
2019	59,2	64,5	61,4	57,9	60,0	59,7	55,8	56,6	58,6	59,2	58,7	58,9	57,4	57,3	56,9
2020	58,3	62,9	60,7	57,4	59,0	57,1	55,8	56,5	57,1	58,4	58,1	58,3	55,4	56,9	55,9
2021	58,1	63,3	60,1	58,1	59,1	55,3	56,0	56,1	57,3	57,8	57,1	57,9	56,0	56,3	55,4
2022 ¹⁾	58,1	63,4	60,2	57,0	59,7	58,6	56,3	55,9	56,4	57,1	57,5	58,3	56,0	56,4	55,1
2023 ¹⁾	58,4	64,5	59,6	56,8	58,5	60,1	57,6	55,3	56,5	57,7	58,6	58,1	57,1	57,2	55,2
Podíl nezaměstnaných osob k 31. 12. (%)²⁾ (MPSV)															
2018	3,07	1,93	2,64	2,38	2,12	2,93	4,50	3,18	2,31	2,19	3,02	3,86	3,37	2,61	4,65
2019	2,87	1,90	2,44	2,31	2,33	2,74	3,90	2,95	2,38	2,20	2,70	3,48	2,94	2,43	4,44
2020	4,02	3,51	3,52	3,19	3,36	5,45	5,46	4,06	3,11	2,92	3,31	4,55	4,11	3,22	5,55
2021	3,49	2,76	2,98	2,82	2,78	4,18	5,08	3,66	2,83	2,45	2,99	4,02	3,35	2,73	5,14
2022	3,72	3,04	3,23	2,98	2,94	4,24	5,54	3,97	3,10	2,86	3,08	4,36	3,63	2,89	5,12
2023	3,73	2,80	3,17	3,12	2,90	4,38	5,66	3,93	3,19	3,10	3,05	4,37	3,81	2,88	5,23
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných k 31. 12. (%)³⁾ (MPSV)															
2018	0,80	0,42	0,68	0,38	0,39	0,69	1,35	0,70	0,43	0,24	0,74	1,15	0,81	0,53	1,69
2019	0,60	0,33	0,51	0,27	0,34	0,50	0,87	0,51	0,34	0,21	0,50	0,87	0,50	0,35	1,38
2020	1,01	0,67	0,82	0,55	0,70	1,01	1,55	0,95	0,61	0,44	0,74	1,37	0,93	0,63	2,06
2021	1,27	1,10	1,00	0,80	0,88	1,66	2,05	1,24	0,75	0,52	0,88	1,61	1,09	0,78	2,31
2022	1,12	0,89	0,87	0,59	0,74	1,25	1,91	1,09	0,69	0,46	0,76	1,52	0,95	0,66	2,09
2023	1,20	0,90	0,97	0,69	0,77	1,42	2,22	1,20	0,80	0,59	0,82	1,56	1,05	0,71	2,11
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2018	253,9	345,8	271,7	238,7	245,9	231,8	219,9	233,1	244,9	240,9	247,6	245,2	227,1	233,1	228,0
2019	269,6	352,0	290,0	251,0	267,2	245,0	237,5	248,9	266,5	253,8	264,2	266,0	241,8	249,9	241,4
2020	275,1	354,9	279,6	260,5	274,4	245,5	251,0	255,7	270,5	263,7	272,7	274,1	250,5	258,8	250,8
2021	295,2	393,3	305,0	280,8	293,4	255,1	263,3	267,3	285,7	278,5	288,1	291,9	269,4	275,0	266,8
2022	326,8	423,3	340,0	312,1	323,1	296,7	292,8	295,1	314,4	311,9	321,8	323,9	297,4	302,9	300,6
2023
Medián mezd (Kč) (MPSV, MF)															
2018	29 184	34 338	30 048	27 909	30 055	26 774	27 901	28 882	28 348	27 851	28 211	28 728	27 253	27 398	27 653
2019	31 449	37 719	32 692	29 534	31 966	28 675	30 341	30 889	30 865	29 819	30 231	30 967	29 491	29 170	29 828
2020	33 195	38 732	34 518	31 508	33 961	30 314	32 404	32 590	32 880	31 734	32 354	32 837	31 571	30 999	31 924
2021	35 169	41 096	35 983	33 347	35 593	31 961	34 044	33 894	34 772	33 315	34 179	35 118	33 135	32 913	33 611
2022	37 418	43 950	38 431	35 267	37 500	33 679	36 133	35 643	36 734	35 357	36 078	37 733	35 107	34 968	35 723
2023	39 518	46 429	40 426	37 542	40 100	35 622	37 801	38 096	38 584	37 328	37 903	39 594	37 143	37 265	38 073
Průměrný měsíční starobní důchod sólo (Kč)⁴⁾ (MPSV)															
2018	12 435	13 299	12 605	12 325	12 380	12 054	12 272	12 301	12 282	12 190	12 164	12 279	12 063	12 207	12 503
2019	13 487	14 384	13 669	13 380	13 423	13 066	13 299	13 349	13 334	13 238	13 231	13 331	13 108	13 261	13 553
2020	14 502	15 439	14 703	14 393	14 434	14 030	14 291	14 343	14 346	14 250	14 248	14 343	14 100	14 279	14 570
2021	15 453	16 467	15 675	15 334	15 371	14 918	15 216	15 273	15 286	15 187	15 195	15 280	15 017	15 227	15 523
2022	18 098	19 268	18 361	17 949	18 002	17 436	17 819	17 877	17 905	17 800	17 826	17 910	17 595	17 855	18 176
2023	20 310	21 519	20 591	20 151	20 191	19 557	20 021	20 076	20 120	20 026	20 060	20 123	19 792	20 082	20 385
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (%)⁵⁾ (ČSSZ)															
2018	26,3	13,7	22,7	28,0	29,0	28,6	28,6	25,5	27,4	31,2	33,1	24,8	29,8	27,7	30,8
2019	26,7	13,8	23,0	28,7	29,3	29,0	28,9	25,9	27,9	31,8	33,8	25,2	30,4	28,2	31,3
2020	27,3	13,9	23,4	29,6	29,7	29,7	29,3	26,5	28,6	32,5	34,7	25,7	31,2	28,9	32,1
2021	28,2	14,2	24,1	30,8	30,5	30,5	29,9	27,4	29,7	33,5	36,1	26,6	32,4	30,3	33,2
2022	28,8	14,4	24,5	31,7	30,9	31,2	30,4	28,0	30,4	34,3	36,9	27,1	33,2	31,1	34,1
2023	31,0	16,1	26,7	34,1	32,8	33,3	32,3	30,3	32,6	36,5	39,5	29,3	35,5	33,6	36,4

¹⁾ data vypočtena dle nové metodiky, údaje předchozích let nejsou srovnatelné

²⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce (ÚP) ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

³⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

⁴⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

⁵⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

Tab. 1.3 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – ekonomický vývoj

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Králové- hradecký	Pardubický	Vysočina	Jiho- moravský	Olomoucký	Zlínský	Moravsko- slezský
Hrubý domácí produkt (HDP) na 1 obyvatele (tis. Kč)															
2018	509,2	1 137,0	450,7	407,7	459,1	324,5	355,7	387,2	447,8	408,4	403,9	480,8	392,5	425,2	415,6
2019	542,8	1 202,2	498,5	436,2	476,7	339,4	387,4	412,4	480,6	427,0	434,8	513,1	419,4	460,1	424,3
2020	533,6	1 173,0	466,5	437,5	467,5	327,8	374,7	404,0	480,6	437,0	448,2	519,7	422,6	449,5	410,2
2021	571,1	1 294,6	488,8	451,7	503,0	339,9	394,6	420,4	507,7	450,9	460,1	557,1	452,7	480,6	445,2
2022	635,0	1 453,6	557,6	480,5	553,5	377,9	440,7	457,7	543,1	513,2	474,3	624,8	503,7	524,9	499,8
2023
Vývoj HDP – předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny, %)															
2018	103,2	105,4	102,4	102,7	102,5	99,1	100,1	102,4	102,9	103,1	99,7	104,9	102,2	101,6	102,7
2019	103,0	102,7	108,3	102,9	100,6	100,3	104,6	102,9	103,7	101,1	103,1	102,9	102,7	104,7	98,4
2020	94,5	95,1	90,2	95,6	94,1	92,8	92,7	93,5	95,4	98,5	98,4	97,3	96,4	92,9	92,4
2021	103,6	107,3	101,8	99,7	103,9	99,1	101,1	100,6	102,5	100,0	97,6	103,6	103,2	104,0	104,4
2022	102,4	102,3	107,8	98,8	101,0	99,9	100,4	101,6	100,7	105,3	96,5	102,6	101,4	100,2	103,5
2023
Produkce zemědělského odvětví na 1 ha obhospodařované zemědělské půdy (tis. Kč)															
2018	38,6	43,4	33,1	34,4	20,8	33,9	24,7	39,3	50,1	45,2	47,1	35,4	35,9	29,6	
2019	40,0	45,0	34,4	36,1	21,3	35,4	25,1	40,4	50,8	47,7	48,4	36,8	36,5	31,2	
2020	42,3	46,9	36,4	38,3	23,0	36,9	28,2	43,6	53,9	50,4	49,5	39,0	40,4	33,1	
2021	47,4	54,9	38,4	42,8	24,6	46,1	29,3	50,0	57,8	52,2	58,1	44,9	44,8	36,3	
2022 ¹⁾	54,3	62,5	45,5	49,0	27,7	47,9	33,4	56,2	67,6	63,6	64,6	50,9	51,5	43,0	
2023	
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ve velkých průmyslových podnicích²⁾ (tis. fyzických osob)															
2018	863,5	81,3	108,8	50,4	61,5	18,4	63,1	47,8	49,0	49,6	50,5	72,1	47,9	55,1	108,0
2019	850,6	80,9	110,7	51,4	59,5	18,0	63,0	47,4	43,9	49,1	49,5	69,0	45,9	54,2	108,1
2020	827,0	78,0	109,5	49,2	57,0	16,9	61,0	44,5	46,7	48,0	47,7	67,5	44,7	51,7	104,7
2021	816,1	75,8	111,7	46,9	56,6	16,0	61,3	44,6	45,9	47,7	46,4	69,8	44,2	51,1	98,2
2022	820,5	77,6	111,1	46,6	57,4	16,2	61,3	44,0	45,7	47,9	45,6	72,2	45,2	51,8	97,8
2023	812,8	76,9	110,4	46,2	58,2	15,6	60,9	43,2	45,8	46,2	45,5	72,6	44,7	50,5	96,1
Stavební práce "S" podle místa stavby na 1 obyvatele³⁾ (tis. Kč)															
2018	25,8	44,8	21,4	32,3	24,0	24,5	23,4	18,0	22,2	21,5	23,7	27,7	23,7	18,1	20,3
2019	29,3	49,7	27,8	31,3	25,5	23,1	26,3	19,9	24,5	25,3	30,2	31,7	27,4	21,5	22,6
2020	30,1	48,6	25,5	31,3	29,6	22,2	28,1	19,0	28,2	29,6	34,3	34,7	30,3	21,2	21,3
2021	33,7	54,9	28,5	36,1	33,1	27,1	29,3	19,0	32,8	36,7	31,9	36,5	32,5	24,4	28,6
2022	39,8	61,5	35,3	40,6	38,8	39,4	33,5	25,4	35,0	44,4	32,1	44,9	40,0	32,7	32,6
2023 ⁴⁾	39,6	66,4	36,9	42,6	36,9	45,7	32,0	25,5	31,2	44,3	33,0	40,5	33,7	34,8	29,7
Dokončené byty na 1 000 obyvatel															
2018	3,2	4,1	5,3	2,7	4,2	1,7	1,4	2,4	2,7	3,2	2,8	3,8	2,6	2,2	2,1
2019	3,4	4,6	5,1	3,5	4,6	2,3	1,6	1,9	3,1	3,3	2,9	4,0	3,1	2,7	2,0
2020	3,2	4,1	4,9	2,6	4,2	1,9	1,4	1,8	2,7	3,0	3,1	3,7	3,5	2,5	2,3
2021	3,3	4,1	4,6	2,7	4,2	2,1	1,6	2,0	3,2	3,2	3,7	4,0	3,1	2,6	2,3
2022	3,7	4,9	5,5	3,1	4,2	3,2	1,7	2,3	3,3	3,5	3,5	3,9	4,0	2,8	2,3
2023	3,5	4,7	4,6	3,6	4,0	2,6	1,6	2,6	3,0	3,7	3,3	4,3	3,2	2,9	2,3
Počet přenocování hostů ubytovaných v hromadných ubytovacích zařízeních na 1 000 obyvatel															
2018	5 224	14 026	1 942	6 788	3 493	17 774	2 057	6 744	7 818	2 554	2 877	3 449	3 416	3 821	2 285
2019	5 345	14 050	1 960	6 959	3 628	18 318	2 125	7 156	8 121	2 560	2 854	3 554	3 659	3 899	2 370
2020	2 933	3 694	1 309	5 266	2 537	9 887	1 340	5 665	6 197	1 823	2 143	2 271	2 550	2 767	1 548
2021	3 040	4 149	1 470	5 287	2 659	9 984	1 412	5 037	5 529	1 937	2 390	2 594	2 649	3 028	1 629
2022	4 703	10 010	1 948	6 501	3 593	14 943	1 883	7 516	8 290	2 579	3 024	3 343	3 638	3 907	2 294
2023	5 134	12 269	2 096	6 824	3 665	17 271	1 981	7 437	8 300	2 654	3 032	3 464	3 715	3 900	2 301

1) semidefinitivní údaje

2) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

3) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

4) předběžné údaje

Tab. 1.4 Mezikrajské srovnání vybraných ukazatelů – životní prostředí

	Česká republika	kraje													
		Hl. město Praha	Středočeský	Jihočeský	Plzeňský	Karlovarský	Ústecký	Liberecký	Královéhradecký	Pardubický	Vysočina	Jihomoravský	Olomoucký	Zlínský	Moravskoslezský
Měrné emise oxidu siřičitého REZZO 1–4 (t/km²)¹⁾ (ČHMÚ)															
2018	1,22	0,54	1,41	0,32	0,51	1,97	5,22	0,33	0,72	1,31	0,25	0,18	0,60	0,81	2,90
2019	1,01	0,50	1,24	0,32	0,46	1,51	4,25	0,35	0,67	1,07	0,27	0,18	0,61	0,62	2,45
2020	0,84	0,53	0,82	0,27	0,41	1,05	2,97	0,31	0,55	1,00	0,24	0,14	0,54	0,60	2,30
2021	0,77	0,26	0,74	0,25	0,30	0,80	3,96	0,32	0,45	1,10	0,21	0,12	0,48	0,61	2,35
2022	0,82	0,31	0,73	0,26	0,36	1,13	2,81	0,33	0,47	1,27	0,19	0,12	0,41	0,58	1,97
2023	0,69	0,28	0,62	0,19	0,29	0,76	2,20	0,33	0,46	0,94	0,17	0,12	0,35	0,57	1,70
Měrné emise oxidů dusíku REZZO 1–4 (t/km²)¹⁾ (ČHMÚ)															
2018	2,34	17,93	2,23	1,17	1,15	2,04	5,70	1,65	1,48	3,01	1,33	1,83	1,56	1,69	3,89
2019	2,18	16,76	2,24	1,10	1,09	1,76	5,59	1,55	1,44	2,60	1,27	1,93	1,57	1,59	3,48
2020	1,96	15,25	1,92	1,02	0,98	1,72	5,07	1,44	1,31	2,18	1,17	1,76	1,43	1,44	3,19
2021	2,00	15,57	1,88	0,95	1,00	1,92	4,77	1,24	1,48	2,75	1,35	1,69	1,44	1,59	3,23
2022	1,98	15,77	1,88	0,97	1,02	1,45	4,74	1,24	1,49	2,92	1,33	1,63	1,42	1,54	3,01
2023	1,81	15,38	1,74	0,92	0,97	1,32	4,21	1,19	1,44	2,34	1,29	1,55	1,32	1,50	2,60
Produkce odpadů celkem na 1 obyvatele (kg)															
2018	3 580	3 979	3 668	3 344	3 306	3 211	3 559	2 385	3 138	2 897	3 325	4 429	4 177	2 502	3 830
2019	3 510	3 829	3 714	3 043	3 469	2 354	3 580	2 632	3 035	3 261	3 009	4 200	3 486	2 681	4 027
2020	3 607	3 563	3 618	3 782	3 719	2 889	3 860	2 473	3 224	3 289	3 398	3 983	4 679	2 845	3 753
2021	3 743	4 120	3 649	3 150	4 500	2 368	4 037	2 585	2 830	3 759	3 724	4 221	4 168	2 703	4 179
2022	3 643	3 743	3 731	3 148	3 771	2 316	3 952	2 413	3 027	3 900	3 079	4 385	3 696	2 708	4 292
2023
Produkce komunálních odpadů na 1 obyvatele (kg)²⁾															
2018	494	510	531	519	461	432	477	464	514	478	521	448	529	443	513
2019	500	510	542	524	450	434	494	466	524	494	532	458	534	460	509
2020	506	467	590	561	463	430	487	459	526	509	537	463	540	464	518
2021	510	494	561	528	488	464	500	455	380	545	554	492	557	488	535
2022	504	494	536	553	488	448	468	468	505	499	512	493	551	462	516
2023
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)															
2018	89,2	107,5	88,2	84,1	88,4	86,7	91,6	87,5	80,5	79,7	81,2	92,9	83,2	75,7	89,9
2019	90,6	113,1	89,7	82,3	86,9	86,5	93,0	89,2	84,6	80,2	81,4	92,9	84,3	78,7	89,6
2020	91,1	112,5	90,0	82,6	87,3	89,0	93,1	90,5	85,6	81,4	80,6	93,2	83,2	80,0	91,0
2021	93,2	120,0	90,7	82,8	88,4	91,1	95,0	92,1	84,8	81,8	86,3	94,2	85,3	80,9	93,9
2022	89,4	111,2	87,0	80,2	86,8	89,0	91,9	87,7	82,5	78,8	81,1	92,1	83,7	77,2	90,4
2023	86,7	103,8	86,1	78,1	84,2	84,2	89,9	84,0	80,7	78,5	78,5	89,5	82,3	77,1	86,0
Podíl čištěných odpadních vod (bez zpoplatněných srážkových vod, %)															
2018	97,6	100,0	99,6	96,2	95,7	99,9	99,0	98,5	96,6	99,0	90,1	98,8	97,7	92,5	95,8
2019	97,7	100,0	99,7	96,5	95,5	100,0	99,9	97,6	96,0	99,0	90,2	98,8	98,1	93,4	95,5
2020	97,5	100,0	99,7	96,3	95,6	99,9	97,8	97,9	95,6	99,4	91,0	98,9	98,4	93,1	95,0
2021	97,5	100,0	99,7	96,4	95,8	99,9	97,0	97,2	97,1	98,5	92,0	98,9	98,4	93,1	95,1
2022	97,7	100,0	99,9	96,4	95,4	99,9	98,6	98,4	95,8	98,8	92,2	99,0	97,9	93,3	95,1
2023	97,7	100,0	99,9	96,3	96,1	99,7	98,9	98,4	96,3	99,1	91,8	99,0	98,6	92,3	95,3
Investice na ochranu životního prostředí podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)															
2018	2 920	4 498	2 463	3 135	1 943	1 302	5 579	2 327	2 383	2 337	2 484	1 515	1 899	1 994	3 939
2019	2 812	3 076	3 466	3 239	1 988	1 088	2 860	1 369	2 164	3 321	3 033	2 247	1 854	2 451	4 089
2020	2 910	3 556	3 177	2 818	2 257	1 651	3 140	1 082	2 609	3 949	3 419	2 296	2 427	1 941	3 885
2021	2 808	3 397	2 089	2 580	2 583	1 735	3 469	1 090	1 684	3 076	5 138	2 323	2 379	2 226	4 095
2022	3 165	3 164	2 684	6 329	3 309	2 008	3 254	1 747	2 130	3 170	3 930	2 847	2 697	2 097	3 942
2023	3 366	2 885	3 380	5 140	3 881	795	4 508	1 642	2 861	2 717	4 197	2 848	2 544	2 804	4 585

¹⁾ údaje před rokem 2021 nejsou srovnatelné vlivem změny metodiky; údaje za roky 2022 a 2023 jsou předběžné; data převzata k 20. 9. 2024

²⁾ odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá

Tab. 2.1 Dlouhodobý vývoj kraje Vysočina v letech 2001–2023

	2001	2005	2010	2011	2012	2013	2014	2015
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ								
Počet obyvatel (k 31. 12.)	511 267	510 767	514 569 ⁶⁾	511 937	511 207	510 209	509 895	509 475
v tom ve věku: 0–14 let	86 567	78 645	74 698 ⁶⁾	75 331	75 454	75 488	76 104	76 722
15–64 let	353 882	358 529	358 013 ⁶⁾	351 776	348 042	344 450	340 867	337 491
65 let a více	70 818	73 593	81 858 ⁶⁾	84 830	87 711	90 271	92 924	95 262
Průměrný věk (k 31. 12.)	38,3	39,5	40,8 ⁶⁾	41,1	41,3	41,6	41,9	42,1
Sňatky	2 516	2 428	2 216	2 167	2 208	2 043	2 188	2 333
Rozvody	1 182	1 247	1 328	1 105	995	1 125	1 107	1 049
Živě narození	4 509	5 070	5 357	5 075	5 148	4 920	5 334	5 349
Zemřelí	5 121	5 339	5 105	5 031	5 223	5 129	4 880	5 178
Přirozený přírůstek/úbytek	-612	-269	252	44	-75	-209	454	171
Přistěhovalí	3 054	4 681	3 406	3 197	3 207	3 125	3 197	3 285
Vystěhovalí	3 408	3 759	4 081	3 549	3 862	3 914	3 965	3 876
Přírůstek/úbytek stěhováním	-354	922	-675	-352	-655	-789	-768	-591
Celkový přírůstek/úbytek	-966	653	-423	-308	-730	-998	-314	-420
SOCIÁLNÍ VÝVOJ								
Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)	117,9	151,5	185,4	189,8	190,2	193,5	200,4	209,8
Pracovní síla (ekonomicky aktivní; tis. osob)	254,8	253,9	255,9	249,4	247,8	253,5	252,6	248,6
Osoby mimo prac. sílu (15 let a více; tis. os.)	175,0	181,3	184,3	187,5	188,4	181,6	181,5	184,6
Míra ekonomické aktivity (%)	59,3	58,3	58,1	57,1	56,8	58,3	58,2	57,4
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)	18 196	22 814	29 410	25 605	26 963	28 304	25 532	21 268
Podíl nezam. osob ¹⁾ (k 31. 12.; %)	.	6,02	8,10	7,16	7,63	8,05	7,35	6,22
Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)								
mateřských škol	15 548	14 743	16 520	17 001	17 677	18 032	17 996	17 982
základních škol	58 009	49 504	41 173	41 009	41 167	41 568	42 428	43 109
středních škol vč. konzervatoří (denní studium)	.	27 172	25 296	24 085	22 640	21 481	20 756	20 343
Studenti vysokých škol ²⁾ (k 31. 12.)	.	782	3 615	3 733	3 278	3 270	2 726	2 284
Obyvatelé na 1 lékaře	326,0	302,8	283,5	277,5	272,4	271,5	268,0	256,4
Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ³⁾ (Kč)	6 628	7 516	9 853	10 285	10 504	10 695	10 804	11 079
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	16,3	15,7	16,9	16,8	16,7	17,2	15,9	13,5
EKONOMICKÝ VÝVOJ								
Hrubý domácí produkt (mil. Kč)	111 578	134 217	154 384	160 697	164 383	166 277	174 281	180 774
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny; %)	106,2	107,9	101,2	103,0	100,1	98,7	101,9	102,9
Výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)	.	697	743	780	922	1 160	1 502	1 536
Registrované subjekty (k 31. 12.)	86 895	95 715	103 510	105 185	106 578 ⁸⁾	107 395	108 800	110 643
Produkce zemědělského odvětví (mil. Kč)	.	11 008	11 382	13 279	13 872	14 583	15 736	14 096
Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾ (fyz. os.)	50 370	48 379	44 050	47 092	46 389	47 044	47 329	48 098
Staveb. práce "S" provedené v krajích ⁵⁾ (mil. Kč)	8 720	9 141	8 871	10 051	9 827	8 866	11 902	12 124
Dokončené byty	1 327	1 573	1 772	1 347	1 276	1 194	1 039	997
Hosté v hromadných ubyt. zařiz. (tis. osob)	371,2	389,1	336,2	358,3 ¹⁰⁾	438,7	448,4	447,6	473,7
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)								
Zemědělská půda (k 31. 12.; ha)	420 649	412 400	410 389	409 911	409 470	409 161	408 939	408 737
z toho orná půda	326 127	319 444	317 455	316 832	316 504	316 251	315 884	315 715
Nezemědělská půda (k 31. 12.; ha)	271 890	267 171	269 164	269 649	270 101	270 406	270 636	270 822
z toho: lesní pozemky	210 082	206 050	206 723	206 842	206 977	207 160	207 230	207 295
zastavěné plochy a nádvoří	8 494	8 433	8 673	8 717	8 761	8 790	8 794	8 805
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)	81,5	89,0	80,1	79,8	79,7	79,0	77,7	79,3
Počet čistíren odpadních vod	67	172	156	165	175	182	186	197
Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)	2 105	1 911	1 511	2 518	2 649	2 687	5 513	6 887

¹⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

²⁾ studenti státního občanství ČR s místem výuky v kraji

³⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; od roku 2010 podle metodiky MPSV bez poměr. starob. důchodu; data za prosinec

⁴⁾ průměrný evidenční počet zaměstnanců v podnicích se 100 a více zaměstnanci se sídlem v kraji s převažující činností v sekci (CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elekt., plynu, tepla, klimat. vzduchu

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	
DEMOGRAFICKÝ VÝVOJ								
508 952	508 916	509 274	509 813	508 852 ⁶⁾	504 025	514 777	517 960	Počet obyvatel (k 31. 12.)
77 329	77 987	78 620	79 274	79 651 ⁶⁾	79 564	81 806	81 172	v tom ve věku: 0–14 let
333 665	330 572	328 141	326 248	323 453 ⁶⁾	317 437	323 972	325 800	15–64 let
97 958	100 357	102 513	104 291	105 748 ⁶⁾	107 024	108 999	110 988	65 let a více
42,3	42,6	42,8	42,9	43,0 ⁶⁾	43,2	43,1	43,3	Průměrný věk (k 31. 12.)
2 445	2 554	2 689	2 666	2 154	2 262	2 416	2 184	Sňatky
945	1 100	1 064	1 030	890	863	813	835	Rozvody
5 307	5 440	5 430	5 497	5 349	5 547	4 979	4 476	Živě narození
4 997	5 288	5 277	5 636	6 450	6 438	5 861	5 466	Zemřelí
310	152	153	-139	-1 101	-891	-882	-990	Přirozený přírůstek/úbytek
3 456	3 947	4 460	4 984	4 456	5 297	15 931	10 828	Přistěhovalí
4 289	4 135	4 255	4 306	4 316	4 385	4 297	6 655	Vystěhovalí
-833	-188	205	678	140	912	11 634	4 173	Přírůstek/úbytek stěhováním
-523	-36	358	539	-961	21	10 752	3 183	Celkový přírůstek/úbytek
SOCIÁLNÍ VÝVOJ								
217,4	229,7	247,6	264,2	272,7	288,1	321,8	.	Čistý disponibilní důchod domácností na 1 obyvatele (tis. Kč)
250,8	255,0	256,3	256,4	255,7	250,2 ⁷⁾	242,3	248,6	Pracovní síla (ekonomicky aktivní; tis. osob)
181,7	176,4	174,5	174,2	174,8	178,3 ⁷⁾	172,6	169,3	Osoby mimo prac. sílu (15 let a více; tis. os.)
58,0	59,1	59,5	59,5	59,4	58,4 ⁷⁾	58,4	59,5	Míra ekonomické aktivity (%)
17 672	12 992	10 628	9 642	11 443	10 413	10 688	10 773	Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)
5,17	3,80	3,02	2,70	3,31	2,99	3,08	3,05	Podíl nezam. osob ¹⁾ (k 31. 12.; %)
17 821	17 866	17 770	17 965	17 527	17 693	18 134	18 185	Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)
43 876	44 319	44 729	45 179	45 419	45 727	47 175	46 874	mateřských škol
19 900	19 673	19 796	19 896	20 438	20 719	21 484	22 515	základních škol
2 154	2 206	2 148	2 170	2 071	1 996	1 973	2 036	středních škol vč. konzervatoří (denní studium)
258,5	251,5	251,7	247,8	243,3	242,1	245,0	.	Studenti vysokých škol ²⁾ (k 31. 12.)
11 199	11 594	12 164	13 231	14 248	15 195	17 826	20 060	Obyvatelé na 1 lékaře
11,8	10,7	10,4	10,9	9,5	8,7	10,2	10,8	Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ³⁾ (Kč)
187 382	200 139	205 613	221 484	228 524	234 548	241 562	.	Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel
102,1	105,3	99,7	103,1	98,4	97,6	96,5	.	EKONOMICKÝ VÝVOJ
1 408	1 384	1 594	1 667	1 463	1 469	1 580	.	Hrubý domácí produkt (mil. Kč)
111 816	113 143	114 688	114 721	116 360	117 927	118 115	107 603	předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny; %)
15 690	16 216	16 452	17 313	18 285	18 967 ⁹⁾	23 156	.	Výdaje na výzkum a vývoj (mil. Kč)
49 903	50 648	50 475	49 516	47 670	46 395	45 636	45 486	Registrované subjekty (k 31. 12.)
11 128	11 528	12 078	15 398	17 469	16 067	16 451	17 117	Produkce zemědělského odvětví (mil. Kč)
969	1 014	1 437	1 484	1 556	1 868	1 813	1 695	Počet zaměstnanců v průmyslu ⁴⁾ (fyz. os.)
522,4	563,6	602,5	605,3	397,5	450,7	643,0	670,1	Staveb. práce "S" provedené v krajích ⁵⁾ (mil. Kč)
408 543	408 361	408 169	407 983	407 771	407 545	407 330	407 022	Dokončené byty
315 472	315 107	314 699	314 401	313 997	313 344	312 866	312 403	Hosté v hromadných ubyt. zařiz. (tis. osob)
271 014	271 214	271 406	271 474	271 802	272 030	272 273	272 556	ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ (ŽP)
207 357	207 441	207 510	207 485	207 647	207 742	207 838	207 931	Zemědělská půda (k 31. 12.; ha)
8 826	8 842	8 873	8 911	8 948	9 001	9 086	9 190	z toho orná půda
78,6	79,1	81,2	81,4	80,6	86,3	81,1	78,5	Nezemědělská půda (k 31. 12.; ha)
200	207	209	216	220	230	234	236	z toho: lesní pozemky
1 757	2 785	2 484	3 033	3 419	5 138	3 930	4 197	zastavěné plochy a nádvoří
								Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele (litr/den)
								Počet čistíren odpadních vod
								Investice na ochranu ŽP podle místa investice na 1 obyvatele (Kč)

⁵⁾ podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

⁶⁾ údaje od roku 2011 (2021) navazují na výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB 2021)

⁷⁾ data od roku 2022 dle nové metodiky, údaje předchozích let nejsou srovnatelné

⁸⁾ od roku 2013 vlivem zpřesnění dat podle Registru osob nejsou údaje plně srovnatelné s předchozími roky

⁹⁾ semidefinitivní údaje ¹⁰⁾ od roku 2012 revidované údaje na základě výsledků šetření MMR

Tab. 3.1 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – demografický vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet obyvatel (k 31. 12.)	osoby	509 274	509 813	508 852	⁶⁾ 504 025	514 777	517 960
v tom: muži		253 061	253 649	253 153	⁶⁾ 250 990	255 697	257 012
ženy		256 213	256 164	255 699	⁶⁾ 253 035	259 080	260 948
z toho cizinci (bez azylantů)		10 648	11 921	12 891	13 941	30 805	30 031
Sňatky		2 689	2 666	2 154	2 262	2 416	2 184
Průměrný věk při prvním sňatku	roky						
ženichů		31,4	31,6	32,1	32,3	33,0	32,9
nevěst		28,7	28,9	29,3	29,6	30,1	30,0
Rozvody		1 064	1 030	890	863	813	835
Živě narození	osoby	5 430	5 497	5 349	5 547	4 979	4 476
z toho mimo manželství	%	43,4	45,7	44,6	45,8	45,1	44,0
Průměrný věk matky při narození dítěte	roky	30,6	30,4	30,5	30,7	30,7	30,8
prvního dítěte		28,6	28,5	28,7	29,0	28,9	28,9
Úhrnná plodnost ¹⁾		1,750	1,815	1,802	1,947	1,751	1,567
Potraty		1 335	1 315	1 307	1 070	1 101	955
z toho umělá přerušení těhotenství		676	639	646	540	599	523
Potraty na 100 narozených	%	24,5	23,9	24,3	19,2	22,0	21,3
Zemřelí	osoby	5 277	5 636	6 450	6 438	5 861	5 466
Přirozený přírůstek/úbytek	osoby	153	-139	-1 101	-891	-882	-990
Přistěhovalí	osoby	4 460	4 984	4 456	5 297	15 931	10 828
z toho z ciziny		1 555	1 866	1 451	1 807	12 405	5 756
Vystěhovalí	osoby	4 255	4 306	4 316	4 385	4 297	6 655
z toho do ciziny		403	444	576	466	553	1 305
Přírůstek/úbytek stěhováním	osoby	205	678	140	912	11 634	4 173
z toho s cizinou		1 152	1 422	875	1 341	11 852	4 451
Celkový přírůstek/úbytek	osoby	358	539	-961	21	10 752	3 183
Na 1 000 obyvatel							
živě narození	‰	10,7	10,8	10,5	11,0	9,7	8,7
zemřelí	‰	10,4	11,1	12,7	12,8	11,4	10,6
přirozený přírůstek/úbytek	‰	0,3	-0,3	-2,2	-1,8	-1,7	-1,9
přistěhovalí	‰	8,8	9,8	8,7	10,5	31,1	20,9
vystěhovalí	‰	8,4	8,5	8,5	8,7	8,4	12,9
přírůstek/úbytek stěhováním	‰	0,4	1,3	0,3	1,8	22,7	8,1
celkový přírůstek/úbytek	‰	0,7	1,1	-1,9	0,0	21,0	6,2
Kojenecká úmrtnost ²⁾	‰	2,8	1,8	1,1	3,4	2,4	2,0
Novorozenecká úmrtnost ³⁾	‰	2,0	1,5	0,9	3,1	1,0	1,3
Obyvatelé ve věku (k 31. 12.)							
0–14 let	osoby	78 620	79 274	79 651	⁶⁾ 79 564	81 806	81 172
%		15,4	15,5	15,7	⁶⁾ 15,8	15,9	15,7
15–64 let	osoby	328 141	326 248	323 453	⁶⁾ 317 437	323 972	325 800
%		64,4	64,0	63,6	⁶⁾ 63,0	62,9	62,9
65 let a více	osoby	102 513	104 291	105 748	⁶⁾ 107 024	108 999	110 988
%		20,1	20,5	20,8	⁶⁾ 21,2	21,2	21,4
Průměrný věk (k 31. 12.)	roky	42,8	42,9	43,0	⁶⁾ 43,2	43,1	43,3
mužů		41,4	41,6	41,7	⁶⁾ 41,8	41,8	42,0
žen		44,1	44,3	44,4	⁶⁾ 44,6	44,4	44,6
Index stáří (k 31. 12.) ⁴⁾		130,4	131,6	132,8	⁶⁾ 134,5	133,2	136,7
Index ekonomické závislosti (k 31. 12.) ⁵⁾		67,1	68,5	69,9	⁶⁾ 72,1	73,0	73,8
Naděje dožití (dvouleté období)	roky						
mužů při narození		76,9	76,7	75,9	75,6	76,2	77,3
žen při narození		83,0	82,7	82,3	81,7	81,9	82,9
mužů ve věku 65 let		16,5	16,4	15,7	15,2	15,8	16,7
žen ve věku 65 let		20,3	20,2	19,6	19,1	19,5	20,2

¹⁾ počet živě narozených dětí, které by se narodily jedné ženě za předpokladu, že by míry plodnosti podle věku zaznamenané ve sledovaném roce zůstaly během jejího reprodukčního věku (15–49 let) neměnné

²⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 1 roku na 1 000 živě narozených dětí

³⁾ počet dětí zemřelých před dosažením věku 28 dnů na 1 000 živě narozených dětí

⁴⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 dětí ve věku 0–14 let

⁵⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

⁶⁾ údaje v roce 2021 navazují na výsledky SLDB 2021

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ PRACOVNÍCH SIL¹⁾							
Obyvatelstvo ve věku 15 let a více	tis. osob	430,8	430,7	430,5	428,5	414,9	417,9
z toho podle dosaženého vzdělání:							
základní a bez vzdělání	%	12,4	12,9	13,2	12,6	13,2	12,6
střední bez maturity	%	37,5	37,4	36,5	36,3	37,7	37,4
střední s maturitou	%	34,5	35,1	34,0	33,6	32,7	33,1
vysokoškolské vč. vyššího odborného	%	15,6	14,6	16,2	17,5	16,4	16,9
Pracovní síla (ekonomicky aktivní)	tis. osob	256,3	256,4	255,7	250,2	242,3	248,6
v tom: zaměstnaní ²⁾		251,9	252,9	250,1	244,9	238,6	244,9
z toho ženy		108,9	110,6	107,3	104,8	102,8	105,3
nezaměstnaní		4,4	3,6	5,7	5,3	3,7	3,7
z toho ženy		2,8	2,0	4,0	3,4	2,6	2,1
Osoby mimo pracovní sílu ve věku 15 let a více	tis. osob	174,5	174,2	174,8	178,3	172,6	169,3
Zaměstnaní podle postavení v zaměstnání:							
zaměstnanci ³⁾	%	85,7	84,6	83,9	84,5	85,0	85,3
zaměstnavatelé	%	2,6	3,2	2,9	2,3	1,6	1,6
pracující na vlastní účet	%	11,5	11,9	12,6	12,9	13,0	12,7
Zaměstnaní pracující v kraji	tis. osob	247,3	253,7	248,8	242,3	253,7	.
v tom podle sektorů:							
primární (zemědělství, lesnictví, rybářství)	%	7,4	7,2	7,5	7,4	7,0	.
sekundární (průmysl a stavebnictví)	%	47,3	47,1	45,8	45,8	45,4	.
terciární (služby)	%	45,2	45,7	46,8	46,9	47,6	.
Míra ekonomické aktivity	%	59,5	59,5	59,4	58,4	58,4	59,5
v tom: muži		67,9	67,6	67,8	67,0	67,2	68,7
ženy		51,3	51,7	51,2	49,9	49,9	50,5
Míra zaměstnanosti	%	58,5	58,7	58,1	57,1	57,5	58,6
v tom: muži		67,2	66,9	67,0	66,1	66,7	68,0
ženy		50,0	50,8	49,4	48,4	48,7	49,6
Obecná míra nezaměstnanosti ⁴⁾	%	1,7	1,4	2,2	2,1	1,5	1,5
v tom: muži		1,1	1,1	1,2	1,4	0,8	1,1
ženy		2,5	1,8	3,6	3,1	2,5	1,9
ZAMĚSTNANOST CIZINCŮ (k 31. 12.; MPSV, MPO)							
Zaměstnaní cizinci		13 705	14 103	15 344	17 438	21 093	22 506,0
v tom: evidovaní na úřadech práce		12 232	12 604	13 811	15 894	19 339	20 644,0
s platným živnostenským oprávněním		1 473	1 499	1 533	1 544	1 754	1 862,0
NEZAMĚSTNANOST (k 31. 12.; MPSV)							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce	osoby	10 628	9 642	11 443	10 413	10 688	10 773
z toho: ženy		5 245	4 644	5 656	5 224	5 509	5 467
absolventi škol a mladiství		514	489	681	592	603	584
osoby se zdravotním postižením		2 034	1 643	1 691	1 760	1 612	1 569
osoby pečující o dítě do 15 let věku		1 744	1 585	1 983	1 885	1 998	1 965
v tom podle věku:							
do 19 let		296,0	323,0	383,0	366,0	419,0	455,0
20–24 let		952,0	872,0	1 068,0	884,0	926,0	1 007,0
25–34 let		1 957,0	1 853,0	2 155,0	1 738,0	1 913,0	1 857,0
35–44 let		2 226,0	1 951,0	2 420,0	2 130,0	2 186,0	2 245,0
45–54 let		2 363,0	2 198,0	2 610,0	2 383,0	2 481,0	2 547,0
55 let a více		2 834,0	2 445,0	2 807,0	2 912,0	2 763,0	2 662,0
průměrný věk	roky	43,5	43,0	42,8	43,9	43,3	43,0
v tom podle nejvyššího dosaženého vzdělání:	osoby						
základní a bez vzdělání		2 158	1 867	2 129	1 976	2 138	2 274
střední bez maturity		5 039	4 627	5 340	4 859	4 795	4 771
střední s maturitou		2 617	2 402	3 076	2 766	2 771	2 779
vyšší odborné vč. nástavbového		111	100	105	115	138	131
vysokoškolské		703	646	793	697	846	818
z toho podle klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO):							
nemanuální pracovníci	osoby	4 529	4 100	5 042	4 524	4 667	4 567
vysoce kvalifikovaní (třídy 1–3)		1 327	1 176	1 376	1 244	1 282	1 232
s nižší kvalifikací (třídy 4 a 5)		3 202	2 924	3 666	3 280	3 385	3 335
manuální pracovníci	osoby	5 982	5 402	6 086	5 753	5 847	6 007
kvalifikovaní (třídy 6–8)		3 134	2 785	3 296	2 985	2 990	3 017
nekvalifikovaní (třída 9)		2 848	2 617	2 790	2 768	2 857	2 990

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj

1. pokračování

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
v tom podle délky nezaměstnanosti:							
do 3 měsíců	osoby	4 851	4 695	4 436	3 996	4 471	4 446
více než 3 měsíce až 6 měsíců		1 898	1 870	2 475	2 022	2 287	2 065
více než 6 měsíců až 12 měsíců		1 282	1 305	2 147	1 577	1 534	1 616
více než 12 měsíců až 24 měsíců		863	728	1 304	1 400	952	1 239
více než 24 měsíců		1 734	1 044	1 081	1 418	1 444	1 407
Průměrná délka evidence	dny	558	427	396	442	414	427
Dosažitelní uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce ⁵⁾	osoby	9 924	8 802	10 714	9 587	9 754	9 875
z toho: ženy		4 862	4 223	5 289	4 829	5 059	5 032
absolventi škol a mladiství		496	473	674	581	590	572
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	osoby	4 792	4 501	5 017	4 499	4 483	4 437
z toho ženy		2 165	2 006	2 399	2 127	2 124	2 062
Průměrný měsíční nárok na podporu v nezaměstnanosti	Kč	7 439	7 941	8 206	8 975	9 537	10 175
Podíl nezaměstnaných osob ⁶⁾	%	3,02	2,70	3,31	2,99	3,08	3,05
v tom: muži		3,00	2,72	3,24	2,87	2,87	2,90
ženy		3,05	2,67	3,38	3,11	3,31	3,20
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁷⁾	%	0,74	0,50	0,74	0,88	0,76	0,82
Pracovní místa v evidenci úřadu práce	místa	9 998	10 615	9 647	10 713	8 865	8 368
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci úřadu práce	osoby	1,1	0,9	1,2	1,0	1,2	1,3
ČISTÝ DISPONIBILNÍ DŮCHOD DOMÁCNOSTÍ							
Čistý disponibilní důchod domácností celkem	mil. Kč	126 028	134 582	139 041	146 856	163 879	.
na 1 obyvatele	tis. Kč	247,6	264,2	272,7	288,1	321,8	.
průměr ČR = 100	%	97,5	98,0	99,1	97,6	98,5	.
VÝBĚROVÉ ŠETŘENÍ MEZD⁸⁾							
Průměrná hrubá měsíční mzda	Kč	31 002	33 422	35 694	37 693	39 864	41 969
v tom: muži		34 339	36 445	37 964	40 021	42 849	45 006
ženy		26 889	29 448	32 606	34 519	36 043	38 150
Medián mezd	Kč	28 211	30 231	32 354	34 179	36 078	37 903
v tom: muži		30 601	32 526	33 897	35 977	38 421	40 028
ženy		24 923	27 099	29 717	31 268	32 860	35 146
NÁKLADY PRÁCE⁹⁾							
Měsíční náklady práce na 1 zaměstnance	Kč	40 282	43 307	44 935	50 688	50 215	.
z toho: přímé náklady (mzdy a náhrady mzdy)		29 191	31 378	32 744	37 103	36 292	.
sociální náklady a výdaje		10 440	11 268	11 785	12 696	13 151	.
VZDĚLÁVÁNÍ (MŠMT)							
Děti, žáci a studenti (k 30. 9.)	osoby						
mateřských škol		17 770	17 965	17 527	17 693	18 134	18 185
základních škol		44 729	45 179	45 419	45 727	47 175	46 874
středních škol včetně konzervatoří (denní studium)		19 796	19 896	20 438	20 719	21 484	22 515
vyšších odborných škol (denní studium)		374	320	319	338	335	357
Studenti vysokých škol (občané ČR, k 31. 12.)	osoby						
s trvalým bydlištěm v kraji		13 182	12 970	12 995	12 940	12 642	12 698
s místem výuky v kraji		2 148	2 170	2 071	1 996	1 973	2 036
z toho v prezenčním studiu	%	51,8	55,4	55,2	55,2	59,6	58,9
Absolventi VŠ (občané ČR) s místem výuky v kraji	osoby	393	374	353	322	301	323
ZDRAVÍ (ÚZIS, ČSÚ)							
Lékaři celkem (vč. smluvních)	přep. os.	2 022	2 056	2 096	2 081	2 093	.
obyvatelé na 1 lékaře		252	248	243	242	245	.
z toho zubní lékaři		308	302	305	298	294	.
Nemocnice akutní péče		6	6	6	8	8	.
lůžka		2 246	2 241	2 241	2 336	2 345	.
Samostatné ordinace lékařů							
praktických pro dospělé		237	235	234	230	226	.
praktických pro děti a dorost		91	92	86	86	82	.
stomatologů		237	233	228	225	225	.

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj

2. pokračování

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
STÁTNÍ SOCIÁLNÍ PODPORA (MPSV)							
Počet vyplacených dávek ¹⁰⁾ celkem	tis. dávek	369,6	345,9	352,4	348,8	401,9	478,4
z toho rodičovský příspěvek		157,5	161,2	181,2	174,6	168,5	161,2
Výdaje na dávky ¹⁰⁾ celkem	mil. Kč	1 588	1 556	2 240	2 097	2 142	2 436
z toho rodičovský příspěvek		1 159	1 153	1 847	1 690	1 596	1 496
Výdaje na dávky státní sociální podpory ¹⁰⁾ na 1 obyvatele	Kč	3 120	3 056	4 393	4 163	4 178	4 711
ZÁŘÍZENÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB (k 31. 12.; MPSV)							
Lůžka v domovech pro seniory		2 005	2 036	1 896	1 930	2 024	2 089
na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více		19,6	19,5	17,9	18,0	18,6	18,8
Lůžka v domovech se zvláštním režimem		897	1 034	1 067	1 191	1 405	1 523
Lůžka v domovech pro osoby se zdravotním postižením		565	556	536	506	501	495
DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ (v prosinci; ČSSZ)							
Příjemci starobního důchodu celkem ¹¹⁾	osoby	122 785	123 463	123 161	122 681	122 694	123 714
z toho ženy		73 511	73 425	72 745	72 203	71 847	72 003
Příjemci starobního důchodu sólo ¹²⁾	osoby	91 329	92 224	92 306	91 726	92 095	93 288
Příjemci předčasného starobního důchodu ^{11,13)}	osoby	40 620	41 733	42 722	44 300	45 333	48 827
z toho ženy		22 642	23 186	23 687	24 527	25 207	26 806
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu celkem (včetně souběhu)	%	33,1	33,8	34,7	36,1	36,9	39,5
v tom: muži		36,5	37,1	37,8	39,2	39,6	42,6
ženy		30,8	31,6	32,6	34,0	35,1	37,2
Průměrná měsíční výše starobního důchodu sólo ¹²⁾	Kč	12 164	13 231	14 248	15 195	17 826	20 060
v tom: muži		13 351	14 475	15 572	16 600	19 451	21 232
ženy		11 034	12 031	12 950	13 801	16 203	18 879
Podíl průměrného starobního důchodu sólo ¹²⁾ na mzdovém mediánu	%	43,1	43,8	44,0	44,5	49,4	52,9
NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ (ČSSZ)							
Výdaje na dávky nemocenského pojištění celkem	tis. Kč	1 399 404	1 608 274	2 294 382	2 062 528	1 919 658	1 852 311
v tom dávky:							
nemocenské		1 020 997	1 197 682	1 448 190	1 416 167	1 397 331	1 357 114
ošetřovné		61 944	66 411	¹⁶⁾ 485 033	¹⁶⁾ 254 812	116 999	101 275
peněžitá pomoc v mateřství		303 478	323 798	337 415	367 101	363 657	352 951
vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství		290	476	299	211	606	448
otcovská poporodní péče ¹⁴⁾		9 976	12 265	12 159	13 219	26 704	25 325
dlouhodobé ošetřovné ¹⁴⁾		2 719	7 641	11 286	11 019	14 362	15 197
KULTURA (NIPOS)							
Veřejné knihovny vč. poboček		603	602	614	605	605	605
registrovaní čtenáři (tis. osob)		71	70	61	56	62	64
návštěvníci – fyzické návštěvy (tis. osob)		1 300	1 295	775	739	966	1 016
Muzea, galerie a památníky v provozu celkem		35	38	36	35	34	34
návštěvníci expozic a výstav (tis. osob)		315	357	284	242	304	297
Památkové objekty zpřístupněné návštěvníkům za vstupné		18	18	20	20	24	26
návštěvníci (tis. osob)		350	345	221	236	280	347

Tab. 3.2 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – sociální vývoj

dokončení

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
KRIMINALITA, NEHODY (Policejní prezidium ČR)							
Registrované trestné činy		5 312	5 538	4 835	4 374	5 240	5 605
na 1 000 obyvatel		10,4	10,9	9,5	8,7	10,2	8,9
Objasněné trestné činy		3 152	3 470	3 103	2 697	2 925	3 286
Hlášené dopravní nehody		4 448	4 810	4 497	4 773	4 912	3 566
na 1 000 obyvatel		8,7	9,4	8,8	9,5	9,6	7,1
Usmrcené osoby při dopravních nehodách	osoby	35	40	37	24	30	31
Podíl bodovaných řidičů ¹⁵⁾ z registrovaných řidičů celkem	%	6,4	7,0	6,8	6,7	7,0	6,9
POŽÁRY (Hasičský záchranný sbor ČR)							
Požáry celkem		938	965	972	993	1 120	837
na 1 000 obyvatel		1,8	1,9	1,9	2,0	2,2	1,6
přímá škoda	mil. Kč	138	112	121	140	400	187

¹⁾ údaje podle kraje obvyklého bydliště (kromě struktury zaměstnaných podle sektorů); do roku 2021 přepočteno na celou populaci, od roku 2022 přepočteno na celou populaci po odečtení odhadu osob žijících mimo soukromé domácnosti resp. mimo byty

²⁾ s jediným nebo hlavním zaměstnáním, vč. ozbrojených sil

³⁾ zaměstnanci včetně členů produkčních družstev

⁴⁾ podle definice Mezinárodní organizace práce

⁵⁾ ve věku 15–64 let

⁶⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce ve věku 15–64 let ze všech obyvatel ve stejném věku

⁷⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) v evidenci ÚP na počtu obyvatel ve věku 15–64 let, jmenovatel data ČSÚ

⁸⁾ zdroj: MPSV (Informační systém o průměrném výdělku) a MF (Informační systém o platu a služebním příjmu)

⁹⁾ podniky se sídlem v kraji

¹⁰⁾ včetně dávek péčovské péče

¹¹⁾ včetně souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

¹²⁾ bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu

¹³⁾ předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.

¹⁴⁾ dávka otcovské poporodní péče byla zavedena od února 2018, dlouhodobé ošetřovné od června 2018

¹⁵⁾ bodovaný řidič se dopustil přestupku (trestného činu) započítávaného do bodového hodnocení řidiče

¹⁶⁾ na zvýšené výdaje na ošetřovné mělo vliv uzavření škol a jiných zařízení během pandemie covidu-19 vč. souvisejících legislativních úprav

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – ekonomický vývoj

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
MAKROEKONOMIKA							
Hrubý domácí produkt (HDP)	mil. Kč	205 613	221 484	228 524	234 548	241 562	.
předchozí rok = 100 (srovnatelné ceny)	%	99,7	103,1	98,4	97,6	96,5	.
Hrubý domácí produkt na 1 obyvatele	tis. Kč	403,9	434,8	448,2	460,1	474,3	.
průměr ČR = 100	%	79,3	80,1	84,0	80,6	74,7	.
Hrubý domácí produkt na 1 zaměstnaného	tis. Kč	831,4	872,9	918,5	968,0	962,4	.
průměr ČR = 100	%	83,2	81,9	85,9	84,9	77,1	.
Hrubá přidaná hodnota	mil. Kč	185 296	200 121	207 992	213 128	219 076	.
v tom sektory: primární	%	5,9	5,8	5,8	5,6	6,5	.
sekundární	%	45,1	44,7	44,8	43,7	38,4	.
terciární	%	49,0	49,5	49,5	50,8	55,1	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu	mil. Kč	46 309	52 797	51 255	50 195	54 640	.
Tvorba hrubého fixního kapitálu na 1 obyvatele	tis. Kč	91,0	103,7	100,5	98,5	107,3	.
průměr ČR = 100	%	67,9	70,5	71,0	66,3	63,0	.
Zaměstnaní v hlavním pracovním poměru (včetně sebezaměstnaných) pracující v kraji	osoby	247 308	253 723	248 813	242 292	253 686	.
z toho zaměstnanci		218 745	223 294	217 840	211 163	223 455	.
MÍSTNÍ ROZPOČTY¹⁾ (Ministerstvo financí)							
Příjmy celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	27 214	30 286	33 529	36 223	39 280	42 996
Výdaje celkem (po konsolidaci)	mil. Kč	26 562	29 003	32 457	34 085	39 372	39 881
v tom: běžné výdaje		18 807	21 125	23 981	25 233	29 096	29 391
kapitálové výdaje		7 755	7 878	8 476	8 852	10 276	10 490
VĚDA A VÝZKUM							
Výdaje na výzkum a vývoj celkem	mil. Kč	1 594	1 667	1 463	1 469	1 580	.
z toho: mzdové		790	798	797	868	930	.
financované z veřejných zdrojů ČR		165	151	167	158	163	.
Pracovníci ve výzkumu a vývoji	přep. os.	1 128	1 156	1 223	1 144	1 158	.
z toho výzkumní pracovníci		614	637	673	666	679	.
INFORMAČNÍ A KOMUNIKAČNÍ TECHNOLOGIE²⁾							
Podíl domácností vybavených osobním počítačem	%	78,3	81,2	82,4	83,3	82,8	.
Podíl domácností s připojením k internetu	%	79,5	83,4	85,1	85,8	86,5	.
EKONOMICKÉ SUBJEKTY							
Registrované subjekty (k 31. 12.)		114 688	114 721	116 360	117 927	118 115	107 603
z toho živnostníci		81 763	83 214	84 295	85 456	85 229	73 275
z toho subjekty se zjištěnou aktivitou		63 094	64 088	64 919	65 876	66 912	67 549
z toho živnostníci		42 139	42 763	43 508	44 272	44 855	44 038
Vzniklé subjekty		3 751	3 822	3 578	3 700	3 982	3 852
z toho živnostníci		2 728	2 846	2 638	2 714	3 076	2 853
ZEMĚDĚLSTVÍ							
Produkce zemědělského odvětví	mil. Kč	16 452	17 313	18 285	18 967	⁷⁾ 23 156	.
z toho: rostlinná produkce		7 473	8 100	8 916	9 448	⁷⁾ 11 246	.
živočišná produkce		7 957	8 163	8 240	8 307	⁷⁾ 10 444	.
Obhospodařovaná zemědělská půda (k 31. 5.)	ha	363 944	363 689	362 116	363 823	363 299	365 068
z toho orná		278 798	278 464	277 472	277 317	276 971	284 448
Sklizeň: obilovin	t	697 544	722 631	765 778	750 154	803 380	743 792
brambor	t	198 870	215 377	243 331	233 123	221 864	199 408
Hospodářská zvířata (k 31. 12.)							
skot	kusy	210 766	212 321	211 019	211 813	221 268	218 932
prasata	kusy	288 981	319 872	324 920	322 756	285 860	295 214
drůbež celkem	tis. ks	631	736	525	683	705	541
Výroba jatečného skotu	t ž. hm.	28 296	26 873	26 807	26 003	28 015	27 879
Výroba jatečných prasat	t ž. hm.	59 345	57 783	60 475	63 083	58 016	56 872
Výroba jatečné drůbeže	t ž. hm.	7 605	7 455	7 946	7 755	7 163	7 143
Výroba mléka	tis. l	571 036	570 776	592 195	597 339	612 626	637 874
Snáška konzumních vajec	tis. ks	3 479	3 482	2 974	2 533	3 189	2 385
LESNICTVÍ							
Plochy dřevin (k 31. 12.; ÚHÚL)	ha	200 936	201 020	198 005	197 583	196 670	195 391
Zalesňování	ha	1 373	3 149	6 190	9 310	9 153	8 044
Těžba dřeva	m ³ b. k.	3 765 331	7 780 128	8 710 999	7 446 141	5 336 685	2 176 210
z toho nahodilá hmyzová		2 653 868	6 701 800	7 652 087	5 992 326	3 846 172	1 036 705

Tab. 3.3 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – ekonomický vývoj

dokončení

	Měsíční jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PRŮMYSL³⁾							
Průměrný počet podniků		135	134	137	130	130	135
Tržby z prodeje výrobků a služeb průmysl. povahy na 1 zaměstnanec	mil. Kč	156 535	157 298	147 124	165 437	179 739	184 040
	tis. Kč	3 101	3 177	3 086	3 566	3 939	4 046
Průměrný evidenční počet zaměstnanců	fyz. os.	50 475	49 516	47 670	46 395	45 636	45 486
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec	Kč	32 320	33 573	33 754	36 622	39 148	42 098
ENERGETIKA (Energetický regulační úřad)							
Výroba elektřiny brutto	GWh	15 411	15 663	15 585	16 124	15 861	15 527
podíl na ČR	%	17,5	18,0	19,1	19,0	18,7	20,2
Spotřeba elektřiny netto	GWh	2 747	2 671	2 760	2 855	2 704	2 600
podíl na ČR	%	4,6	4,5	4,8	4,8	4,7	4,7
v domácnostech na 1 obyvatele	kWh	1 438,1	1 446,8	1 511,8	1 618,3	1 449,7	1 404,2
Spotřeba zemního plynu	tis. m ³	334 543	325 125	321 681	352 787	291 219	259 287
podíl na ČR	%	4,2	3,9	3,8	3,8	3,9	3,9
v domácnostech na 1 odběratele	m ³	991,0	922,3	951,2	1 067,9	846,8	757,6
STAVEBNICTVÍ							
Průměrný počet podniků ⁴⁾		36	36	35	34	34	32
Základní stavební výroba ⁴⁾	mil. Kč	6 605	6 641	6 528	6 246	7 545	7 886
na 1 zaměstnanec	tis. Kč	1 657	1 675	1 730	1 685	2 006	2 218
Průměrný evidenční počet zaměstnanců ⁴⁾	fyz. os.	3 986	3 964	3 773	3 706	3 762	3 556
Průměrná hrubá měsíční mzda zaměstnanec ⁴⁾	Kč	33 295	35 512	36 850	39 993	42 483	47 433
Stavební práce "S" provedené v krajích ⁵⁾	mil. Kč	12 078	15 398	17 469	16 067	16 451	17 117
z toho pro veřejné zadavatele		6 298	8 567	11 013	9 151	8 527	7 928
STAVEBNÍ POVOLENÍ							
Orientační hodnota povolených staveb	mil. Kč	16 097	19 397	15 740	18 779	21 695	21 899
z toho budov (bytových a nebytových)		11 684	13 026	10 966	13 350	15 444	15 319
z toho výstavba nových bytových budov		4 650	4 845	4 941	5 659	7 335	5 281
Průměrná hodnota na 1 stavební povolení	tis. Kč	3 436	3 766	3 088	3 404	4 419	4 854
BYTOVÁ VÝSTAVBA							
Zahájené byty		1 740	1 762	1 751	1 895	1 773	1 383
z toho v nových rodinných domech		1 064	1 145	1 088	1 182	1 125	737
Dokončené byty		1 437	1 484	1 556	1 868	1 813	1 695
z toho v nových rodinných domech		1 036	1 034	1 059	1 052	1 116	1 000
Investiční náklady na výstavbu 1 m ²							
obytné plochy bytu v novém rodinném domě	Kč	37 419	37 217	39 813	43 966	46 466	51 538
obytné plochy bytu v novém bytovém domě	Kč	35 635	42 143	42 806	42 428	64 883	42 746
DOPRAVA (k 31. 12.; Ministerstvo dopravy)							
Osobní automobily vč. dodávkových		268 889	276 677	282 266	284 674	294 355	302 643
CESTOVNÍ RUCH							
Hromadná ubytovací zařízení (HUZ)		440	434	485	491	473	454
Lůžka v hromadných ubytovacích zařízeních		24 469	24 034	26 677	26 721	26 487	25 222
Hosté v hromadných ubytovacích zařízeních	tis. osob	602 487	605 326	397 509	450 699	642 986	670 124
z toho ze zahraničí		78 667	76 637	28 373	33 147	69 966	81 263
Průměrná doba pobytu hostů v HUZ	dny	3,4	3,4	3,7	3,7	3,4	3,3
z toho hostů ze zahraničí		3,4	3,2	3,4	3,5	3,2	3,2
Satelitní účet cestovního ruchu							
Hrubá přidaná hodnota cestovního ruchu	mil. Kč	3 862	4 347	2 544 ⁷⁾	2 691 ⁸⁾	4 058	.
Průměrný počet zaměstnaných osob ⁶⁾	osoby	7 846	8 094	7 647 ⁷⁾	7 278 ⁸⁾	7 909	.

1) souhrn za kraj, obce a dobrovolné svazky obcí

2) tříleté klouzavé průměry (např. údaj roku 2022 je vypočten z dat roku 2021, 2022 a 2023)

3) podniky se 100 a více zaměstnanci se sídlem v krajích s převažující činností v sekci (dle CZ-NACE) B – Těžba a dobývání, C – Zpracovatelský průmysl nebo D – Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla a klimatizovaného vzduchu

4) podniky s 50 a více zaměstnanci se sídlem v krajích s převažující stavební činností

5) podniky s 20 a více zaměstnanci s převažující stavební činností

6) počet zaměstnaných osob v hlavním zaměstnání (roční průměr)

7) semidefinitivní údaje

8) předběžné údaje

Tab. 3.4 Vybrané ukazatele za Kraj Vysočina – životní prostředí

	Měřicí jednotka	2018	2019	2020	2021	2022	2023
PŮDA (ČÚZK)							
Zemědělská půda (k 31. 12.)	ha	408 169	407 983	407 771	407 545	407 330	407 022
z toho: orná půda		314 699	314 401	313 997	313 344	312 866	312 403
zahrady a ovocné sady		11 030	11 160	11 340	11 527	11 671	11 888
trvalé travní porosty		82 433	82 416	82 427	82 668	82 786	82 724
Nezemědělská půda (k 31. 12.)	ha	271 406	271 474	271 802	272 030	272 273	272 556
z toho: lesní pozemky		207 510	207 485	207 647	207 742	207 838	207 931
zastavěné plochy a nádvoří		8 873	8 911	8 948	9 001	9 086	9 190
VODOVODY A KANALIZACE							
Podíl obyvatel zásobovaných vodou z vodovodů	%	95,8	94,8	96,4	96,4	96,6	94,3
Specifické množství vody fakturované domácnostem na 1 obyvatele	litr/den	81,2	81,4	80,6	86,3	81,1	78,5
Cena vody (bez DPH)	Kč/m ³	37,1	38,5	40,1	41,8	43,2	49,7
Cena stočného (bez DPH)	Kč/m ³	28,3	28,8	30,2	31,3	32,6	37,7
Podíl obyvatel bydlících v domech napojených na veřejnou kanalizaci	%	87,6	88,0	87,2	87,8	87,7	86,3
na kanalizaci s koncovou ČOV		76,8	77,5	78,1	78,9	80,0	79,3
Podíl čištěných odpadních vod (bez srážkových)	%	90,1	90,2	91,0	92,0	92,2	91,8
Čistírný odpadních vod (ČOV)		209	216	220	230	234	236
Celková kapacita ČOV	m ³ /den	169 255	169 398	170 424	171 017	168 314	169 175
Produkce kalů v ČOV	t sušiny	7 155	6 764	10 698	11 467	11 034	11 137
OVZDUŠÍ (ČHMÚ)¹⁾							
Měrné emise tuhých znečišťujících látek (REZZO 1–4)	t/km ²	0,50	0,52	0,49	0,66	0,69	0,60
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,44	0,46	0,44	0,59	0,62	0,53
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,06	0,06	0,05	0,07	0,06	0,06
Měrné emise oxidu siřičitého (REZZO 1–4)	t/km ²	0,25	0,27	0,24	0,21	0,19	0,17
z toho stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,25	0,27	0,24	0,21	0,19	0,17
Měrné emise oxidů dusíku (REZZO 1–4)	t/km ²	1,33	1,27	1,17	1,35	1,33	1,29
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		0,74	0,70	0,66	0,70	0,64	0,63
mobilní zdroje (REZZO 4)		0,59	0,57	0,51	0,65	0,68	0,66
Měrné emise oxidu uhelnatého (REZZO 1–4)	t/km ²	5,90	6,04	5,90	7,99	7,21	6,28
v tom: stacionární zdroje (REZZO 1–3)		4,75	5,04	5,00	6,90	6,26	5,33
mobilní zdroje (REZZO 4)		1,15	1,00	0,89	1,09	0,95	0,94
ODPADY							
Produkce odpadů celkem	t	1 692 346	1 532 550	1 732 285	1 875 841	1 578 626	.
na 1 obyvatele	kg	3 325	3 009	3 398	3 724	3 079	.
z toho nebezpečných	t	74 962	70 021	93 325	75 373	77 667	.
na 1 obyvatele	kg	147	137	183	150	151	.
Produkce komunálních odpadů ²⁾	t	265 413	271 049	273 924	278 938	262 461	.
na 1 obyvatele	kg	521	532	537	554	512	.
VÝDAJE NA OCHRANU ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ							
Investice na ochranu životního prostředí (OŽP) podle místa investice na 1 obyvatele	Kč	2 484	3 033	3 419	5 138	3 930	4 197
Investice na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	722,6	1 088,2	900,4	1 797,5	1 317,1	1 632
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	8,4	20,6	7,9	3,6	7,9	5
nakládání s odpadními vodami	%	65,6	67,6	73,8	46,1	79,9	83
nakládání s odpady	%	21,5	8,3	12,4	44,5	5,4	10
Neinvestiční náklady na OŽP podle sídla investora	mil. Kč	1 385,4	1 529,4	1 705,7	2 093,6	2 324,0	2 463
z toho: ochrana ovzduší a klimatu	%	4,6	3,9	2,7	4,0	4,8	4
nakládání s odpadními vodami	%	24,3	19,0	18,2	16,0	15,6	16
nakládání s odpady	%	62,9	67,7	72,7	74,2	74,2	75

1) krajské bilance za rok 2021 nejsou srovnatelné s bilancemi za předchozí roky z důvodu použití nové metodiky

2) odpady z domácností a odpady podobné povahy a složení, bez ohledu na to, kdo tento odpad produkuje nebo sbírá

Tab. 4.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle okresů Kraje Vysočina v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy				
			Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	504 025	93 692	112 415	71 571	109 183	117 164
	2022	514 777	95 176	116 041	74 133	110 393	119 034
	2023	517 960	95 858	117 728	74 575	110 503	119 296
z toho cizinci (bez azylantů)	2021	13 941	2 692	4 838	2 962	1 561	1 888
	2022	30 805	5 111	10 067	6 602	3 960	5 065
	2023	30 031	5 204	10 369	6 141	3 734	4 583
v tom ve věku (%):							
0–14 let	2021	15,8	15,9	16,4	14,8	15,2	16,3
	2022	15,9	15,9	16,4	15,1	15,3	16,4
	2023	15,7	15,7	16,2	14,9	15,1	16,2
15–64 let	2021	63,0	62,3	63,2	62,8	63,2	63,2
	2022	62,9	62,2	63,3	63,0	63,0	63,0
	2023	62,9	62,2	63,5	62,8	62,9	62,9
65 let a více	2021	21,2	21,9	20,4	22,3	21,6	20,5
	2022	21,2	21,9	20,3	22,0	21,6	20,6
	2023	21,4	22,1	20,3	22,3	22,0	20,9
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	43,2	43,4	42,7	44,0	43,6	42,7
	2022	43,1	43,4	42,5	43,7	43,5	42,7
	2023	43,3	43,6	42,6	43,9	43,8	42,9
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	134,5	138,0	124,8	150,4	141,7	126,1
	2022	133,2	137,3	123,6	145,7	141,4	125,3
	2023	136,7	141,0	125,7	149,7	145,3	129,4
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	72,1	74,1	71,5	72,2	71,2	71,8
	2022	73,0	75,1	72,1	72,5	72,5	72,9
	2023	73,8	75,7	72,8	73,6	73,3	73,9
Živé narození na 1 000 obyvatel	2021	11,0	10,7	11,4	10,1	10,8	11,7
	2022	9,7	9,3	9,4	8,9	10,1	10,5
	2023	8,7	8,4	8,8	8,1	8,6	9,1
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	12,8	13,4	12,2	13,5	12,9	12,4
	2022	11,4	11,8	10,1	12,4	12,4	11,0
	2023	10,6	10,5	10,3	11,2	10,8	10,3
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	10,5	15,2	14,7	18,4	9,8	10,5
	2022	31,1	30,4	43,7	49,3	23,0	26,4
	2023	20,9	25,1	34,0	31,6	17,3	18,7
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	8,7	12,1	11,9	11,9	11,2	10,5
	2022	8,4	12,3	11,6	10,9	9,8	10,2
	2023	12,9	15,9	18,2	22,6	14,1	15,3
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-1,8	-2,6	-0,8	-3,4	-2,1	-0,8
	2022	-1,7	-2,5	-0,7	-3,5	-2,3	-0,5
	2023	-1,9	-2,1	-1,5	-3,1	-2,3	-1,2
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	1,8	3,1	2,8	6,5	-1,4	-0,0
	2022	22,7	18,1	32,1	38,3	13,3	16,3
	2023	8,1	9,2	15,9	9,0	3,3	3,4
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	0,0	0,5	2,0	3,1	-3,5	-0,8
	2022	21,0	15,6	31,4	34,8	11,0	15,7
	2023	6,2	7,1	14,4	5,9	1,0	2,2
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	76,4	76,7	75,5	76,4	76,7
	ženy	.	82,4	82,0	82,2	82,4	82,6

1) počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let

2) počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

**Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů
Kraje Vysočina v letech 2018 a 2023**

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy				
			Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
SOCIÁLNÍ VÝVOJ							
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.)	2018	10 628	1 587	2 454	827	2 924	2 836
	2023	10 773	1 828	2 386	969	2 854	2 736
z toho (%):							
ženy	2018	49,4	55,1	45,8	49,3	50,4	48,0
	2023	50,7	53,0	49,1	54,2	52,8	47,4
absolventi škol a mladiství	2018	4,8	4,9	5,1	5,3	4,9	4,4
	2023	5,4	5,5	5,3	5,8	5,1	5,7
osoby se zdravotním postižením	2018	19,1	26,7	15,9	21,0	12,4	24,2
	2023	14,6	19,4	12,2	14,6	10,0	18,2
s nárokem na podporu v nezaměstnanosti	2018	45,1	45,5	45,6	58,5	43,2	42,4
	2023	41,2	38,3	41,7	52,2	40,3	39,7
dosažitelní ¹⁾	2018	93,4	91,3	92,7	94,0	93,8	94,4
	2023	91,7	93,4	92,8	94,2	90,0	90,4
ve věku do 24 let	2018	11,7	11,2	13,1	13,2	11,1	11,1
	2023	13,6	13,7	14,8	15,1	12,5	12,9
ve věku 55 let a více	2018	26,7	30,0	24,9	28,9	25,1	27,3
	2023	24,7	27,9	23,3	24,3	24,1	24,6
evidovaní 12 měsíců a více	2018	24,4	26,0	21,1	9,8	26,0	29,0
	2023	24,6	26,5	20,3	9,0	28,1	28,8
Podíl nezaměstnaných osob ²⁾ (k 31. 12.; %)	2018	3,02	2,40	3,12	1,68	3,78	3,51
	2023	3,05	2,88	3,01	1,96	3,69	3,29
v tom: muži	2018	3,00	2,13	3,31	1,63	3,68	3,56
	2023	2,90	2,64	2,97	1,75	3,36	3,34
ženy	2018	3,05	2,69	2,92	1,72	3,89	3,45
	2023	3,20	3,14	3,06	2,18	4,04	3,24
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ³⁾ (k 31. 12.; %)	2018	0,74	0,63	0,66	0,16	0,98	1,02
	2023	0,82	0,82	0,66	0,19	1,15	1,05
Pracovní místa v evidenci úřadu práce (ÚP)	2018	9 998	1 483	2 424	2 714	1 654	1 723
	2023	8 368	1 193	3 041	2 144	1 248	742
Uchazeči o zaměstnání v evidenci ÚP na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	2018	1,1	1,1	1,0	0,3	1,8	1,6
	2023	1,3	1,5	0,8	0,5	2,3	3,7
Lůžka v domovech pro seniory na 1 000 obyvatel ve věku 65 let a více	2018	19,6	15,7	14,9	24,9	31,0	12,8
	2023	18,8	16,8	13,3	22,9	28,2	11,8
Průměrná měsíční výše starobního důchodu (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	12 164	12 255	12 083	12 286	11 812	12 421
	2023	20 060	20 214	19 980	20 163	19 546	20 428
Průměrná měsíční výše starobního důchodu mužů (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	13 351	13 359	13 249	13 320	13 036	13 736
	2023	21 232	21 281	21 156	21 106	20 801	21 731
Průměrná měsíční výše starobního důchodu žen (sólo) ⁴⁾ (Kč)	2018	11 034	11 190	11 025	11 279	10 664	11 121
	2023	18 879	19 129	18 851	19 190	18 287	19 075
Podíl příjemců předčasného starobního důchodu na počtu příjemců starobního důchodu (včetně souběhu) ⁵⁾ (%)	2018	33,1	30,6	38,0	29,5	38,5	27,9
	2023	39,5	36,2	44,0	36,9	45,5	34,0
v tom: muži	2018	36,5	35,2	41,0	33,3	43,4	29,3
	2023	42,6	40,7	46,1	40,8	49,5	35,8
ženy	2018	30,8	27,5	36,1	26,9	35,3	26,9
	2023	37,2	33,1	42,4	34,2	42,6	32,7

**Tab. 4.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle okresů
Kraje Vysočina v letech 2018 a 2023**

dokončení

	Rok	Kraj celkem	v tom okresy				
			Havlíčkův Brod	Jihlava	Pelhřimov	Třebíč	Žďár nad Sázavou
Registrované trestné činy na 1 000 obyvatel	2018	10,4	10,5	13,2	11,2	9,7	8,1
	2023	10,8	11,1	13,7	11,0	9,6	8,9
Hlášené dopravní nehody na 1 000 obyvatel	2018	8,7	9,5	8,6	11,4	7,3	8,0
	2023	6,9	6,5	7,6	7,9	5,7	7,1
EKONOMICKÝ VÝVOJ							
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)	2018	196,3	191,4	200,1	211,8	187,4	195,2
	2023	174,6	172,5	177,4	183,4	168,3	173,9
z toho:							
se zjištěnou aktivitou	2018	101,1	102,4	99,1	104,7	99,4	101,6
	2023	104,9	107,7	103,1	107,9	100,6	106,6
subjekty vzniklé v roce	2018	6,5	6,1	6,5	6,5	6,6	7,0
	2023	6,8	6,5	7,5	6,9	6,3	6,9
Zahájené byty na 1 000 obyvatel	2018	3,4	2,9	3,5	4,3	2,9	3,7
	2023	2,7	1,8	1,8	2,5	4,1	3,1
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	2,8	2,9	2,7	2,6	2,7	3,1
	2023	3,3	3,3	3,0	4,2	3,4	2,8
Hromadná ubytovací zařízení	2018	440	65	74	84	68	149
	2023	454	66	86	80	72	150
lůžka	2018	24 469	3 024	4 135	4 687	4 310	8 313
	2023	25 222	3 002	4 481	4 510	4 975	8 254
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	48,1	32,0	36,6	64,9	38,7	70,5
	2023	48,8	31,4	38,3	60,6	45,0	69,2
hosté (tis. osob)	2018	602,5	81,0 ⁶⁾	104,8	83,0 ⁶⁾	91,5	242,3
	2023	670,1 ⁶⁾	85,1 ⁶⁾	112,3 ⁶⁾	90,2 ⁶⁾	135,6	246,9
z toho ze zahraničí	2018	78,7	7,9 ⁶⁾	23,9	11,6 ⁶⁾	13,4	21,8
	2023	81,3 ⁶⁾	7,4 ⁶⁾	22,5 ⁶⁾	11,1 ⁶⁾	18,0	22,4
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ							
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):							
orná půda	2018	46,3	46,7	43,6	46,0	55,6	39,6
	2023	46,0	46,2	43,5	45,5	55,4	39,3
lesní pozemky	2018	30,5	28,6	31,2	30,4	27,1	34,9
	2023	30,6	28,7	31,3	30,4	27,1	35,0
zastavěné plochy a nádvoří	2018	1,3	1,4	1,3	1,2	1,3	1,3
	2023	1,4	1,4	1,4	1,2	1,5	1,3

1) ve věku 15–64 let

2) podíl počtu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let na počtu obyvatel ve stejném věku

3) podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

4) bez souběhu s vdovským nebo vdoveckým; podle metodiky MPSV bez poměrného starobního důchodu; data za prosinec

5) starobní důchod vč. souběhu s vdovským nebo vdoveckým; předčasným důchodem se rozumí přiznání kráceného starobního důchodu podle § 30 a § 31 zákona č. 155/1995 Sb.; data za prosinec

6) méně spolehlivý údaj

Tabulky za správní obvody obcí s rozšířenou působností

Tab. 5.1 Vybrané ukazatele demografického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Kraje Vysočina v letech 2021, 2022 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Bystřice nad Pernštejnem	Havlíčkův Brod	Humpolec	Chotěboř	Jihlava	Moravské Budějovice	Náměšť nad Oslavou
Počet obyvatel (k 31. 12.)	2021	504 025	19 463	52 820	17 710	21 532	99 606	22 697	13 329
	2022	514 777	19 675	53 841	18 492	21 745	102 996	22 919	13 566
	2023	517 960	19 603	54 396	18 671	21 806	104 689	22 916	13 599
v tom ve věku (%):									
0–14 let	2021	15,8	15,0	16,6	16,0	15,2	16,5	14,9	15,6
	2022	15,9	15,2	16,7	16,4	15,1	16,5	15,1	16,0
	2023	15,7	15,0	16,4	16,1	14,8	16,2	15,1	16,2
15–64 let	2021	63,0	62,9	62,4	62,4	62,0	63,2	63,5	62,7
	2022	62,9	62,6	62,4	62,5	61,9	63,4	63,4	62,1
	2023	62,9	62,5	62,6	62,3	61,9	63,7	63,1	61,7
65 let a více	2021	21,2	22,1	21,0	21,6	22,8	20,3	21,6	21,7
	2022	21,2	22,2	20,9	21,1	23,0	20,1	21,5	21,9
	2023	21,4	22,5	21,0	21,6	23,3	20,1	21,9	22,1
Průměrný věk (k 31. 12.)	2021	43,2	43,7	42,8	43,3	43,9	42,6	43,7	43,6
	2022	43,1	43,8	42,7	43,0	44,0	42,4	43,5	43,5
	2023	43,3	44,0	42,9	43,2	44,2	42,5	43,7	43,6
Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)	2021	134,5	146,8	126,6	135,0	150,3	123,0	145,1	139,4
	2022	133,2	145,8	125,6	129,3	151,9	122,0	142,5	137,1
	2023	136,7	150,1	128,3	133,5	157,2	124,1	145,4	136,4
Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)	2021	72,1	72,3	73,7	73,1	75,6	71,5	69,8	72,2
	2022	73,0	73,5	74,5	73,3	76,6	71,9	70,9	74,3
	2023	73,8	73,9	75,0	74,6	77,1	72,5	71,7	75,7
Živé narození na 1 000 obyvatel	2021	11,0	10,2	11,2	11,0	10,5	11,3	11,6	11,9
	2022	9,7	9,9	9,6	9,8	8,5	9,2	11,3	11,5
	2023	8,7	8,6	8,8	8,4	8,6	8,8	8,7	9,8
Zemřelí na 1 000 obyvatel	2021	12,8	14,6	12,7	13,3	14,2	11,8	13,0	13,8
	2022	11,4	11,7	11,0	11,1	12,5	9,8	14,4	11,3
	2023	10,6	12,2	10,4	9,5	10,6	10,2	12,6	11,2
Přistěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	10,5	14,8	19,5	26,8	15,2	15,7	15,3	18,5
	2022	31,1	27,0	36,0	59,1	29,4	46,0	27,7	29,5
	2023	20,9	18,0	31,0	39,2	21,6	37,0	25,2	22,6
Vystěhovalí na 1 000 obyvatel	2021	8,7	13,1	14,7	15,6	14,9	12,6	15,5	14,7
	2022	8,4	14,4	15,6	15,0	15,6	12,2	14,9	12,1
	2023	12,9	18,0	19,1	28,5	16,8	19,4	21,4	18,8
Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	-1,8	-4,4	-1,5	-2,3	-3,7	-0,5	-1,4	-1,9
	2022	-1,7	-1,8	-1,4	-1,3	-4,0	-0,6	-3,1	0,1
	2023	-1,9	-3,7	-1,6	-1,1	-2,0	-1,4	-3,9	-1,4
Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel	2021	1,8	1,7	4,8	11,1	0,3	3,1	-0,2	3,8
	2022	22,7	12,6	20,4	44,0	13,8	33,7	12,8	17,4
	2023	8,1	0,0	11,8	10,7	4,8	17,7	3,8	3,8
Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel	2021	0,0	-2,7	3,3	8,8	-3,4	2,6	-1,6	2,0
	2022	21,0	10,8	19,0	42,7	9,8	33,1	9,7	17,5
	2023	6,2	-3,7	10,2	9,6	2,8	16,3	-0,1	2,4
Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)	muži	.	76,4	76,8	75,8	76,1	76,7	75,3	76,9
	ženy	.	81,6	82,4	81,2	82,2	81,9	82,1	82,9

¹⁾ počet osob ve věku 65 let a více na 100 osob ve věku 0–14 let

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Nové Město na Moravě	Pacov	Pelhřimov	Světlá nad Sázavou	Telč	Třebíč	Velké Meziříčí	Žďár nad Sázavou		
19 169	9 207	44 654	19 340	12 809	73 157	36 332	42 200	2021	Počet obyvatel (k 31. 12.)
19 419	9 478	46 163	19 590	13 045	73 908	37 205	42 735	2022	
19 412	9 501	46 403	19 656	13 039	73 988	37 531	42 750	2023	
									v tom ve věku (%):
16,2	13,5	14,7	14,6	15,6	15,2	17,5	15,8	2021	0–14 let
16,5	13,6	14,9	14,9	16,0	15,2	17,6	15,8	2022	
16,3	13,4	14,7	14,7	15,9	15,0	17,4	15,6	2023	
62,5	62,5	63,1	62,3	62,7	63,2	64,1	62,9	2021	15–64 let
62,3	62,8	63,2	61,9	62,3	63,1	64,1	62,7	2022	
62,1	62,7	63,1	61,4	62,1	63,1	64,0	62,6	2023	
21,2	24,0	22,2	23,2	21,8	21,5	18,3	21,3	2021	65 let a více
21,2	23,7	21,9	23,3	21,7	21,6	18,3	21,4	2022	
21,6	23,9	22,3	23,8	22,1	22,0	18,6	21,9	2023	
43,0	45,3	44,0	44,6	43,5	43,5	41,4	43,3	2021	Průměrný věk (k 31. 12.)
42,9	45,0	43,7	44,4	43,4	43,5	41,2	43,3	2022	
43,2	45,2	43,9	44,8	43,6	43,8	41,5	43,5	2023	
130,9	178,0	151,8	159,2	139,9	141,1	104,8	135,1	2021	Index stáří ¹⁾ (k 31. 12.)
128,6	174,7	147,5	156,7	136,0	141,9	104,0	135,3	2022	
132,9	177,8	151,7	161,7	139,1	147,0	107,2	140,5	2023	
74,6	72,5	71,8	73,4	72,0	71,5	69,0	72,7	2021	Index ekonomické závislosti ²⁾ (k 31. 12.)
75,7	73,4	72,0	74,9	73,7	72,7	69,9	73,9	2022	
76,8	74,5	73,0	76,4	75,4	73,4	70,7	75,5	2023	
12,0	9,7	9,8	9,8	12,0	10,3	13,1	10,9	2021	Živě narození na 1 000 obyvatel
10,4	8,8	8,5	9,4	11,2	9,4	11,4	9,9	2022	
10,4	7,7	8,1	6,9	9,3	8,3	9,2	8,7	2023	
13,4	16,1	13,0	14,2	14,7	12,6	11,7	11,5	2021	Zemřelí na 1 000 obyvatel
12,1	14,3	12,5	13,1	12,3	11,9	10,2	10,8	2022	
10,4	14,1	11,3	10,6	11,2	10,2	9,7	9,8	2023	
16,2	24,8	18,9	15,9	15,4	9,6	15,0	10,3	2021	Přistěhovalí na 1 000 obyvatel
27,6	52,2	49,6	31,1	34,3	23,8	33,2	27,4	2022	
18,6	40,7	31,9	26,8	25,2	17,5	28,9	19,2	2023	
13,1	17,7	14,4	14,1	15,1	12,3	12,8	14,5	2021	Vystěhovalí na 1 000 obyvatel
13,1	18,0	12,6	14,7	15,1	11,2	10,8	14,0	2022	
19,0	31,8	23,6	19,8	23,7	14,6	19,6	17,6	2023	
-1,5	-6,4	-3,2	-4,4	-2,7	-2,3	1,4	-0,6	2021	Přirozený přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
-1,6	-5,5	-4,0	-3,6	-1,0	-2,5	1,2	-0,9	2022	
0,1	-6,4	-3,2	-3,6	-2,0	-1,9	-0,6	-1,2	2023	
3,1	7,1	4,5	1,8	0,4	-2,7	2,2	-4,1	2021	Přírůstek/úbytek stěhováním na 1 000 obyvatel
14,5	34,2	36,9	16,4	19,2	12,6	22,5	13,4	2022	
-0,4	8,8	8,3	7,0	1,5	3,0	9,3	1,5	2023	
1,7	0,7	1,3	-2,6	-2,3	-5,0	3,6	-4,7	2021	Celkový přírůstek/úbytek na 1 000 obyvatel
12,9	28,7	33,0	12,8	18,2	10,2	23,6	12,5	2022	
-0,4	2,4	5,2	3,4	-0,5	1,1	8,7	0,4	2023	
76,2	75,5	75,4	75,5	76,2	76,8	75,4	78,1	muži	Naděje dožití při narození (v období 2019–2023)
82,8	82,1	82,6	82,4	81,8	82,5	82,4	82,8	ženy	

²⁾ počet osob ve věku 0–19 let a 65 let a více na 100 osob ve věku 20–64 let

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Kraje Vysočina v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Bystřice nad Pernštejnem	Havlíčkův Brod	Humpolec	Chotěboř	Jihlava	Moravské Budějovice	Náměšť nad Oslavou
SOCIÁLNÍ VÝVOJ									
Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.) ¹⁾	2018	10 628	644	723	299	388	2 029	607	277
	2023	10 773	497	860	358	424	1 887	565	228
z toho (%):									
ženy	2018	49,4	48,0	50,5	49,2	64,9	47,3	56,7	46,9
	2023	50,7	46,3	54,0	54,7	54,2	51,0	55,0	49,6
absolventi škol a mladiství	2018	4,8	4,2	5,4	4,7	4,1	4,5	3,5	4,7
	2023	5,4	5,0	4,3	3,9	5,0	4,2	3,7	4,8
osoby se zdravotním postižením	2018	19,1	31,2	22,1	20,7	31,7	16,7	11,5	12,6
	2023	14,6	20,9	16,3	14,0	25,0	12,7	10,6	9,6
dosažitelní ²⁾	2018	93,4	96,1	89,9	95,0	88,4	92,3	90,8	91,3
	2023	91,7	92,2	94,2	95,5	90,6	92,5	90,3	86,4
ve věku do 24 let	2018	11,7	8,9	12,7	13,7	11,3	13,5	12,7	9,4
	2023	13,6	10,3	13,4	12,8	16,3	15,9	15,2	11,0
ve věku 55 let a více	2018	26,7	30,7	26,7	32,4	27,3	25,2	24,2	26,4
	2023	24,7	25,8	26,4	24,9	28,8	23,4	24,2	21,5
evidovaní 12 měsíců a více	2018	24,4	42,7	19,4	12,0	32,0	22,3	21,3	10,8
	2023	24,6	36,8	18,6	14,5	34,2	19,8	26,4	16,7
Podíl nezaměstnaných osob ³⁾ (k 31. 12.; %)	2018	3,02	4,80	1,94	2,52	2,44	2,88	3,61	2,90
	2023	3,05	3,72	2,41	2,96	2,85	2,67	3,51	2,34
v tom: muži	2018	3,00	4,81	1,94	2,47	1,69	2,97	3,06	2,95
	2023	2,90	3,76	2,21	2,65	2,53	2,54	2,95	2,13
ženy	2018	3,05	4,80	1,94	2,57	3,25	2,78	4,21	2,85
	2023	3,20	3,68	2,62	3,29	3,20	2,81	4,11	2,57
Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾ (k 31. 12.; %)	2018	0,74	2,13	0,42	0,32	0,88	0,69	0,85	0,34
	2023	0,82	1,49	0,48	0,45	1,08	0,57	1,03	0,45
Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci ÚP	2018	1,1	4,2	0,7	0,4	1,8	0,9	2,1	1,8
	2023	1,3	6,2	1,2	0,9	2,9	0,8	2,2	2,2
EKONOMICKÝ VÝVOJ									
Soukromí podnikatelé (živnostníci) na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více (k 31. 12.)	2018	196,3	180,0	189,8	213,3	197,1	199,8	178,7	172,1
	2023	174,6	159,4	168,6	178,2	178,7	174,9	162,8	164,9
z toho:									
se zjištěnou aktivitou	2018	101,1	91,3	101,4	101,9	106,1	98,0	94,9	94,9
	2023	104,9	95,5	106,7	105,6	111,7	100,6	97,1	100,5
subjekty vzniklé v roce	2018	6,5	7,5	6,2	5,9	6,1	6,3	6,0	5,9
	2023	6,8	6,1	6,8	7,1	6,4	7,3	5,5	8,1
Dokončené byty na 1 000 obyvatel	2018	2,8	2,3	3,9	3,5	1,5	2,8	2,9	2,8
	2023	3,3	1,6	3,4	4,7	3,3	3,2	2,8	3,0

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Nové Město na Moravě	Pacov	Pelhřimov	Světlá nad Sázavou	Telč	Třebíč	Velké Meziříčí	Žďár nad Sázavou		
640	86	436	471	413	2 034	778	761	2018	SOCIÁLNÍ VÝVOJ Uchazeči o zaměstnání v evidenci úřadu práce (k 31. 12.) ¹⁾ z toho (%):
526	95	489	519	456	2 042	758	911	2023	
48,3	51,2	48,9	54,4	39,5	49,2	50,5	45,3	2018	ženy
43,9	43,2	56,6	50,1	42,8	52,6	46,6	50,2	2023	
2,0	2,3	4,4	2,5	2,7	4,3	5,4	4,2	2018	absolventi škol a mladiství
5,3	6,3	5,1	4,4	2,2	4,1	5,1	4,2	2023	
25,9	24,4	20,6	29,5	12,3	12,6	19,8	20,8	2018	osoby se zdravotním postižením
19,6	15,8	15,3	19,8	10,7	9,9	16,2	17,7	2023	
97,3	94,2	93,3	95,8	95,2	95,1	94,2	90,8	2018	dosažitelní ²⁾
83,7	92,6	93,3	94,6	94,3	90,3	95,4	88,9	2023	
11,1	8,1	13,5	8,7	11,4	10,9	12,3	12,1	2018	ve věku do 24 let
13,9	22,1	14,7	12,1	10,3	11,8	13,9	13,1	2023	
25,9	33,7	25,5	37,2	24,0	25,3	27,1	25,5	2018	ve věku 55 let a více
23,4	24,2	24,5	29,9	23,7	24,6	26,6	23,3	2023	
40,9	7,0	8,9	31,2	15,7	29,5	20,1	16,3	2018	evidování 12 měsíců a více
36,5	7,4	5,7	32,9	22,6	29,9	24,8	23,5	2023	
5,01	1,33	1,39	3,50	4,66	3,94	3,08	2,49	2018	Podíl nezaměstnaných osob ³⁾ (k 31. 12.; %)
3,64	1,48	1,56	4,05	5,29	3,95	3,03	3,02	2023	
5,01	1,20	1,38	3,00	5,52	3,95	2,95	2,72	2018	v tom: muži
3,97	1,48	1,34	3,82	5,74	3,67	3,12	2,92	2023	
5,02	1,48	1,40	4,04	3,72	3,92	3,21	2,26	2018	ženy
3,29	1,48	1,80	4,30	4,81	4,25	2,94	3,13	2023	
2,11	0,10	0,13	1,14	0,77	1,22	0,65	0,45	2018	Podíl dlouhodobě nezaměstnaných ⁴⁾ (k 31. 12.; %)
1,59	0,12	0,10	1,41	1,27	1,31	0,79	0,80	2023	
4,6	0,2	0,3	2,7	4,3	1,7	2,1	0,7	2018	Uchazeči na 1 pracovní místo v evidenci ÚP
5,8	0,4	0,4	2,0	5,1	2,4	2,8	2,8	2023	
									EKONOMICKÝ VÝVOJ
									Soukromí podnikatelé (živnostníci)
191,7	189,0	216,0	189,9	201,7	192,9	194,7	204,5	2018	na 1 000 obyvatel ve věku 18 let a více
179,4	169,4	188,3	175,9	197,0	170,7	173,9	178,0	2023	(k 31. 12.)
									z toho:
103,0	95,1	107,8	101,3	107,5	101,6	100,9	106,4	2018	se zjištěnou aktivitou
113,7	102,0	110,0	105,9	123,1	101,8	104,7	110,1	2023	
7,7	5,4	7,0	5,5	7,9	7,0	6,5	6,7	2018	subjekty vzniklé v roce
6,1	7,5	6,7	5,7	8,3	6,2	7,2	7,4	2023	
4,0	1,9	2,4	1,7	2,2	2,6	4,1	2,3	2018	Dokončené byty na 1 000 obyvatel
2,4	2,0	4,4	3,2	1,4	3,7	4,9	1,6	2023	

Tab. 5.2 Vybrané ukazatele sociálního a ekonomického vývoje podle správních obvodů obcí s rozšířenou působností Kraje Vysočina v letech 2018 a 2023

	Rok	Kraj celkem	v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností						
			Bystřice nad Pernštejnem	Havlíčkův Brod	Humpolec	Chotěboř	Jihlava	Moravské Budějovice	Náměšť nad Oslavou
Hromadná ubytovací zařízení	2018	440	20	28	27	20	42	10	18
	2023	454	22	28	26	20	53	5	19
lůžka	2018	24 469	1 173	1 079	1 704	969	2 577	550	1 001
	2023	25 222	1 064	1 004	1 558	1 000	2 890	397	1 023
lůžka na 1 000 obyvatel	2018	48,1	59,3	20,4	96,7	44,2	25,7	23,8	74,4
	2023	48,8	54,2	18,5	84,0	45,9	27,8	17,3	75,3
hosté (tis. osob)	2018	602,5 ⁵⁾	28,7	30,0 ⁵⁾	22,6 ⁵⁾	20,0	73,2 ⁵⁾	8,8 ⁵⁾	31,4 ⁵⁾
	2023	670,1	21,4 ⁵⁾	27,6 ⁵⁾	29,4 ⁵⁾	21,8 ⁵⁾	74,1 ⁵⁾	7,6 ⁵⁾	28,2 ⁵⁾
z toho ze zahraničí	2018	78,7 ⁵⁾	2,8	5,6 ⁵⁾	4,2 ⁵⁾	1,4	18,2 ⁵⁾	1,1 ⁵⁾	4,6 ⁵⁾
	2023	81,3	2,6 ⁵⁾	5,3 ⁵⁾	4,7 ⁵⁾	1,0 ⁵⁾	16,1 ⁵⁾	0,6 ⁵⁾	4,2 ⁵⁾
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):									
orná půda	2018	46,3	36,4	51,0	43,3	43,7	43,2	60,8	47,3
	2023	46,0	36,2	50,5	43,1	43,4	42,9	60,7	47,0
lesní pozemky	2018	30,5	33,9	24,5	31,8	29,8	31,2	24,4	33,6
	2023	30,6	34,2	24,6	31,9	29,9	31,3	24,4	33,5
zastavěné plochy a nádvoří	2018	1,3	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,2	1,4
	2023	1,4	1,4	1,4	1,5	1,4	1,4	1,3	1,6

¹⁾ údaje za kraj jsou uvedeny včetně uchazečů o zaměstnání v evidenci úřadu práce zaevidovaných (v souladu s platnými pravidly) mimo okres svého trvalého bydliště

²⁾ ve věku 15–64 let

³⁾ podíl dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let k 31. 12. sledovaného roku na obyvatelstvu ve stejném věku; v SO ORP na obyvatelstvu k 31. 12. předchozího roku

⁴⁾ podíl dlouhodobě nezaměstnaných (12 měsíců a déle) na počtu obyvatel ve věku 15–64 let

⁵⁾ méně spolehlivý údaj

v tom správní obvody obcí s rozšířenou působností								Rok	
Nové Město na Moravě	Pacov	Pelhřimov	Světlá nad Sázavou	Telč	Třebíč	Velké Meziříčí	Žďár nad Sázavou		
60	8	49	17	32	40	21	48	2018	Hromadná ubytovací zařízení
72	6	48	18	33	48	19	37	2023	
3 735	365	2 618	976	1 558	2 759	1 130	2 275	2018	lůžka
4 264	325	2 627	998	1 591	3 555	1 214	1 712	2023	
193,1	38,6	58,0	49,4	120,0	36,9	31,3	53,3	2018	lůžka na 1 000 obyvatel
219,3	34,2	56,6	50,9	121,7	48,0	32,4	40,0	2023	
117,5 ⁵⁾	3,2	57,2	31,0	31,6 ⁵⁾	51,3 ⁵⁾	36,6 ⁵⁾	59,4	2018	hosté (tis. osob)
142,6 ⁵⁾	2,6	58,2	35,7	38,2 ⁵⁾	99,8	34,4	48,6	2023	
6,9 ⁵⁾	0,3	7,1	0,9	5,7 ⁵⁾	7,8 ⁵⁾	5,6 ⁵⁾	6,5	2018	z toho ze zahraničí
8,2 ⁵⁾	0,2	6,2	1,2	6,4 ⁵⁾	13,2	6,4	5,2	2023	
ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ									
Podíl na celkové výměře (k 31. 12.; %):									
35,6	47,9	46,3	40,6	45,3	55,1	47,9	36,2	2018	orná půda
35,2	46,3	46,0	40,0	45,2	54,9	47,5	35,8	2023	
36,5	30,7	29,9	36,2	31,4	26,8	28,7	41,0	2018	lesní pozemky
36,6	30,8	29,9	36,3	31,5	26,8	28,7	41,0	2023	
1,1	1,1	1,1	1,3	1,1	1,4	1,4	1,2	2018	zastavěné plochy a nádvoří
1,1	1,1	1,2	1,4	1,1	1,5	1,5	1,2	2023	

ZKRATKY KRAJŮ A OKRESŮ

Kraje, okresy	Zkratka	Kód	Kraje, okresy	Zkratka	Kód
Hlavní město Praha	PHA	CZ010	Královéhradecký kraj	HKK	CZ052
			Hradec Králové	HK	CZ0521
Středočeský kraj	STČ	CZ020	Jičín	JC	CZ0522
Benešov	BN	CZ0201	Náchod	NA	CZ0523
Beroun	BE	CZ0202	Rychnov nad Kněžnou	RK	CZ0524
Kladno	KD	CZ0203	Trutnov	TU	CZ0525
Kolín	KO	CZ0204			
Kutná Hora	KH	CZ0205	Pardubický kraj	PAK	CZ053
Mělník	ME	CZ0206	Chrudim	CR	CZ0531
Mladá Boleslav	MB	CZ0207	Pardubice	PU	CZ0532
Nymburk	NB	CZ0208	Svitavy	SY	CZ0533
Praha-východ	PY	CZ0209	Ústí nad Orlicí	UO	CZ0534
Praha-západ	PZ	CZ020A			
Příbram	PB	CZ020B	Kraj Vysočina	VYS	CZ063
Rakovník	RA	CZ020C	Havlíčkův Brod	HB	CZ0631
			Jihlava	JI	CZ0632
Jihočeský kraj	JHČ	CZ031	Pelhřimov	PE	CZ0633
České Budějovice	CB	CZ0311	Třebíč	TR	CZ0634
Český Krumlov	CK	CZ0312	Žďár nad Sázavou	ZR	CZ0635
Jindřichův Hradec	JH	CZ0313			
Písek	PI	CZ0314	Jihomoravský kraj	JHM	CZ064
Prachatice	PT	CZ0315	Blansko	BK	CZ0641
Strakonice	ST	CZ0316	Brno-město	BM	CZ0642
Tábor	TA	CZ0317	Brno-venkov	BI	CZ0643
			Břeclav	BV	CZ0644
Plzeňský kraj	PLK	CZ032	Hodonín	HO	CZ0645
Domažlice	DO	CZ0321	Vyškov	VY	CZ0646
Klatovy	KT	CZ0322	Znojmo	ZN	CZ0647
Plzeň-město	PM	CZ0323			
Plzeň-jih	PJ	CZ0324	Olomoucký kraj	OLK	CZ071
Plzeň-sever	PS	CZ0325	Jeseník	JE	CZ0711
Rokycany	RO	CZ0326	Olomouc	OC	CZ0712
Tachov	TC	CZ0327	Prostějov	PV	CZ0713
			Přerov	PR	CZ0714
Karlovarský kraj	KVK	CZ041	Šumperk	SU	CZ0715
Cheb	CH	CZ0411			
Karlovy Vary	KV	CZ0412	Zlínský kraj	ZLK	CZ072
Sokolov	SO	CZ0413	Kroměříž	KM	CZ0721
			Uherské Hradiště	UH	CZ0722
Ústecký kraj	ULK	CZ042	Vsetín	VS	CZ0723
Děčín	DC	CZ0421	Zlín	ZL	CZ0724
Chomutov	CV	CZ0422			
Litoměřice	LT	CZ0423	Moravskoslezský kraj	MSK	CZ080
Louny	LN	CZ0424	Bruntál	BR	CZ0801
Most	MO	CZ0425	Frýdek-Místek	FM	CZ0802
Teplice	TP	CZ0426	Karviná	KI	CZ0803
Ústí nad Labem	UL	CZ0427	Nový Jičín	NJ	CZ0804
			Opava	OP	CZ0805
Liberecký kraj	LBK	CZ051	Ostrava-město	OV	CZ0806
Česká Lípa	CL	CZ0511			
Jablonec nad Nisou	JN	CZ0512			
Liberec	LI	CZ0513			
Semily	SM	CZ0514			

